

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník VII, číslo 2 – 4, december 2014

Tichá noc, svätá noc...

PREŠOVSKÁ
UNIVERZITA V PREŠOVE

Ôsmy december 2014 sa niesol v znamení 3. Adventného koncertu Prešovskej univerzity v Prešove. Historická sála Čierneho orla prešovského PKO sa na 70 minút premenila na Vianočnú symfóniu, v ktorej sa spojili folklór, spevácke súbory, sólistov spevu s interpretáciou autorskej hudby AMC TRIO.

Prvú adventnú sviecu koncertu „symbolicky“ zapálilo duo speváčok Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa, ku ktorým sa postupne pridala ľudová hudba a spevácka skupina súboru Torysa. Po doznení posledných taktov ich účinkovania, ktoré bolo v hudobnom spracovaní PaedDr. Jozefa Hrušovského, PhD. privítala dvojica moderátorov, Jeho Magnificenciu pána prof. RNDr. René Matloviča, PhD., rektora Prešovskej univerzity v Prešove, poslancov mestského zastupiteľstva, členov Správnej rady, Akademického senátu a Vedeckej rady PU v Prešove, zástupcov vedenia univerzity, akademických funkcionárov jednotlivých fakúlt, ako aj všetkých prítomných.

V nasledujúcom bloku sa publikum započúvalo do vianočných kolied v interpretácií Miešaného speváckeho zboru Nostro Canto. Svojím repertoárom 12-členná skupina speváckeho zboru sv. Romana Sladkopevca Gréckokatolíckej teologickej fakulty umožnila vyniknúť mužským hlasom. Sólové party protagonistiek Viktórii Úporskej a Damiány Juraškovej zo speváckeho zoskupenia Piano-Vocal Pedagogickej fakulty PU boli prejavom krásy, vyznania sa z pocitov interpretovaných piesní. Programovým vrcholom večera bolo vystúpenie AMC TRIO, ktorého zloženie tvoria bývalí absolventi PU v Prešove (pp. PaedDr. Peter Adamkovič a Mgr. Martin Marinčák), doplnené o Stanislava Cvancingera skladbami z autorskej dielne. V ich prevedení bola hra technicky vyspelá, tónovo ušľachtilá a presvedčivá. Koncert kulminoval hymnusom, symbolom Vianoc „Tichá noc...“ za spevu „anjelského chóru“ Nostro Canto.

Adventný koncert Prešovskej univerzity v Prešove bol koncertom spontánnosti, originality, temperamentu, hudobnej esencie, ktorú prinášajú Vianoce. Interpreti nechali na javisku dušu, cit, nehu a preniesli na všetkých prítomných vianočnú náladu a blížiaci sa čas lásky a pokoja. Na príprave adventného koncertu sa významné podieľali pedagógovia, umeleckí vedúci jednotlivých umeleckých súborov pp. Mgr. Stanislav Baláž, PhD., Mgr. Tatiana Švajková, PhD., PaedDr. Jana Hudáková, PhD., prof. PhDr. Karol Horák, CSc., doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD., PaedDr. Peter Adamkovič, Tomáš Pecúch, ktorým patrí obdiv, úcta, poklona za neobyčajný umelecký zážitok, ktorý pripravili so svojimi umeleckými súbormi, speváckmi a moderátormi.

Adventný koncert Prešovskej univerzity v Prešove v podaní umeleckých súborov a bývalých absolventov univerzity zaujíma dôstojné miesto rodiacej sa silnej, krásnej tradícii na našej alma mater v kultúrno-spoločenských aktivitách.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ

Príhovor rektora Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti otvorenia akademického roka 2014 – 2015

Vážené slávnostné zhromaždenie,
je pre mňa čťou, že Vás môžem čo najsrdečnejšie pozdraviť a privítať pri dnešnej slávnostnej príležitosti otvorenia akademického roka 2014 – 2015 na Prešovskej univerzite v Prešove. Osobitne vítam dnešných vzácných hostí – reprezentantov zahraničných krajín, poslancov a ďalších predstaviteľov štátnej a verejnej správy na celoštátnej, regionálnej i mestskej úrovni, reprezentantov cirkví a náboženských spoločností, zástupcov podnikateľského prostredia a mimovládneho sektora a veľmi si cením a som im v mene celej akademickej obce povďačný, že svojou prítomnosťou prejavili uznanie našej Alma-mater a zvýraznili slávnostný charakter tejto chvíle, čo nás povzbudzuje v ďalšom úsilí naplňať misiu vo všetkých jej dimenziách. Špecifický charakter má dnešný deň pre nových členov našej akademickej obce. Srdečne vítam nových adeptov bakalárskeho, magisterského i doktorandského štúdia, pre ktorých sa začína veľmi zaujímavá a podnetná etapa života.

Milé naše nové kolegyně a kolegovia,
prajem Vám, aby ste sa rýchlo udomácnili a v najbližších rokoch využili pestrú ponuku aktivít na svoj osobný rozvoj, aby ste sa po skončení štúdia mohli dobre uplatniť na trhu práce, či vo vlastnom podnikaní alebo slobodnom povolání. My, skúsenejší členovia našej akademickej komunity, sme pripravení podať Vám pomocnú ruku a spolupracovať s Vami, aby adaptačný proces bol krátky a úspešný. V súlade so sloganom našej univerzity „*Magis quam eruditio...*“, Vás pozývame nielen k štúdiu, ale i k pestrej palete iných aktivít na poli vzdelávania, vedy, umenia, športu, internacionalizácie, univerzitných médií, manažmentu a marketingu a širšiemu sa angažovaniu v akademickej komunite. Verím, že roky strávené v Prešove Vám prinesú nové priateľstvá, niektorí si tu možno nájdete životného partnera a hlavne dúfame, že sa v spomienkach

budete vracat' k tomuto obdobiu ako jednému z najkrajších vo Vašom živote.

Vážené slávnostné zhromaždenie,
nový akademický rok 2014 – 2015 je pre Prešovskú univerzitu osemnástym v poradí. V tomto roku si pripomínáme významné výročia, ktoré sa vzťahujú k niektorým našim fakultám a k tradícii univerzitného vzdelávania. V týchto dňoch uplynulo 55 rokov od chvíle, keď bola na Slovensku zriadená druhá moderná univerzita – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, pričom jednou z jej dvoch zakladajúcich fakúlt bola prešovská filozofická fakulta. Prešov sa takto spolu s Košicami dostal na mapu európskych univerzitných miest. Išlo o absolútne logické rozhodnutie, ktoré potvrdilo status Prešova ako významného centra humanitného vzdelávania s koreňmi siahajúcimi až do r. 1666, keď bolo založené Evanjelické kolégium. Významnou jubilantkou je pedagogická fakulta, ktorá si pripomína 65. výročie svojho založenia. Príprava budúcich učiteľov škôl rozličného stupňa i špeciálnych pedagógov, pedagogický a didaktický výskum je mimoriadne dôležitou súčasťou profilu našej univerzity. Mnoho zaujímavých výsledkov budú naši kolegovia prezentovať na medzi-

národnej konferencii „História, súčasnosť a perspektívy vzdelávania na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove“, ktorá sa uskutočnila 22. a 23. októbra 2014. Jubileá si túto jeseň pripomenú aj dve naše najmladšie fakulty. Je to už desať rokov ako sa konštituovala fakulta manažmentu a fakulta športu. Je potešiteľné, že obe fakulty disponujú plnými akademickými právami počnúc bakalárskym štúdiom a končiac právom navrhovať vymenovanie univerzitných profesorov. Potvrďuje to vysokú úroveň ich vzdelávacej, výskumnej činnosti i pevné zakorenenie v kooperačných sieťach s aktérmi v praxi.

Kolegyne, kolegovia, milí hostia.

Vstup do nového akademického roka je obyčajne vhodnou príležitosťou reflektovať aktuálny vývoj, ktorý ovplyvňuje náš akademický život. Vo verejnom diskurze dominuje otázka kvality vysokoškolského vzdelávania a výskumu, pričom sa dôraz kladie na uplatniteľnosť absolventov na trhu práce, na výkonnosť v oblasti vedeckej produkcie, najmä na schopnosť transferu získaných poznatkov vo výrobné i nevýrobné praxi. Tieto ciele sme zahrnuli do našich strategických rozvojových dokumentov, najmä do Dlhodobého zámeru Prešovskej univerzity na obdobie 2014 – 2020 s výhľadom do roku 2022, ktorý prerokovali všetky relevantné grémiá a schválil Akademický senát PU v Prešove.

Žiaľ, nedá mi, aby som na tomto mieste neupozornil na často sa opakujúce veľmi povrchné závery a zjednodušujúce pohľady v médiách, ktoré si osvojuje i širšia verejnosť. Tie pomerne jednostranne vidia potrebu rozvoja technických a inžinierskych odborov a s dešpektom sa vyjadrujú na adresu spoločenských a humanitných vied. Tie sú vykresľované ako neúčinné, pretože ich poznatky sa nedajú okamžite komodifikovať a teda speňažiť na trhu s poznatkami. Inou simplifikáciou až vulgarizáciou je hádzanie zodpovednosti za neuplatňovanie mladých ľudí na trhu práce na vysoké školy bez ohľadu na to, že štatistiky potvrdzujú opak a teda stále sa udržiavajú vysokú mieru uplatnenia absolventov vysokých škôl, ktorí si až na nevyznámne výnimky nájdu uplatnenie do jedného roka

po skončení štúdia. To sa už nedá povedať o osobách s nižším stupňom vzdelania. Hodnotenie a financovanie vysokých škôl na základe miery nezamestnanosti absolventov je tiež potrebné korigovať koeficientmi, ktoré zohľadnia regionálne disparity na pracovnom trhu, pretože napríklad miera evidovanej nezamestnanosti v Prešovskom kraji (17,88 %) je 2,8 – násobne vyššia ako v Bratislavskom kraji (6,27 %).

Vážené slávnostné zhromaždenie,

sú naozaj spoločenské a humanitné vedy také neužitočné? Postacia nám technické a prírodné vedy, aby sme porozumeli súčasnému turbulentnému daniu vo svete? Ako to, že v tak technologicky vyspelom svete sa dejú zverstvá, násilie a ozbrojené konflikty na Ukrajine, Sýrii, Iraku, Palestíne, Izraeli, Libanone, Jemene, Filipínach, Afganistane, Indii, Pakistane, Myanmar-sku, Líbyi, Južnom Sudáne, Mali, Nigérii, Kolumbii, Somálsku a v mnohých iných ďalších miestach súčasného sveta. Pochopenie geopolitických, geokultúrnych a geoeconomických súvislostí a faktorov nie je možné bez spoločensko-vedného a humanistického bádania a vzdelávania. V tomto roku si pripomíname 100. výročie vypuknutia prvej svetovej vojny a 75. výročie vypuknutia druhej svetovej vojny, počas ktorých zahynulo viac ako 70 mil. ľudí. V lete som navštívil Krakov a v bývalej Šindlerovej továrni impresívnu expozíciu

„Krakov – obdobie okupácie 1939 – 1945“. Všetkým bojujúcim alfa-samcom by som ju odporúčal navštíviť. Možno by ich túžba po adrenalínových zážitkoch vyprchala. Zaslepenosť a posadnutosť technologickými novinkami, utiekajú sa do virtuálnej reality, opojenie často nepotrebnými inováciami a quasi inováciami nás odpútava od poučenia z histórie. Dehumanizáciou, komercionalizáciou a technizáciou nedosiahneme lepší stav tohto sveta. Univerzity sú inštitúcie, ktoré môžu zohrať kardinálnu úlohu pri reflexii týchto nežiaducich trendov. Mali by plniť mienkotvornú a kultúrotvornú funkciu. V dneš už spomínanom Krakove sídli jedna z najstarších stredo európskych univerzít – Jagelovská univerzita, ktorá si v tomto roku pripomenula 650. výročie svojho založenia. Jedným zo sprievodných podujatí bol Kongres akademickej kultúry, na ktorom sa viac ako 400 účastníkov zamýšľalo nad problémom reaktívácie ideí univerzity. Experti poukázali na to, že univerzity predstavujú osobitný typ inštitúcie, v ktorom sú organicky prepojené výskum so vzdelávaním a prípravou budúcich generácií vedcov. Vo výskume tradične prevláda základný výskum a vo vzdelávaní dominuje širokospektrálna, všeobecná intelektuálna príprava a formovanie osobnosti študentov. Z toho vyplýva do istej miery elitársky charakter univerzity, ktorý kladie vysoké nároky na študentov, výskumníkov i vysokoškolských učiteľov.

Univerzity by sa teda mali riadiť výlučne meritokratickými kritériami, čiže rozhodujúcu úlohu majú mať výsledky, uznanie a reputácia. Odmietavo sa účastníci postavili k byrokratickým a ekonomizujúcim prístupom v hodnotení akademickej aktivity. V centre úsilia univerzity by mala byť apoteóza rozumu, hľadanie pravdy, vyplývajúce z vnútornej motivácie a zvedavosti bádateľa a nie stimulované vonkajšími požiadavkami, finančnými benefítmi či tlakom termínov ukončenia grantu. Akademická sloboda v základnom výskume je nedotknuteľná hodnota. Za najvýznamnejšie morálne imperatívy boli označené dôvera, lojalnosť, solidarita, vzájomnosť, pravdivosť, spravodlivosť, dôstojnosť, úcta, honor a noblesa. Žiaľ, tieto hodnoty podliehajú v ostatných deceniách značnej erózii, najmä pod vplyvom prenikania neakademickej, najmä komerčnej kultúry. Účastníci kongresu konštatovali, že akademici sú v mnohom sami na vine, pretože vo vzťahu k infiltrácii cudzorodých a škodlivých prvkov do akademickejho prostredia zaujímajú konformné alebo permisívne postoje.

Mnohé myšlienky prezentované na krakovskom kongrese sa v plnej miere vzťahujú aj na stav univerzít na Slovensku. Verím, že uvedené podnety dokážeme náležite pretaviť do našej každodennej činnosti a Prešovská univerzita bude dôstojným spôsobom kultivovať akademicke kultúrne dedičstvo stáročnej európskej

skej tradície s primeranou reflexiou nových podnetov prichádzajúcich z vonkajšieho prostredia.

Ctené dámy, vážení páni,

vzdelávanie je hlavnou činnosťou univerzity. Na jej ôsmich fakultách a dvoch celouniverzitných ústavoch v súčasnosti študuje 9456 študentov, pričom z nich 6481 na bakalárskom stupni štúdia, 2378 magisterskom stupni, 167 v programoch spájajúcich prvý a druhý stupeň vysokoškolského štúdia, 430 na doktorskom štúdiu. V rámci celoživotného vzdelávania si na univerzite rozširuje alebo dopĺňa svoju kvalifikáciu ďalších 547 študentov. V uplynulom akademickom roku univerzitu opustilo 2905 úspešných absolventov. Prešovskej univerzite záleží na tom, aby pripravovala absolventov čo najlepšie s ohľadom na požiadavky trhu práce. Za týmto účelom zriaďujeme Centrum kariérneho poradenstva, ktoré

bude poskytovať študentom celú paletu informácií s cieľom zorientovať ich pri projektovaní vlastných podnikateľských aktivít, či zlepšovať ich komunikačné schopnosti pri uchádzaní sa o zamestnanie. Prešovská univerzita je tiež partnerom iniciatívy mladých študentov s podporou ministerstva i Študentskej rady vysokých škôl: AZU – Aktivita zvyšuje úspech. AZU predstavuje výhodnú možnosť spolupráce medzi firmami a študentmi a zároveň možnosť pre študenta ako získať inter-

aktívne CV, na ktorom je zachytený ich profesionálny vývoj a prejavovaná aktivita. AZU Big Day sa bude konať 6. októbra 2014 a je spojený s pestrým programom, ktorý zahŕňa vystúpenia motivačných rečníkov, diskusie o smerovaní vzdelávania spoločne s vrcholnými predstaviteľmi ministerstva, ako aj predstavenie študentských organizácií pôsobiacich na školách. Vedenie univerzity víta tiež záujem študentov o stretnutia so zástupcami senátov fakúlt a senátu univerzity, ktoré prinášajú mnoho cenných podnetov.

Prešovská univerzita patrí medzi najväčších zamestnávateľov v krajskom meste, čím predstavuje dôležitého aktéra miestnej ekonomiky. Celkovo zamestnáva 1051 pracovníkov, z toho 566 vysokoškolských učiteľov. Z nich je 60 profesorov, 154 docentov, 273 vysokoškolských učiteľov s vedeckou hodnosťou PhD. a 44 učiteľov bez vedeckej hodnosti a 35 výskumných a umeleckých pracovníkov, z toho 1 profesor, 1 docent, 32 výskumných a umeleckých pracovníkov s vedeckou hodnosťou a 3 bez vedeckej hodnosti PhD.

V uplynulom roku sa podarilo dosiahnuť mnoho pozoruhodných výsledkov z hľadiska zvyšovania medzinárodnej pozície a reputácie univerzity. Prešovská univerzita získala od Európskej komisie prestížny certifikát Diploma Supplement Label. Toto ocenenie je udeľované vysokoškolským inštitúciám, ktoré sa dôsledne riadia princípmi internacionalizácie európske-

ho vysokého školstva podľa princípov Bolonskej deklarácie. Naším absolventom to mimoriadne uľahčí uznávanie diplomu a získanej kvalifikácie v zahraničí. Sme jedinou vysokou školou na východnom Slovensku a jednou zo štyroch na Slovensku (popri Slovenskej technickej univerzite v Bratislave, Trnavskej univerzite a Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre), ktorá toto prestížne ocenenie získala. Prešovská univerzita ako úspešný žiadateľ o Erasmus+ chartu na roky 2014 – 2020 má právo realizovať aktivity v rámci schémy Erasmus+, ktorá sa bude postupne rozširovať z európskych krajín na krajiny celého sveta, čo umožní ešte väčšiu mobilitu našich študentov, pedagogických a administratívnych pracovníkov. Jednou z nových aktivít sú i stáže absolventov všetkých troch stupňov vysokoškolského štúdia. Je potešiteľné, že hneď v prvom roku sa nám podarilo umiestniť 18 našich absolventov v zahraničí, čo im, veríme, vytvorí priestor na získanie prvých odborných pracovných skúseností. V súčasnosti máme 278 zmlúv v rámci programu Erasmus+ a potešiteľné je, že sme získali navýšenie počtov všetkých odchádzajúcich mobilít ako za účelom štúdia, tak za účelom stáží študentov i absolventov. Prešovská univerzita naďalej napreduje v úspešnej implementácii projektov zo štrukturálnych fondov. V uplynulom roku pokračovala implementácia piatich projektov, začala implementácia až siedmich nových projektov a úspešne ukončila implementácia šiestich projektov. Projekty sú v rôznych etapách finalizácie, niektoré budú ukončené už koncom roka 2014, ostatné budú realizované do roku 2015. Celkový objem rozpočtovaných finančných prostriedkov ukončených, implementovaných a schválených projektov v aktuálnom programovom období rokov 2007 – 2013 dosahuje takmer 40,6 mil. €. Týmito výsledkami – meraním úspešnosti či už počtom získaných projektov, získaných finančných zdrojov aj v absolútnom vyjadrení, aj v prepočte na učiteľa – sa Prešovská univerzita v Prešove radí medzi najúspešnejšie vysoké školy na Slovensku. Univerzita sa zároveň pripravuje na nové výzvy programovacieho obdobia rokov 2014 – 2020 tak, aby potvrdila doterajšie výsledky v danej oblasti. S podporou štrukturálnych fondov univerzita začala s dostavbou budovy Fakulty manažmentu a práve

v týchto dňoch sa začína výstavba budovy UNIPOLAB, koncentrujúcej prírodovedný výskum v oblasti environmentu, ktorá je súčasťou projektu Univerzitného vedeckého parku Technicom pre inovačné aplikácie s podporou znalostných technológií.

Otázka kvality vzdelávania a výskumu dnes rezonuje nielen v odborných kruhoch, ale aj v širokej verejnej diskusii. Prešovská univerzita pristupuje k tejto agende s plnou vážnosťou. V týchto dňoch finalizujeme sprecizovaný a komplexný vnútorný systém

hodnotenia kvality, ktorý sa bude uplatňovať ako na celouniverzitnej úrovni, tak aj na jednotlivých fakultách a ich súčastiach. Keďže ide o dynamický systém aj v nasledujúcom období predpokladáme jeho ďalšie zdokonaľovanie pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania, vedy i ďalších relevantných aktivít a procesov univerzity.

Cives academici, vzácní hostia!

Do nového akademického roka 2014 – 2015 vstupujeme s odhodlaním a s nádejou, že výsledky komplexnej akreditácie potvrdia našu pozíciu ako konsolidovanej univerzity, ktorá je pevne zakorenená v medzinárodných kooperačných väzbách, ktorá je schopná ponúkať širokú paletu študijných programov všetkých troch stupňov a ktorá je pripravená napomáhať lokálnemu regionálnemu rozvoju v teritóriu svojho pôsobenia.

V začínajúcom akademickom roku sa budú realizovať voľby do akademickej samosprávy univerzity a viacerých fakúlt a následne i voľby nových akademických funkcionárov. V tejto súvislosti si želajme, aby priniesli férovú súťaž myšlienok a projektov a aby sa odohrali v noblesnej, akademickej atmosfére.

Osemnásť akademický rok na Prešovskej univerzite v Prešove je otvorený. V mene vedenia ako aj v mene svojom Vám všetkým želám, aby Vaša vytrvalá práca bola počas neho korunovaná mnohými akademickými úspechmi v celom spektre vzdelávacích, výskumných, umeleckých, športových i organizačno-manažerských oblastí. K tomu Vám prajem dostatok tvorivej energie, pevné zdravie, veľa šťastia, priaznivú atmosféru na pracoviskách a pokojné rodinné zázemie.

QUOD BONUM, FELIX,
FAUSTUM FORTUNATUMQUE SIT!

V Prešove, 23. septembra 2014
prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

Foto: archív PU v Prešove

Ocenenie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty rektorom Prešovskej univerzity v Prešove

Akademický rok 2014/2015 s prívlastkom 17. na Prešovskej univerzite bol oficiálne otvorený v utorok 23. septembra 2014 v Divadle Jonáša Záborského v Prešove rektorom PU v Prešove, prof. RNDr. Reném Matlovičom, PhD. Pre jednu z fakúlt Prešovskej univerzity bolo toto otvorenie o niečo výnimočnejšie, ako tie predošlé. Predovšetkým preto, lebo teologickú fakultu, ktorá je jedinou v strednej Európe, Pravoslávnu bohosloveckú fakultu, reprezentovali okrem vysokoškolského pedagóga, doc. ThDr. Václava Ježeka, PhD., dve ženy, doktorandky študijného odboru sociálna práca – PhD. Daniela Cehelská a Mgr. Martina Kormošová, ktoré si prevzali ocenenie rektora za svoju prácu a reprezentáciu nielen fakulty, ale celej univerzity. Možno pre niekoho prekvapenie, pre iných však skutočné ocenenie celoročnej práce venovanej fakulte, ktorá je možno menšia počtom študentov, ale obrovská svojim poslaním či obsahom.

Monografie vydané v spoluautorstve, konkrétne „Manažment rozmanitosti v sociálnych organizáciách“, „Kompendium manažmentu pre sociálnych pracovníkov“ a „Volodymyr Solovjev i pošuk vičnosti = Vladimír Solovjev a hľadanie večnosti“ boli pravdepodobne hlavnou príčinou nominovania pre cenu rektora, avšak nesmieme zabudnúť i na ďalšiu prácu, ktorá bola nepochybne pre fakultu obohatením. Od novembra 2013 úspešne funguje okrem oficiálnej webovej stránky PBF aj facebook-ova stránka, ktorá zaznamenala veľký úspech medzi študentmi fakulty, pretože majú ihneď po ruke všetky aktuálne informácie, pozvánky, dianie v rámci fakulty, či univerzity. Bolo by priam, povedané teologickou terminológiou „hriechom“ nevyužiť bezplatnú reklamu pre prezentáciu fakulty a samozrejme ďakujeme administrátorom za to, že venujú tejto práci svoj čas, ktorý avšak neostáva bez odmeny, pretože počet „virtuálnych priateľov“ sa každým dňom zväčšuje.

Okrem tejto sociálnej propagácie bolo na fakulte zorganizovaných množstvo mimoškolských aktivít, kde sa mohli aktívne realizovať nielen študenti, ale aj zamestnanci fakulty; hoci pre niektorých sú tieto zmeny, či novoty nevítané, študenti ocenili nápad a kreativitu a predovšetkým to, že fakulta už nie je iba miestom, kde musia byť, ale miestom, kde majú ponúknutý priestor pre svoju realizáciu. Môžeme spomenúť študentské vedecké konferencie „Pravoslávie a súčasnosť“ a „Klient vs. blížny“, ktoré oslávili už svoju 6-ročnú tradíciu, aktivity ako „Študenti študentom“, či rozširujúce prednášky, alebo súťaž pod názvom „Prečo študovať na PBF?“, ďalej to bol i Vianočný punč pripravený neformálnou skupinou dobrovoľníkov Smile na PBF, či návšteva našich študentov v deň sviatku sv. Nikolaja v FNŠP v Prešove; potom Deň otvorených dverí Prešovskej univerzity, UNIPODAY, Deň pravoslávnej bohosloveckej fakulty a mnoho ďalších na ktorých sa podieľali nielen dvaja, či traja ľudia, ale do ktorých boli zapojení skoro všetci – študenti, pedagógovia, vedenie i administratívny zamestnanci.

Na záver už nezostáva iné, ako vysloviť túžbu a odhodlanie pokračovať a úspešne nadväzovať na to, čo dobre bolo urobené, zlepšovať nedokonalé, do finálnej podoby dotiahnuť to, čo zostalo rozpracované. Veríme, že s Božou pomocou a spoločným úsilím, aj napriek mnohým prekážkam, či už materiálnym alebo ľudským sa nám to podarí.

Mgr. Martina Kormošová

**doktorandka Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce
PBF PU v Prešove**

Foto: archív PBF PU v Prešove

ARRA potvrdila rastúcu kvalitu fakúlt PU v Prešove

Bilanciou medailových umiestnení sa Prešovská univerzita v Prešove zaradila na tretie miesto na Slovensku

Akademická rankingová a ratingová agentúra ARRA zverejnila 26.11.2014 najnovšie hodnotenie fakúlt slovenských vysokých škôl. Hodnotených bolo 112 fakúlt v 11 skupinách.

Pre Prešovskú univerzitu je mimoriadne potešiteľné, že pozíciu lídra vo svojej skupine zaujala Fakulta humanitných a prírodných vied.

V skupine teologických fakúlt sa obe naše fakulty umiestnili na medailových pozíciách. Pravoslávna bohoslovecká fakulta obsadila druhé a Gréckokatolícka teologická fakulta tretie miesto.

Pozitívnym trendom je zlepšenie pozícií Fakulty zdravotníckych odborov, Fakulty športu a Filozofickej fakulty. U ostatných fakúlt nedošlo k výraznej zmene ich postavenia.

Touto bilanciou medailových umiestnení sa Prešovská univerzita zaradila na tretie miesto na Slovensku za Univerzitu Komenského v Bratislave a Trnavskú univerzitu v Trnave.

doc. PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.

PU v Prešove udelila čestný doktorát Dr. h. c. Ing. Rudolfovi Schusterovi, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, 24. júna 2014, v Dvorane evanjelického kolégia v Prešove, po prvýkrát udelila titul „doctor honoris causa“ za slovenskú literatúru. A to osobnosti, ktorú poznáme hlavne zo spoločensko-politického pôsobenia, ale ktorá je zároveň aj cestovateľom, fotografom i spisovateľom. Rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr.

René Matlovič, PhD. odovzdal tento čestný titul prezidentovi Dr. h. c. Ing. Rudolfovi Schusterovi, PhD., počas slávnostného zasadnutia Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove (VR PU), rozšíreného o zasadnutie Vedeckej rady Filozofickej fakulty PU v Prešove. S návrhom udeliť tento čestný titul Rudolfovi Schusterovi, z „odboru slovenská literatúra“, prišiel prof. PhDr. Karol Horák, CSc., známy ako zakladateľ a gestor Akademického Prešova. Zároveň v študovni Univerzitnej knižnice PU v Prešove Rudolf Schuster prestavil aj svoju výstavu fotografií a kníh, ktoré vytvoril počas svojich ciest po Slovensku a iných, veľmi netradičných turistických oblastiach sveta.

Príhovor rektora PU v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. na slávnostnom zasadnutí VR PU dňa 24.6.2014

Dnešný deň patrí medzi tie významné dni, keď sa stretáva Vedecká rada Prešovskej univerzity v Prešove spolu s hosťami z ďalších domácich i zahraničných univerzít i ďalších pracovísk, na jednom zo svojich slávnostných zasadnutí. Toto mimoriadne podujatie sa uskutočňuje pri príležitosti udelenia titulu DOCTOR HONORIS CAUSA nášmu vzácnemu hosťovi – slovenskému politikovi a štátnikovi, prozaikovi, dramatikovi, scenáristovi, cestovateľovi – Ing. Rudolfovi Schusterovi, PhD. – prezidentovi Slovenskej republiky v rokoch 1999 – 2004.

Pri osobnosti Rudolfa Schustera musíme zaevidovať podstatný fakt – je to reprezentatívna osobnosť slovenskej kultúry, spoločenského života, politiky i literatúry druhej polovice minulého storočia a prvého, takmer pätnásťročia nastupujúceho milénia. V našej slovenskej kultúre každodennosti nepôsobí prirodzeným spôsobom tradičná židovsko-kresťanská úcta k významným osobnostiam verejného, vedeckého a umeleckého života. Neosvojili sme si ani francúzsko-európsku úctu k „ancién“ minister, „ancién“ prezident, ktorí bývajú vždy ozdobou významných spoločenských podujatí. My na pôde nášho slávnostného zasadnutia sa usilujeme o zaplnenie tejto niky a vzdáme hold

udelením spomínaného titulu osobnosti bývalého prezidenta SR, ktorý sa začiatkom tohto kalendárneho roku naviac dožil významného okrúhleho životného jubilea. Symbolický charakter dnešného stretnutia podčiarkuje aj fakt, že si v tomto roku pripomíname desiate výročie od vstupu SR do EÚ a NATO, k čomu rozhodujúcim spôsobom svojimi diplomatickými aktivitami prispel Rudolf Schuster. Práve dnes, v kontexte aktuálnych geopolitických a geoeconomických turbulencií, si môžeme lepšie uvedomiť význam tohto civilizačného ukotvenia, o ktoré sa náš laureát zaslúžil.

Vážené slávnostné zhromaždenie, keď dnes navrhujeme Rudolfovi Schusterovi udeliť akademický titul Dr. h. c. „z odboru slovenská literatúra“ chápeme to ako „pars pro toto“ – signalizujeme tým pestrú varietu kultúrnych, spoločenských, politických i literárnych aktivít. Potvrdzujú to základné biografémy neobyčajne dynamického života tejto osobnosti. Narodil sa 4. januára 1934 v Košiciach, v rokoch 1950 – 1954 študoval na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Košiciach, v období rokov 1954 – 1959 na Stavebnej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Následne vstúpil do praxe v súlade so svojou odbornou profiláciou – od roku 1960 pracoval ako projektant Krajského projektového poľnohospodárskeho ústavu a v rokoch 1960 – 1962 bol pracovníkom Ústavu hydrológie a hydrauliky SAV v Bratislave. Od roku 1962 sa vracia na východné Slovensko, aby bol 12 rokov zamestnancom Východoslovenských železniarní Košice. V 70. rokoch minulého storočia vstupuje do politického diania na Slovensku, o čom svedčia jeho profesijné i politické ambície: v rokoch 1974 – 1983 je podpredsedom Národného výboru mesta Košice, v nasledujúcom trojročí pracuje ako primátor Košíc, v rokoch 1987 – 1989 je predsedom Krajského národného výboru v Košiciach, následne vykonáva 2 roky funkciu predsedu Slovenskej národnej rady v Bratislave. Od roku 1990 je veľvyslancom ČSFR v Kanade, potom v roku 1993 pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR v Bratislave, na 5 rokov sa vracia do Košíc, kde zastáva funkciu primátora mesta. Jeho spoločensko – politická činnosť vrcholí v júni 1999, vtedy sa stáva, ako prvý zvolený občanmi v priamych voľbách, pre-

zidentom Slovenskej republiky.

V spomínaných súvislostiach sa nám žiada na margo činnosti Rudolfa Schustera v minulosti niekoľko poznámok. Nechceme hodnotiť, skôr pripomenúť.

Akokoľvek sa budeme dívať na úlohu Rudolfa Schustera ako predsedu SNR v roku 1989, musíme priznať, že rozhodnutia, ktoré zaujal zabránili násilnostiam a otvorili pokojnú cestu k veľkej celospoločenskej zmene. V spomínanej funkcii sa podieľal na tvorbe nových orgánov, ako aj na výmene „starých štruktúr novými“. Dokázal viesť produktívny dialóg s vtedajším VPN, usiloval sa o to, aby sa moc odovzdala pokojnou cestou. Fakty o celom tomto procese môžeme nájsť v jeho memoárovej knihe *Ultimátum*.

Aj misia diplomata v Kanade vykazuje pozitíva. A návrat do komunálnej politiky v úlohe primátora Košíc predstavuje veľké pozitívum, ktoré prezentuje krásu rekonštruovaného historického jadra Košíc, čo vecne a pravdivo dokumentuje aj knižná monografia *Hlavná*. Vieme dobre, aké vymedzené kompetencie má štatút prezidenta SR. Ostane pravdou, že Rudolf Schuster v úlohe prvého muža SR naplnil konkrétnymi činmi, najmä reprezentačnú a zahraničnú funkciu. V jeho programe zreteľne rezonovala vždy zásada etickej a sociálnej spravodlivosti, tolerancia politickej, národnostnej, konfesiónálnej rozdielnosti, zmysel pre budovanie štátnej suverenity, hospodárskeho, vedeckého a kultúrneho rozvoja. Musel si, pravda, vyriešiť základnú otázku: akú politiku môže a má vytvárať prezident malého národa vo vzťahu k politike veľkých národov a štátov. Už pred prezidentskými voľbami vo svojej koncepcii signalizoval vyviesť Slovensko v medzinárodných súvislostiach z latentnej izolácie. Ťažil zo svojej jazykovej disponovanosti, z diplomatických dispozícií nadobudnutých aj z viacročnej politickej praxe, ako aj z kontaktov s poprednými európskymi politikmi, s ktorými si tykal (Rauch, Gonc, Klestil, Kučma, Gorbačov, Kwaśniewski, Havel atď.).

Osobitne sa vynímajú jeho zásluhy pri zjasňovaní medzinárodných vzťahov, pri stavaní komunikačných a diplomatických mostov so štátmi V-4, so štátmi západnej Európy, USA, Kanady, s arabskými štátmi, s Čínou a Ruskom. Záujem o svet nestratil ani po ukončení svojej služby prvého občana nášho štátu. Je vášnivým cestovateľom a svoje cenné poznatky a fotodokumentáciu z mnohých ciest sprostredkúva verejnosti vo svojich impozantných publikáciách.

K našej alma-mater má dnešný laureát veľmi blízky vzťah. Už druhé funkčné obdobie zastáva pozíciu podpredsedu Správnej rady Prešovskej univerzity a prejavuje nesmierny záujem a ponúka cenné odporúčania pre jej ďalší rozvoj.

Vážený pán prezident, pre našu univerzitu je cťou, že vám dnes môžeme odovzdať diplom, potvrdzujúci rozhodnutie najvyššieho vedeckého grémia tohto akademického pracoviska – Vedeckej rady Prešovskej univerzity, menovať vás čestným doktorom, doktorom honoris causa Prešovskej univerzity v Prešove.

**V Prešove 24.6.2014
prof. RNDr. René Matlovič, PhD.**

Foto: archív PU v Prešove

Rudolf Schuster: Ako prameň života

V Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) sa 24. júna 2014 konala vernisáž výstavy fotografií **Rudolfa Schustera – AKO PRAMEŇ ŽIVOTA**. Výstavu v spolupráci s autorom zorganizovala UK PU pri príležitosti udeľenia titulu Doctor honoris causa autorovi. Exprezident Rudolf Schuster na výstave predstavil vyše 40 veľkoformátových fotografií z cestovateľských výprav, ktoré boli publikované v jeho najnovšej knihe s rovnomeným názvom. Kurátorsky výstavu pripravil Mgr. Jaro Ondo z Katedry výtvarnej výchovy a umenia FF PU a slávnostne ju otvoril rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. Účastníci vernisáže mohli obdivovať najmä fotografie Aljašky, Severného pólu, Islandu, Kamčatky, Grónska, ktoré autor počas vernisáže podrobne opísal a tiež okomentoval okolnosti ich vzniku, čím prítomným pripravil nezabudnuteľný zážitok. Súčasťou vernisáže bola aj výstava takmer 50-tich publikácií Rudolfa Schustera, ktoré ilustrovali jeho rôznorodú celoživotnú publikačnú aktivitu. Okrem cestopisov a fotopubli-

kácií návštevníkov zaujali najmä detektívne romány. Obe výstavy si návštevníci mohli v UK PU pozrieť do 25. októbra 2014.

Ing. Peter Haľko
Foto: archív UK PU v Prešove

Kurátorsky príhovor:

Vaša excelencia, Vážený pán prezident, milí prítomní, Je mi čťou uvieť moje krátke expozé, v záujme aby bolo aspoň trochu súcim, zmysluplným ohlasom k výstave fotografií Rudolfa Schustera pomenovanej „Ako prameň života“.

Vo všeobecnosti obrazy, fotografické zábery sú definíciami vizuálnych prvkov, ktoré si autor vyberá aby zachytil a sprostredkoval divákovi atmosféru, osobitosť videného a zažívaného, aby priblížil svoj pocit.

Niet silnejšej témy ako príroda. Všimnime si fascinovanie autora navštevovaním miest, kde sa rodia tieto témy, kde ústia, kde pramene. V tejto chvíli sme účastníkmi týchto ciest. Je ich niekoľko desiatok. Nepočítajme ich však, ich súčet je tvorený obrázkami, z ktorých každý je jeden, jedinečný ako primus momentu stretnutia s daným miestom ako túžba fotografa podať správu o ňom.

Čo sa v tomto momente deje? Rímsky cisár Gracián svojho času vyriekol: „Za každých okolností získaj na svoju stranu čas“. Pripodobnime si tento výrok a získajme na svoju stranu expozičný čas. V tejto kratučkovej chvíli vzniká záznam. Ten zlomok sekundy je druhou fázou tvorby fotografie, po zakomponovaní. Grafické prvky fotografie môžu ožívať. Tvary, línie, štruktúry, textúry, farby. Skúsený fotograf Rudolf Schuster si je vedomý dôležitosti tejto notácie a z fotografií cítime nadšenie sledom týchto udalostí. Prácu uľahčuje členitý a navrstvený horizont a sťažuje úbytok svetla a nečas. Obraz pozorovanej krajiny vzniká znova a znova. Pokračuje zápis o krajine, pokračuje rozprávanie znuobjavených prameňov života.

Vážený pán prezident, vážení prítomní. Každá fotografia tejto výstavy je dôkazom autorovej odhodlanosti, húževnatosti a zručnosti. S vďakou za možnosť prizrieť sa Vášmu dielu, končím moje expozé o expozičných hodnotách veľmi cenných momentov na našich cestách. Ďakujem.

jaro ondo

Ocenenie Diploma Supplement Label v rukách rektora PU v Prešove

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove **prof. RNDr. René Matlovič, PhD.** prevzal 28. októbra 2014 **prestížne ocenenie Európskej komisie** z rúk prof. Ing. Petra Plavčana, CSc., riaditeľa Sekcie vysokých škôl Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a riaditeľky Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC) Mgr. Ireny Fonodovej. Spolu s ním ocenenia prevzali i rektori ďalších troch univerzít (SPU v Nitre, STU v Bratislave a TU v Trnave).

Ocenenie **Diploma Supplement Label** je udeľované vysokoškolským inštitúciám, ktoré sa dôsledne riadia princípmi internacionalizácie európskeho vysokého školstva podľa zásad Bolonskej deklarácie. Priznanie značky DS Label našej univerzity zvyšuje jej kredit, kredit jej absolventov, a taktiež tento certifikát potvrdzuje, že PU v Prešove spĺňa náročné kritériá Európskej komisie v oblasti vzdelávania a prispieva k jej internacionalizácii a rozšíreniu mobility.

doc. PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
Foto: archív PU v Prešove

„Geographical aspects of European mountain areas development – a transdisciplinary approach and perspectives“

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove 01. – 04. septembra 2014 uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom Geographical aspects of European mountain areas development – a transdisciplinary approach and perspectives. Konferencia prebiehala pod záštitou rektora Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., ktorý sa na úvod prihovril zúčastneným a srdečne ich privítal. Pán rektor v príhovore zdôraznil význam spolupráce medzi geografickými pracoviskami materskej univerzity s Univerzitou Blaise Pascala v Clermont-Ferrand vo Francúzsku a Jagelonskou univerzitou v poľskom Krakove. Po príhovore prof. RNDr. Mariána Reiffersa, DrSc., prodekana pre vonkajšie vzťahy, nasledovalo krátke

predstavenie katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky doc. RNDr. Radoslavom Klamárom, PhD, vedúcim katedry.

Príspevky, ktoré na konferencii odzneli, boli široko koncipované.

Odzrkadľovali výskumné zameranie zúčastnených a potvrdili potreby interdisciplinárneho prístupu k spoločnej riešenej problematike. Veľmi výrazne sa prejavila nevyhnutnosť vzájomnej pomoci a výmeny poznatkov, tak z oblasti fyzickej, ako aj humánnej geografie. Dôkazom toho bolo podpísanie dohody o spolupráci na obdobie rokov 2015 – 2020 medzi Univerzitou Blaise Pascala v Clermont-Ferrand, Jagelonskou univerzitou v Krakove a hosťujúcou Prešovskou univerzitou v Prešove. Druhý konferenčný deň bol spojený s krátkou prehliadkou mesta Prešova a zakončil ho spoločenský večer. Tretí deň pokračovali prednášky francúzskych a poľských kolegov ako aj členov hosťujúcej katedry. Konferenciu slávnostne ukončil doc. Mgr. Piotr Pachura, PhD., ktorý sa spolu s ve-

dúcim katedry Prešovskej univerzity v Prešove, doc. RNDr. Radoslavom Klamárom, PhD., poďakovali zúčastneným za hodnotné príspevky a ocenili význam takéhoto podujatia z vedecko-výskumného i spoločenského aspektu. Posledný konferenčný deň sa niesol v duchu exkurzie. Zúčastnení mali možnosť navštíviť rôzne kúty juhovýchodného Slovenska, zoznámiť sa s pestovaním a spracovaním viniča vo východoslovenskej a tokajskej vinohradníckej oblasti i vychutnať si pohľad na brehy Zemplínskej šíraviny či na suchý polder Beša. Konferencia splnila očakávania, čo potvrdili zástupcovia všetkých troch zúčastnených strán. Potvrdilo sa, že vzájomná pomoc a interdisciplinárny prístup k riešenej problematike sú zárukou kvalitného vedeckého výskumu a napredovania.

**RNDr. Monika Ivanová, PhD.,
RNDr. Vladimír Solár, PhD.**
Foto: archív Katedry geografie
a aplikovanej geoinformatiky
FHPV PU v Prešove

65. výročie založenia Pedagogickej fakulty v Prešove

Rok 2014 je pre Prešovskú univerzitu v Prešove významný z viacerých dôvodov. Určite jednou z najvýznamnejších udalostí v tomto roku, ako upozornil aj rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. René Matlovič v slávnostnom príhovore na začiatku akademického roka, je **65. výročie založenia** jednej z najstarších fakúlt univerzity, Pedagogickej fakulty.

Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove historicky nemožno uprieť, že je nielen jednou zo zakladajúcich fakúlt Prešovskej univerzity, ale rovnako aj fakultou, ktorá prešla za uplynulých **šesťdesiatpäť rokov** najväčšími zmenami. Pedagogická fakulta prešla viacerými transformáciami, nielen čo sa týka prípravy učiteľov, ale aj samotného názvu – *Pedagogická fakulta* (1949), *Vyššia pedagogická škola* (1953), *Pedagogický inštitút* (1959) a opäť *Pedagogická fakulta* (1964). Rozhodujúce je, že vo väčšine prípadov mali všetky premeny tejto inštitúcie progresívny charakter.

Začiatok fungovania Pedagogickej fakulty je spojený so štyridsiatimi rokmi 20. storočia, presnejšie s rokom 1949. Prvá Pedagogická fakulta na východnom Slovensku vznikla v Košiciach ako pobočka bratislavskej Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity, a to vládnym nariadením z 24. mája 1949. V založení tejto pobočky treba vidieť základ, z ktorého postupne vyrastali ďalšie fakulty pre vysokoškolskú prípravu učiteľov. Podstatné je, že v roku 1952 bola košická pobočka Pedagogickej fakulty premiestnená do Prešova, kde v tom čase dostala dve budovy: jednu po reálnom gymnáziu, kde donedávna sídlil Rektorát Prešovskej univerzity,

a druhú po Daňovom úrade pre potreby internátu. Obnovenie vysokého školstva bolo najvýznamnejšou zmenou v oblasti vzdelávania a zároveň začiatkom budovania druhého vysokoškolského centra na Slovensku, ktoré v päťdesiatych rokoch reprezentovali tri fakulty – Pedagogická, Filozofická a Pravoslávna bohoslovecká. Na Pedagogickej fakulte (1949 – 1952) sa v školskom roku 1949/50 začalo s prípravou učiteľov národných škôl, v školskom roku 1951/52 sa štúdium rozšírilo aj o prípravu učiteľov pre 2. stupeň, čo boli vtedajšie štvorročné stredné školy. Činnosť Pedagogickej fakulty však bola krátka, pretože školská reforma, ktorá sa uskutočnila v roku 1953, reorganizovala prípravu učiteľov.

Prví absolventi denného štúdia s kvalifikáciou pre národné školy vychádzali z pobočky Pedagogickej fakulty na východnom Slovensku už v školskom roku 1949/50; pre stredné školy až v školskom roku 1953/54. V nadväznosti na novú školskú reformu z roku 1953 boli rozdelením Pedagogickej fakulty vytvorené dve vzdelávacie inštitúcie: vznikla Vyššia pedagogická škola, ktorej štúdium bolo dvojročné a ako druhá inštitúcia bola zriadená Filologická fakulta Vysokkej pedagogickej školy, ktorá bola zameraná na prípravu učiteľov pre stredné školy a ktorej štúdium bolo päťročné. Ako sa z historického hľadiska ukázalo, v porovnaní s predchádzajúcim obdobím bolo zriadenie týchto inštitúcií krokom späť. Bol však vynútený skôr objektívnymi okolnosťami naliehajúcej potreby kvalifikovaných učiteľov, pretože základné školstvo sa v danom čase začalo veľmi prudko rozvíjať. Svoju činnosť začala Vyššia pedagogická škola na báze zrušenej pobočky Pedagogickej fakulty. Vyššia pedagogická škola (1953 – 1959) bola po organizačnej stránke samostatnou vysokou školou – na čele s dekanom a prodekanmi a počas svojho fungovania štúdium na nej úspešne ukončilo celkovo 944 absolventov. Jej vznikom však zanikla vysokoškolská príprava učiteľov pre 1. stupeň základných škôl a realizačne sa presunula na štvorročné pedagogické školy.

Významným rokom, v rámci 20. storočia, bol nepochybne 9. august 1959. V priebehu školského roka 1958/59 totiž došlo k ďalšej zmene organizácie prípravy vysokoškolského štúdia vo vtedajšej Českosloven-

skej republiky. Znamenalo to, že v uvedený dátum vláda vtedajšej republiky prijala rozhodnutie o založení Univerzity P. J. Šafárika so sídlom v Košiciach s dvoma fakultami: Lekárskou v Košiciach a Filozofickou so sídlom v Prešove. Tak zanikla Filologická fakulta Vysokkej pedagogickej školy a Vyššia pedagogická škola sa týmto v roku 1959 pretransformovala na Pedagogický inštitút.

Na Pedagogickom inštitúte, na ktorom sa začala príprava učiteľov s vysokoškolským vzdelaním aj pre ročníky 1. – 5. základnej školy, bolo štúdium štvorročné. Po piatich rokoch existencie inštitútu opäť došlo k zmene. Na základe zákonného opatrenia predsedníctva Národného zhromaždenia (č. 166/64 Zb. z 12. augusta 1964) sa od školského roku 1964/65 namiesto Pedagogických inštitútov začali zriaďovať Pedagogické fakulty, a preto od uvedeného školského roku vstupuje príprava učiteľov pre základné deväťročné školy na východnom Slovensku do kvalitatívne novej etapy.

Pedagogický inštitút v Prešove sa zlúčil s Pedagogickým inštitútom v Košiciach a pretvoril sa na Pedagogickú fakultu, ktorá sa v danom roku prvýkrát začlenila ako štvrtá fakulta do zväzku fakúlt Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Tým nadobudlo učiteľské štúdium na UPJŠ prevahu.

V školskom roku 1977/78 vstúpila Pedagogická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika do ďalšej novej etapy, pretože sa začala realizovať jednotná príprava učiteľov pre 5. – 12. ročník formou päťročného denného štúdia a šesťročného štúdia popri zamestnaní. Príprava učiteľov pre 1. – 4. ročník základných škôl bola realizovaná vo forme štvorročného denného štúdia a päťročného štúdia popri zamestnaní. Na Pedagogickej fakulte UPJŠ počas jej činnosti absolvovalo celkovo 13 008 študentov.

V existencii Pedagogickej fakulty nastal významný medzník v roku 1996, kedy sa Zákonom č. 361 Národnej rady Slovenskej republiky z 10. decembra 1996 rozdelila Univerzita Pavla Jozefa Šafárika na dve vysoké školy – existujúcu Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika

v Košiciach a Prešovskú univerzitu v Prešove.

Na základe vyššie spomenutého zákona, s účinnosťou od 1. januára 1997, došlo aj k rozdeleniu vtedajšej Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika na Pedagogickú fakultu Prešovskej univerzity v Prešove a Fakultu humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Rok 1997 bol prelomovým aj v súvislosti s tým, že Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove sa začala prioritne orientovať len na prípravu učiteľov pre primárne vzdelávanie (1. stupeň základných škôl).

V súčasnosti je fakulta ako jediná na Slovensku **výhradne špecializovaná** na prípravu pedagógov pre materské školy, primárne vzdelávanie (prvý stupeň základných škôl) a pre špeciálne školy. Aj študijné odbory na Pedagogickej fakulte od roku 1997 prešli viacerými zmenami, ktoré veľmi úzko súviseli aj so školským rokom 2005/06, ktorý bol v spätosti s profiláciou študijných odborov a programov obdobím zásadných zmien. V uvedenom čase sa totiž začala príprava v študijných odboroch: predškolská a elementárna pedagogika vo všetkých troch stupňoch (bakalárskom, magisterskom, doktorandskom) a špeciálna pedagogika (v bakalárskom a magisterskom stupni). K špeciálnej pedagogike je potrebné dodať, že v súčasnosti je v tomto odbore akreditované už aj doktorandské štúdium.

V akademickom roku 2005/06 sa tiež vo všetkých ročníkoch študijných odborov Pedagogickej fakulty začala výučba podľa kreditového systému ECTS.

V rámci bakalárskeho stupňa štúdia sú v súčasnosti akreditované nasledujúce študijné programy:

- predškolská a elementárna pedagogika
- predškolská a elementárna pedagogika sociálne znevýhodnených skupín
- predškolská a elementárna pedagogika a pedagogika psychosociálne narušených
- pedagogika mentálne postihnutých
- učiteľstvo praktickej profesijnej prípravy mentálne postihnutých

V rámci magisterského stupňa štúdia sú akreditované študijné programy:

- učiteľstvo pre primárne vzdelávanie
- učiteľstvo pre primárne vzdelávanie a pedagogika psychosociálne narušených
- predškolská pedagogika
- pedagogika mentálne postihnutých

Čo sa týka štúdia predškolskej pedagogiky, tá má v rámci Slovenska svoje prvenstvo práve v Prešove. V rokoch 1973/74 bolo totiž na Filozofickej fakulte UPJŠ otvorené päťročné externé štúdium, ktoré v rôznych variantoch pokračovalo až do vzniku Pedagogickej fakulty, ktorá vlastne už iba nadviazala na bohatú vzdelávaciu tradíciu.

História súčasnosť a perspektívy vzdelávania na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove

22. – 23. október 2014

Pri príležitosti 65. výročia založenia Pedagogickej fakulty v Prešove usporiadala Pedagogická fakulta 22. – 23. októbra 2014 vedeckú konferenciu *História súčasnosť a perspektívy vzdelávania na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove*. Slávnostné otvorenie konferencie, za účasti mnohých významných hostí a osobností, sa uskutočnilo v Dvorane Evanjelického kolégia v Prešove. Konferenciu slávnostným príhovorom otvoril rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. René Matlovič, po ktorom sa slávnostnému zhromaždeniu prihovoriť primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyarí. Po slávnostných príhovoroch dekanka Pedagogickej fakulty doc. Jana Burgerová, svojím príspevkom na tému **Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v kontexte vysokoškolského vzdelávania v Prešove**, prešla históriou, súčasnosťou a perspektívami Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, čím zároveň otvorila plenárne rokovanie v prvom rokovanom dni.

Pri príležitosti 65. výročia založenia Pedagogickej fakulty v Prešove sa vedenie Pedagogickej fakulty rozhodlo zvýrazniť slávnostnosť a jedinečnosť konferencie aj ocenením osobností, ktoré významne prispeli k rozvoju Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Pamätné plakety boli udelené nasledujúcim osobnostiam:

- prof. PhDr. Marii ČECHOVEJ, DrSc. Z Pedagogickej fakulty J. E. Purkyně v Ústí nad Labem,

- prof. RNDr. Pavlovi HANZELOVI, CSc. z Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici,
- prof. PhDr. Bronislave KASÁČOVEJ, PhD. z Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici,
- prof. nadzw. dr. hab. Anne KLIM-KLIMASZEWSKEJ z Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach,
- Dr. h. c. prof. PhDr. Beate KOSOVI, CSc. z Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici,
- doc. PhDr. Ivete KOVALČIKOVEJ, PhD. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove,
- prof. PhDr. Gabriele PETROVEJ, CSc. z Pedagogickej fakulty UKF v Nitre,
- prof. PhDr. Márii PODHÁJECKEJ, PhD. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove,
- prof. PhDr. Milanovi PORTIKOVI, PhD. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove,
- prof. PhDr. Daniele SLANČOVEJ, CSc. z Filozofickej fakulty PU v Prešove,
- prof. PhDr. Zuzane STANISLAVOVEJ, CSc. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove,
- prof. RNDr. Ondrejovi ŠEDIVÉMU, CSc. z Fakulty prírodných vied UKF v Nitre,
- doc. PaedDr. Danielovi ŠIMČÍKOVI, PhD. z Pedagogickej fakulty PU v Prešove,
- Dr.h.c. prof. PaedDr. Gabrielovi ŠVEJDOVI, CSc. z Pedagogickej fakulty Západočeskej univerzity v Plzni,
- prof. PhDr. Milanovi TUREKOVI, PhD. z Fakulty športu PU v Prešove,
- Mgr. Alžbete SABOLOVEJ z Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

Ďakovné listy boli udelené:

- prof. RNDr. Renému Matlovičovi, PhD., rektorovi PU, reprezentujúcemu vedenie Prešovskej univerzity v Prešove, za významný prínos k rozvoju PF,
- JUDr. Pavlovi Hagyarimu, primátorovi mesta Prešov, za spoluprácu mesta Prešov a šírenie dobrého mena PF PU.

Po slávnostnom odovzdaní pamätných plaket a ďakovných listov vystúpila s plenárnym príspevkom **Humanizačné trendy v súčasnej edukačnej teórii a praxi – individualizmus alebo náprava vecí ľudských** významná a uznávaná osobnosť v oblasti predškolskej a elementárnej pedagogiky prof. Beata Kosová.

V duchu špecializovania sa Pedagogickej fakulty na prípravu učiteľov pre materské školy, primárne vzdelávanie a pre špeciálne školy boli koncipované aj vy-

stúpenia ďalších pozvaných príspevkov. Prorektor Prešovskej univerzity v Prešove, bývalý dekan Pedagogickej fakulty a súčasný garant magisterského študijného programu učiteľstvo pre primárne vzdelávanie a pedagogika psychosociálne narušených na Pedagogickej fakulte prof. Milan Portik vystúpil s príspevkom na tému **Kontexty primárnej edukácie na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove**. S problematikou predškolskej pedagogiky, v rámci graduálnej a postgraduálnej formácie pedagógov v kontexte predškolskej pedagogiky, prítomných bližšie oboznámila garantka bakalárskeho študijného programu predškolská a elementárna pedagogika na Pedagogickej fakulte prof. Mária Podhájecká, a na záver plenárnych vystúpení priblížila vedúca Katedry špeciálnej pedagogiky doc. Bibiána Hlebová problematiku špeciálnej pedagogiky v príspevku **Quo vadis, špeciálna pedagogika?** Po jej vystúpení už v priestoroch Evanjelického kolégia nasledovala slávnostná recepcia spojená s kultúrnym programom.

Druhý konferenčný deň otvorili už v priestoroch Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove svojím hudobno-pohybovým programom deti z Materskej školy Čapajevova s choreografiou Kvákajúca swingománia, primárny stupeň reprezentoval dievčenský spev (obe vystúpenia pod taktovkou SCVČ Ebony) a špeciálne vzdelávanie reprezentovala Spojená škola Matice slovenskej, ktorej žiaci vystúpili s piesňou Dobrý drak a s Country tancom. Milým a úprimným potleskom ocenený kultúrny program detí bol najlepším úvodom k programu druhého dňa konferencie. Ten pozostával z plodného a mnohými zaujímavými diskusiami a polemikami naplneného rokovania v sekciách, v rámci ktorých vystúpilo a diskutovalo viac ako sto prihlásených účastníkov.

Oslavy **65. výročia založenia Pedagogickej fakulty v Prešove** boli presne také, aké si zaslúžili byť – v dôstojných priestoroch sa niesli v slávnostnej atmosfére a za účasti významných a uznávaných odborníkov, ktorí svojou účasťou a prijatím pozvania vyjadrili úctu nielen Pedagogickej fakulte a jej 65. výročiu založenia, ale aj dlhoročnej tradícii vzdelávania v prešovskom regióne.

Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.
Foto: archív PF PU v Prešove

Cena primátora mesta Prešov 2014

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, 13.10.2014, zasadla komisia v zložení, JUDr. Pavel Hagyarí – primátor mesta Prešov, ako čestný predseda komisie; prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. – prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu PU v Prešove, ako predseda komisie; prof. RNDr. René Matlovič, PhD. – rektor PU v Prešove; doc. PhDr. Eduard Lukáč, PhD.; doc. PhDr. Martin Javor, PhD. a akademický maliar doc. Dušan Srvátka. Prostredníctvom verejnej prezentácie hodnotili členovia komisie bakalárske, diplomové a rigorózne práce študentov, ktoré sa zaoberali zaujímavými témami súvisiacimi s mestom Prešov.

Výsledky súťaže:

- 1.miesto: Mgr. Andrea Richvalská**
- 2.miesto: Bc. Zuzana Hiščárová**
RNDr. Jana Kolesárová
Mgr. Dušan Peregrim

Mgr. Zuzana Tischlerová
Foto: AV štúdio CCKV PU

10. výročie vzniku Fakulty športu PU

ských zmenách v r. 1989 došlo k následnému deleniu katedier na **Katedru telesnej výchovy a Katedru telesnej výchovy pre 1. stupeň základných škôl**. Vznik samostatnej Slovenskej republiky v r. 1993 ovplyvnil proces organizačných zmien na pôde UPJŠ v Prešove. Dôležité rozhodnutia priniesol r. 1996. Predseda vlády Slovenskej republiky vymenoval dvoch štatutárov **prof. Dušana Podhrackého z Košíc a doc. Karola Feča**

Dňa 1. 10. 2014 ubehlo už 10 rokov od vzniku Fakulty športu PU v Prešove. História fakulty sa píše od roku **1951** a začiatkom pôsobenia **prešovského konzultačného strediska Pedagogickej fakulty v Košiciach**. Jeho úlohou bolo pripravovať učiteľov telesnej výchovy v jednopredmetovom štúdiu pre vtedajšie školy prvého stupňa. V r. **1952** došlo k presunu košickej pobočky Pedagogickej fakulty do Prešova, ktorá dostala pomenovanie **Ústav telesnej výchovy (ÚTV)**. Vedením pracoviska bol poverený **Dr. Michal Šafáranko**, významný telovýchovný pracovník, organizátor telovýchovného hnutia na východnom Slovensku. Neskôr, v roku **1959**, vznikol v Prešove **Pedagogický inštitút**, na ktorom sa začala príprava učiteľov s vysokoškolským vzdelaním pre 1. – 9. ročník základnej školy. Štúdium bolo štvorročné. Vyššia pedagogická škola zanikla. Na Prešovskom inštitúte začala pôsobiť **Katedra telesnej výchovy**. Dňa **12.8.1964** bol premenovaný na **Pedagogickú fakultu (PF)**, ktorá bola včlenená do zväzku **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)**. Sídлом fakulty sa stal Prešov. V r. **1965** došlo k rozdeleniu KTV PF na **Katedru všeobecnej telesnej výchovy a Katedru telesnej výchovy**, pričom ku Katedre všeobecnej telesnej výchovy bola v r. **1966** pričlenená **Katedra všeobecnej telesnej výchovy z Filozofickej fakulty**. Vedúcim Katedry všeobecnej telesnej výchovy bol **PhDr. Ján Chovanec**. Po odchode PhDr. A. Motýľa, vedúceho Katedry telesnej výchovy do zahraničia, v r. **1968**, bol vedením pracoviska poverený **PhDr. Tomáš Stejskal**. Štruktúra dvoch katedier trvala do r. **1972**. K zlúčeniu pracovísk došlo **1.1.1972**, keď bola vytvorená spoločná katedra pod názvom **Katedra odbornej telesnej výchovy**, ktorá sa **1.10.1972** opäť premenovala na **Katedru telesnej výchovy**. K ďalšiemu rozčleneniu pracoviska došlo **1.8.1974**, na dve samostatné pracoviská – **Katedru odbornej telesnej výchovy a Katedru všeobecnej telesnej výchovy**. Pôsobenie dvoch pracovísk trvalo do augusta **1981**. Po spoľočen-

z **UPJŠ Prešov**, ktorí boli poverení prípravou návrhu na rozčlenenie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika na dve samostatné univerzity so sídlom v Košiciach a v Prešove. De jure i de facto sa tak stalo nariadením **zákona č. 361/1996 Z. z. s účinnosťou od 1.1.1997**. Vznikom **Prešovskej univerzity v Prešove** došlo k rozdeleniu Pedagogickej fakulty na Fakultu humanitných a prírodných vied zabezpečujúcu prípravu učiteľov na II. a III. stupni a Pedagogickú fakultu, ktorej úlohou bola výchova učiteľov pre I. stupeň základných škôl. V pedagogickej činnosti sa **Katedra telesnej výchovy a športu FHPV PU v Prešove** zameriavala na prípravu vysokoškolských pedagógov v špecializácii telesná výchova v kombinácii s inými vyučovacími predmetmi učiteľského štúdia všeobecnovzdelávacích predmetov na druhom stupni škôl. Mimo štúdia v dvojkombinácii bolo vytvorené aj jednopredmetové štúdium telesnej výchovy s možnosťou športovej špecializácie. Podmienky na vytvorenie samostatnej špecializovanej fakulty vznikli po vytvorení PU v Prešove. Impulz pre realizáciu zámeru predstavovalo rozhodnutie vedenia Prešovskej univerzity v Prešove na zasadnutí **29. – 30.1.2001**. Rektor PU poveril **prof. Jána Jungera** vytvorením a vedením komisie na prípravu projektu pre vznik **Fakulty športu (FŠ)**. Pracovná skupina sa po preštudovaní akreditačného spisu zišla na stretnu-

tí priamo na pôde PU v Prešove **25.5.2004**. Po oboznámení sa s priestorovým a materiálnym vybavením pracoviska a po prezentácii zámerov a zdôvodnení žiadosti predsedom komisie pre vznik FŠ PU v Prešove, vypracovala hodnotiace správy k žiadosti o zriadenie FŠ, ako aj k jednotlivým študijným programom. **Proces akreditácie prebehol 23.6.2004 v Bratislave**. Oficiálne otvorenie FŠ PU v Prešove sa uskutočnilo **1.10.2004** a výučba v zimnom semestri sa začala **20.9.2004**. Prvým dekanom novovymenovanej Fakulty športu sa stal prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.. Organizačnú štruktúru Fakulty športu tvoria tri katedry a dekanát: Katedra športovej edukológie a humanistiky, Katedra športovej kinantropológie a Katedra edukológie športov, ktorej predchádzalo pôsobenie Katedry všeobecnej telesnej výchovy. Súčasným dekanom Fakulty športu je doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD. Pri príležitosti osláv 10. výročia vzniku Fakulty športu sa uskutočnilo spoločenské stretnutie na pôde PU v Prešove, na ktorom nechýbalo viacero bývalých a súčasných slovenských i zahraničných osobností z oblasti vzdelávania, vedy a výskumu a športu. Podujatie sa konalo v hale PU v Prešove, kde po príhovoroch a slávnostnom odovzdaní pamätných listov dekana Fakulty športu vystúpili študenti v programe, ktorý mal kultúrno-sportový charakter. Hlavnými rečníkmi pri tejto príležitosti boli dekan Fakulty športu doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD., rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., generálny riaditeľ sekcie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Ing. Ladislav Čambal, prezident Slovenského olympijského výboru PhDr. František Chmelár, prvý dekan Fakulty športu prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyari a dekan Fakulty telesnej výchovy a športu UK v Bratislave prof. PaedDr. Miroslav Holienka, PhD. Nakoniec sa konal slávnostný raut, ktorý prebiehal v duchu spomienok a nových vízií zúčastnených pri neformálnych debatách. Účasť slovenských ako aj zahraničných osobností v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a športu na oslave 10. výročia vzniku Fakulty športu dokazuje, že sa toto pracovisko úspešne etablovalo na národnom ako aj medzinárodnom poli.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Skúsenosti s prípravou odborníkov pre cestovný ruch na PU v Prešove

V apríli tohto roku uplynulo dvadsať rokov od chvíle, keď v Prešove v roku 1994 vzniklo prvé vysokoškolské pracovisko pre prípravu odborníkov pre cestovný ruch. Bol ním Inštitút turizmu a hotelového manažmentu pri Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, pracovisko v Prešove. Hlavnou osobou, ktorá sa zaslúžila o vznik tohto pracoviska bol doc. PaedDr. Milan Ďuriček, CSc., ktorý bol prvým riaditeľom inštitútu. Uvedené pracovisko vzniklo s podporou rektorátu univerzity, ale tiež s významnou materiálnoú a pedagogickou pomocou zo strany Francúzska, presnejšie Inštitútu turizmu a hotelierstva na Savojskej univerzite v Chambéry (Université de Savoie). Značnou mierou sa o vznik prvého vysokoškolského pracoviska pre prípravu odborníkov v Prešove zaslúžil renomovaný odborník v oblasti cestovného ruchu prof. Michél Bauer zo spomínanej francúzskej univerzity. Počas niekoľkých pobytov v Prešove osobne pomáhal pri rozbehu vysokoškolskej výučby a spolu s manželkou – lektorkou francúzskeho jazyka sa navždy zapísali do histórie tohto vysokoškolského štúdia v Prešove.

Štúdium začalo v septembri 1994 v dočasných priestoroch Domova mládeže UPJŠ v Prešove a v budove medzinárodného združenia ROBOT v Prešove. Už v apríli 1996 sa Inštitút turizmu a hotelového manažmentu UPJŠ presťahoval do renovovanej budovy v centre Prešova na Ul. Konštantínova č. 16.

Hneď od prvých dní sa vysokoškolské štúdium cestovného ruchu v Prešove líšilo od ostatných pracovísk, ktoré pripravovali odborníkov pre cestovný ruch na Slovensku. Teoretická príprava mala svoj odraz v štruktúre učebných plánov, ktoré sa skladali z jednotlivých blokov (ekonomicko-manažérske prednášky, odborné predmety z cestovného ruchu, matematicko-štatistické a predmety z oblasti informatiky, spoločenskovedné predmety a cudzie jazyky). Veľký dôraz sa kládol na logický sled jednotlivých predmetov, medzipredmetové vzťahy, a tiež na vyučovanie cudzích jazykov. Keďže štúdium sa začalo so značnou podporou francúzskej strany (literatúra, učebné texty,

odborné časopisy, lektorská činnosť, možnosť krátkodobých a dlhodobých pobytov na Savojskej univerzite vo Francúzsku), francúzsky jazyk bol v priebehu štúdia povinným jazykom. Ďalšími vyučovanými jazykmi boli anglický alebo nemecký jazyk a študenti na záver štúdia absolvovali štátnu skúšku z komunikácie v dvoch cudzích jazykoch.

Popri teoretickej príprave bol neoddeliteľnou súčasťou vysokoškolskej výučby prepracovaný systém odborných domácich a zahraničných praxí (podnikateľské subjekty na Slovensku – hotely, reštaurácie, cestovné kancelárie, informačné strediská, dopravné spoločnosti, kúpeľné zariadenia a pod. a atraktívne zahraničné odborné praxe v Grécku – Sani Resort Chalkidiki a vo Francúzsku – Nice).

Po vzniku Prešovskej univerzity v Prešove v roku 1997 sa Inštitút turizmu a hotelového manažmentu stal súčasťou Filozofickej fakulty, kde už pôsobila Katedra personálneho manažmentu, mnohé spoločenskovedné a jazykové katedry, ktoré sa rozhodujúcou mierou podieľali na jazykovej príprave študentov.

Výhody začlenenia Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu sa prejavili aj v tom, že spoločným úsilím s Katedrou personálneho manažmentu sa pripravili spoločné učebné plány v študijnom odbore Ekonomika a manažment podniku v dvoch špecializáciách, a to Manažment turizmu a hotelierstva a Personálny manažment. Spojením skúseností, odbornosti a personálneho zabezpečenia sa dosiahlo otvorenie magisterského štúdia v uvedenom odbore už od akademického roka 1997/1998.

V roku 2004 spojením troch pracovísk (Katedra personálneho manažmentu, Inštitút turizmu a hotelového manažmentu a tiež Katedra verejnej správy z Fakulty humanitných a prírodných vied) sa vytvárajú podmienky pre vznik Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove ako vysokoškolskej inštitúcie, ktorá už 10 rokov pripravuje kvalifikovaných odborníkov – manažérov pre rôzne oblasti spoločnosti. V súčasnosti je Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove vzdelávacou inštitúciou, ktorá poskytuje v Prešovskom kraji ako jediná ekonomické univerzitné vzdelanie v oblasti manažmentu, ale aj v oblasti turizmu, hotelierstva a kúpeľníctva v odbore cestovný ruch a v oblasti environmentálneho manažmentu. U študentov v bakalárskom študijnom programe Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo je snaha rozvíjať ich predpoklady a možnosti významnou mierou prispievať k zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu na Slovensku.

Ing. Anna Šenková, PhD.
doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Foto: PaedDr. Július Alcnaer, PhD.

Národná cena kariérového poradenstva doc. Š. Vendelovi

Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku a Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu udelili 16. októbra 2014 na konferencii slovenského centra Euroguidance (*European Network to support Guidance and Counselling*) Národnú cenu Kariérového poradenstva doc. PhDr. Štefanovi Vendelovi, CSc., členovi Inštitútu psychológie Filozofickej fakulty PU v Prešove. Toto ocenenie mu bolo udelené za celoživotné pôsobenie, publikačnú činnosť, podporu výskumu a európskej spolupráce v oblasti kariérového poradenstva.

V ďakovnom liste vedúceho Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku D. Chrenka sa uvádza:

Doc. Š. Vendel patrí medzi významné, doma aj v zahraničí uznávané osobnosti v oblasti teórie kariérového poradenstva. Problematike profesijnej orientácie, študijného a profesijného poradenstva sa venuje prakticky celý svoj profesionálny život. Najprv ako poradenský psychológ, neskôr z pozícií výskumného pracovníka a vysokoškolského učiteľa. Má bohatú publikačnú činnosť a je tiež spoluorganizátorom a vedeckým garantom odborných podujatí na regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni. Svojimi publikačnými, výskumnými i organizačnými aktivitami, rovnako ako aj priamou účasťou na medzinárodných projektoch, významne prispieva k rozvoju európskej i širšej medzinárodnej spolupráce v oblasti kariérového poradenstva a vzdelávania kariérových poradcov.

Mgr. Ivana Žilková

Foto: archív Inštitútu psychológie FF PU

Študenti PU diskutovali o korupcii s veľvyslancom USA Theodorom Sedgwickom

Youth Advisory Council je diskusné stretnutie na rozličné aktuálne témy usporadúvané pod záštitou organizácie InfoUSA, založenej 25. marca 2004. InfoUSA Košice sa zaoberá sprostredkovaním aktuálnych informácií týkajúcich sa kultúrneho, vzdelávacieho a ekonomického života v Spojených štátoch amerických. Zároveň slúži ako kultúrne a informačné centrum, ako aj stredisko pre slovensko-americké programy vo východoslovenskom regióne.

V Košiciach bolo 28. októbra 2014 organizované stretnutie Youth Advisory Council, na ktorom sa zúčastnili študenti košických a prešovských univerzít. To sa nieslo v duchu problematiky korupcie vo verejnom sektore v Slovenskej republike. Cieľom tohto stretnutia bolo pozdvihnutie povedomia o spomínanej téme, no toto diskusné fórum zároveň prinieslo aktuálny pohľad na otázku korupcie prostredníctvom zapájania sa mladých účastníkov debaty. Za Prešovskú univerzitu v Prešove sa na tomto stretnutí zúčastnili dvaja študenti druhého stupňa štúdia – Bc. Miroslava Matiová (participujúca v medzinárodnom projekte V4 English for V4 Countries Heritage Presentation) a Bc. Tomáš Kravec (člen Akademického senátu PU v Prešove),

ako aj traja študenti tretieho stupňa štúdia (Mgr. Maroš Buday, Mgr. Barbora Popovičová a Mgr. Jana Ščigulinská).

Toto stretnutie bolo rozdelené na tri segmenty, z ktorých prvý bol zameraný na priblíženie rôznorodých kultúrnych aktivít a udalostí zastrešených veľvyslanectvom Spojených štátov amerických, pod vedením veľvyslanca Theodora Sedgwicka. Druhú časť diskusie viedol Matej Kurian M.A. z organizácie Zastavme korupciu, ktorý v teoreticko-praktickej rovine priblížil problém

korupcie a predstavil činnosť svojej organizácie, ktorá sa zaoberá ustanovením protikorupčných opatrení, ako aj pomoci bežným občanom v boji proti korupcii. Súčasťou programu bol aj spoločný obed účastníkov stretnutia s veľvyslancom, počas ktorého sa voľne diskutovalo na rozličné témy. Posledná časť pozostávala z výpovede a objasnenia prípadu pána Mgr. Ota Žarnaya a jeho bývalého kolegu Mgr. Milana Matejovského, ktorí boli, po upozornení na korupčné správanie sa vedenia vo svojom zamestnaní na strednej škole v Košiciach, vyhodení zo zamestnania.

Táto diskusia, s podporou veľvyslanectva Spojených štátov amerických, bola vedená v profesionálnom a podnetnom duchu. Účastníci stretnutia sa počas celej rozpravy aktívne zapájali a spoločne hľadali riešenia, ktorými by zamedzili, resp. odstránili korupčné praktiky na území Slovenskej republiky. Stretnutie bolo ukončené vo viere, že šírením povedomia o možnostiach boja proti korupcii medzi mladými ľuďmi v budúcnosti prinesie zlepšenie pretrvávajúceho stavu.

M.B., B.P., J.S

Foto: archív autorov

Výzvy a naplnené šance na 48. ročníku Akademického Prešova

Akademický Prešov (ďalej AP), ako už niekoľko ostatných ročníkov pripomíname, je jediným kontinuálnym festivalom s takouto tradíciou na Slovensku. AP známy i ako Súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov sa uskutočnil od 27. apríla do 1. mája 2014. V nedeľu, prvý festivalový deň, slávnostne otvoril ďalší – nový ročník AP prof. RNDr. René Matlovič, PhD., (rektor Prešovskej univerzity), ktorý úderným spôsobom ocenil tradíciu podujatia a vyzdvihol dlhoročnú prácu riaditeľa festivalu prof. PhDr. Karola Horáka, CSc. pri jeho organizácii a kreovaní. Mottom, ktoré je zároveň povzbudením do ďalších rokov a bezpochyby i inšpiráciou dožiť sa „abrahámovín“, boli jeho myšlienky: „Univerzita je vo veku puberty, adolescencie a podujatie Akademický Prešov otvára svoj 48. ročník.“

Okrem oficiálnej festivalovej časti sa na prešovskej univerzite konal i predvoj – prológ AP (23. apríla), v ktorom sa predstavilo Študentské divadlo FF PU s tvorivou dielňou *Konšpirácia alebo Homo etudiensis*. Piatkové predpoludnie i popoludnie (25. apríla) pohliťo poľské alternatívne teleso Akademia ruchu najprv svojou podnetnou prácou na tvorivej dielni *Podmienky vizuálnej komunikácie*, kde predstavili prešovským amatérskym hercom jednu zo základných čŕt umeleckého súboru, a to možnosti vizuálnej komunikácie v divadelnom priestore. Prednáška *Miesto. Pole akcie* bola pokračovaním predpoludňajšieho programu. Jolanta Krukowska (manželka mentora a zakladateľa umeleckého súboru Wojciecha Krukowskiego) a kolektív v teoretickom náčrte či priblížení základných tvorivých postupov súboru premostila z tvorby na jej dešifrovanie, v ktorom potvrdila, že pohyb, priestor a sociálny odkaz sa nemusia vylučovať s umeleckým radikalizmom. Umelecký súbor bol bezpochyby jedným z najvýraznejších telies 48. ročníka AP, nielen pre významné postavenie v rámci poľskej alternatívnej divadelnej kultúry, ale i preto, lebo jednou z hlavných myšlienok AP je prinášať nové pohľady ako tvoriť divadlo. Divadelná skúsenosť z ich konceptuálneho, výtvarného, výrazne vizuálneho predstavenia, s nielen estetickým účinkom, ale aj s jasným, rezonujúcim, podnetným a súčasným odkazom, bola silná a očarujúca pre všetkých, ktorí sa ho zúčastnili.

Po praktickom a teoretickom výstupe Akadémie ruchu sa v piatkové predpoludnie konala prvá súťažná kategória festivalu – súťaž v umeleckom prednese. „Akademický Prešov je, zdá sa, elitárskejšou záležitosťou

než kedysi, keď sa účasť na stretnutí s umeleckým slovom považovala za štandardnú súčasť študentského bontónu (aj preto, lebo počas neho zneli slobodnejšie tóny než zvyčajne). To však neznamená, že vývoj napreduje zlým smerom. Skôr asi povieme, že je to vývoj prirodzenejšou cestou – ani čítanie poézie nie je masovým javom, podobne ako vzrušenie pri sledovaní divadla či nekonečné debaty o podstate umenia.“ (Juraj Rusnák; predseda poroty).

48. ročník festivalu mal netradične štyri súťažné kategórie. Okrem umeleckého prednesu súťaž vo vlastnej literárnej tvorbe, súťaž študentských divadiel a nová súťažná kategória – umelecký preklad. Tento ročník potvrdil i to, že napriek neprajnému času, v ktorom sa podujatie realizuje, sa nájdu študenti, ktorí si cenia i takúto konfrontačnú možnosť a svojím výkonom potvrdia akademickú úroveň i vlastnú kvalitu.

Výsledky v kategórii umelecký prednes:

POÉZIA

1. miesto – Samuel Chovanec

3. miesto – Zuzana Kubáňová

PRÓZA

2. miesto – Andrea Šafránová

2. miesto – Dávid Novotný

Festival sa realizoval v priestoroch Prešovskej univerzity, Študentského divadla FF PU a v niekoľkých stabilných pridružených prešovských kultúrnych inštitúciách: v Divadle Alexandra Duchnoviča, Divadle Jonáša Záborského, v literárnej, hudobnej, filmovej i divadelnej kaviarni Christiania.

Bezpochyby, aj tento rok poskytol konfrontačnú plochu literárnym a recitátorským talentom, ale predovšetkým vysokoškolským amatérskym divadlám. Ide o celoslovenské podujatie, v ktorom sa súťažne prezentovali vysokoškolské amatérske súbory. Prehliadky sa, samozrejme, zúčastnili, hoci nesúťažne, viaceré domáce i zahraničné profesionálne telesá, spomeňme napr. VŠMU Bratislava, divadlo GUnaGU Bratislava, Divadlo P.A.T. Bratislava, Slovenské komorné divadlo Martin, Bábkové divadlo Košice, Divadlo Thália Košice, Akademia Ruchu Warszawa, Teatr Przedmieście Rzeszów, Alkalmi Formáció Maďarsko, Divadelná spoločnosť Jany Mícenkovej Praha atď.

Každoročne sa stretávame s určitou vzorkou súčasných vysokoškolákov (ale aj hosťujúcich profesionálov – hercov, spisovateľov, redaktorov, vedcov), ktorí prezentujú úvahy o svete prítomnom, minulom a mnohí

i o budúcom. Úvahy zúčastnených dokumentovali pretrvávajúcu krízu umenia a poukazovali na zodpovednosť mladých ľudí za vylepšovanie tohto stavu, ako aj potrebu metamorfózy súčasného sveta. Predpoludňajší program už tradične vyplňali besedy s poprednými slovenskými spisovateľmi, hercami, režisérmi, ako aj divadelné dielne, ktoré viedli poprední vysokoškolskí pedagógovia. Z reprezentatívnych osobností možno spomenúť napr. PhDr. Andreja Maťašíka, Ph.D., PhDr. Eleny Knopovú, Ph.D., doc. Mgr. Miroslava Ballaya, Ph.D., doc. PhDr. Juraja Letenaya, PhDr. Milana Richtera, Mgr. Petra Milčáka, Ph.D., doc. PhDr. Petra Kášu, CSc. atď.

Podujatie vyhraňuje najväčší priestor pre konštruktívnu tvorbu vysokoškolským študentom. Na tomto ročníku AP vystúpili: Teatro Colorato Bratislava, Ja a My z FF, PF UKF Nitra, Študentské divadlo VYDI Nitra, Divadlo na osmičke Nitra, Divadlo poézie Malá scéna Bratislava/Prešov, Študentské divadlo Katedry germanistiky FF UPJŠ Košice, Študentské divadlo P.A.D.A.K. PF PU Prešov, Študentské divadlo FF PU Prešov, NAJ s.r.o. FF PU Prešov, DEJA MY z FF PU Prešov. Ide o študentské súbory, ktorých činnosť spadá pod záštitu domovských univerzít, aj vďaka ich podpore realizujú svoju tvorivú prácu.

V kategórii Študentského divadla sa laureátmi stali: ŠD FF PU Prešov za inscenáciu *Konšpirácia alebo Homo etudiensis*.

ŠD OZ Ja a My Nitra za scénické miniatúry (Martina Palfiová: *Tančiareň*; Stanislava Koníčková a kol.: *Projekt*).

ŠD VYDI Nitra za autorskú inscenáciu Martine Doričovej *Dišputa Verejná* (O princovi a koňovi).

Individuálne ceny:

Teatru Colorato Bratislava a hercovi Petrovi Pavlíkovi za invenčný prístup v sólovej dramatickej forme.

Divadelnému súboru KG FF UPJŠ Košice v inscenácii H. von Kleista *Rozbitý džbán* a za herecké stvárnenie dramatickej postavy richtára Pavlovi Hučkovi.

Za umelecké aktivity Andrey Šafranovej v performatívnych produkciách (*Médea*, *Gastarbajsterka*).

Za dramaturgický objavný prístup Diane Laciakovej a Divadlu poézie Malá scéna Bratislava / Prešov v produkcii *Hviezdoslavov*.

V retrospektíve by sme radi upozornili na štvrtkové (1. máj) prezentácie výsledkov divadelných workshopov. Účastníci tvorivých dielní pracovali počas niekoľkých dní na viacerých performatívnych produkciách. Za všetky spomeňme: *Divadelná skúška ako téma predstavenia alebo Etuda: Partner – kolektív* (K. Horák, M. Pukan, E. Kušnírová), *Monodráma ako umelecký druh* (D. Laciaková, F. Franko), *Performance alternatívnych divadelníkov: Potkan ako téma* (J. Jendrichovský, P. G. Hrbatý), *Klasický dramatický text a jeho moderná inscenačná podoba*: N. Machiavelli: *Mandragora* (V. Kozmenko-Delinde, E. Kušnírová), *Téma slovenskej gastarbeiterky v multimedialnom divadelnom diele* (D. Laciaková, M. Pukan, K. Horák, J. S. Sabol), *Akademia Ruchu Warszawa: Podmienky vizuálnej komunikácie* (J. Krukowska, J. Bałdyga), *Scénický pohyb a tvorba divadelného výrazu* (J. Letenay).

Cez inscenačnú výpoveď, ako výsledný workshopový tvar, sa tvorcovia pokúsili divákovi priblížiť kolobeh

ľudstva a hľadanie vlastnej identity. Máme na mysli predovšetkým dve produkcie v réžii Karola Horáka a dramaturgii Mirona Pukana *Verbo. Motus. Imagena* a zároveň i produkciu *Konšpirácia alebo Homo etudiensis*.

Výsledky v kategórii Umeleckého prekladu:

1. miesto Michaela Gáliková (James Ross: *Pohľadnica*)
2. miesto Alena Podhorová (Jerome David Salinger: *Chod' k Eddiemu*)
3. miesto Ivona Setteyová (Claire Keegan: *Antarktída*)

Čestné uznanie: Michal Mikuláš (O princovi Dobromilovi – poľská ľudová rozprávka)

Výsledky v kategórii Vlastnej literárnej tvorby: Poézia

1. miesto Katarína Hrabčáková
2. miesto Ester Gaherová
3. miesto neudelené

Čestné uznanie: Ivánuška Fekete Kobjelska, Stanislav Olejár

Próza

1. miesto Radovan Potočár
2. miesto neudelené
3. miesto Matúš Mikšík

Čestné uznanie: Martin Bednařík, Sonja Tokárová, Michal Mitrík, Radka Komžíková, Nikol Kováčová, Dominik Petruška

Divadelný festival AP, s medzinárodnou účasťou súborov, aj tento rok dokumentoval, že kríza hodnôt, ktorá nás obklopuje, nie je neprekonateľná. Za najpozitívnejší prínos tohto podujatia považujem to, že festival už štyridsiaty ôsmy rok vytvára priestor pre diskusiu a konfrontáciu divákom zväčša rovnakej sociálnej, názorovej a intelektuálnej skupiny, čo možno vnímať za prínosné nie iba pre nich, ale pre celú divadelnú kultúru. Zorný uhol nazerania, predovšetkým mladej generácie, by sme mali akceptovať, pretože predstavuje spôsob a možnosť ako vylepšovať svet. Kreativita vysokoškolákov – účinkujúcich na AP demonštrovala možnosť ako prekonávať krízu a to tvorbou vlastnej generačnej výpovede, ktorá ako sa už roky potvrdzuje, nie je prinajmenšom márna.

Jozefína Šuťáková
Foto: archív AP

Študenti rokovali v NR SR pri príležitosti 25. výročia Nežnej revolúcie

Národná rada Slovenskej republiky zorganizovala pre študentov 13. novembra 2014 panelovú diskusiu pri príležitosti 25. výročia Nežnej revolúcie. Na podujatí sa zúčastnilo viac ako 300 študentov vysokých škôl, vrátane 23 študentov Prešovskej univerzity v Prešove. Okrem študentov sa na diskusii zúčastnili aj významné politické osobnosti zo Slovenska a zahraničia. Medzi zahraničnými hosťami nechýbala napríklad súčasná veľvyslankyňa Českej republiky pre Slovenskú republiku Lívia Klausová, predseda poslaneckej snemovne parlamentu Českej republiky Ján Hamáček a ďalší významní hostia z Poľska, Maďarska, Rakúska a Slovinska. Zo slovenských hostí nás na špeciálnom zasadaní NR SR svojou účasťou poctil prezident SR Rudolf Schuster, podpredseda EK pre energetickú úniu

Maroš Šefčovič a známe osobnosti z novembrových udalostí, Zuzana Mistríková, či František Mikloško. Rokovanie v slovenskom parlamente viedol vtedajší predseda NR SR Pavol Paška s českým kolegom Jánom Hamáčkom. Hlavnou témou zasadnutia bola diskusia o hodnotách demokracie a jej ďalšom smerovaní po 25 rokoch. Diskusia s pozvanými hosťami bola rozdelená do troch tematických diskusných panelov podľa hesiel Novembra 89: 1. Sľúbili sme si lásku 2. Nie sme ako oni 3. Utvorte koridor. Do rozpravy sa aktívne zapojilo viacero účastníkov z vysokých škôl, vrátane študentov Prešovskej univerzity v Prešove. Zastúpenie našej univerzity bolo obzvlášť aktívne, čomu nasvedčuje aj najvyšší počet prihlásených študentov do rozpravy, ktorú musel predsedajúci pre obmedzený časový priestor ukončiť. Poprední politickí predstavitelia zo Slovenska sa s niektorými otázkami a reakciami študentov poriadne potrápili, prípadne taktým spôsobom vyhli. Po formálnej diskusii, boli zúčastnení študenti pozvaní na slávnostnú recepciu, ktorá prebiehala v reprezentačných priestoroch Bratislavského hradu. Na recepcii boli prítomné nielen osobnosti z Novembra 89, ale aj prezident SR Andrej Kiska, premiér SR Róbert Fico a ďalší členovia vlády. Na neformálnom stretnutí študenti Prešovskej univerzity v Prešove voľne diskutovali s viacerými politikmi na rôzne témy týkajúce sa slovenskej a zahraničnej politiky, ale aj o tom, že nie všetky ideály, proklamované v roku 1989, boli skutočne naplnené. Študenti našej univerzity ocenili možnosť zúčastniť sa na podujatí v NR SR, ktoré malo obohacujúci prínos z hľadiska získania nových poznatkov, ale aj z dôvodu priamo konfrontovať svoje názory s významnými politickými predstaviteľmi.

Mgr. Vladimír Bokša
Foto: archív autora

Rádio PaF najlepším internátnym rádiom v SR

Od štvrtka, 10. apríla, do nedele, 13. apríla 2014, sa už po desiatykrát konala celoslovenská súťaž internátnych rozhlasových štúdií, Rádioralley 2014. Tým najlepším sa pre tento rok stalo internátne rozhlasové štúdio Prešovskej univerzity v Prešove Rádio PaF.

Súťaž Rádioralley je putovná a tohto roku sa konala na Fakulte masmediálnej komunikácie UCM v Trnave. Na súťaži sa zúčastnilo 10 slovenských amatérskych rádii (TLIS Bratislava, Aetter Trnava, Karavána Trnava, MLADOST' Nitra, RAPEŠ Žilina, Rádio X Žilina, PULZ Ružomberok, ŠTuRKO Košice, RÁDIO 9 Košice a Rádio PaF Prešov), svojou návštevou však už po

druhýkrát potešili aj dve české študentské rádiá (Rádio K2 České Budějovice a Rádio R Brno).

Samotná súťaž je výberom a prehliadkou toho najlepšieho, čo internátne rozhlasové štúdiá v priebehu roka nahráli a vysielali, následne tieto nahrávky (tentoraz v počte 147) spoločne počúvajú a hodnotia vzájomne medzi sebou. Okrem nich hodnotí aj odborná porota, pozostávajúca prevažne z ľudí pracujúcich v profesionálnych rádiách (napríklad RTVS, či Jemné melódie).

Po absolvovaní odposluchov nasleduje tiež simulácia improvizovaného živého vysielania a súťaž Fonoralley, kde počas troch hodín musia jednotlivé tímy vymyslieť, nahráť a postrihať krátky žurnalistický útvar na zadanú tému.

Posledný deň súťaže sa venoval odovzdávaniu ocenení v jednotlivých kategóriách, Rádio PaF sa podarilo spoločne zo všetkých kategórií vyzbierať 15 diplomov, vrátane toho posledného, za najúspešnejší kolektív súťaže. Zopakovala sa tak história z roku 2010, kedy sa Rádioralley konala na pôde Prešovskej univerzity v Prešove a Rádio PaF sa umiestnilo na prvom mieste.

Lucia Cingelová
Foto: archív Rádía PaF

Prešovská detská univerzita 2014

7. ročník Prešovskej detskej univerzity, ktorý zorganizovali Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania spolu s Kabinetom výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty PU v Prešove, v spolupráci s ostatnými fakultami PU v Prešove, sa niesol v znamení histórie a vykopávok.

„Vykopávky“ bolo totiž nielen heslo, ale najmä študijný odbor malých študentov, ktorí v termíne 7. – 11. júla 2014 absolvovali „bakalárčekovské“ alebo „magisterčekovské“ štúdium na PU v Prešove. Bohatý týždeň začal slávnostnou imatrikuláciou tentoraz netradične na námestí v historickom centre Prešova. Do stavu študentského deti „pasovali“ rytieri Skupiny historického šermu Cohors a rektor PU v Prešove prof. René Matlovič, odovzdaním „starobylych“ imatrikulačných listín. A tak obyčajne počas prázdnin prázdné chodby a učebne univerzity ožili poznania a zážitkov chtivými deťmi a mladými ľuďmi. Pod pedagogickým vedením množstva lektorov – univerzitných pedagógov, ako aj pozvaných osobností vedy a kultúry – a tútorskou starostlivosťou študentov PU v Prešove malo možnosť spolu 180 detí dozvedieť sa viac o histórii a pamiatkach nielen nášho mesta a regiónu, o výskumných metódach archeológov, o pôvode kníh, o starých remeslách a omnoho viac prostredníctvom prednášok, seminárov či tvorivých dielní a exkurzií. Malí študenti mali napríklad možnosť vyskúšať si vykopávky priamo v teréne na cvičnej archeologickej sonde, ale tiež prácu zlatokopov v koryte novoobjavených riek, vytvorených v areáli PU v Prešove. Krátky, ale pestrý študijný týždeň vyvrcholil v piatok napísaním záverečnej práce, vernisážou študentských prác a slávnostným odovzdávaním cien a diplomov úspešným absolventom na promóciách.

Otvoriť dvere poznania a využiť príležitosť stráviť päť prázdninových dní netradične a zmysluplne doslova na pôde PU spoločne s inými stálo za to. Veľkým zadosťučinením všetkých organizátorov a lektorov, ktorých v krátkom článku ani nie je možné menovať, bol záujem, radosť a vďačnosť detí a rodičov, a tiež vyjadrenie nádeje, že o rok sa na PDU stretne znova.

Mgr. Adela Mitrová, PhD.
Foto: archív PF, AV štúdio CCKV PU

Keď nás práca baví

A je to za nami... Ďalší, v poradí tretí, ročník športovo-vzdelávacieho tábora s názvom Športáčik sme úspešne odštartovali prvým turnusom 14. júla 2014 v priestoroch Športovej haly Prešovskej univerzity v Prešove. Počas dvoch týždňov sme dali možnosť viac ako stovke detí zapojiť sa do pestrého športového a vzdelávacieho programu. Tento rok mohol byť aj vďaka využitiu finančných prostriedkov z nadačného fondu Slovenskej sporiteľne v Nadácii Pointis ozaj plný netradičnej zábavy, hier a športovania. Postupne sme si vyskúšali nové hry Ringo, Interkros, India-cu, Ogosport a zabavili sme sa s reakčnými loptičkami, frekvenčným rebríkom, letnými lyžami... Navštívili sme diagnostické centrum Fakulty športu, kde sme otestovali svoj talent a zistili čo to o stavbe nášho tela. Úspešne sme zdolali Šarišský hrad. Deti sme odmenili cenami, tričkami a medailami. Oba týždne, plné zábavy, detského smiechu a zdravého pohybu sme ukončili záverečným vystúpením, v ktorom sme si pre rodičov pripravili spoločný tanec a pohybovú skladbu s ukázkami rôznych športov s hlavnou myšlienkou – pohyb je radosť, pohyb je hra.

Kolektív Športáčik
Foto: archív FŠ PU

UNIPO DAY ovládol univerzitu

Zrána, počas nejasného počasia, či bude pekne alebo pršať, sme sa vybrali pripraviť „kulisy“ pre Deň univerzity – UNIPO DAY 2014. Každý nám bol veľmi nápomocný, a aj preto sa tento deň začal vo veľmi príjemnej a pokojnej atmosfére.

Kultúrnu časť podujatia otvoril vo vysokoškolskom areáli rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a športovú časť otvoril prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. v Športovej hale PU. Bohatý kultúrny program nenechal chladných ani okoloidúcich, ktorí prejavovali obdiv nad vystúpeniami umeleckých súborov a nadchli nás dávkou svojho umenia. Pri vstupe do školy bola možnosť pripojiť sa k húfu našich študentov – výtvarníkov, a tak vznikol krásny maľovaný „UNIPO DAY“. V priestoroch VŠA sa prezentovali jednotlivé fakulty, každá niečím výnimočným. Cez rôzne kvízy, fotostenu, zábavné detské hry, zamerané na logiku a trpezlivosť, ochutnávku pokrmu kolivo, ukážky výtvarných prác, rôzne prednášky,

až po demonštračné experimenty, tvorivé aktivity pre študentov, zisťovanie kapacity pľúc pomocou menších prístrojov, izolácie DNA a prezentáciu helikoptéry. Nechýbali ani praktické ukážky záchrany života a historická lukostreľba s „dobovým“ historickým brnením, o ktorú bol obrovský záujem. O svojich aktivitách informovali aj spolupracujúce organizácie – AIESEC, ESN UNIPO Prešov, SAIA, AZU.

Pri zvukoch hudby a spevu sme sa presúvali aj do Športovej haly PU, kde sa odohrali volejbalové zápasy medzi 15 družstvami. Na multifunkčnom ihrisku sme sledovali futbalový turnaj, na ktorom zápolilo o medaily 9 družstiev. V rámci tohto dňa bol aj Štafetový beh PF PU, na ktorom sa zúčastnilo 20 ľudí. Vyhrali Športáci z FŠ PU.

Všetko sa odohrávalo vo veľmi príjemnej a priateľskej atmosfére, o čom svedčila aj nálada pri vyhlasovaní výsledkov a odovzdaní cien. Kapitáni víťazného futbalového družstva FHPV PU GEO(k)ID a volejbalového tímu FM PU ELITKA si prevzali z rúk prorektora pre vzdelávanie PU v Prešove prof. PhDr. Milana Portika, PhD. putočný pohár, ktorý bude zdobiť ich fakultu počas celého roka, až do ďalšieho ročníka Dňa univerzity.

Mária Krištofová
Foto: archív PU v Prešove

2. ročník UNIPO DAY v znamení PBF – v znamení pomoci, športu a Koliva...

Deň Prešovskej univerzity v Prešove, konkrétne jeho druhý ročník, bol pre Pravoslávnu bohosloveckú fakultu výzvou – výzvou k tomu, aby prezentovala to najlepšie „čo doma máme.“ Tento deň je za nami a my môžeme konštatovať, že to čo sme si zaumienili sa aj podarilo.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta sa tento rok zapojila do futbalového i volejbalového turnaja. Reprezentantmi vo futbale, hráči PBF Teamu, (uvedení sú v abecednom poradí) boli:

Bc. Matej Andričik, Bc. Pavol Gaboš, Bc. František Höger, Bc. Martin Kormaník, Bc. Róbert Németh, Milan Pohlodko, prof. ThDr. Ján Šafin, PhD., PhD. ThDr. Maroš Šip, PhD. a Bc. Tibor Váradi.

V čase od 9.00 – 9.10 sa uskutočnil 1. zápas na multifunkčnom ihrisku pri Športovej hale PU s tímom Tigri CZ z FŠ s krutou prehrou 0:4 pre PBF Team. Druhý zápas, ktorý sa hral v čase od 9.45 – 9.55 sa zo začiatku zdal ako výherný, ale Prešovskí vedci z FHPV nakoniec vyhrali tesným výsledkom 4:3.

Reprezentantmi vo volejbale alebo PBF Huncúti ako sa sami nazvali, (uvedení sú v abecednom poradí) boli: Simona Bogdanová, Vladimír Homola, Rút Juhaščíková, Bc. Mária Kováčová, Michal Král, Bc. Radoslav Legdan, Jakub Lupjan a Miloš Surma. Volejbalistov čakali 4 zápasy; prvý v čase od 9.30 – 9.40 s RPU Teamom prehrali, hneď za týmto nasledoval druhý zápas s FŠ Nasadenými, ktorý taktiež skončil prehrou. Tretí trval od 10.15 – 10.25 s Prešovskými vedcami, a prehra našich iba utvrdila v tom, že nie je dôležité zvíťaziť, ale zúčastniť sa ☺. Avšak obrat konečne nastal v poslednom zápase, ktorý začal o 11.00 – 11.10, kde súperom boli FZO Zdravotníci. Zo 16 tímov, PBF Huncúti skončili ako 11. a ako vieme, jedenástka je číslo, ktoré sa skladá z dvoch jednotiek, ktoré pri dobrej vôli a trochu fantázii ľahko pretransformujeme na dve prvé miesta... ☺

Na rozdiel od športovísk, areál VŠA PU bol nabitý kultúrou, atrakciami a samozrejme stánkami jednotlivých fakúlt PU. Konkrétne stôl PBF zaplnili krásne, užitočné a milé veci, ktoré boli produktom práce ľudí zo zariadení sociálnych služieb, konkrétne z Domu sv. Faustíny, zo Svid-

níka; z Denného centra pre seniorov, Ul. Jiráskova – Prešov a z Centra sociálnych služieb „Slnečný dom“ – Prešov. Všetky veci a vecičky zabezpečili študenti z OZ Angelos, i z neformálnej skupiny dobrovoľníkov – SMILE, ktorí sa aktívne a predovšetkým dobrovoľne podieľajú na chode všetkých vyššie spomínaných zariadení sociálnych služieb. Práve títo sú pomocnou rukou pre klientov, skúseností s ktorými im okrem vyslovene ľudského rozmeru otvárajú stále väčší obzor v oblasti sociálnych služieb a samozrejme v získavaní vedomostí a zručností, ktoré by sa v škole nenaučili. Peniažky, ktoré sa vyzbierali predajom, boli odovzdané do rúk vedúcim týchto zariadení.

Veľké poďakovanie patrí práve našim dobrovoľníkom, predovšetkým z radov študentov, bez ktorých ochoty a úsilia by chýbalo to podstatné, k čomu má kresťanská sociálna práca vychovávať, a to túžba pomáhať, pomáhať s láskou a nie z donútenia či vypočítavosti, lebo ako hovorí dávno múdrosť: slová poučajú, ale skutky priťahujú.

V stánku by ste našli týchto študentov: Peter Bardzák, Veronika Komárová, Bc. Kamil Roško, Natália Stanková a Bc. Petra Stanková. Okrem nich nám pri príprave so všetkým pomohla Mgr. Mária Laceková a naším „kuchárom“ bol Mgr. Pavol Kochan, PhD., ktorý pripravil výborné Kolivo. Mnohí z návštevníkov stánku PBF, a podotýkame, že ich nebolo málo, sa pýtali na to, čo to vlastne je, ako sa pripravuje, z akých ingrediencií. No čo bolo najdôležitejšie, veľmi všetkým chutilo. Práve na základe množstva kladených otázok sme sa rozhodli uviesť nasledovný popis Koliva.

Kolivo je spojené predovšetkým s Teodorovou sobotou (*je to prvá sobota Veľkého pôstu*). Viaže sa na udalosť z roku 362, kedy pohanský cisár Julián Apostata (361-363) chcel obnoviť staroveké pohanstvo. Vedel, že kresťania držia prísny pôst v prvý týždeň Veľkého pôstu a počas najbližšej soboty prichádzajú na trh nakúpiť si jedlo. Preto nariadil, aby všetky potraviny na trhu poliali krvou z obetovaných zvierat (*kresťania nesmú jesť nič, čo bolo obetované panským modlám, ako ani nič s krvou alebo čo bolo zadusené*). V tom čase sa v noci konštantinopolskému (*dnešný Istanbul*) biskupovi Eudoxiovi zjavil svätý Teodor Tyrský, ktorý ho varoval pred znečisteným jedlom a dal mu recept na varenú pšenicu s medom. Odvtedy sa táto sobota nazýva Teodorova. Kolivo je prvé pôstne jedlo, ktoré kresťania prijímajú po týždňovom pôste hneď po prijímaní.

Existuje mnoho receptov koliva, no základom je varená pšenica ochutená medom a rôznymi druhmi orechov a ovocia. Na vrchu sa zvyčajne posype cukrom a škoricou, na ktorých sa robí kríž z kúskov ovocia alebo orechov. V Rusku a Japonsku sa pšenica zvyčajne nahrádza ryžou. Kolivo je symbolom vzkriesenia a druhého príchodu Hospodina. Tak, ako zrno pšenice je pochované v zemi, kde sa rozpadá, no neumiera, ale prináša nový život plný plodov, aj telo kresťana bude obnovené pri druhom príchode Hospodina, aby prijalo plody večného života, t. j. dokonalosť, pre ktorú sa namáhalo. Rôznorodosť ovocia v kolive predstavuje množstvo cností, o ktoré sa kresťan vo svojom živote usiluje.

Napriek všetkým problémom, ktoré sa vyskytli – ale nakoniec i vyriešili – môžeme konštatovať, že je za nami úspešný deň, Deň univerzity... Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili a pomohli s reprezentáciou našej fakulty, ...nášmu kuchárovi ;), futbalistom, volejbalistom a v neposlednom rade študentom, ktorí prišli a ukázali, že Pravoslávna bohoslovecká fakulta je výnimočná práve vďaka nám všetkým.

Mgr. Martina Kormošová
koordinátor pre UNIPO DAY 2014
za PBF PU v Prešove
Foto: archív PBF PU

Zvítanie s letom na PBF, alebo „PBF Day“ 2014

Presne 35 dní po konaní veľkolepého dňa Prešovskej univerzity v Prešove sa uskutočnil na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU, predovšetkým z podnetu študentov, športovo-zábavný, no i kulinársky deň, kde sa stretli tvoriví pracovníci, zamestnanci i študenti PBF. Toto podujatie vzniklo vskutku spontánne. Iniciatíva študentov sa najprv prejavila na sociálnej sieti a potom už aj reálne. Vznikol nápad, od ktorého k realizácii pri dobrej vôli a optimistickom naladení nebolo ďaleko. Vzhľadom na prívlastok podujatia, prvý ročník, nieslo na sebe punc neistých očakávaní a zároveň aj „tešenia sa“. Veľmi dôležitým bodom v príprave bol nadmieru ústretový prístup vedenia PBF, ktoré nielenže ocenilo tento nápad, ale vlastnou prácou sa pričínilo o zorganizovanie športovo-zábavného dňa. Spolu sme dokázali pripraviť skutočne príjemné a podnetné podujatie.

V utorok, 3. júna 2014, o 9.00, sa tak oficiálne začal deň Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, kde nechýbali dekan PBF prof. Ján Šafin, prodekan, doc. Hangoni, dr. Nikulin a dr. Husár, ktorý sa zhostil prípravy srnčieho „gulášu“, ktorý bol

skutočne výborný (pozn. organizátorov ☺).

V každom prípade bol najväčším lákadlom podujatia „exhibičný futbalový zápas hviezd PBF“, ktorý sa začal s malým omeškáním o 11,30. V ňom sa stretli dva tímy; prvým bol tím zlo-

žený z tvorivých pracovníkov PBF, menovite: prof. Šafin – doc. Cap – doc. Župina – dr. Šip – Mgr. Surovka-Kostičák – p. Sabol. Druhý, študentský tím tvorili: Andričik – Höger – Hurajčík – Pohlodko – Surma – Váradi.

Nie je ľahké podrobne popísať priebeh zápasu... „už pri nástupe na hraciu plochu sme mali možnosť vidieť nabudenie zo strany tvorivých pracovníkov, ktorí prišli v pekných dresoch našej fakulty. Po úvodnom hvizde rozhodcu sa začalo zápolenie trvajúce 2x20 minút. Prvý polčas priniesol veľa pekných okamihov. Už v úvode si tím tvorivých pracovníkov vypracoval viacero sľubných šancí, ktorých zakončenia boli efektívne, no žiaľ nie efektívne. Preto sa skóre dlho nemenilo. Iniciatívu prebrali študenti čoho výsledkom bola pekná akcia Milana Pohlodka s Františkom Högerom, ktorý jasličkami prekonal inak veľmi dobre brániaceho doktora Maroša Šipa. Tvorivých pracovníkov to trochu rozhodilo a ťažšie sa dostávali do zápasového rytmu. Polčas sa preto skončil 5:1 v prospech študentov, keď jediný gól pracovníkov zaznamenal otec Alexander Cap.

Druhý polčas bol prekvapujúco v znamení tvorivých pracovníkov, ktorí v krátkom slede dotiahli náskok študentov, a ani sme sa nenazdali a na ukazovateli skóre svietil stav 5:4. Naplno sa prejavila skúsenosť starších a mladí študenti začali mať problém s technickou hrou tvorivých pracovníkov. Zápas sa po závere bohatom na góly skončil remízou 7:7 a nasledovali pokutové kopy. V tých dominovali najmä brankári doktor Maroš Šip a Tibor Váradi a aj preto sa skončili výsledkom 2:2. Exhibícia teda vo všetkých smeroch skončila zmierlivou remízou a čo je hlavné, bez vážnejších zranení. Tešíme sa na odvetu.“ (Bc. František Höger).

Hoci by sa to na prvý pohľad mohlo zdať, že tento deň bol iba v znamení futbalu, nie je to pravdou. Už od začiatku sa niesol v znamení príjemnej atmosféry; dobrej hudby, hier pre malých i veľkých a samozrejme i výborných koláčov / makových i kakaových, s ktorými pomohli panie kuchárky z Pravoslávneho kňazského seminára/. Môžeme s pokojným svedomím konštatovať, že hoci obavy ako celé podujatie prebehne boli na začiatku veľké, úplne sa rozplynuli s východom slnka a všetko dopadlo lepšie ako sme očakávali. Pravoslávna bohoslovecká fakulta sa tak aspoň na jeden deň stala miestom zábavy, športu i príjemných rozhovorov medzi pedagógmi, zamestnancami i študentmi.

Mgr. Martina Kormošová
Katedra kresťanskej
antropológie a sociálnej práce
PBF PU v Prešove
Foto: archív PBF PU

Studium Carpato-Ruthenorum 2014

Uplynulo niekoľko mesiacov od chvíle, keď absolventi letnej školy rusínskeho jazyka a kultúry *Studium Carpato-Ruthenorum 2014* na Prešovskej univerzite v Prešove si 4. júla 2014 slávnostne prevzali certifikáty z rúk prorektorke pre vonkajšie vzťahy PU doc. PaedDr. Ivany Cimermanovej, PhD. a vo veľmi príjemnej atmosfére si poslednýkrát spoločne zaspievali, zatancovali, zabavili sa a podelili sa dojmami z práve ukončeného 5. ročníka tohto medzinárodného vzdelávacieho projektu organizovaného Ústavom rusínskeho jazyka a kultúry.

Každý rok sa na letnej škole stretávajú ľudia z rôznych kútov sveta (Slovensko, Česko, Rakúsko, Nemecko,

Ukrajina, USA) a rôznych vekových kategórií, aby sa dozvedeli podstatné informácie o malom, ale jedinečnom rusínskom národe, o jeho jazyku, histórii, kultúre a etnografii. Možnosť zapojiť sa do projektu majú aj študenti Prešovskej univerzity v Prešove – v rámci výberových predmetov. Pozitívom pre rusinistiku je skutočnosť, že študenti PU začínajú túto možnosť využívať a v 3-týždennom pedagogickom procese získavajú nové vedomosti od domácich i zahraničných odborníkov (Kanada, USA, Ukrajina) na karpatorusinistiku. Ako priama účastníčka niekoľkých ročníkov tohto unikátneho vo svete projektu môžeme konštatovať, že každým rokom sa bohatý a pestrý program letnej sko-

4. júla 2014 absolventi SCR 2014 si prevzali certifikáty z rúk prorektorky pre vonkajšie vzťahy PU doc. PaedDr. Ivany Čimermanovej, PhD.

ly zdokonaľuje. Organizátori na základe niekoľkoročných skúseností sa snažia vyberať pre účastníkov to najzaujímavejšie z rusínskeho kontextu, čo by mohlo obohatiť ich vedomosti a byť prínosom pre ich ďalšie štúdium rusinistiky. Vďaka tomu je projekt z roka na rok úspešnejší a kultivovanejší.

Jubilejný 5. ročník (15.6. – 5.7.2014) mal jedno významné špecifikum, v porovnaní s predchádzajúcimi štyrmi ročníkmi – zapojila sa doň prevažne mladá generácia, študenti z domácich a zahraničných univerzít. Vďaka tomu mohli vytvoriť „úžasnú partiu“ so spoločnými záujmami, ktorá si tohoročné letné štúdium rusinistiky naozaj užívala naplno. Spoločný sprievodný program letnej školy si stále obohatili aj vlastným programom, a tak aj individuálne intenzívne spoznávali Rusínmi osídlený kraj, historické mesta východného Slovenska, ochutnávali miestne špeciality, zabávali sa pri modernej či ľudovej hudbe. Na sprievodných akciách a exkurziách v regióne účastníci SCR 2014 spoznávali históriu, kultúru, tradície a zvyky Rusínov.

Zúčastnili sa na vyučovacej hodine rusínskeho jazyka v Základnej škole Anatolija Kralického s vyučovacím jazykom rusínskym v Čabinách, kde pre nich šikovní žiaci pod vedením svojich kreatívnych učiteľiek PaedDr. Márie Jasikovej a Mgr. Moniky Sirikovej pripravili zaujímavý a pestrý program. Zavítali do jedného z dvoch svetových múzeí kráľa pop-artu s rusínskymi koreňmi – Múzea moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach. Pri zrúcanine Krásnobrodského monastiera so zázračnou studničkou sa dozvedeli o jeho histórii, ako aj o histórii tejto časti Slovenska. Na cintoríne v Čertižnom, ktorý je miestom večného odpočinku významných osobností politického, kultúrneho a národnostného života Rusí-

nov, zapálili sviečku na hrobe Adolfa Dobrianskeho, významného predstaviteľa politického a kultúrno-spoločenského života a národno-obrodeneckého hnutia karpatských Rusínov v 19. storočí.

Tohoroční študenti letnej školy však nespoznávali pamätihodnosti a významné miesta spojené s dejinami Rusínov iba na Slovensku. Očividne zaujímavou pre každého bola exkurzia do lemkovskej oblasti v Poľsku – do kúpeľného mestečka Krynica, ktorým nás sprevádzal súčasný známy lemkovský básnik a kultúrno-spoločenský dejateľ Petro Trochanovský-Murianska. V Krynici sa narodil a tvoril významný lemkovský inštitívny maliar Epifan Drowniak (Nikifor Krynicki). Stojí tu jeho pamätník aj múzeum. Exkurzia ďalej pokračovala na Slovensku – v rusínskej obci Kurov (okr. Bardejov), kde miestny folklórny súbor *Kurovčan* pre účastníkov letnej školy pripravil kultúrny program s etnografickým pásmom pod názvom *Pastierske Rusala*, súčasťou ktorého bola aj tradičná rusínska svadba. Program pokračoval tancom, spevom a zábavou...

Aj v tomto roku účastníci letnej školy sa zúčastnili na Literárnom večeri (mimochodom, otvorenom aj pre verejnosť) s autorským čítaním literárnych diel domácich autorov Štefana Suchého a Mikuláša Kseňaka, a Oleny Duc-Fajfer z Poľska. Vyvrcholením večera bolo už tradičné odovzdávanie prestížnej literárnej Ceny Alexandra Duchnoviča za rusínsku literatúru na rok 2014, ktorú od roku 1999 udeľuje Karpatsko-rusínske výskumné centrum v USA a sponzoruje kanadský filantrop s rusínskymi koreňmi Steven Chepa z Toronta. Tohoročnú cenu získal Štefan Smolej z Medzilabo-

riec za román *Búrky nad Beskydami*, ktorý v roku 2013 vydala Akadémia rusínskej kultúry v SR.

Zaujímavou časťou programu letnej školy boli sprievodné akcie, medzi iným tvorivé dielne. Ich výsledky absolventi prezentovali na záverečnom večeri – v podobe tradičných, ale aj moderných veľkonočných kraslíc a rusínskych ľudových piesní.

Pochopiteľne, toto je iba časť z 3-týždňového

bohatého programu piateho ročníka projektu *Studium Carpato-Ruthenorum 2014*, ktorý tohoroční účastníci absolvovali. Načo o tom viac písať? Je lepšie to všetko zažiť, a preto navrhujem: prihláste sa na Medzinárodnú letnú školu rusínskeho jazyka a kultúry v roku 2015. Pravdou je, že každý by mal poznať históriu, jazyk a kultúru svojho národa, pretože, ako povedal Ľudovít Štúr: „Človek bez svedomia je koža biedna, daromná, národ bez vedomosti historickej o sebe a predkoch svojich je hromádka koží otrockých.“

Mgr. Zdenka Citriaková

Foto: Vladimír Piskura, AV štúdio CCKV PU

Studium Carpato-Ruthenorum 2014 slávnostne otvoril 16. júna 2014 rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD. Na spoločnej fotografii s učiteľmi a študentmi 5. ročníka letnej školy.

Zvolila si zahalený svet rusinistky

K päťdesiatke doc. PhDr. Anny Pliškovej, PhD.

Jednou z hlavných črt národno-obrodzovacieho hnutia u národov bez vlastného štátu je výrazná, ba priam až dominantná rola kultúrnych aktivistov. Takíto aktivisti – z radov inteligencie sú typickým znakom hnutí národov bez vlastného štátu bez ohľadu na to, či sa odohrávali v 19. alebo 20. storočí. Karpatskí Rusíni – spolu s Frízmi, Kataláncami, Kašubmi, Lužickými Srbmi a ďalšími – sú jedným z mnohých európskych národov bez vlastného štátu. Niet preto divu, že nie štát, ale práve národná inteligencia od revolúcie v roku 1989 a pádu komunizmu má skutočnú zásluhu na revitalizácii karpatských Rusínov ako svojbytného národa. Zaujímavé je tiež porovnanie s národným hnutím podobných bezštátnych národov. Karpatskí Rusíni sú však jedineční v tom, že do procesu ich národného obrodovania po roku 1989 bolo zapojených nezvyčajne veľa žien. Vo väčšine krajín, v ktorých karpatskí Rusíni v súčasnosti žijú (Slovensko, Poľsko, Ukrajina, Maďarsko, Rumunsko, ba dokonca aj diasporálne obyvateľstvo v Srbsku, Chorvátsku či v USA), ženy zastávali vedúce pozície a pomáhali určovať smer národného hnutia. Jednou z takýchto výrazných osobností súčasnej rusínskej národnej inteligencie je Anna Plišková zo Slovenska.

Anna Plišková sa do vedúcej pozície revitalizačného hnutia karpatských Rusínov dostávala len postupne, hoci pri späťom pohľade je zrejmé, že táto evolúcia bola prirodzeným procesom. Narodila sa 27. júna 1964 v malom mestečku Snina do rodiny, ktorá po generácii žila v blízkej dedinke Pichne. Práve v Pichniach, kde väčšina obyvateľov patrila, a patrí aj v súčasnosti, ku karpatským Rusínom, v miestnej základnej škole absolvovala prvých päť ročníkov. V ďalšom vzdelávaní pokračovala v Snine (teda v oficiálnom rodisku, vzdialenom len 6 km od Pichní), kde absolvovala 2. stupeň základnej školy a stredoškolské vzdelanie na štvorročnom gymnáziu. Anna Plišková bola teda už od mala vychovávaná rodičmi a širšou societou v rusínskom jazykovom a kultúrnom prostredí.

Neznamená to však, že vyrastala v dotyku s jediným jazykom či jedinou kultúrou, práve naopak. Oficiálne sa narodila v štáte zvanom – až do roku 1993 – Československo, a hoci úradným jazykom v Snine, kde navštevovala sedem rokov základnú a strednú školu, bola slovenčina, skutočným *lingua franca* používaným obyvateľmi tohto mesta bol prechodný západo-východoslovanský dialekt – sotáčtina. Napokon, aj jej formálne vzdelávanie bolo jazykovým komplexom: absolvovala prvý stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom ukrajinským, 2. stupeň ZŠ a strednú školu – s vyučovaním ukrajinského jazyka, pričom väčšina predmetov sa v tomto čase už vyučovala v slovenčine, a okrem toho sa vyžadovalo, aby sa žiaci povinne učili

ruštinu a ďalší cudzí jazyk (v jej prípade to bola nemčina). Takúto bohatú jazykovú skúsenosť mala väčšina rusínskych detí, ktoré vyrastali v povojnovom severovýchodnom Československu.

Okrem jazykovej komplexnosti pre daný región bola príznačná aj otázka národnej identity. Štát vyžadoval, aby každý občan mal v dokladoch uvedenú národnostnú príslušnosť. V tom čase boli všetci Rusíni v komunistickom Československu podľa sovietskeho modelu označení za Ukrajincov, preto aj Anna Plišková sa stala príslušníčkou ukrajinskej národnostnej menšiny v Československu. Keďže ju zaujímali jazyky, nebolo divu, že si pre svoje vysokoškolské štúdium na Univerzite P. J. Šafárika v Prešove (1982 – 1987) vybrala špecializáciu slovenský a ukrajinský jazyk s literatúrou, a že jej prvým zamestnaním po skončení vysokej školy

bola novinárska práca (1987 – 1990) pre československé ukrajinské noviny *Nove žittia* vydávané v Prešove. Nesmieme zabúdať, že drvivá väčšina obyvateľov bývalého komunistického Československa sa nezaujímal o svoju jazykovú komplexnosť a národnú identitu, ktorá bola súčasťou ich každodenného života. Ich pasívny postoj k týmto otázkam, ktorý poväčšine zastávali, najlepšie vyjadrila samotná A. Plišková:

„Bežní ľudia z tejto etnickej skupiny [karpatskí Rusíni] – vrátane mojich rodičov v etape môjho života spätého s dedinkou Pichne – za normálnych okolností nikdy nerozoberali otázku svojej národnej identity. Moji starí rodičia a rodičia

hoci aj odovzdali svojim potomkom tú časť národného dedičstva, ktorá je najtypickejším znakom každej etnicity – jazyk, nespomínam si však, žeby ho niekedy bližšie špecifikovali – aký je to jazyk. Pri niekoľkých príležitostiach sme od starých rodičov doma počuli výrazy ako *rus'k'ýj jazyk*, *rus'k'ý bukvy*, *rus'k'ý škol'j*, *rus'k'ý lude*, *rus'ka vira* ... ale až mimo domáceho prostredia, keď som začala chodiť do 6. triedy v neďalekej Snine ... sme od sninských žiakov občas počuli, že sme „Rusnáci“. Povedala by som, že ... vtedy ako deti sme toto pomenovanie pociťovali ako niečo podradné.“

Anna Plišková ďalej hovorí, že hoci navštevovala školu, ktorým sa oficiálne hovorilo *ukrajinské* alebo triedy s vyučovaním ukrajinského jazyka, avšak dodáva, že „nikto nás nikdy nevedol k nejakej konkrétnej národnej identite“. Až v posledných ročníkoch strednej školy niektoré indicie z vyučovacieho procesu, najmä na hodinách ukrajinského jazyka a literatúry, ju podnietili k tomu, aby sa zamýšľala nad niektorými otázkami:

„Prečo, napríklad, náš učiteľ ukrajinského jazyka a literatúry vedome odmietal učebnice dovezené z Ukrajiny, ktoré označil za „príliš náročné pre nás“ a prečo namiesto toho nám sprostredkoval učivo zrozu-

mitelnejším jazykom, doplnené o „miestnych“ spisovateľov a intelektuálov, o ktorých v ukrajinských učebniciach nebolo ani zmienky? V dôsledku toho sa zákonite vynárali konkrétne otázky o národnej identite miestneho obyvateľstva... Avšak odpovede na ne neprichádzali... Faktom však bolo, že ani stredná škola s vyučovaním ukrajinského jazyka ukrajinskú národnú identitu nám študentom nikdy nevštiepila. Avšak nevypestovala ani averziu voči ukrajinskej národnosti, ktorú sme mali pasívne zapísanú v dokladoch a aktívne sme ju praktizovali tak, že sme navštevovali základnú a strednú školu s vyučovaním ukrajinského jazyka, čo samo o sebe už signalizovalo našu osobitosť v slovenskom – alebo presnejšie sotáckom – prostredí Sniny.“

Pasívna – a vlastne aj pozitívna – funkcia ukrajinskej národnej identity u karpatských Rusínov na Slovensku začala byť spochybňovaná po nežnej revolúcii v roku 1989, po páde komunistického režimu v Československu. Časť miestnej inteligencie verejne prezentovala nesúhlas s dovtedajšou situáciou, v ktorej sa pestovala viacjazyčnosť a viacnásobná národná identita, čo bolo celkom bežným javom v začiatkoch národných hnutí národov bez vlastného štátu. Inými slovami, názor, že niekto môže byť zároveň Rusínom aj Ukrajincom bol nahradený konceptom vzájomne sa vylučujúcich identít: *bud'* si Rusín, *alebo* Ukrajinec, nie však jedno aj druhé súčasne.

Náročnej úlohe diferenciacie čelila Anna Plišková počas svojej novinárskej práce v redakcii týždenníka *Nove žittia*, ktoré vydával Zväz ukrajinských pracujúcich Československa – občianska a kultúrna organizácia za komunistickej éry, ktorá bola po roku 1989 premenovaná na Zväz Rusínov-Ukrajincov Československa. Počas niekoľkých mesiacov začiatkom roka 1990 sa aktívne zúčastňovala na procese národnej diferenciacie ako redaktorka zodpovedná za dvojstranovú prílohu v rusínskom jazyku *Holos Rusyniv* (*Hlas Rusínov*), vychádzajúcu v uvedenom týždenníku vydávanom v ukrajínčine. Keď vydavateľ týchto novín (Zväz Rusínov-Ukrajincov Československa) odmietol snahu odlíšiť karpatských Rusínov od Ukrajincov, A. Plišková a jej ďalší traja kolegovia z redakcie museli odísť. O necelý rok sa pridala ku kolektívu, ktorý začal pripravovať úplne nové rusínske periodiká – týždenník *Narodný novynký* a dvojmesačník *Rusyn*. Oba boli vydávané výhradne v rusínskom jazyku, resp. v danom období v nárečiach Rusínov severovýchodného Slovenska. A. Plišková bola zástupkyňou šéfredaktora a redaktorkou oboch periodík od ich vzniku v roku 1991 až do roku 1998. V tom čase pracovala tiež ako jazyková redaktorka publikácií vydávaných občianskym združením Rusínska obroda, ktoré bolo v tom čase hlavnou občianskou a kultúrnou organizáciou reprezentujúcou karpatských Rusínov na Slovensku. Praktická novinárska činnosť v redakcii a vydavateľstve prinútila Annu Pliškovú čeliť výzvam spojeným s formovaním spisovnej normy rusínskeho jazyka na Slovensku. V čase keď bola ešte novinárkou a redaktorkou, podieľala sa na príprave prvého *Ortografického slovníka rusínskeho jazyka* (1994). Keď v roku 1998 začala pôsobiť ako vysokoškolská učiteľka na novozałożenom Oddelení rusínskeho jazyka a kultúry Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov Prešovskej univerzity v Prešove, kodifikácia jazyka sa stala ešte dôležitejšou otázkou. Odvtedy sa jej kariéra primár-

ne sústredila na akademickú oblasť: aj naďalej učila rusínsky jazyk na univerzite a spolu s kolegom a mentorom doc. PhDr. Vasilom Jaburom, CSc., neskôr aj s PhDr. Kvetoslavou Koporovou, PhD., vydala sériu učebníc rusínskeho jazyka pre základné, stredné a vysoké školy. Jej práca na kodifikácii vyvrcholila revíziou noriem spisovného rusínskeho jazyka používaného na Slovensku, ktorá nasledovala po vydaní revidovaných pravidiel pravopisu (2005) a ortografického slovníka (2007), na čom sa podieľala ako spoluautorka.

Keďže Anna Plišková bola úzko spätá s rusínskym revitalizačným procesom na Slovensku a tiež sa aktívne zúčastnila na príprave kodifikácie jazyka, nie je prekvapujúce, že práve tento fakt determinoval jej ďalšiu vedeckú prácu. Vo svojej dizertačnej práci pod názvom *Spisovný jazyk karpatských Rusínov : problémy formovania, kodifikácie, akceptácie a funkčných sfér*, ktorú obhájila v roku 2006 pod vedením univerzitného profesora PhDr. Jána Doruľu, DrSc., v tom čase riaditeľa Slavistického ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave, skúmala sociolingvistickú funkciu rusínskeho jazyka v rôznych historických obdobiach s akcentom na obdobie po roku 1995. Táto práca je jedinečná v tom, že je prvou dizertačnou prácou, ktorá nie je len o rusínskom jazyku, ale je v ňom aj napísaná. Akademické publikácie Anny Pliškovej sa doteraz zameriavali na jazykovedné otázky, najmä na slovotvorbu a na sociolingvistické aspekty rusínskeho jazyka.

Počas skoro štvrtstoročia Anna Plišková sa aktívne zúčastňuje na kodifikácii rusínskeho jazyka na Slovensku. V tomto období zároveň preukázala mimoriadnu produktivitu vo vedecko-pedagogickej činnosti, čo jej umožnilo v roku 2010 habilitovať sa na docenta rusínskeho jazyka v študijnom odbore Slovanské jazyky a literatúry na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od toho istého roku pôsobí na funkčnom mieste docenta na Prešovskej univerzite v Prešove na Ústave rusínskeho jazyka a kultúry.

Okrem vedecko-pedagogických titulov významným činiteľom úspešnosti každého kultúrneho a spoločenského hnutia je existencia stabilnej inštitucionálnej základne. Práve v tomto kontexte Anna Plišková zobrala na seba zodpovednú úlohu v oblasti rusinistiky. V roku 2008 sa stala riaditeľkou Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry na Prešovskej univerzite v Prešove. Je to prvá a zároveň jediná inštitúcia univerzitného typu na svete. Pod jej vedením ústav ponúka štúdium rusínskeho jazyka a literatúry v bakalárskom, magisterskom a doktorandskom študijnom programe. Pod vedením docentky Pliškovej ústav od roku 2009 organizuje v mesačných intervaloch otvorený *Vedecký seminár karpatorusinistiky* za účasti domácich a zahraničných vedcov a vydáva recenzovaný vedecký zborník pod názvom *Studium Carpato-Ruthenorum*, od roku 2010 každoročne organizuje medzinárodnú letnú školu rusínskeho jazyka a kultúry *Studium Carpato-Ruthenorum*, v rámci ústavu sa buduje špecializovaná a v Európe unikátna *Knižnica karpatorusinistiky* a ústav na báze podpísaných dohôd aktívne spolupracuje so zahraničnými univerzitami a ich vedeckými inštitúciami zaoberajúcimi sa rusinistikou, vrátane Torontskej univerzity v Kanade.

Prof. Dr. Paul Robert Magocsi

Torontská univerzita, Kanada

(Preklad z anglického jazyka Mgr. Eva Eddy, PhD.)

Foto: archív URJK PU

Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove začal nový akademický rok

Slávnostným akademickým zhromaždením v Divadle Jonáša Záborského v Prešove v utorok, 23. Septembra, začal nový akademický rok na Prešovskej univerzite v Prešove (PU). Nasledujúci deň, 24. septembra, slávil prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove archijerejskú svätú liturgiu pri príležitosti začiatku nového akademického roka na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF), ktorá je najstaršou fakultou PU.

V homílii ponúkol slová z Listu Galaťanom: „Čo človek zaseje, to bude aj žať. Lebo kto seje pre svoje telo, z tela bude žať porušenie. Ale kto seje pre ducha, z ducha bude žať večný život.“ Povedal, že podobne je to aj s ľudským životom, pretože v mladosti človek nadobúda vedomosti, učí sa a formuje, ľudsky i psychicky dozrieva, a túži po tom, aby sa mu pozemský život vydaril. Pozval študentov, aby dávali pozor na to, čím sa dávajú ovplyvniť, aj na priateľstvá, pretože Boh im ponúka úžasnú perspektívu – svätosť a večnosť. „Dozrievajte v múdrosti, to znamená, že sa budete zodpovedne správať i rozhodovať, a že si najprv veci preveríte, premodlite, a až potom môžete urobiť vážne rozhodnutia. Myslím, že keď sa vám núka zlo a hriech, že tu netreba ani rozmýšľať, ani vá-

hať, treba hneď povedať nie, lebo hriech ešte nikoho neurobil šťastným.“ Študenti majú možnosť zapojiť sa do spoločenstva mladých v Gréckokatolíckom mládežníckom pastoračnom centre v Prešove a ako oázu pokoja využiť aj kaplnku na fakulte.

Slávnosť pokračovala imatrikuláciou študentov prvého ročníka, ktorých je spolu 241, z toho 158 denných a 83 externých študentov, a odovzdanie diplomov úspešným absolventom doktorandského štúdia. Dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. svoj príhovor myšlienkovito prepojoval s prebiehajúcim Rokom rodiny v Prešovskej archieparchii a pozval nový akademický rok prežiť ako jedna veľká rodina: „Skúsenosť nás učí, že v zdravom rodinnom ovzduší sa rodia veľké veci. Aj na akademickej pôde, ak budeme vytvárať dobré, doslova rodinné prostredie, to bude základom kvalitnej práce či už vo vzdelávacom procese, v oblasti vedy, vonkajších vzťahov, rozvoja.“

Prvý prorektor PU prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu, vyzdvihol skutočnosť, že GTF patrí medzi najúspešnejšie fakulty PU a zároveň poďakoval za zodpovedné spracovanie podkladov za fakultu ku komplexnej akreditácii.

Otvoreniu akademického roka predchádzala pedagogická porada na fakulte, ktorá sa uskutočnila 17. septembra, a duchovná obnova pedagógov, zamestnancov a doktorandov 18. septembra v Bazilike minor v Lutine, ktorú viedol pomocný prešovský biskup Mons. SEODr. Milan Lach SJ. Zamýšľal sa v nej nad otázkou, odkiaľ Svätý Otec František čerpá inšpiráciu k tomu, čo hovorí a koná. Na základe Božieho slova a myšlienok sv. Ignáca, ktoré vo veľkej miere formujú aj život a pôsobenie pápeža, povzbudil prítomných k učeniu sa v Božej škole, aby život vnímali ako rast, premenu a učenie sa, a tak prijímali dar viery, nádeje a lásky.

Mons. doc. ThDr. Ľubomír Petrík, PhD.
Foto: archív GTF PU

Masterclasses Hands On Particle Physics 2014

Jubilejný 10. ročník medzinárodného vzdelávacieho a popularizačného podujatia Masterclasses Hands On Particle Physics 2014 sa konal v tomto roku v období od 12. marca do 11. apríla 2014. Počas uvedeného obdobia sa každý pracovný deň, a tiež v sobotu, zapojilo do podujatia spolu približne 10 tisíc študentov zo 40-tich krajín prostredníctvom 200 lokálnych inštitúcií, najčastejšie z univerzít alebo výskumných vedeckých centier. Počas každého dňa to bolo približne 5-6 lokalít z celého sveta, v ktorých študenti absolvovali najprv prednáškové a po nich praktické

časti podujatia v rodnom jazyku a v poobedňajšej záverečnej časti sa zúčastnili na videokonferencii moderovanej v anglickom jazyku vedeckými pracovníkmi zo ženevského európskeho centra subjadrového výskumu CERN.

Pre študentov v prešovskom okrese sa podujatie konalo na Prešovskej univerzite v Prešove v piatok 4. 4. 2014, pričom začalo ráno od deviatej hodiny a skončilo až pred šiestou hodinou večer. Hlavným koordinátorom podujatia bolo Centrum celoživotného a kompetenčné-

ho vzdelávania PU, v spolupráci s odbornými garantmi zo špecializovaného pracoviska Katedry jadrovej a subjadrovej fyziky Ústavu fyzikálnych vied na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Na akcii sa

podieľali aj Univerzitná knižnica, Fakulta humanitných a prírodných vied a Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. Keďže to bolo už 10. pokračovanie medzinárodného podujatia, účastníci boli pripravení na každoročný dlhší program akcie trvajúci až do večera. Program podujatia sa začal prednáškovým blokom v priestoroch študovne Univerzitetnej knižnice PU. Prvú prednášku s názvom "Pohľady do mikrosveta" prezentovala RNDr. Adela Kravčáková, PhD., z Katedry jadrovej a subjadrovej fyziky ÚFV PrF UPJŠ. Počas prednášky sa účastníkom priblížili základné informácie o štruktúre mikrosveta a fyzikálnej interpretácii elementárnych častíc v tzv. teórii "Štandardný model" na úrovni stredoškolskej fyziky. Prednáškové časti boli prístupné širokej verejnosti a okrem pozvaných stredoškôľakov sa na nej zúčastnili aj viacerí záujemcovia o problematiku. V závere prezentácie sa do diskusie zapojili aj ďalší lektori, napr. doc. Michal Salák, CSc., či RNDr. Ladislav Šándor, CSc., ktorí obohatili záver prednášky. V univerzitetnej knižnici podujatie pokračovalo aj druhou prednáškou s názvom "CERN - 60 rokov špičkovej časticovej fyziky v Európe", ktorú si aktuálne pripravil časticový fyzik, jedna z najkompetentnejších osôb na Slovensku pre danú tému RNDr. Ladislav Šándor, CSc., vedúci vedecký pracovník z Ústavu experimentálnej fyziky Slovenskej akadémie vied v Košiciach. V prestávkach medzi jednotlivými časťami v Univerzitetnej knižnici PU bolo možné prezrieť si aj tematickú výstavu popularizačných plagátov z CERN-u o prepojení výskumu mikrosveta a makrosveta.

Nasledovala prezentácia o detektoroch LHC (Veľkého hadrónového urýchľovača), o detekcii častíc, rozpadových kanáloch a o Higgsovom bozónu. Prezentáciu k metodologickej príprave a následnej analýze reálnych dát z experimentu ATLAS zabezpečovala Mgr. Zuzana Fecková, ÚFV PF UPJŠ. Pre študentov boli pripravené úlohy, pozostávajúce zo skutočných prípadov zrážok častíc, ktoré sú kandidátmi na vznik Higgsovho bozónu, kde študenti mohli sledovať túto vzácnu "nepolapiteľnú" a veľmi krátko

žijúcu časticu. Takýmto spôsobom mohli porozumieť aj tomu, ako dochádza k vedeckému objavu. Po vyhodnotení a rozbere dosiahnutých výsledkov z praktickej časti s využitím štatistických metód pri interpretácii výsledkov meraní nasledovala videokonferenčná časť podujatia. V rámci videokonferenčného spojenia prostredníctvom systému "Vidyo" sa skupiny študentov z rôznych krajín spojili s fyzikmi z CERNu a prezentovali svoje výsledky presne takým spôsobom, akým to robia fyzici v medzinárodných kolaboráciách. Takto mohli študenti nazrieť do organizácie moderného výskumu v autentickom prostredí. V piatkovej skupine spolu s prešovskými študentmi boli aj študenti z univerzitných miest Strasbourg vo Francúzsku, Erlangen v Nemecku a Braga v Portugalsku. Nepodarilo sa žiaľ pripojiť študentom z Univerzity KwaZulu-Natal z lokality Durban z Južnej Afriky. Moderátorkami z CERNu v našej skupine boli Julia Woithe a Kate Shaw z kolaborácie ATLAS. Počas videokonferencie sa uskutočnil aj vedomostný súťažný kvíz, po ktorom si víťazi prevzali ocenenia a všetci účastníci diplomy - Certifikáty o absolvovaní vzdelávacieho podujatia. Najaktívnejší študenti si odniesli aj vzdelávacie interaktívne materiály na DVD spolu s videozáznamami prednášok z predchádzajúcich ročníkov podujatia Masterclasses.

Vzhľadom na jubilejný 10. ročník podujatia je dôležité pripomenúť, že už od prvého ročníka v Prešove akciu koordinuje a zabezpečuje spolu s RNDr. Františkom Frankom, PhD., z AV štúdio CCKV PU v Prešove aj hlavný spoluorganizátor a koordinátor nielen v rámci východného Slovenska RNDr. Alexander Dirner, CSc., z Katedry

jadrovej a subjadrovej fyziky ÚFV PrF UPJŠ.

Na prešovskej časti podujatia sa zúčastnilo priebežne na jeho jednotlivých častiach: 40 študentov v prednáškových blokoch, 35 študentov v praktických častiach pri analýze meraní a 30 študentov vo videokonferenčnej časti.

RNDr. František Franko, PhD.
Foto: AV štúdio CCKV
PU v Prešove

Z Rzeszowa a Bielska-Białej do Prešova a späť vďaka Visegrad Fund University Grants

Katedra stredoeurópskych štúdií (ďalej KSS) IUSŠ FF PU už tradične pozýva na svoju vedecko-pedagogickú pôdu každý semester pomerne veľký počet zaujímavých zahraničných i domácich hostí – učiteľov univerzít, špecializovaných vedeckých pracovníkov, spisovateľov, redaktorov, prekladateľov a pod., aby sa so svojimi poznatkami a skúsenosťami podelili s našimi študentmi. Posledná aprílová dekáda letného semestra bola z naznačeného hľadiska obdobím takmer nepretržitého diania – priestor tentoraz dostali hostia z dvoch poľských prihraničných miest.

22. apríla zavítal na našu katedru básnik Franciszek Nastulczyk, známy svojimi prekladateľskými aktivitami zo slovenčiny a češtiny. V Bielsku-Białej sa venuje propagovaniu literatúry ako spoluorganizátor festivalu českej a slovenskej kultúry a redaktor literárno-umeleckého časopisu *Pobocza*. Dôvod jeho návštevy bol však aj autorsko-propagačný – tohto roku mu v edícii *Zošity súčasnej poézie Vertigo* (vydavateľom je FACE – Fórum alternatívnej kultúry a vzdelávania v Prešove) vyšiel v preklade M. Milčáka a M. Mítka výber z jeho básnickej tvorby pod názvom *Jazyk kameňov*. Vyvrcholením účinkovania F. Nastulczyka bola jeho účasť na podujatí *Ukrajinsko-Poľské Vertigo* v prešovskej kaviarni Christiania na Hlavnej ulici. Nastulczyk tu prečítal jednak niekoľko svojich najnovších básní, no v podaní skúseného recitátora Mirona Pukana od-

zneli aj preložené básne zo spomínaného slovenského výberu. Druhým rozmerom tohto stretnutia bola diskusia o súčasnej ukrajinskej a poľskej kultúre, respektíve možnostiach kultúrnej spolupráce v rámci krajín V4, ergo V4+. Do produktívnej debaty za účasti širokej kultúrnej verejnosti a najmä študentov programu Stredoeurópske štúdiá vstúpili neskôr aj významný prekladateľ, pedagóg a rusista Valerij Kupka (IR FF PU), tvorca vizuálnej poézie a šéfredaktor časopisu *ENTER* Richard Kitta (FU TU Košice), básnik a prekladateľ Ján Gavura (ISMKS FF PU) a prekladateľ z ukrajinčiny Slavomír Gál (IPT FF PU). Podujatie moderovali Peter Káša a Marek Mítka z KSS.

Nasledujúci deň prišiel F. Nastulczyk medzi študentov 2. ročníka Stredoeurópskych štúdií na FF PU. V rámci predmetu *Prekladateľský seminár z poľského jazyka* sa venoval v dlhšej prednáške problematike umeleckého prekladu medzi príbuznými jazykmi, podrobne opísal situáciu v súčasnej poľskej kultúre (literárne časopisy, dôležité ocenenia, básnické skupiny a manifesty, nastupujúca generácia prekladateľov zo sloven-

činy a češtiny v Poľsku atď.) a na záver prečítal niekoľko svojich básní zo zbierok *Náhodná večnosť* (2006) a *Hölderlin maľuje* (2009).

V pondelok, 28. apríla, sa potenciálni záujemcovia o dianie v poľskej kultúre mohli opäť vybrať do príjemného prostredia kaviarne Christiania. O 17. 30 tu odštartoval interkultúrny trojblok podujatí *Z Rzeszowa do Prešova a späť* s podtitulom *ENTER – Súčasná poľské umenie v časopisoch Enter (SK) a Fraza (PL)*. Pozvanie KSS prijali pedagógovia, redaktori a básnici z Rzeszowskej univerzity v Rzeszowe – Zenon Ožóg (okrem iného dekan tamojšej Filozofickej fakulty), Janusz Pasterski, Jolanta Pasterska, Magdalena Rabizo-Birek (šéfredaktorka časopisu *Fraza*), Jan Wolski a Krystyna Lenkowska s manželom Waldemarom, známym folkovým hudobníkom. Odhliadnuc od prezentácie *Frazy* (jej autorského zázemia a umeleckého smerovania), asi najväčší priestor dostal nekonvenčný literárno-výtvarný časopis *ENTER*, ktorého trináste,

výlučne poľské a z veľkej časti vlastne rzeszowské číslo prekladateľsky a editorsky pripravili prítomní J. Gavura, P. Káša a M. Mítka. Na stretnutí zazneli ešte básne J. Pasterského a K. Lenkowskej – najprv v preklade študentiek KSS M. Kitkovej a V. Gajdošovej a neskôr spievané za sprievodu gitary a ústnej harmoniky v podaní W. Lenkowského.

Druhá a tretia časť avizovaného kultúrneho trojbloku sa realizovala

v utorok, 29. apríla, de facto už ako súčasť Univerzity literatúry 48. ročníka Akademického Prešova. Najprv to boli doobedňajšie odborné prednášky M. Rabizo-Birek (*Melancholia v literaturze polskiej po roku 1989*), J. Pasterskej (*Polska proza kobieca po 2000 roku na emigracji*) a J. Pasterského (*Najważniejsze zjawiska we współczesnej polskiej poezji*), na ktorých sa zúčastnili predovšetkým študenti – stredoeuropeisti, ale aj poslucháči iných odborov našej Filozofickej fakulty. Symbolickú bodku za „Rzeszowom“ dalo poobedňajšie stretnutie v priestoroch študovne Univerzitnej knižnice PU, kde vyššie vymenovanú zostavu účinkujúcich doplnil šéfredaktor *ENTER*-u Richard Kitta, ktorý okrem poľského predstavil aj aktuálne japonské dvojčíslo a v takmer nekončiacей diskusii sa venoval i tematike vizuálneho umenia (poézie vizuality), grafického dizajnu, interaktívnych inštalácií, videoartu a súčasným trendom v počítačovej animácii.

Mgr. Marek Mítka, PhD.

Foto: archív Katedry stredoeurópskych štúdií IUSŠ FF PU

Z RZ do PO a späť – zľava: P. Káša, J. Pasterski, J. Wolski, M. Rabizo-Birek, Z. Ožóg, K. Lenkowska a M. Mítka

Matematické sústredenie Z9

Katedra matematickej edukácie PF PU v Prešove, v spolupráci s Krajskou komisiou matematickej olympiády (MO) v Prešovskom kraji, organizovali 13. 3. 2014 – 16. 3. 2014 matematické sústredenie pre účastníkov Krajského kola Matematickej olympiády v kategórii Z9. Má už sedemnášročnú tradíciu. Sústredenie sa v akademickom roku 2013/2014 konalo na Sigorde, neďaleko Prešova, v rekreačnom zariadení Zelený Breh. Zúčastnilo sa na ňom dvadsaťosem žiakov deviateho ročníka základných škôl z jednotlivých okresov Prešovského kraja, najúspešnejších riešiteľov okresného kola 63. ročníka MO. Cieľom sústredenia bolo pripraviť žiakov na Krajské kolo MO, ktoré je zároveň vyvrcholením súťaže v uvedenej kategórii. Krajské kolo MO sa konalo 19. 3. 2014 na pôde Pedagogickej fakulty PU v Prešove. Program podujatia bol prioritne zameraný na výučbu, ktorá prebiehala v štyroch štvorhodinových blokoch. Lektorskú činnosť zabezpečovali učitelia z Katedry matematickej edukácie PF – doc. A. Prídavková, dr. B. Tomková, dr. M. Mokriš a učiteľka matematiky ZŠ – Mgr. V. Kálnássyová. Obsahová náplň jednotlivých výučbových blokov bola prioritne zameraná na typovo analogické úlohy, aké boli riešené v okresnom kole MO Z9. Každý blok bol svojím zameraním odlišný. V prvom z nich žiaci riešili úlohy z oblasti aritmetiky a teórie čísel, ktorého súčasťou bolo napríklad indické násobenie, násobenie pomocou Napierových počítacích paličiek alebo grafické násobenie. Do druhého bloku boli zaradené úlohy z algebry, svoje miesto si našli rôzne spôsoby umocňovania prirodzených čísel, či prezentácia rozličných postupov násobenia pamäti. Obsahom tretieho a štvrtého bloku boli úlohy z geometrie,

a to z tzv. výpočtovej geometrie, ale aj neštandardné úlohy z analytickej a konštrukčnej geometrie. Program sústredenia bol rozvrhnutý do štyroch dní. Prvý deň popoludnie, po príchode na miesto, boli žiaci ubytovaní a rozdelení do „pracovných“ skupín, v rámci ktorých sa neskôr zúčastňovali na výučbových blokoch. Každý deň bol naplnený „prácou“ vo výučbových blokoch, ktoré sa striedali s chvíľkami osobného voľna, a samozrejme, neodmysliteľnou súčasťou bol večerný program. Jeho obsahom boli spoločenské hry, kvízy či súťaže, pričom v pozícii animátorov pôsobili dr. A. Vašutová a Bc. S. Chvoštíková. Výučbové moduly prebiehali vždy dopoludnia a popoludní v stanovenom čase, paralelne vo všetkých skupinách, v trvaní štyroch hodín. Začalo sa hneď v prvý deň popoludní. V sobotu, tretí deň sústredenia, čakalo na žiakov prekvapenie v podobe návštevy z Japonska. Emiko Chikashige, ktorá pôsobí na Ústave ázijských štúdií PU v Prešove, spolu so svojím spoločníkom Wazu (Micuharu Imaizumi) pripravili pre žiakov zaujímavú tvorivú dielňu zameranú na prácu s papierovou skladačkou Origami, ktorá bola ozvláštnená podávaním pravého japonského zeleného čaju. V rovnaký deň sa uskutočnila aj tzv. Miniolympiáda, ktorá pozostávala z analogických úloh, aké boli riešené v rámci výučby. Jej priebeh a hodnotenie bolo podobné ako v nadchádzajúcom Krajskom kole matematickej olympiády, na ktorú sa žiaci pripravovali. Riešili štyri úlohy v trvaní dvoch hodín. Výsledky Miniolympiády boli vyhlásené v rámci večerného programu, kde boli najúspešnejší riešitelia aj odmenení. V posledný deň bola pre žiakov pripravená zaujímavá prednáška dr. Milana Demka z Fakulty humanitných a prírodných

vied PU na tému *História veľkej Fermatovej vety*.

Program bol teda naplnený zaujímavými aktivitami a činnosťami, a či splnil svoj účel a ako zapôsobil na samotných účastníkov, je možné vydedukovať aj z ich vlastných vyjadrení. Pre ilustráciu ponúkam niekoľko z nich:

D. L.: „Na sústredení bolo super, som rada, že som sa na ňom zúčastnila. Naučila som sa nové veci, ktoré mi pomohli pri riešení krajského kola MO, a aj také, ktoré nás v škole neučia, ale sú to super finty na zjednodušenie, a tiež bola aj zábava. Spoznala som veľa nových ľudí, vďaka sústredeniu mám veľa nových kamarátov. Ďakujem :)“

M. F.: „Na sústredení sa mi veľmi páčilo. Nikdy predtým som na nijakom nebola, takže som očakávala, že budem len sedieť s mobilom v ruke a čakať, kým prídu rodičia. Ale nakoniec som veľmi vďačná, že sa niečo také zorganizovalo. Našla som si tu veľa super kamarátov, s ktorými, dúfam zostanem v kontakte. Viem, že toto by asi malo byť písané skôr, že čo mi to prinieslo z vedomostného hladiska, ale myslím si, že bez zábavy a kamarátov by som sa toho nenaučila toľko, koľko som sa naučila. Veľa nových trikov a spôsobov ako si zľahčovať úlohy, ktoré určite využijem na matematike a budem odovzdávať písomky ešte skôr ako doteraz. Supeer Takisto by som ani učiteľov nevymenila, som rada, že ste neboli klasickí učitelia, ktorí berú všetko príliš vážne. Musím spomenúť aj večerné programy, super nápad, všetci sme sa bližšie spoznali a zabavili. Hlavne piatkový program s Aktivitami, kde sme vyhrali a neskôr s Mafiou (končne som si ju zahrála, vždy som o nej počula) a takisto, samozrejme sobotňajší program, kde som sa vyspievala s mojim „dvojčaťom“ Markom (áno, prišli sme k teórii, že sme dvojčatá, inak nie je možné, aby sme si boli takto podobní a stretli sme sa len vďaka sústredeniu) Doteraz ma bolí hrdlo, ale stálo to za tú zábavu. A ešte sa mi páčilo, že ste sústredenie spestrili návštevou Japoncov, akurát ma v poslednom čase začala zaujímať ázijská kultúra a bolo to veľmi zaujímavé. Aby som to zhrnula, lebo sa to už začína meniť na román, veľmi sa mi na sústredení páčilo a užila som si to, nemám žiadne výhrady (okrem tej polievky v piatok, tá mi nechutila), ďakujem, že ste niečo také vôbec zorganizovali a tiež dúfam, že budem mať možnosť zúčastniť sa na niečom takom znova. P.S: Nebudú mi vadit body navyše :)“

Mgr. Anna Vašutová, PhD.
Foto: archív autorky

PU na veľtrhu štúdia a kariéry v Bratislave

Slnčné jesenné počasie sprievádzalo davu mladých ľudí, ktorí sa 8. októbra, už od deviatej hodiny ráno, ponáhľali pred brány NTC na otvorenie 18. ročníka

veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC v Bratislave, ktorý sa konal pod záštitou JUDr. Maroša Šefčoviča, PhD., podpredsedu Európskej komisie a Petra Pellegriniho, ministra školstva VVaŠ SR, aby sa bližšie zoznámili s bakalárskymi a magisterskými študijnými programami SR univerzít, ale aj ponúk od susedov Českej republiky či Rakúska.

Naši stredoškooláci, spolu so svojimi učiteľmi a výchovnými poradcami, s nadšením vstupovali po úvodnom otvorení veľtrhu ministrom školstva, aby za necelú hodinu zaplnili celý areál NTC a vytvorili tým výbornú atmosféru, ktorá sa niesla v tomto duchu počas celých troch dní. Tohtoročný výsledok návštevnosti presiahol viac ako dvetisíc študentov denne, pričom druhý deň otvorenia už o tisícku viac. Spolu s organizátormi sme boli svedkami aktívnej a pozitívnej snahy o oslovenie stredných škôl a gymnázií z celého územia Slovenska. Na tomto veľtrhu mala Prešovská univerzita v Prešove svoj stánok, kde sa mohli prezentovať jednotlivé programy všetkých fakúlt. Aktívnu prezentáciu a propagáciu našej univerzity počas všetkých dní veľtrhu až po jeho koniec 9. októbra reprezentovalo UNIPOCENTRUM PU. Jeho reprezentantka na tomto veľtrhu Mária Mihaličková komentovala záujem o študijné programy takto: „Škála záujmu sa pohybovala medzi Filozofickou fakultou a odbormi ako psychológia, história či prekladateľstvo cez Fakultu športu a odbor Trénerstvo až po Fakultu zdravotníckych odborov, o ktorú bol najväčší záujem.“

Na veľtrhu mala svoje prezentačné zastúpenie aj za študentskú časť PU v Prešove, čo sa prejavilo v priamom prezentovaní pri komunikácii s uchádzačmi o štúdium a otázkach možnosti vycestovania cez študentské programy či pobytové stáže na základe vlastných skúseností.

Zvedavé otázky mladých uchádzačov o štúdium a príjemné rozhovory s nimi nám poukázali jasný záujem o odbory a fakulty našej univerzity. Našou snahou a pevne verím, že aj výsledkom účasti na tomto prestížnom veľtrhu, bude celý rad uchádzačov, ktorí sa s nami dobre cítili, tak ako aj pri uvítacom stánku v NTC, tak sa budú cítiť aj na pôde našej Alma Mater, ktorá je predovšetkým viac ako vzdelanie, čo preukazuje každý rok svojim pôsobením aj na akciách, akou bola táto.

Bc. Katarína Blaščáková
Foto: UNIPOCENTRUM PU

Prezentácia PU na veľtrhu vzdelávania a pracovných príležitostí

V priestoroch Spoločenského pavilónu v Košiciach sa od 25. – 27. 11. 2014 konal 8. ročník veľtrhu vzdelávania a pracovných príležitostí PRO EDUCO & PRO JOB. Je to podujatie vytvorené vo formáte troch veľtržných dní, zamerané na ponuku vzdelávania a pracovných príležitostí.

V rámci tohto ročníka sa tu stretlo vyše 60 inštitúcií, medzi ktorými nechýbala ani Prešovská univerzita v Prešove. Jej cieľom bolo poskytnúť komplexné informácie o študijných programoch na jednotlivých fakultách pre potencionálnych uchádzačov.

„PU v Prešove dokáže v súčasnej dobe konkurovať iným vysokým školám svojimi študijnými programami, aktivitami a rôznymi akciami pre študentov. Najväčší záujem bol o Fakultu zdravotníckych odborov, Fakultu humanitných a prírodných vied, Pedagogickú fakultu a Fakultu manažmentu. Nezaostávali samozrejme ani ďalšie fakulty, ktoré ponúkali pre študentov zaujímavé študijné programy,“ informovala Ing. Gabriela Dzurišová z UNIPOCENTRA PU.

Priazeň stredoškolských študentov a ich výchovných poradcov bola citeľná z pohľadu ich návštevnosti. A tak veríme, že PU v Prešove si bude aj naďalej udržiavať silné postavenie medzi ostatnými univerzitami a vysokými školami na Slovensku.

Mária Krištofová
Foto: UNIPOCENTRUM PU

Študentská kvapka krvi

Študentská kvapka krvi začala 13. októbra. **Sú tu NI AKY MOJI ľudia? To je heslo jubilejného 20. ročníka kampane Slovenského Červeného kríža, ktorej cieľom je oslovenie a rozširovanie základne darcov krvi na Slovensku.**

Slogan tohtoročnej Študentskej kvapky krvi sa verejnosti prihovára rečou mladých ľudí a slovnou hračkou – sú tu nejakí moji ľudia – Nebuď tuniak a daruj krv :) – keďže primárne je kampaň zameraná na získavanie prvodarcov, medzi ktorými sú najmä ľudia v mladšom veku.

Do priestorov UNIPOCENTRA PU v Prešove prišlo v utorok, 21. 10. 2014 spolu 88 darcov krvi, študenti i zamestnanci PU, čo je doteraz najvyšší počet (Naposledy prišlo 68 – Valentínska kvapka krvi). Kvapku krvi organizuje UNIPOCENTRUM PU v spolupráci s NTS od roku 2009.

A čo na to darcovia?

- 1. ročník doktorandského štúdia na FF PU: „Dnes je to už 9x, čo som darovala krv, som pravidelná dárkyňa. V rodine sme mali situáciu, kedy bola krv potrebná, viem už, čo to je, snažím sa pomôcť iným.“
- Zamestnankyňa PU: „Krv som práve darovala 21x, robím to pre dobrý pocit, chcem pomôcť iným ľuďom, ktorí to potrebujú.“
- Zamestnanec PU: „Daroval som krv už 4x, je to úžasný pocit, vedieť, že možno pomôžem niekomu, kto je v núdzi.“
- 1. ročník Mgr. FF PU: „Pre mňa je to už tradícia, darovala som krv 3x, rada prispejem na dobrú vec, a keď som zdravá, nech má aj moja krv využitie.“
- 3. ročník FŠ PU: „Krv som daroval už 5x, chcem pomôcť aj ja, keďže teraz je všade krv potrebná.“
- 3 ročník – študent z KE: „Mám vzácnu krvnú skupinu 0 – (negatív), som rád, že môžem darovať a pomôcť, dnes to už bolo 3x.“
- 2. ročník Mgr. FF PU: „Keď sú niekedy dopravné nehody, ľudia potrebujú transfúziu, je potrebné zachrániť život, preto darujem krv, už 3x.“
- 2. ročník FZO PU: „teraz som krv darovala 2x, ale plazmu som už darovala niekoľkokrát predtým. Je to pekne, nás to nič nestojí a niekomu môžeme zachrániť život.“
- 1. ročník Mgr. FHPV PU: „Som na odbere už 8x, začalo to tým, že som chcela pomôcť príbuznému, ktorý súrne potreboval krv, mala som 18 rokov, a odvtedy už chodím darovať pravidelne.“
- 1.ročník GTF PU: „Keď môžeme pomôcť iným, tak je treba to urobiť. Ja som daroval krv 5x.“
- 1. ročník GTF PU: „Chcem niekomu pomôcť, lebo krvi je málo a ja mám vzácnu skupinu 0+ (pozitív), je to fajn pocit.“
- 1. ročník FF PU: „Čítal som na internete, že je potreba krvi, tak som tu, už 5x. Rád pomáham ľuďom, mne tých ½ litra krvi chýbať nebude a niekomu môže zachrániť život.“

Prvodarcovia:

- 3. ročník FZO PU: „Konečne mi to zdravotný stav dovolil, prišla som darovať krk 1x, mám krvnú skupinu AB, ktorá je vzácna, tak sa teším, je to skvelý pocit, pôjdem darovať znova, ak budem môcť.“
- 1. ročník FHPV PU: : Som na darovaní po 1x, vraj je krvi stále málo, tak som sa odhodlala prispieť, možno to budem niekedy potrebovať ja a niekto takto pomôže mne.“

MUDr. Mikuláš Hudák – lekár z NTS Prešove o tejto výjazdovej akcii povedal: „Výjazdový odber prebehol v pokojnej pracovnej atmosfére. Výnimočne sme museli z objektívnych príčin niektorých darcov vyradiť (napr. nedostatok hemoglobínu, nízky tlak a pod.). Záujem mladých ľudí o darovanie krvi je vysoký a milo ma to prekvapilo. V tejto spolupráci s Prešovskou univerzitou v Prešove budeme veľmi radi pokračovať.“

Mgr. Kamila Urmaničová, Mária Krištofová
Foto: UNIPOCENTRUM PU

Geografi v Škandinávii

Stará hanzová časť Bryggen v Bergene

Zahraničná exkurzia študentov geografických a iných kombinácií, ako aj niekoľkých členov Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky do Škandinávie sa uskutočnila 09. – 19. 6. 2014. Za cieľ sme si vybrali Dánsko, Švédsko a Nórsko. Zostali sme verní nášmu tradičnému dobrodružnému spôsobu cestovania. Transferom cez susedné Poľsko a Nemecko sme sa dostali do starého hanzového mesta a bývalého cieľa našich dovolenkarov ešte z čias socializmu, Rostocku. Tu sme sa nalodili na náš prvý trajekt smerujúci do dánskeho prístavu Gedser ležiaceho na najjužnejšom cípe ostrova Falster.

Našou najbližšou zastávkou sa stalo hlavné mesto dánskeho kráľovstva, Kodaň. Prvá zmienka o ňom pochádza z roku 1043. Pre najväč-

a opustili ostrov *Sjælland*.

Cez famózný div techniky, najdlhší kombinovaný železnično cestný most v Európe vedúci ponad prieliv Öresund sme sa dostali na územie Švédska do mesta Malmö. Prvýkrát od doby ľadovej sa stalo, že je Škandinávsky polostrov pripojený k pevninskej Európe. Denne prejde cez most cca. 10 000 áut a cesta medzi Kodaňou a Malmö trvá iba 35 minút. V krajine Volva a Ikei sme navštívili moderné a multikultúrne mesto Göteborg a archeologickú lokalitu Tanum s unikátnymi vyše 4000 rokov starými petroglyfmi.

Nasledovala naša hlavná cieľová krajina, Nórsko. Na začiatku 20. storočia jeden z najchudobnejších európskych štátov patrí v súčasnosti k absolútnej európskej a v mnohých ukazovateľoch aj svetovej špičke. Všetci poznáme Severanov ako vynikajúcich športovcov a cestovateľov, najmä polárnikov. Návšteva Múzea Kon-Tiki Thora Heyerdahla, Múzea Framu Fridtjofa Nansena, Roalda Amundsena a Otta Sverdruppa, ako aj Múzea vikingských lodí na polostrove Bygdøy v hlavnom meste Oslo nás v tom len utvrdila. Nabrali sme kurz na západ a cez rozľahlú náhornú plošinu Hardangervidda so zastávkou pri úchvatnom 145 metrov vysokom vodopáde Vøringfoss sme sa dostali do druhého najväčšieho mesta Nórska, Bergenu, ktoré je od roku 1979 zaradené do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Skvostom je najmä stará štvrť Bryggen so zachovanými farebnými priečeliami domov s lomenými štítmí. Bryggen patril k štyrom najdôleži-

Účastníci expedície na náhornej plošine Hardangervidda

tejšími centrami hanzy v zahraničí. Viac než 400 rokov ovládala Bergen uzatvorená komunita nemeckých obchodníkov, ktorí vtisli mestu nezapodobeľnú pečatľ.

Od brehov Nórskeho mora sme sa vydali znova do vnútrozemia cez náročné serpentíny až k brehom najdlhšieho (205 km) a najhlbšieho (1308 m) nórskeho fjordu Sognefjordu. Po jeho prekonaní trajektom sa naša cesta uberala popri dlhých ľadovcových splazoch oblasti Jostedal a v blízkosti najvyšších štítov Škandinávie v národnom parku Jotunheimen do širokého údolia Ottadalen. Pohľady na zasnežené horské masívy v Domove obrov (Jotunheimen), ľadovcové jazerá a do hĺbok padajúcich vodopádov, ako aj kľukaté serpentíny najvyššie položennej cesty v severnej Európe (Sognefjellet) v nás zanechali nezabudnuteľné zážitky. Túto cestu, ktorá je v bedekroch propagovaná ako „cesta nad strechou Nórska“ vybudovala v roku 1939 nezamestnaná mládež až do výšky 1434 m. Nie nadarmo je Nórsko považované z hľadiska prírodných krás za jednu z Top krajín sveta.

Nabrali sme kurz severozápad a popri Stene trollov (Trollveggen, 1800 m) sme sa dostali do mesta Ålesund, ktoré patrí k najkrajším v krajine. Nóri sú jedni z najuznávanejších odborníkov pri stavbe tunelov a mostov vo svete, čo sa nám aj potvrdilo počas celej cesty, ale čo sme videli pri ceste z Ålesundu na blízky ostrov Godøy, prekonal naše predstavy. Rútiť sa po vynikajúcej ceste do tunela, ktorý prechádza vo veľkej hĺbke popod more (153 m pod morskou hladinou), tam sa ešte otočiť na osvetlenom kruhovom objazde a vybehnúť rovno k morskému pobrežiu nám pripomínalo svet budúcnosti.

Odfotili sme sa v rybárskej osade Alnes pri červenobielych majákoch ako vystrihnutom z filmov o tajomných strážcoch týchto záchrancov námorníkov, pochádzajúcim z roku 1876 a pokračovali sme v našej severskej anabáze smerom do mesta Lillehammer. Tu sa odohrávali v roku 1994 zimné olympijské hry. My sme si vychutnali pravú športovú atmosféru v Olympijskom parku a niekoľko najodvážnejších aj vystúpilo po schodíkoch na hlavný skokanský mostík vysoký 136 metrov, z ktorého je úchvatný pohľad na celé široké okolie s dominantou najväčšieho nórskeho jazera Mjøsa. Popri ňom sme pokračovali až do Osla a ďalej cez Švédsko do mesta Helsingborg. Tu sme využili služby trajektu a cez 4 km široký Öresundský prieliv sme vstúpili znova na dánsku pevninu v meste Helsingør, ktorému dominuje zámok Kronborg, na ktorý umiestnil dej svojho Hamleta slávny anglický dramatik W. Shakespeare. Po známej trase cez Nemecko a Poľsko sme sa vrátili domov na Slovensko.

Mgr. Anton Fogaš, PhD.

Vedúci zahraničnej geografickej exkurzie

Foto: archív autora

Príprava večere počas expedície

Najodvážnejší členovia expedície po výstupe na hlavný skokanský mostík v Lillehammeri

Krajina v okolí najvyššie položennej cesty v severnej Európe Sognefjellet

Trh dobrovoľníckych príležitostí 2014

Na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa 23. apríla 2014 konal už tradične siedmy ročník Trhu dobrovoľníckych príležitostí. Podujatie sa konalo pod záštitou Inštitútu edukológie a sociálnej práce. Tento rok sa jeho realizácie uchopili naši študenti a študentky 2. ročníka, bakalárskeho stupňa, v odbore sociálna práca, pod vedením internej doktorandky Inštitútu edukológie a sociálnej práce Mgr. Lucie Bartkovej a odbornej asistentky Inštitútu edukológie a sociálnej práce Mgr. Michely Skyba, PhD.

Trh dobrovoľníckych príležitostí predstavuje zaujímavé podujatie nielen pre študentov a študentky sociálnej práce, ale pre každého človeka s veľkým srdcom, ktorý chce dobrovoľne a bez nároku na finančnú odmenu pomáhať iným, a to najmä ľuďom v náročných životných situáciách, ktorí si nevedia pomôcť vlastnými silami sami. Hlavnou myšlienkou realizovaného trhu je šíriť myšlienku dobrovoľníctva medzi študentmi a študentkami na našej univerzite. Trh dobrovoľníckych príležitostí spája ľudí – na jednej strane sú to ľudia z praxe, venujúci sa nezištnej pomoci iným a na druhej strane sú to všetci účastníci a účastníčky podujatia – najmä však študenti a študentky, ktorým sa ponúka jedinečná možnosť vybrať si organizáciu, zapojiť sa, začať pomáhať a možno tým zmeniť svoj život.

Pozvanie prijalo devätnásť organizácií, no kvôli nečakaným povinnostiam sa na Trhu dobrovoľníckych príležitostí zúčastnilo štrnásť organizácií, ktoré počas popoludnia podľa časového harmonogramu predstavovali svoju organizáciu, prostredníctvom prezentácií, voľným príhovorom, video nahrávkou o dobrovoľníckej činnosti alebo živým vystúpením klientov. V priestoroch vysokoškolského areálu už v dopoludňajších hodinách ponúkali dobrovoľnícke organizácie zvedavým študentom a študentkám informácie o svojej činnosti a možnosti efektívne využívať svoj voľný čas. Štyri organizácie prezentovali produkty vyrobené ich klientmi a klientkami, v rámci pracovnej terapie s možnosťou ich zakúpenia a s cieľom podpory ich ďalšej činnosti. Prezentáciu produktov pracovnej terapie si pripravilo Združenie pre duševné zdravie – Integra o. z., občianske združenie Most do duše a neziskové organizácie Trojlístok a Ako doma.

O 13.00 hodine v miestnosti číslo 94. oficiálne otvorili Trh dobrovoľníckych príležitostí študenti a študentky sociálnej práce, ktorí po privítaní účastníkov a účastníčok, hneď v úvode milo prekvapili vlastným videom, prezentujúcim dobrovoľníctvo z ich študentského pohľadu. Podujatie prebehlo v troch sekciách. V prvej sekcii sa predstavili organizácie: Človek v Tísni o.p.s – pobočka Slovensko, ZOM Prešov, Relevant n. o., Arcidiecézna charita Košice, OZ Sapio. V druhej sekcii sa predstavili: Ako doma, n. o., Lipový dom v Kružlove, zariadenie pre seniorov, Centrum DORKA, n.o. – pobočka Prešov, Integra o. z. – Združenie pre duševné zdravie. Tretia sekcia bola venovaná prezentácii pre Prešovské dobrovoľnícke centrum OZ, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, MVO Ľudia a voda, ArtEst a Trojlístok n.o. Celé podujatie sa nieslo

v neformálnej a priateľskej atmosfére, bohatej na nové podnety a informácie. Po jednotlivých prezentáciách mali študenti a študentky priestor na diskusiu.

Posolstvo realizovaného podujatia výstižne vyjadruje myšlienka Johana Wolfganga Goetheho: „Kto nerobí nič pre druhého, nerobí nič pre seba“. Veríme, že táto akcia prinesie, tak ako po minulé roky, aj tento rok očakávané ovocie – nových aktívnych mladých ľudí, ochotných vo svojom voľnom čase darovať iným svoj voľný čas, a teda kúsok seba.

Mgr. Lucia Bartková

Foto. archív IEaSP, FF PU v Prešove

Výsledky projektu APVV „Subjektívne hodnotenie kvality života: reliabilita a validita merania“ riešeného na Inštitúte psychológie FF PU v Prešove

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Prvá informácia o grantovom projekte APVV – 0374 – 10 „Subjektívne hodnotenie kvality života: reliabilita a validita merania“ pre čitateľov NA PULZE bola uverejnená v čísle 4/2011, kde o zámeroch projektu informovala naša kolegyňa PhDr. Nikoleta Izdenczyová, PhD. Riešenie výskumného projektu začalo 1. mája 2011 a končí 31.10.2014. Vzhľadom na to, že uplynul istý čas od prvotnej informácie, pripomenieme čitateľom najdôležitejšie ciele grantu: 1) urobiť analýzu doposiaľ publikovaných nástrojov merania kvality života s dôrazom na identifikovanie jeho teórie a posúdiť model kvality života, na základe ktorých bol diagnostický nástroj skonštruovaný 2) uskutočniť porovnanie modelov s doteraz nevyužitými modelmi kvality života – s integrovaným modelom Kelley-Gillespie (2009) a teoretickým modelom Kováča (2001) a na základe tejto komparácie navrhnúť najvhodnejší model pre konštrukciu generického nástroja a 3) na základe teoretického modelu vytvoriť a overiť nový generický nástroj na meranie kvality života.

Riešiteľský tím počas troch rokov postupným štúdiom literatúry a prostredníctvom realizovaných výskumov splnil ciele, ktorých výsledky boli publikované a prezentované na významných domácich a zahraničných konferenciách (spolu sme na vedeckých konferenciách a kongresoch odprezentovali 13 príspevkov). Za najvýznamnejšie medzinárodné vedecké podujatia považujeme Európsky kongres psychológie, ktorý sa konal 9. – 12.7.2013 v Štokholme, kde sme prezentovali príspevok s názvom „A multidimensional model of significant areas of subjectively assessed quality of life and its empirical verification“. Tento príspevok predstavoval splnenie parciálnej grantovej úlohy v podobe prezentácie nového multidimenzionálneho modelu kvality života, ktorého autorom je prof. PhDr. Jozef Džuka, CSc. Ďalším úspechom pracovného tímu je uznanie a prezentovanie príspevku na nedávnom Medzinárodnom kongrese aplikovanej psychológie ICAP 2014 konanom v dňoch 7. – 13.7.2014 v Paríži, kde sme prácou „Self-esteem, extraversion, neuroticism and health as predictors of quality of Life“ informovali vedeckú verejnosť o prediktoroch subjektívne hodnotenej kvality života. Ďalšími významnými vedeckými fórami, kde sme informovali o výsledkoch našich výskumov v oblasti subjektívneho hodnotenia kvality života boli The Fourth Asian Conference on Psychology and the Behavioral Science, ktorá sa konala 27. – 30. marca 2014 v Osake v Japonsku, a tiež 11. Tagung der Österreichischen Gesellschaft für Psychologie, ktoré sa konalo 24. – 26.4.2014.

Okrem zmienených vedeckých podujatí konštatujeme, že výsledky výskumu boli uznané zahraničným karentovaným časopisom, v ktorom sme publikovali 6 vedeckých štúdií. Ďalších 9 prác bolo počas trvania grantovej úlohy publikovaných v recenzovaných vedeckých časopisoch.

Za najvýznamnejšie práce, kde sú sumarizované dosiahnuté výsledky výskumu subjektívne hodnotenej kvality života, možno považovať dve monografie. Autori prvej z nich je kolektív autorov – riešiteľov grantu – PhDr. Monika Kačmárová, PhD., doc. Mgr. Peter Babinčák, PhD. a doc. PhDr. Gabriela Mikulášková, PhD., ktorí publikovali monografiu s názvom „Teórie a nástroje merania subjektívne hodnotenej kvality života“. Hlavným cieľom tejto publikácie bolo prezentovať výsledky hĺbkovej analýzy doposiaľ publikovaných nástrojov na zisťovanie subjektívne hodnotenej kvality života v zahraničnej a domácej literatúre. Autori monografie dali dôraz nielen na teoretické východiská, psychometrické parametre, ale predovšetkým na kategorizáciu nástrojov z hľadiska ich použitia, čím poskytli odbornej verejnosti výnimočnú publikáciu. Aktuálnou prácou, ktorá je výsledkom úspešného plnenia grantovej úlohy je monografia „Subjektívne hodnotená kvalita života – validita a reliabilita merania“ prof. PhDr. Jozefa Džuku, CSc., v ktorej je analyzovaný doterajší stav merania kvality života s poukazom na odlišné postupy hodnotenia kvality života, pričom je porovnávané meranie pomocou dotazníka a individualizované meranie. Monografia poskytuje definíciu konštruktu kvality života, orientáciu v kritériách pri rozhodovaní o vhodnosti zvoleného nástroja pre vlastný výskum alebo praktickú aplikáciu. Prínos monografie je však predovšetkým v prezentovaní a detailnom opise nového dotazníka domácej proveniencie s názvom „Subjektívne hodnotenie kvality života (SHKŽ)“, ktorý je publikovaný zároveň s návrhom na jeho použitie.

Pri celkovom hodnotení našej práce na grantovej úlohe APVV „Subjektívne hodnotenie kvality života: reliabilita a validita merania“ môžeme konštatovať, že ciele grantu sú úspešne splnené a ich výsledky majú podobu rozšírenia poznania o tom, čo je kvalita života (navrhnutý multidimenzionálny model kvality života) a v skonštruovaní nového nástroja subjektívne hodnotenej kvality života, čím sme čiastočne preklenuli pomyselnú hranicu medzi teoretickou a aplikovanou psychológiou.

**Za riešiteľský kolektív spracovala:
doc. PhDr. Gabriela Mikulášková, PhD.
Inštitút psychológie FF PU**

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0374-10.

„Zvýšenie kvality vzdelávania na PU v Prešove“

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

V januári 2012 sa začala na Pedagogickej fakulte PU v Prešove implementácia projektu „Zvýšenie kvality vzdelávania na Prešovskej univerzite v Prešove“ s ITMS kódom: 26110230048. Celková výška schváleného rozpočtu bola 570 976,13 Eur.

Po viac ako dvoch rokoch, je projekt v záverečnej fáze (koniec aktivít je naplánovaný na september 2014), a tak som položila zopár otázok projektovej manažérke a zároveň pani dekanke, doc. Ing. Jane Burgerovej, PhD.

Pani dekanke, v úvode by som Vás poprosila o stručné predstavenie projektu. Aký zámer ste jeho realizáciou sledovali?

Naším hlavným zámerom bolo, ako už vyplýva zo samotného názvu projektu, skvalitnenie výučby na PF PU, predovšetkým v oblasti elektronického vzdelávania, ktoré je na fakulte úspešne realizované, v podobe prvých e-learningových kurzov, už od roku 2005. Vzhľadom na rýchly rozvoj online technológií, ako aj na požiadavky súčasnej generácie, ktorá je technologicky zdatná a z roka na rok náročnejšia, je potrebné neustále ponuku našich služieb zlepšovať.

Túto ambíciu nám pomohol projekt naplniť v podobe investícií do nového systému na riadenie e-výučby LMS EKP, ktorý spĺňa aj najnáročnejšie kritériá kladené na poskytovanie kvalitného e-learningového vzdelávania.

Zároveň sa nám podarilo vyhodnotiť pilotné e-kurzy vytvorené v tomto novom prostredí, zdefinovať ich slabé stránky a zefektívniť výučbu prijatím opatrení, ktoré nám pomohli, už spomínané slabé stránky eliminovať.

Môžete nám najskôr priblížiť systém na riadenie výučby EKP? Na čo konkrétne slúži a aký je jeho prínos pre pedagógov a študentov?

Systém riadenia výučby (Learning Management System – LMS) Enterprise Knowledge Platform™ (EKP) je produktom spoločnosti NetDimensions, Ltd. a prináša množstvo zaujímavých a nezvyčajných vlastností, ktoré môžu nájsť uplatnenie pri budovaní dištančných alebo kombinovaných foriem štúdia aj v univerzitnom prostredí. Jeho súčasťou sú tri systémy.

Prvým je LMS NetDimensions Talent Suite, pomocou ktorého našim študentom sprístupňujeme elektronické kurzy a testy. Je to systém pre správu a manažment vzdelávania.

Ďalším systémom je Confluence Wiki, ktorý umožňuje zdieľanie poznatkov a skúseností medzi študentmi a učiteľmi.

Posledným je Xyleme LCMS systém pre vytváranie vzdelávacích podkladov a elektronických kurzov.

Aké nové kurzy teda na pôde fakulty vznikli?

E-learningové kurzy rozšírili ponuku fakulty v študijných programoch Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie, Predškolská a elementárna pedagogika a Špeciálna pedagogika. Všetky kurzy vytvárajú podporu k prezenčnej výučbe a sú zo strany študentov i učiteľov s obľubou

využívané. Ak mám byť konkrétna, išlo o vytvorenie pilotných kurzov: Úvod do štúdia literatúry, Didaktika slovenského jazyka a literatúry, Metodika hudobnej výchovy v MŠ a ŠKD, Výchova k prosociálnosti, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Špeciálna didaktika slovenského jazyka a literatúry, Geometria s didaktikou a Prírodoveda s didaktikou.

Spomínali ste opatrenia, ktoré boli prijaté v rámci skvalitnenia e-výučby. Môžete nám priblížiť proces hodnotenia kvality e-learningu, ktorý vyústil do prijatia opatrení?

Pilotné e-kurzy boli predmetom hodnotenia externých konzultantov na základe kritérií pre hodnotenie e-learningových kurzov podľa ELQ modelu. ELQ model (E-learning Quality Model) hodnotí kvalitu e-learningového vysokoškolského vzdelávania, z pohľadu 10 aspektov hodnotenia kvality (1. Materiál / obsah 2. Vzdelávacie prostredie / Virtuálne prostredie 3. Komunikácia, spolupráca a interaktivita 4. Hodnotenie študentov 5. Flexibilita a prispôsobivosť 6. Podpora študentov a zamestnancov 7. Zamestnanci – kvalifikácia a skúsenosti 8. Vízia a inštitucionálne vedenie 9. Alokácia zdrojov 10. Holistický a procesný aspekt).

Po nasadení e-kurzov do výučby prebehol proces ich hodnotenia, kedy konzultanti prostredníctvom zvo-

lených metódik identifikovali slabé stránky e-kurzov, ktoré boli zo strany konzultantov zosumarizované a predložené vedeniu fakulty vo forme správ za jednotlivé oblasti hodnotenia kvality. Vedenie následne prijalo opatrenia na eliminovanie slabých stránok, ktoré sú súčasťou usmernenia dekanke 2014/01.

Ako by ste zhodnotili celkový priebeh projektu, vyskytlo sa niečo, čo Vás zaskočilo, prekvapilo?

Celkovo vnímam projekt ako veľmi úspešný, keďže sa nám podarilo naplniť všetky monitorovacie ukazovatele (dokonca sme ich prekročili) a stanovené ciele sa nám podarilo splniť.

Veľmi by som chcela vyzdvihnúť ochotu a nasadenie našich učiteľov pri tvorbe e-kurzov, pretože išlo o proces náročný, keďže prostredie EKP bolo pre nás nové. Od učiteľov si tak vyžadoval vklad aj mimo pracovného času, na úkor ich osobného voľna.

V súčasnosti sa mediálne objavujú informácie o probléme financovania projektov. Aké boli Vaše skúsenosti s financovaním.

Ako to už v Eurofondoch býva, finančný manažment je náročný a proces financovania ešte stále ťažkopádny. Najväčším problémom, nie iba v prípade nášho projektu, bola kontrola realizovaných verejných obstarávaní, čo narúšalo plynulý chod projektu a spôsobilo omeškanie niektorých aktivít. Zo spomínaných dôvodov bolo potrebné projekt predĺžiť. Tu by som však rada vyzdvihla ústretovosť Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ pri riešení vzniknutých problémov.

Pevne verím, že skúsenosti z predošlých programovacích období pomôžu pri nastavovaní mechanizmov financovania EÚ projektov v novom programovacom období.

Ing. Denisa Kravcová
Manažérka publicity
Foto: archív PF PU

Tvorba a inovácia nelekárskych študijných programov v kontexte prepojenia teórie a praxe

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Na pôde Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa pod vedením lektora doc. Ing. Ján Papula, PhD., 05.09.2014, reorganizoval pre pedagogických pracovníkov vzdelávací kurz s názvom „**Vzdelávanie na prácu s i-Smartom**“, organizovaný v rámci riešenia projektu *Tvorba a inovácia nelekárskych študijných programov v kontexte prepojenia teórie a praxe*. Na vzdelávacom kurze sa zúčastnilo 31 pedagogických pracovníkov z troch katedier FZO PU – Katedra urgentnej zdravotnej starostlivosti, Katedra ošetrovateľstva a Katedra pôrodnej asistencie.

iSmart predstavuje cloudový e-learningový systém pre dištančnú alebo kombinovanú metódu štúdia v manažovanom prostredí, ktorý umožňuje vysokej škole vyhodnocovanie štúdia aj pre potreby zabezpečovania Vnútorného systému kvality vysokoškolského vzdelávania. Pridaná hodnota a konkurenčná výhoda riešenia iSmart oproti iným systémom je v prepojení vzdelávania na prax prostredníctvom elektronického kariérneho centra, v ktorom môžu firmy vstupovať do interakcií so študentmi, ako aj učiteľmi, čo okrem iného podporuje uplatnenie absolventov na trhu práce, ale aj umožňuje lepšie smerovanie výskumných aktivít VŠ vzhľadom na požiadavky podnikovej praxe. V procese skvalitňovania profesionálnej prípravy zdravotníckeho záchranára bude venovaná pozornosť tvorbe, implementácii a overovaniu štandardov v klinickej praxi urgentnej zdravotnej starostlivosti. Podporí sa rozvoj a udržiavanie klinických zručností vysokoškolských pedagógov. Zintenzívni sa zapájanie odborníkov z praxe – supervízorov do procesu praktickej výučby študentov a hodnotenia ich výkonu.

Ing. Gabriela Dzurišová
manažérka publicity
Foto: archív FZO PU v Prešove

Dostavba areálu FM PU

S operačným programom Výskum a vývoj, konkrétne s opatrením 5.1: Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácie ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu, má Prešovská univerzita v Prešove bohaté skúsenosti. Svedčí o tom aj úspešné ukončenie dvoch veľkých infraštruktúrnych projektov „Modernizácia IKT a infraštruktúry Prešovskej univerzity“ a „Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov Prešovskej univerzity“ v celkovom objeme 10 614 938,09 Eur. Projektovým manažérom oboch projektov bola *Ing. Mária Nováková* – kvestorka PU. V rámci týchto dvoch projektov došlo k modernizácii odborných učební, prednáškových miestností a auly v budove VŠA a to novými počítačovými zostavami, dataprojektormi s premietacím plátnom a interaktívnymi tabuľami na fakultách FHPV, FF, PBF, FZO, FŠ, PF, FM a internátov PU v PO, k vybaveniu serverovni CVT a fakúlt novými servermi s príslušenstvom a klimatizačnými jednotkami. Zároveň došlo k výmene okien na celom novom ako aj časti starého internátu a celej budove FŠ, k zatepleniu budovy FŠ, k výmene dverí, zasklených stien a k rekonštrukcii sociálnych zariadení v areáli budovy VŠA na Ul. 17. novembra 1, k rekonštrukcii a dobudovaniu priestorov budovy na Ul.

17.novembra 15 vrátane rekonštrukcie novej telocvičnice, a to všetko v období rokov 2009 – 2013.

Pokračovaním alebo inak povedané treťou etapou v budovaní infraštruktúry Prešovskej univerzity v PO je aj projekt „Dostavba areálu FM PU“ s ITMS kódom 26250120059. Projekt s oprávneným rozpočtom 3 919 892,77 Eur sa realizuje od novembra 2012 a termín ukončenia je plánovaný na rok 2015. Rozpočet projektu je financovaný nasledovne: 95% oprávnených výdavkov je poskytnutých Prešovskej univerzite v Prešove formou nenávratného finančného príspevku Európskeho fondu regionálneho rozvoja a 5% z oprávnených výdavkov projektu hradí Prešovská univerzita v Prešove. Projekt je rozdelený do dvoch aktivít a to aktivita 1.1 – Učebne IKT a aktivita 2.1 Dostavba FM PU. Projektovým manažérom je aj v tomto projekte *Ing. Mária Nováková* – kvestorka PU.

V rámci aktivity 1.1 – Učebne IKT sa v priebehu roka 2013 z finančných prostriedkov projektu zmodernizovali odborné učebne IKT v dvoch objektoch GTF a GKS. Učebne boli zariadené novými PC zostavami, dataprojektormi s premietacím plátnom a interaktívnou tabuľou, skenerom a výkonným grafickým PC. Zároveň sa pokračovalo v ďalšom modernizovaní a dopĺňaní serverovne CVT a fakúlt.

V priebehu mesiacov apríl – máj 2014 sa začalo v rámci aktivity 2.1 Dostavba FM PU s výstavbou novej budovy Fakulty manažmentu na ulici Konštantínovej 16 v Prešove, ktorá bude prepojená s pôvodnou budovou fakulty manažmentu. Dostavbou Fakulty manažmentu sa vytvoria nové kapacity pre vykonávanie vzdelávacích procesov. Celkové náklady na realizáciu stavby sa momentálne pohybujú v sume 2 795 999,99 Eur.

Prešovská univerzita v Prešove plánuje pokračovať v tomto trende a využiť výzvy na ďalšie modernizovanie infraštruktúry v budúcom programovom období v rokoch 2014 – 2020.

Mgr. Denisa Porembová
Foto: archív PU v Prešove

Nový projekt na Univerzite tretieho veku PU v Prešove

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Od januára 2014 sa na Univerzite tretieho veku Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá patrí pod Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania, začal realizovať projekt z Operačného programu Vzdelávanie, spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom s názvom „**Inovácia neformálneho vzdelávania na Univerzite tretieho veku PU v Prešove**“, ITMS kód projektu 26120130034.

Projekt je realizovaný v rámci Prioritnej osi 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov, opatrenie 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania. Celkovo je podporený sumou 181 895,40 Eur, pričom Prešovská univerzita v Prešove sa podieľa spolufinancovaním vo výške 9 094,77 Eur počas 18 mesiacov jeho trvania, teda do 30. 06. 2015.

Účelom projektu je zvýšenie kvality ďalšieho vzdelávania v rámci Uni-

verzity tretieho veku na Prešovskej univerzite v Prešove. Zvýšenie kvality bude zabezpečené prostredníctvom inovácie 11 vzdelávacích modulov: Informačno-komunikačné technológie, Astronómia, Manažment – organizačné správanie, Dejiny a súčasnosť hudby, Dejiny filozofie a etiky, Praktické záhradníctvo, Geografia, Geografia sveta, Religionistika, Starostlivosť o zdravie a Sociálne poradenstvo pre seniorov. Každý modul bude zahŕňať prednášky a praktické cvičenia v rozsahu 42 hodín za semester. V rámci každého vzdelávacieho modulu budú vydané skriptá v rozsahu minimálne 120 strán vo formáte A4 a DVD s 2 hodinovým sumárom prednášok z každého modulu. Súčasťou projektu bude aj zorganizovanie 2 konferencií (vrátane imatrikulácie na vstupnej konferencii a promócie frekventantov na

záverečnej konferencii). Zároveň sa zakúpi 1375 publikácií do knižnice UTV, audiovizuálna, učebná a IKT technika.

Cieľovou skupinou je 200 seniorov vo veku nad 50 rokov. Počas dvoch semestrov sa jednotliví seniori teoreticky aj prakticky vzdelávajú v jednotlivých odboroch. Súčasťou budú aj zaujímavé jednodňové terénne exkurzie na miesta ako Lomnický štít, Lyceálna knižnica v Kežmarku, Filharmónia či Botanická záhrada v Košiciach, Bardejovské kúpele alebo pravoslávny chrám v Smolníku. Silnou motiváciou pre účastníkov Univerzity tretieho veku bude vydanie najlepších prác frekventantov v zborníku, ktorý bude vytlačený v 250 kusoch a najlepšie práce odznejú aj na záverečnej konferencii.

**Za riešiteľský kolektív:
doc. PhDr. Martin Javor, PhD.
Mgr. Stanislava Šuščáková**

„IKT vo vzdelávaní“, Brighton, UK

V rámci projektu KEGA č. 049PU-4/2012 „Implementácia moderných technológií do výučby odborného cudzieho jazyka“ realizovaného na ÚJK CCKV Prešovskej univerzity v Prešove, sa PaedDr. Erika Kofritová, PhD. a Mgr. Lenka Gogová, PhD. zúčastnili na konferencii, ktorá sa konala 20.6.2014 v anglickom Brightone. Ako vyplýva zo samotného názvu konferencie „IKT vo vzdelávaní“ (ICT for Education), jej hlavným cieľom bolo predstaviť inovatívne prístupy v aktívnom využívaní IKT na všetkých stupňoch vzdelávania.

Počas spomínanej konferencie sa predstavilo niekoľko desiatok odborníkov, ktorí prezentovali rôzne pohľady na spôsoby modernizácie vyučovacieho procesu. Konferenciu otvorila Sarah Underwoodová, ktorá vďaka dlhoročným skúsenostiam v publikovaní odborných príspevkov zaoberajúcich sa IKT vo vzdelávaní, účastníkom ponúkla zaujímavé pohľady na vzťah medzi IKT, vzdelávacou inštitúciou a študentom. Jedným z prezentujúcich odborníkov vo sfére IKT bol Niel McLeod, ktorý predstavil výsledky výskumu zameraného na implementovanie programu iPad jedna k jednej (One-to-one iPad Programme) do vyučovacieho procesu. Prostredníctvom výsledkov poukázal na benefity vplývajúce nielen na študentov, ale aj na samotných pedagógov. Nasledujúcim prezentujúcim bol expert na Java programovanie, Adam Martin, ktorého cieľom bolo poukázať na dôležitosť integrovania programovacích techník do edukačného procesu na stredných školách. S ďalšou zaujímavou prednáškou vystúpil Rob Leggett, riaditeľ spoločnosti SIRACOM, ktorý zdôraznil potrebu neustáleho zdokonaľovania internetového pripojenia ako jednej z nevyhnutných podmienok efektívneho využívania tabletov v edukačnom procese. V externých priestoroch Racecourse Centra zároveň prebiehala predajná expozícia s cieľom predstaviť účastníkom konferencie čo najmodernejšie IKT prostriedky od interaktívnych hračiek vytvorených pre najmenších v materských školách, až po technicko-didaktické pomôcky využívané v univerzitnom prostredí (Sound for Schools, PC Werth). Okrem najnovších typov interaktívnych tabulí Smart Board a Promethean, mali účastníci konferencie možnosť zoznámiť sa s interaktívnymi edukačnými programami navrhnutými pre vzdelávacie inštitúcie (Purple Mash, Petra's Planet, Education City), pre vytváranie projektov v komunite (2 Simple) a animovaných videí (ZU3D), či s mobilnou aplikáciou The Paper Portal, ktorá uľahčuje komunikáciu medzi školou, študentom a rodičom. Medzi hlavné prínosy konferencie „IKT vo vzdelávaní“ patrí inovatívnosť vo využívaní všetkých druhov IKT vo vyučovaní, ktoré zvyšujú motiváciu študentov a tým efektívnosť samotného edukačného procesu.

Mgr. Lenka Gogová, PhD., PaedDr. Erika Kofritová, PhD.

Výcviky komunikačných zručností na PBF PU

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Sociálno-psychologické laboratórium Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove pod záštitou vedúceho Katedry kresťanskej pedagogiky a psychológie, doktora Andreja Nikulina, prodekana pre rozvoj a zahraničné vzťahy PBF PU v Prešove, spolu s doktorandkou Mgr. Martinou Kormošovou, z Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce, zorganizovali v rámci operačného programu Vzdelávanie, ktorý je súčasťou projektu „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“, realizovaného s podporou Európskeho sociálneho fondu pre študentov PBF dňa 28. marca a 26. septembra 2014 Výcvik komunikačných zručností v poradenskom procese.

Oba výcviky sa uskutočnil v rámci kurzu „Poradenstvo s reálnym klientom“ a boli určené nielen pre študentov, doktorandov, ale aj pre pedagogických zamestnancov PBF PU v Prešove, ktorí si chceli rozšíriť obzor odborných kompetencií a nazrieť do terapie s reálnym klientom. Podmienkou k absolvovaniu bolo zaslanie motivačného listu lektorovi kurzu doktorovi Andrejovi Nikulinovi, ktorý na ich základe vybral tých najlepších adeptov pre absolvovanie celodenného výcviku. Posledné piatky v mesiaci marec a september sa tak na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte niesli v znamení komunikácie, hier, no i tak závažnej problematiky, akou je psychoterapia.

Teoretický vstup lektora kurzu doktora Andreja Nikulina bol rozdelený do niekoľkých častí, akými napr. boli:

- filozofické východiska psychoterapie,
- fázy rozhovoru /príprava, otvorenie, vyjednávanie, priebeh, ukončenie, príprava – sebvzdelávanie/,
- rozdelenie pracovníkov podľa ponúkanej pomoci /kresťanský model pomoci, židovský model pomoci, antický model pomoci/,
- rozdelenie klientov na sťažovateľa, návštevníka a zákazníka,
- charakteristika problému z objektívneho i neobjektívneho pohľadu,
- postup ako viesť užitočný rozhovor,
- charakteristika profesionálnych spôsobov práce /kontrola, pomoc, opatrovanie, dozor, presvedčovanie, vyjasňovanie, sprevádzanie, vzdelávanie, poradenstvo, terapia/,
- konkrétne typy otázok pre poradcov /získovacie, inštruktívne, reflexívne, cirkulárne/,
- konkrétne typy otázok pre klienta /konštruktívne, otázky zamerané na zdroje, na zvládanie, na riešenie a na výnimky/.

Okrem nových poznatkov o tom ako čo najlepšie pomôcť klientovi sa výcviky niesli v duchu mnohých nezabudnuteľných viet, akými boli:

„...to čo funguje, nelámeme, necháme to tak ako to beží“, „...cesta do pekla býva dláždená dobrými úmyslami“, „...vyrozprávanie klienta, to nie je poradenstvo ani terapia – je to sprevádzanie“; no okrem nich boli prítomným študentom ponúknuté rôzne modelové situácie, ktoré museli sami vyriešiť. Cvičenia zamerané na verbálnu komunikáciu, pozorné počúvanie, na predstavivosť či imagináciu boli oživením oboch výcvikov.

Popoludňajšie ukončenie sa nieslo v spätnej väzbe od študentov pre lektora kurzu a samozrejme v poďakovaní – od študentov za príjemne strávené učenie i od lektora za aktivitu a záujem o výcvik, ktorý bol naozaj výborným príkladom ako sa dá zlepšiť kvalita vzdelávania na PBF. Už teraz sa tešíme na ďalšie pokračovanie s rímskou číslicou II.

Mgr. Martina Kormošová
Foto: archív Katedry
kresťanskej antropológie
a sociálnej práce
PBF PU v Prešove

„Kontexty klinické kineziologie“ s doc. MUDr. Františkom Vélem, CSc., na ZSF JU v Českých Budejovicích

„Fyzioterapie není jen řemeslem jak si to přejí někteří lékaři, ale je naopak uměleckou činností podloženou nejen vědeckými znalostmi, ale i morálními, etickými i estetickými hodnotami ku prospěchu nejen léčeného pacienta ale i terapeuta a celé společnosti, která je sama již postižena některými chorobnými příznaky aniž si to uvědomuje. Léčení společnosti není možné zákony, ale pouze změnou pohybového chování jedinců.“

František Vél, 2014

V sobotu, 5. apríla 2014, sa na pôde Zdravotne sociálnej fakulty Jihočeskej univerzity v Českých Budejovicích, v spolupráci s Českou kineziologickou spoločnosťou, uskutočnilo odborné podujatie: „Kontexty klinické kineziologie“ s doc. MUDr. Františkom Vélem, CSc. a ďalšími odborníkmi v tejto oblasti, ktorí diskutovali na vybrané témy zamerané na oblasť kineziológie. Pozvanie diskutovať prijali viacerí uznávaní odborníci v Českej republike, napríklad prof. RNDr. Miroslav Janura, CSc., doc. MUDr. Dobroslava Jandová, CSc., doc. PaedDr. Libuše Smolíková, Ph.D., PhDr. Tereza Nováková, Ph.D., Mgr. Kateřina Holubová, Mgr. Jan Maryška, Mgr. Petr Bitnar, PhDr. Martin Pivec, Ph.D. a ďalší.

Po úvodnom slove organizátorky MUDr. Mgr. Marcely Mikovej, Ph.D. z katedry klinických a preklinických odborů ZSF, privítala hostí dekanka fakulty prof. PhDr. Valéria Tóthová, Ph.D.

Doc. MUDr. František Vél, CSc., je významnou osobnosťou českej rehabilitácie, patrí do svetovo uznávanej tzv. Pražskej rehabilitačnej školy, známej v zahraničí ako „Prager Schule“, kde spoločne s Prof. MUDr. V. Vojtom, DrSc., Prof. MUDr. V. Jandom, DrSc. a Dr. h. c. Prof. MUDr. K. Lewitom, DrSc., určili myšlienkový smer, ktorým sa rehabilitácia vyvíjala. Tento myšlienkový základ sa stal východiskom pre ďalšie významné osobnosti českej i svetovej rehabilitácie a fyzioterapie. Hoci má pán docent Vél 92 rokov, vyžaruje z neho obrovská charizma, ktorá pravdepodobne súvisí s jeho pohľadom na život a na vedu. Má stále veľa elánu a energie, ktorú venuje aj klinickej kineziológii a odovzdávaniu získaných skúseností a poznatkov nielen študentom, ale tiež odborníkom v praxi. Aj v súčasnosti pôsobí ako pedagóg na Fakulte telesnej výchovy a športu na Karlovej univerzite v Prahe, kde okrem iných predmetov prednáša aj predmet Klinická kineziológia. Inicializoval založenie Českej kineziologickej spoločnosti a snaží sa o to, aby sa kineziológia stala odborom, v ktorom by bola možná habilitácia potrebná pre vzdelávanie odborníkov zameraných na pohyb, či už v oblasti rehabilitácie alebo v oblasti športu. Tento neurológ, neurofyziológ, kineziológ, filozof a lingvista, je autorom mnohých publikácií, ktoré zásadne ovplyvnili a ovplyvňujú fyzioterapiu a rehabilitáciu nielen v Českej republike, ale aj na Slovensku, pretože sme si jazykovo veľmi blízki a historicky prepojení.

Toto unikátne odborné podujatie bolo určené fyzioterapeutom, rehabilitačným lekárom, študentom, ale aj ďalším odborníkmi, ktorí sa zaujímajú o túto problematiku.

Zamerané bolo na tieto tematické oblasti aplikovanej klinickej kineziológie: východiská a predpoklady pre úspech vo fyzioterapii, praktická aplikácia ki-

neziológie vo fyzioterapii, problémy fyzioterapie a jej výučby, predpoklady pre výučbu terapeutov, osobnosť terapeuta, vzťah pacient – terapeut, individualita pacienta, prístup k analýze porúch vôľového pohybu, vplyv nervovej sústavy na pohyb, pojem neurorehabilitácia, filozofické aspekty kineziológie, prístupy v liečbe porúch pohybu, význam neurčitosti v klinickej kineziológii, ideomotorika, pohybová pamäť, pohybové učenie, vplyv nevedomia, ale aj ďalšie témy, ktoré vyplynuli z diskusie. Unikátne bolo toto podujatie nielen rozsahom, ale aj formou diskusného fóra, v ktorej mohli do diskusie vstúpiť nielen pozvaní hostia, ale aj študenti, ktorí sa mohli pýtať a diskutovať k akejkoľvek téme z načrtnutých oblastí prezentovaných pánom docentom Vélem.

Toto odborné podujatie som absolvovala počas zahraničného dvojtyždňového výskumného pobytu, ktorý mi bol umožnený vďaka programu SAIA na ZSF JU v Českých Budejovicích.

PhDr. Miriam Ištoňová, PhD.
Katedra fyzioterapie FZO PU
Foto: archív autorky

Prešovský Inštitút edukológie a sociálnej práce mal v Hradci Králové silné zastúpenie

Podujatie, ktoré každoročne patrí do kalendára pravidelných stretnutí akademickej obce v odbore sociálnej práce, je aj medzinárodná vedecká konferencia v Hradci Králové – Hradecké dny sociálnej práce, ktorá je zároveň vrcholom vedeckého a odborného diskurzu akademickej obce v rámci celého roka. Silné zastúpenie pri vedeckých dialógoch mal Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pod vedením riaditeľky prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. Tohtoročný podtitul stretnutia niesol názov Sociálna práca v kontexte ľudských práv.

V dňoch 10. – 11. októbra 2014 sa uskutočnila pravidelná vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou XI. Hradecké dny sociálnej práce, ktorú organizoval Ústav sociálnej práce Univerzity Hradec Králové v spolupráci s Ministerstvom práce a sociálnych vecí ČR. Záštitu nad týmto ročníkom prevzala ministerka práce sociálnych vecí a rodiny

Mgr. Michaela Marksová-Tominová a rektor Hradeckej univerzity prof. RNDr. Josef Hynek, MBA, Ph.D., ktorým po oficiálnom otvorení Mgr. Zuzany Tuhlářovej, PhD. z Ústavu SP UHK, patrilo úvodné slovo dvojdnového vedeckého zasadnutia.

S hlavným referátom s názvom „Zodpovednosť štátu za dodržiavanie práv seniorov odkázaných na starostlivosť“ viažucim sa na tému tohto ročníka vystúpila Mgr. Anna Šabatová, PhD., verejná ochrankyňa práv v ČR, po ktorom nasledovalo vedecké a odborné rokovanie v šiestich sekciách na témy:

- ľudské práva v kontexte sociálnych služieb,
- štandardizácia sociálnej práce – rizika a príležitosti,
- integrovaná sociálna práca

zdravotnej starostlivosti – realita a vízie,

- etika profesie a ľudské práva,
- právna regulácia sociálnych služieb,
- ľudské práva v kontexte charitatívnej a sociálnej práce,
- aj tento rok patrila k tematickým okruhom sekcia v anglickom jazyku Local and global human rights issues in the context of social work a workshop Burzy príležitostí.

Počas dvoch dní bol program konferencie tematicky veľmi rozmanitý, čo rovnako dokazovalo aj mieru

vysokej úrovne konferencie. Hradecké dny sociálnej práce tak tento rok obsiahlo 137 vedeckých a odborných príspevkov, medzi ktorými nemohlo chýbať ani tento rok zastúpenie IEaSP FF PU.

„Tvoriví pracovníci Inštitútu edukológie a sociálnej práce PU v Prešove sú pravidelnými účastníkmi tohto podujatia. Ich participácia je jednak v účasti vedeckého výboru konferencie, ako aj v moderovaní sekcií, či prezentácii špecifických tém v kontexte rozvoja teórie sociálnej práce a príkladov dobrej praxe,“ uviedla hrdo k účasti členiek inštitútu jeho riaditeľka prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. Ako ďalej dodala, to všetko prispieva k akcentácii vzájomnej spolupráce medzi oboma univerzitami, ako aj mestami Prešov a Hradec Králové.

„Svojou veľkosťou, sociálno-demogra-

fickou analýzou obyvateľstva, sociálnou politikou samosprávnych orgánov patria k porovnateľným subjektom,“ doplnila riaditeľka inštitútu.

S vedeckými príspevkami z IEaSP FF PU vystúpili:

prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD.: *Hybridné teórie v socioterapii ako východisko pre intencionálne socioterapeutické prístupy s akcentom na dodržiavanie ľudských práv,*

Autorka akcentuje význam hybridných teórií sociálnej práce ako východiska pre intencionálne socioterapeutické prístupy využíva-

né socioterapeutom/ tkou vo svojej socioterapeutickej praxi. Hybridné teórie vychádzajúce z prirodzenoprávnych teórií ľudských práv (podľa Titmusa) a ich aplikácia v intencionálnych socioterapeutických postupoch tu vstupujú do pomeru ku doteraz využívanému eklekticismu (ktorý v jeho samotnej podstate môžeme vnímať ako nesúrodé a bezzásadové pôsobenie). Cieľom príspevku je upozorniť na doteraz

(aspoň nie v podmienkach nášho odborného diskurzu) málo teóriou sociálnej práce reflektovanú oblasť. V tejto etape ide o vymedzenie základných teoretických konceptov s poukázaním na potrebu rozvoja tejto oblasti s tým, že táto téma vykazuje veľký potenciál či inšpiratívne podnety i pre mnohé ďalšie oblasti teórie sociálnej práce.

doc. Mgr. Monika Bosá, PhD.: *Proces štandardizácie a profesionalizácie sociálnej práce ako feminizovanej profesie – inšpirácia z dejín.*

Príspevok predstavuje aktuálne výzvy pre štandardizáciu a profesionalizáciu sociálnej práce ako feminizovanej profesie na základe inšpirácie z minulosti s dôrazom na akcentáciu základného ľudského práva – práva na prácu a uspo-

kojivé a dôstojné pracovné podmienky.

Príspevok predstavuje základné stereotypné koncepty týkajúce sa práce žien a ženskej práce, ktoré rovnako dnes, ako v minulosti predstavujú špecifické výzvy pre feminizované profesie, akou je aj sociálna práca. Vychádza pritom z kvalitatívnej definície feminizácie, konceptu profesionalizácie podľa Penelope Welbourne, feministickej etiky starostlivosti, ako ju charakterizuje Iris Marion Young a historického exkurzu do obdobia zrodu sociálnej práce ako profesie, s dôrazom na význam ženského hnutia na jej súčasnú podobu.

PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.: *Štandardizácia socioterapie s asistenciou psov v sociálnej práci na Slovensku ako súčasť sociálnych ľudských práv.*

V predchádzajúcich príspevkoch autorka stručne popísala aktuálny stav v oblasti socioterapie s asistenciou psov v Slovenskej republike z aspektu vybraných charakteristík a vymedzila niektoré z faktorov ovplyvňujúcich tento stav. Aktuálnou snahou je identifikovať stimuly prispievajúce k profesionalizácii socioterapie s asistenciou psov v sociálnej práci v Slovenskej republike ako súčasť sociálnych ľudských práv. Ako východisko bol zvolený model profesionalizácie C. W. Müllera (1993), formulujúci jednotlivé etapy profesionalizácie zoradené chronologicky. Tento model sa javí ako optimálna báza pre výskum profesionalizácie predmetnej oblasti z aspektu sociálnej práce.

V kontexte aktuálnych procesov v rámci legislatívneho ukotvenia výkonu sociálnej práce autorka pritom diskutuje najmä riziká a príležitosti vyplývajúce z prvej z týchto etáp – unifikácie.

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD.: *Determinanty kooperácie krajskej samosprávy s neziskovým sektorom v oblasti sociálnych práv.*

Problematika sociálnych práv je v tomto kontexte chápaná širokospektrálne a výhodne vo význame Európskych sociálnych práv (Tomeš, 2013).

V kontexte samosprávy je jedným s príkladných ukážok aplikácie princípov subsidiarity a solidarity

vo verejnej sfére. Miestna samospráva v našich slovenských podmienkach totiž disponuje značnými kompetenciami poskytovania sociálnych služieb a ochrany práv klienta, zároveň je aj občanovi – klientovi z pohľadu koncentrácie sociálno-spoločenských problémov najbližšia.

Príspevok diskutuje o determinantoch, ktoré podmieňujú úroveň kooperácie samosprávy a tretieho sektora (právna úprava a legislatívny rámec, financovanie, povaha samosprávy a pod.), ktorá by sa mala niesť v úlohe „gestora pomoci“ tým, ktorí to skutočne potrebujú, nekonkurovať si, prípadne navzájom sa neohrozovať. Mesto Prešov, tretie najväčšie mesto na Slovensku, je v tejto súvislosti svetlým príkladom spolupráce samosprávy a mimovládnych organizácií.

Príspevok sa preto zaoberá touto subsidiaritou a prepojením verejného sektora s tretím sektorom prinášajúcim pozitíva, o ktorých nevraví iba teória, ale v tomto prípade sa to aj reálne, v praxi potvrdzuje.

Mgr. Michaela Skyba, PhD.: *Inštitucionalizácia školskej sociálnej práce (s využitím intervencií a aktivít s asistenciou psov).*

Aktuálne problémy detí a zabezpečenie rovnosti šancí v prístupe k vzdelávaniu pre všetkých mladých ľudí bez ohľadu na ich sociálnu situáciu predstavujú kľúčové aspekty podporujúce úvahy o potrebe školskej sociálnej práce, ktorá u nás nie je legislatívne etablovaná. Na pozadí poznatkov o postmodernej inštitucionalizácii a profesionalizácii sociálnej práce, príspevok ponúka pohľad na otázky pomoci, identity a spoločenského uznania profesie školskej sociálnej práce v postmodernej spoločnosti. V kontexte skvalitňovania služieb sociálnych pracovníkov a pracovníčok v školskom prostredí sa príspevok zaoberá špecificky inkorporáciou intervencií a aktivít s asistenciou psov, ako paralelne sa etablujúceho prístupu, do školskej sociálnej práce.

Rovnako diskutuje otázku profilácie služieb školských sociálnych pracovníkov a pracovníčok ako jedného z významných predpokladov pre etablovanie školskej soci-

álnej práce v Slovenskej republike.

Mgr. Lenka Kvašňáková, PhD., PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.: *Rodičovské práva verzus práva detí v kontexte socioterapie s rodinou v rozvodovom konaní.*

Rodičovské práva ako súčasť práva na rodinu boli postupne vymedzované po prvej svetovej vojne. Odvtedy prešli mnohými zmenami, napriek tomu ani v súčasnosti nemôžeme hovoriť o jednoznačnosti postupov ich dodržiavania hlavne v súvislosti s rozpadom rodiny a rozvodu manželstva.

V prípade rozpadu manželstva a následného rozvodu je štát povinný poskytovať dieťaťu ochranu jeho práv a záujmov, predovšetkým keď dochádza ku kolízii právnych záujmov rodičov a dieťaťa.

Ako vyplýva z aktuálnych výskumných zistení, v rámci ochrany rodičovských práv vo vzťahu k uplatňovaniu práv detí boli identifikované viaceré rezervy.

Autorky v príspevku analyzujú proces zohľadňovania práv detí a ochrany rodičovských práv v rodinách v rozvodovom konaní v kontexte socioterapie, ktorá sa v týchto súvislostiach javí ako efektívny intervenčný prístup sociálnych (kolíznych) pracovníkov a pracovníčok.

Vedeckú atmosféru dotvárali aj konštruktívne diskusie, ktoré podnietili účastníkov reflektovať prezentované príspevky, rozširovali obzor diskutujúcich, ako aj prehĺbili vedomosti zúčastnených. Organizátori na základe veľmi pozitívnej spätnej väzby účastníkov i poslucháčov sa už teraz sústreďujú na prípravu ďalšieho ročníka konferencie, ktorá výrazným spôsobom spája oblasť teórie s praxou, ukazuje a načrtáva zároveň potreby jej prepojenia v určitých oblastiach, ale rovnako dáva priestor vedeckej a akademickej obci obohacovať oblasť sociálnej práce o nenahraditeľné poznatky a závery. Výstupom z konferencie bude recenzovaný zborník vedeckých štúdií.

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD.

Foto: archív IEaSP FF PU

Konferencia o identite a suverenite rodiny

Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, v spolupráci s Teologickou fakultou Sliezskej univerzity v Katoviciach, usporiadala medzinárodnú filozoficko-kánonickú konferenciu s názvom *Rodina, suverenita, spoločenský rozmer*. Konferencia bola organizovaná pri príležitosti dvadsiateho výročia listu Jána Pavla II. *Gratissimam sane* a dvadsiateho výročia Medzinárodného roku rodiny 1994, ktorý bol vyhlásený Organizáciou spojených národov. Konferenciu organizačne a odborne zabezpečili prof. Pavol Dancák, prof. Krzysztof Wieczorek, doc. František Čitbaj a prof. Andrzej Pastwa.

Záštitu nad konferenciou prevzali: rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. René Matlovič, rektor Sliezskej univerzity v Katoviciach prof. Wiesław Banyś, prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Ján Babjak SJ, ktorý je veľký kancelár Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, katovický arcibiskup Wiktor Skworc, ktorý je veľkým kancelárom Teologickej fakulty Sliezskej univerzity v Katoviciach, Mons. Milan Chatur CSsR, predseda Rady Konferencie biskupov Slovenska pre rodinu a prof. Artur Miziński, generálny sekretár Konferencie biskupov Poľska. Konferenciu, ktorá bola rozdelená na dve základné časti, otvoril dekan GTF PU v Prešove prof. Peter Šturák. Prvá časť sa uskutočnila 24.10.2014 a bola venovaná prednáškam, ktoré reflektovali súčasný kontext diskurzu o postavení rodiny v spoločnosti. Prostredníctvom videonahrávky sa na začiatku k účastníkom konferencie prihovoril Mons. Milan Chatur, CSsR. V príhovore vyzdvihol aktuálnu naliehavosť venovať pozornosť rodine ako základu spoločnosti. Prof. Pavol Dancák z Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove predstavil sociálno-filozofický odkaz Platóna a Aristotela pre súčasné chápanie postavenia rodiny v spoločnosti. Prof. Mária Potočárová z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave prezentovala rozvoj ľudskej prirodzenosti a identity ako základ pevnej rodiny a rodinných vzťahov. Prof. Krzysztof Wieczorek z Uniwersytetu Śląski w Katowicach a doc. Kamil Kardis z Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove pozornosť venovali situácii rodiny v súčasnom svete v kontexte sociálneho učenia Cirkvi a gender studies. Vo svetle ideového odkazu mníšstva kresťanského východu bola zaujímavo predstavená analýza lásky ako sebadarovania druhej osobe, čo predstavuje podstatu povolania k svätosti v manželstve (DDr. Yosiph Veresh, International Theological Institute, Centre of Eastern Christian Studies in Trumau, Austria). Ohlas medzi poslucháčmi vzbudila aj prednáška o vplyve rýchleho rozvoja prírodovedeckého a medicínskeho poznania, techniky a technologických postupov na situáciu rodín so zdravotne znevýhodnenými, starými a zomierajúcimi ľuďmi (Dr Witold Kania, Uniwersytet Śląski w Katowicach), ale aj problematika manželského a rodinného poradenstva v Cirkvi od doc. Petra Vansača z Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv.

Alžbety v Bratislave. Potom nasledovala diskusia pri okrúhlym stole.

Druhý deň 25.10.2014 bol venovaný cirkevno-právnej reflexii rodiny. Hlavný príspevok prostredníctvom videonahrávky predniesol arcibiskup *prof. Cyril Vasil' SJ*, (Congregation for the Oriental Churches, Vatican, Pontificio Istituto Orientale, Roma), ktorý sa koncentroval na objasnenie kánonických rozdielov pri uzatváraní manželstva v západnej cirkvi a vo východných cirkvách. Podrobne bol analyzovaný cirkevno-právny pohľad na *bonum commune* manželstva a rodiny a význam kánonickej formy pri uzatváraní manželstva (Prof. Andrzej Pastwa, Uniwersytet Śląski w Katowicach a Dr hab. Piotr Majer, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Pápežský list rodinám *Gratissimam sane*, ako inšpiráciu pre cirkevné aj štátne právo, predstavil prof. Piotr Kroczek (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). V ďalších prednáškach bola pozornosť venovaná suverénnemu charakteru postavenia rodiny v spoločnosti a niektorým špecifickým úlohám rodiny vo výchove mladého pokolenia v kontexte práv a povinností rodičov a detí (Prof. Tomasz Gałkowski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie a doc. František Čitbaj, Gréckokatolícka teologická fakulta PU v Prešove). Na záver druhej časti konferencie zazneli prednášky, ktoré predstavili rodinu v súvislosti s problematikou tvorby štátnej rodinnej politiky a v kontexte zmien, ktoré prináša globalizácia a migrácia (Prof. Lucjan Świto, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, prof. Leszek Adamowicz, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II a Pontificio Istituto Orientale Roma).

V diskusiách, ktoré prebiehali aj mimo konferenčných priestorov zaznievalo, že rozvoj súčasnej civilizácie je ohrozovaný utilitaristickým redukcionizmom, v ktorom muži a ženy sú „používaní ako veci“ a jednostranne sa zdôrazňuje individuálny prínos jedinca, ktorý je chápaný separovane od ostatných členov rodiny aj spoločstva. Preto je dôležité reflektovať rodinu ako základné ľudské spoločenstvo založené vzťahom muža a ženy, ako spoločenstvo jednotlivých osôb, pre ktoré vlastný spôsob bytia a žitia pospolu je ich osobným spoločenstvom: *communio personarum*.

ThLic. Emília Halagová, PhD.

Foto: archív GTF PU

Idea tolerancie a intolerancie pod taktovkou Inštitútu politológie

V rámci 12. ročníka Prešovských politologických dní sa 2. – 3. októbra uskutočnila pod záštitou rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. a primátora Prešova JUDr. Pavla Hagyarího medzinárodná vedecká konferencia s názvom *Idea tolerancie a intolerancie – Teória a prax.*

Po úspešnej konferencii *Idea tolerancie* – jej multikulturné východiská, dimenzie, limity a ich interdisciplinárne (filozofické, teologické a politologické) reflexie, konanej 4. decembra 2012 v Prešove sa Inštitút politológie rozhodol pokračovať v stanovenej téme a rámci 12. ročníka Prešovských politologických dní zorganizoval dvojdňové vedecké stretnutie, ktoré je zároveň čiastkovým výstupom riešenia projektu (VEGA č. 1/0523/12) s názvom *Idea tolerancie – jej multikulturné východiská, dimenzie, limity a ich interdisciplinárne (filozofické, teologické a politologické) reflexie.*

„Globalizujúci sa svet a zjednocujúca sa Európa sa musia vyrovnávať s reálne existujúcou (a chvíľami akcelerujúcou) kultúrnou, etnickou, náboženskou, ekonomickou diverzifikáciou. Projekty mierového spolunažívania sú neraz presadzované silou a historická pamäť je reálnou brzdou nastolenia vzťahov znášanlivosti a tolerancie,“ otvárala prvý rokovací deň riaditeľka Inštitútu politológie a zároveň garantka projektu doc. PhDr. Irina Dudinská, CSc. Záštitu nad konferenciou prevzali rektor Prešovskej univerzity prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyarí. „Som rád, že Inštitút politológie, ako druhé najstaršie politologické pracovisko na Slovensku, pokračuje v tradícii usporadúvania vedeckých konferencií a reaguje tak na potrebu diskutovať o aktuálnych problémoch v spoločnosti ku ktorým nepochybne patrí aj vzťah tolerancie a intolerancie,“ zdôraznil v úvodnom príhovore rektor. „Problematika tolerancie a intolerancie je odrazom dnešného života, v ktorom sme svedkami rôznych vojnových konfliktov, ale mnoho prokov intolerancie, žiaľ, nájdeme aj na slovenskej politickej scéne,“ nadviazal na svojho predrečníka primátor. Všetkým prítomným účastníkom konferencie sa následne prihovorila aj generálna konzulka Ukrajiny na Slovensku prof. Oľga Benč, PhD. a prodekan Filozofickej fakulty Ing. Martin Lačný, PhD.

Hlavný cieľ konferencie – vytvoriť priestor pre interdisciplinárny diskurz a interpretáciu spôsobov rieše-

nia ideových, sociálnych, náboženských a kultúrnych tenzií v optike princípov tolerancie a intolerancie sa podarilo naplniť vďaka odbornému zastúpeniu viacerých expertov akademickej obce, ktorí svojím rôznorodým zameraním prispeli k ešte väčšiemu precizovaniu danej problematiky. V prvý deň konferencie odznelo v rokovacom pléne päť hlavných referátov (prof. PaedDr. J. Vencálek, CSc. – *Od tolerance k dôvere a fraktálnej demokracii*, prof. PhDr. R. Dupkala, PhD. – *Sloboda a tolerancia (Problematika vzťahov slobody a tolerancie v teoretickej reflexii)*, doc. PhDr. J. Feber, CSc. – doc. PhDr. J. Petrucijová, CSc. – *Meze tolerance*, prof. ThDr. J. Šafin, PhD. – *Totalita tolerancie alebo tolerancia totality*, prof. PhDr. P. Dancák, PhD. – *Význam tolerancie v diele Jozefa Ratzingera – Benedikta XVI*) so zámerom analyzovať ideu tolerancie a intolerancie v teoretickej, ale aj praktickej rovine z viacerých uhlov pohľadov. Pracovné rokovanie a diskusiu odborne viedol doc. PhDr. Vladislav Dudinský, PhD. Nasledujúci deň sa niesol v znamení odborných debát v dvoch sekciách, a to Filozofické a teologické reflexie tolerancie a *Idea tolerancie* v interdisciplinárnej reflexii.

Takmer štyri desiatky aktívnych účastníkov konferencie vytvorili priestor na podnety a zaujímavú diskusiu, do ktorej sa okrem akademikov zapojili aj samotní študenti. Záver stretnutia sa niesol v znamení zhody v tom, že o nastolenej problematike je nutné permanentne diskutovať, obzvlášť v období, kedy sme svedkami toho, že sa konflikty najrôznorodšej povahy dostávajú do nášho bezprostredného okolia v súvislosti aj s napr. vyhrotenou situáciou v susednej Ukrajine. Účastníci zároveň apelovali na hľadanie adekvátnych riešení, ktoré je potrebné formou osvety prenášať do praxe. Finálnym výstupom vedeckej konferencie bude vydanie monotematického zborníka s uverejnenými príspevkami všetkých vystupujúcich.

Mgr. Anna Poláčková

Foto: archív Inštitútu politológie FF PU

Medzinárodná hudobno-pedagogická konferencia Višegrádskej skupiny v poľskom Slupsku

Akadémia Pomorska v Slupsku (mesto vzdialené 20km od Baltického mora) usporiadala 16. – 18. októbra 2014 medzinárodnú konferenciu pod názvom „Hudobná pedagogika v kontinuite a medzníkoch: historické vyhlídky a odkazy v európskom kontexte“. Za podpory Višegrádskeho fondu a partnerstva višegrádskejších skupín z Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska, za účasti profesionálov a výskumníkov z Nemecka, ju organizoval Inštitút hudby. Slávnostné otvorenie konferencie (16.10.2014) sa konalo za prítomnosti generálnej konzulky Spolkovej republiky Nemecko dr. Cornelia Pieper a JM rektora Akadémie Pomorskej prof. Romana Drozda.

Po uvítacom príhovore nasledoval koncert umelcov a pedagógov z jednotlivých krajín višegrádskej skupiny. Na programe boli v prvej polovici koncertu diela českých hudobných skladateľov tzv. brnianskeho okruhu, ktorí pôsobili ako pedagógovia, či publicisti: Alois Piňos, František Schäfer, Leoš Faltaš, v interpretácii Mgr. Art. Petra Halu, PhD. z Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, ktorý uviedol i autorskú skladbu *Affectionae structure*. Zazneli i Nové slovenské piesne (1920) pre spev a klavír Bohuslava Martinu v interpretácii Katarzyny Chacińskiej a Joanny Bernagiewicz z Akadémie Pomorskej. Večer uzavrela Sonata 1.X.1905 a V mlhách Leoša Janáčka pre klavír (v interpretácii P. Halu) a výber piesní maďarských skladateľov hudby 20. storočia Zoltána Kodály a Bélu Bartóka v interpretácii Judit Rajk (alt) a Bence Asztaľos (bas) z Akadémie Franza Liszta v Budapešti, s klavírnym sprievodom Noémi Maczelka z Univerzity Juhás Gyula v Szegede.

Druhý deň konferencie pokračoval na pôde Univerzity Pomorskej úvodnými prednáškami prof. Andrzeja Michalskeho (Akademia Muzyczna, Gdańsk), ktorý sa vo svojom príspevku sústredil na hudobnú terminológiu a správnosť jej využitia v hudobnej pedagogike. Úvodný príspevok prof. Mgr. Art. Ireny Medňanskej, PhD. (Prešovská Univerzita v Prešove, Inštitút hudobného a výtvarného umenia FF) sa zamerával na snahy začleniť hudobnú pedagogiku medzi vedecké disciplíny. Prof. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc. (Karlova Univerzita v Prahe, Katedra hudby PF) predstavil tradíciu a zmysel Višegrádskeho hudobného fóra pre študentov a pedagógov, konaného v pravidelných intervaloch v Prahe.

Úvodné prednášky ďalších referujúcich v hlavnom plenárnom bloku vedúcich skupín sa zamerali na tému: Leo Kestenberga a jeho rezonancia v európskej pedagogike. Tejto osobnosti hudobnej vedy, pedagogiky i umelcovi bola venovaná aj výtvarne zaujímavá výstava v priestoroch Akadémie Pomorskej. Rokovaniam ďalších tematických sekcií medzinárodnej konferencie sa následne konala v jednotlivých sekciách, ktorým dominovali témy: hudobné dielo a jeho hudobno-pedagogický kontext, hudobná výchova v kontexte výziev a očakávaní, umenie a pedagogika – vybrané aspekty, didaktika hudby.

Prešovskú univerzitu v Prešove reprezentoval príspevok doc. PaedDr. Slávky Kopčáckovej, PhD. (Inštitút estetiky a umeleckej kultúry FF), ktorá sa zaoberala medziodborovou kooperáciou hudobnej pedagogiky a hudobnej estetiky ako systematických disciplín hudobnej vedy. Nastolený problém demonštrovala na príkladoch myšlienok a koncepcií popredných slovenských muzikológov a pedagógov 2. polovice 20. storočia. Mgr. Eva Kušnírová, PhD., (Inštitút estetiky a umeleckej kultúry FF) vo svojom príspevku hľadala možnosti prepojenia dramatickej a hudobnej výchovy, spôsoby a metódy v hudobno-dramatických projektoch v rámci blokovej výučby. Jej príspevok sa opieral o výskum zameraný na to, ako sa dramatická výchova uplatňuje na stredných a vysokých školách a akými inovatívnymi spôsobmi k nej pristupujú študenti.

PaedDr. Jana Hudáková, PhD., (Inštitút hudobného a výtvarného umenia FF, Katedra hudby) predstavila didaktický predmet *Hudobné dielo*, predmet *inovatívneho charakteru*, ktorý je zameraný na scénickú prezentáciu a princípy spolupráce jednotlivých umenovedných disciplín. Vo svojom príspevku predstavila aj jednotlivé typy pedagogík: napr. muzeálnu, filmovú, divadelnú, koncertnú a pod. Príspevok Mgr. Renáty Kočišovej, PhD., (to isté pracovisko) načrtol zásady prípravy učebnej pomôcky pre pedagógov základných

a stredných škôl, ktorá spĺňa kritériá opernej didaktiky. Prameňom pre analýzu sa stala národná opera Eugena Suchoňa *Krútnava*, dielo spĺňajúce princípy janáčkovského a brechtovského divadla. Mgr. Martina Procházková, PhD. (Katolícka Univerzita v Ružomberku, Katedra hudby PF) sa zaoberala rozvojom hlasových kompetencií budúcich pedagógov predprimárneho a primárneho stupňa vzdelávania a ich vonkajšími

zľava: prof. Mgr. Art. Irena Medňanská, Prof. Dr. Maczelka Noémi, PhD., Prof. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., dr. Jarosław Chaciński, dekan dr. hab., prof. Tadeusz Sucharski, Prof. dr. hab. Friedhelm Brusniak

faktormi, limitujúcimi ich prípravu a predstavila aj námety, ako možno spevácke dispozície zdokonaliť. PaedDr. Eva Králová, PhD., (Univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne) predstavila vo svojom príspevku terminologicky nový pojem „hudobná klíma“ vo vzťahoch medzi žiakmi a pedagógmi, sústredila sa aj na pocit bezpečnosti a hudobné aktivity s aplikáciou na anglický jazyk.

Českú stranu reprezentovali príspevky: Doc. Judyty Kučerovej, PhD. (Masarykova Univerzita v Brne, Katedra hudební výchovy PF) o klaviristovi Leo Kestenbergovi a paralelne pôsobiacej brnianskej klavírnej škole (F. Schäfer), Mgr. Art. Jindry Nečasovej, (Karlova Univerzita v Prahe, doktorandka PF) predstavila autorskú skladbu „Obrazy Salvatora Dalího“ v súčasnom tanečno-scénickom predvedení, a PaedDr. Leny Pulchertovej, PhD. (Palackého Univerzita v Olomouci, Katedra hudební výchovy), ktorá sa zaoberala temperantom z pohľadu pedagogického, ako môžu jednotlivé druhy temperamentu ovplyvniť priebeh nácviaku, inklináciu k jednotlivým skladbám a konečný umelecký výkon.

Mgr. Jiřina Jiříčková, PhD. (ZUŠ, Mladá Boleslav) uskutočnila pre približne 80 stredoškolských študentov Slupského lýcea workshop, kde sa zamerala na motivačné aktivity vokálneho prejavu, študenti tak aktívne zapájali celé telo pri predvádzaní spevu, napr. v opere, ako hudobný nástroj, ako starý magnetónový prehrávač a i. Vo večerných hodinách účastníci konferencie zhliadli študentské inscenovanie muzikálu o najväčšom poľskom klaviristovi obdobia romantizmu pod názvom „Chopin“. Išlo o derniéru úspešného, vyše roka trvajúceho projektu, pod ktorý sa podpísali autorsky, realizačne, herecky, spevácky a hudobne študenti školy. Boli to logicky usporiadané scény zo Chopinovho života (detské roky, stretnutie s prof. Jozefom Elsnerom, s láskou Emilkou, život vo Varšave, Viedni, Paríži, partnerstvo s G. Sandovou, pobyt na Malorke, Londýn, smrť). To všetko na základe dialógov súčasnosti a histórie, živej koncertnej a scénickej klavírnej, nástrojovej a vokálnej interpretácie a tanečného prejavu (mazurky, polonézy i break dance). Poľskí študenti predviedli veľmi inšpiratívne hudobné divadlo, v modernom predvedení, za účasti videoprojekcie. Medzinárodná konferencia pokračovala nasledujúcim dňom jednotlivými prednáškami, ktoré sa venovali osobnostiam hudobnej pedagogiky (C. Orff, E. Preussner, F. Chopin). Z výsledkov konferencie vzišiel podnet, konať na višegrádskej úrovni medzinárodné podujatia i v budúcnosti.

Mgr. Renáta Kocišová, PhD.

Foto: archív Katedry hudby

Inštitútu hudobného a výtvarného umenia FF PU

20 rokov ADOS v SR oslávili jedinečným spôsobom

Asociácia Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti v Slovenskej republike, v spolupráci so Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek, s Asociáciou domácej péče České republiky a Katedrou i Klinikou Geriatrii – Collegium Medicum v Bydgoszczy, vzdelávacou inštitúciou – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, realizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu „20 ROKOV AGENTÚR DOMÁCEJ OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI NA SLOVENSKU.“ Odborné podujatie sa konalo 21. – 22. marca 2014 v hoteli Centrum v Košiciach, pod záštitou ministerky zdravotníctva Slovenskej republiky JUDr. Zuzany Zvolenskej a primátora mesta Košice MUDr. Richarda Rašiho, PhD., MPH.

Medzi tematické okruhy konferencie patrili komunitná starostlivosť v ošetrovateľstve a pôrodnej asistencii, história a súčasnosť domácej ošetrovateľskej starostlivosti, vzdelávanie sestier pracujúcich v ADOS, právne predpisy v práci sestier ADOS, pôsobenie Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Vysokú odbornosť konferencie potvrdzoval okrem iného workshop s tematikou „Život zachraňujúce výkony v domácom prostredí.“

Odborný program prednášok bol koncipovaný do dvoch dní a na konferencii sa zúčastnili viacerí odborníci z Poľska, ktorí svojimi prezentovanými výsledkami obohatili program medzinárodnej vedeckej konferencie. Z našej vzdelávacej inštitúcie – Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove sa na konferencii zúčastnili odborníci z Katedry ošetrovateľstva: PhDr. Dagmar Magurová, PhD., PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD a PhDr. Anna Hudáková, PhD. s vyžiadanou prednáškou a prezentovaným príspevkom s predmetnou problematikou. Diskusia v rámci jednotlivých prednáškových blokov bola veľmi obohacujúca a podnetná, keďže boli demonštrované mnohé skúsenosti z praxe a aktuálne problémy v rámci domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Jednotlivé príspevky z konferencie sú sprístupnené v Zborníku odborných a vedeckých prác v elektronickej podobe (CD-ROM na FZO PU).

Príťažlivú odbornú atmosféru konferencie dopĺňali prezentácie výrobkov a pomôcok pre domácu ošetrovateľskú starostlivosť od rôznych výrobcov, ale najmä prezentácia najnovších knižných publikácií z ošetrovateľstva, medicíny a príbuzných odborov.

Vzhľadom na skutočnosť, že kontinuálny rozvoj kvality v ošetrovateľstve využíva odborný potenciál vzdelanostnej úrovne sestier na dosiahnutie maximálne možnej úrovne poskytovaných služieb, je domáca ošetrovateľská starostlivosť nenahraditeľná v starostlivosti o klientov v domácom prostredí. K zabezpečeniu špecifických požiadaviek komunit na zdravotnú a ošetrovateľskú starostlivosť prispievajú najmä erudované sestry a vedecko-odborné konferencie s uvedenou tematikou.

PhDr. Dagmar Magurová, PhD., PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD. a PhDr. Anna Hudáková, PhD.

Študentská vedecká konferencia dvoch katedier na PBF PU v Prešove

*„Nezdieraj bedára, lebo je chudobný,
a nešliap po biednom v bráne,
lebo Hospodín sa ujme ich sporu
a okradne o život ich okrádačov.“
(Kniha Prísloví 22, 22 – 24)*

V priestoroch auly Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove sa 28. apríla 2014 konal už 6. ročník študentskej vedeckej konferencie pod názvom Klient vs. blížny. Na konferencii sa podieľali dva príbuzné odbory: katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce /ďalej len KKAaSP/ a katedra kresťanskej pedagogiky a psychológie /ďalej len KKPaP/. Podujatie slávnostne otvoril dekan pravoslávnej bohosloveckej fakulty profesor Ján Šafin, ktorý je zároveň garantom študijného odboru sociálna práca. „Hneď na úvod by som ocenil túto spoluprácu dvoch katedier, pretože obe z nich majú čo povedať k problematike človeka – jedinca – individua – blízneho – klienta...“, povedal vo svojom úvodnom slove dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty.

Konferencia pozostávala z troch sekcií, z prvej pedagogickej a ďalšie dve by sme mohli charakterizovať ako sekcie doktorandov, mladých vedeckých pracovníkov, študentov i odborníkov z praxe. Organizátormi a zároveň i moderátormi konferencie boli doktorandky oboch vyššie spomenutých katedier, ktoré hneď na úvod vyjadrili presvedčenie a túžbu zároveň, aby si všetci prítomní na tejto konferencii z nej odniesli veľa inšpiratívnych podnetov a nových poznatkov. „Už podľa rôznorodosti tém, či pôsobísk účastníkov sa konferencia javí ako vý-

borný priestor na vypočutie si kolegov pedagógov, doktorandov, či študentov a ostatných ctených hostí.“

Ako prvý sa so svojou prednáškou predstavil profesor Ján Šafin z Katedry cirkevných dejín a byzantológie, kde nás ako historik ruského myslenia bližšie oboznámil s napol mystickou a napol tragickou životnou odyseou ruského Leonnarda da Vinciho, ako ho nazývali jeho obdivovatelia, otcom Pavlom Florenským.

S druhou prednáškou pod názvom Klient versus blížny v súčasnom ponímaní sociálnej práce ako praktickej činnosti vystúpil prodekan pre vzdelávanie, docent Tomáš Hangoni, ktorý je zároveň vedúcim KKAaSP. Ten študentom predstavil a bližšie opísal novodobé termíny v sociálnej praxi „klient, sociálny klient, či prijímateľ sociálnych služieb“, no vrátil sa i do čias minulých, kedy sa človek označoval ako „stránka“.

„Spoznaj sám seba“ – týmto slovným spojením by sme mohli charakterizovať prednášku docentky Márie Machalovej, z KKAaSP, ktorá pre PBF koncepčne pripravila nový študijný program 1. stupňa vysokoškolského vzdelávania preventívna sociálna práca. Pre všetkých prítomných prichystala naozaj zaujímavú projekčnú metódu na diagnostiku vlastnej osobnosti. Previedla nás kresbou stromu a nezabudla dodať, že bez toho aby sme poznali to, akí sme, nemôžeme pomôcť ani našim klientom.

KKPaP bola zastúpená jej vedúcim a zároveň prodekanom pre rozvoj a zahraničné vzťahy, doktorom Andrejom Nikulinom, ktorý hovoril o tom ako je chápaný klient v moderných psychoterapeutických prístupoch. Zdôraznil, aby sme nehľadali stále iba problém a nestotožňovali klienta s týmto problémom, ale predovšetkým spoločne hľadali jeho riešenie.

Druhú sekciu, po krátkej prestávke, otvoril Mgr. Viliam Kolcun

z Tematického centra mládeže pre Prešovský kraj, ktorý nás previedol neformálnym vzdelávaním ako neceniteľným zdrojom skúseností pre vedenie komunity, kde žijeme, študujeme, či pracujeme. Predstavil nám aktivity Iuventy – Slovenského inštitútu mládeže a ponúkol i spoluprácu medzi tematickým centrom mládeže a fakultou. Jeho príspevok bol naozaj inšpiráciou pre študentov aj pre pedagógov, pretože ukázal inú formu vzdelávania, nie vzdelávania formálneho, ale takého cez ktoré si mladí ľudia osvoja omnoho viac poznatkov a zručností a je zároveň pre nich i „hrou“.

O problematike ťažkého zdravotného postihnutia hovorila doktorandka Katedry praktickej a systematickej teológie, Mgr. Martina Šipová, na ktorú nadviazala Mgr. Silvia Vacláviková z Teologickej fakulty KU v Ružomberku. Jej empirický výskum i osobná skúsenosť upozorňujú na problematiku skutočného stavu dostupnosti, potreby a nevyhnutnosti sociálneho poradenstva pre ťažko zdravotne postihnutých v praxi.

Veľká osobnosť nielen umeleckého sveta, mimoriadne nadaný spisovateľ, ale aj hlboko veriaci pravoslávny kresťan F.M. Dostojevský, jeho až bolestne reálny pohľad na život človeka, tvorila jadro príspevku doktorandky KKAaSP, Mgr. Martiny Kormošovej. Okrem iného sme sa mohli dozvedieť, že Dostojevský nebol ani tak geniálny psychológ, ba dokonca, že nebol vôbec psychológom, ale že to bol skôr nazerateľ tajomstiev ľudského života. Dostojevský totiž opisoval a zobrazoval nie duševnú, ale duchovnú realitu, zobrazoval arcirealitu ľudského ducha...

Na koniec druhej sekcie vystúpil Mgr. Peter Savčák z Katedry praktickej a systematickej teológie s ukázkou liturgických textov, ktoré sú spievané a čítané v čase pred veľkým pôstom, t. j. v nedeľu márnotrátneho (blúdneho) syna, v nedeľu mäsoпустnú a syropustnú. Ich krása tkvie v opise vzťahu blízneho k blížnemu, v láske, odpus-

tení a pomoci jedného druhému. V týchto textoch ako aj z nich vychádzajúceho príspevku bol presne zafinovaný vzťah k blížnemu. Nemenej dôležitejšou a zaujímavejšou bola i posledná, tretia sekcia konferencie. Otvorila ju doktorandka KKPaP, Mgr. Lucia Drotárová, ktorá spolu s externou študentkou PBF Andreou Vargovou vytvorila priereň možností externého štúdia odboru sociálna práca na Slovensku v budúcom ak. roku 2014/2015. Ako jediné priniesli komplexný prehľad ponúk štúdia univerzít a fakúlt, kde je možné tento odbor študovať, v 1., alebo v 2. stupni, spolu s porovnaním prijímacích skúšok z hľadiska ich obsahu (požiadaviek) a nákladov i nákladov na samotné externé štúdium.

Doktorka Daniela Cehelská z KKAaSP poukázala na permanentné vzdelávanie v sociálnej práci ako na jednu z foriem poskytovania kvalitnejších sociálnych služieb klientom – pomoci blížnym.

Nezisková organizácia, Centrum pre obnovu rodiny – Dorka v Košiciach bola reprezentovaná a zároveň i predstavená externou doktorandkou KKAaSP, Mgr. Lenkou Skarupovou, ktorej príspevok sa venoval fundraisingu, alebo získavaniu finančných prostriedkov pre neziskové organizácie.

Nasledujúca prezentácia Mgr. Ing. Miroslava Šulíka, externého doktoranda KKAaSP bola venovaná téme násilia páchaného na ženách a trestnoprávnym následkom týchto krutých činov. Predstavil i štatistické údaje policajného zboru SR, kde viac než 70 % násilných činov, ktorých obeťou bola žena bolo spáchaných v domácnosti.

Nepriamo na predchádzajúcu problematiku nadviazal aj dokto-

rand Katedry biblických náuk Mgr. Andrej Dupej, ktorý sa vo svojom príspevku venoval stavu väznic na Slovensku, penitenciárnej starostlivosti a pravoslávneho pohľadu na túto formu sociálnej služby. V poslednom rade sa pozastavil aj pri prevencii proti zločinnosti v našej republike.

Môžeme konštatovať, že arteterapia bola spájacia diagnostická disciplína pri prednáškach doktoranda KKPaP, Mgr. Petra Surovku a študenta odboru sociálna práca, Bc. Radoslava Legdana. Arteterapia v sebe ukrýva silu umenia, a to sa stáva, podľa ich slov, často účinnejším prostriedkom komunikácie, než iné racionálne argumenty a metódy, nariadenia a príkazy, a to nielen vo vzťahu terapeuta a klienta, ale v aj v bežných medziľudských vzťahoch.

To najlepšie nakoniec, ako sa zvykne vraviť, čo naozaj aj potvrdila prednáška aktívnych dobrovoľníčok a členiek neformálnej skupiny dobrovoľníčok – SMILE, Veroniky Komárovej a Natálie Stankovej, študentiek 2. ročníka odboru sociálna práca na PBF. Témou ich prezentácie bola podstata sociálnych a trhových noriem v spoločenských vzťahoch pri použití Svätého Písma ako zdroja ich posilnenia. Dôstojné ukončenie bolo i zásluhou prítomnosti a záverečných slov dekana pravoslávnej bohosloveckej fakulty, profesora Jána Šafina a voskresnej modlitby „*Svitisja, svitisja Novyj Jerusalime, slava bo Hospodňa na Tebi vozsija. Likuj nyni i veselisja Sione, Ty že čistaja krasujsa Bohorodice o Vostanii Roždestva Tvojeho.*“

Mgr. Martina Kormošová
za organizačný výbor konferencie
Foto: archív Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU v Prešove

Dr. Takehito Soda z Tokia na Inštitúte germanistiky

Zahraničné kontakty môžu naši germanisti pestovať nielen s kolegami na západ od nás, ale aj na opačnej strane, dokonca aj v pre nás ešte stále – vzhľadom na geografickú vzdialenosť – exotickom Japonsku. V krajine vychádzajúceho slnka, ako ho zvyknú poeticky označovať, sa záujem o jazyk, literatúru, kultúru, dejiny krajín nemeckej jazykovej oblasti teší, napriek dominantnej angličtine, naďalej obľube. Pritom zvládnuť jazyk je pre Japonca nepochybne oveľa ťažšie ako pre nás, preto sa tam u začiatočníka ani nepredpokladá – hoci víta – jeho znalosť. Pri najmenšom v prvých semestroch prebieha štúdium v materinčine. Toto a ešte všeličo iné sa mohli poslucháči 3. ročníka bakalárskeho štúdia nemeckého jazyka dozvedieť v marci, od človeka povolaného, akým je Dr. Takehito Soda z Tokia, ktorý sa v rámci svojho pobytu v Európe zastavil aj u nás na súkromné pozvanie, ostatne, nie prvý raz. Počas jednoročného pobytu vyhradeného na štúdium sa na partnerskej univerzite v Marburgu venoval bádaniu v oblasti nemeckej filozofie. Japonský hosť sa s potešením – i začudovaním – dozvedel, aký záujem prejavujú naši študenti o štúdium jeho materinčiny, v Univerzitnej knižnici PU si pozrel výstavu svojho krajana usadeného v Prešove, na svoju ľútosť sa už nemohol zúčastniť na plánovanom slovensko-japonskom dni. Geografická vzdialenosť medzi našimi krajinami sa síce nezmenšila, zato kultúrne sme si azda jednako o čosi bližší.

doc. PhDr. Ľudovít Petraško, PhD.
Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU

CMAPSEEC v Albánsku – boli sme tam

Ôsma Konferencia liečivých a aromatických rastlín krajín juhovýchodnej Európy (8th Conference on Medicinal and Aromatic Plants of Southeast European Countries – CMAPSEEC) bola dôležitou vedeckou a profesionálnou udalosťou, ktorá sa konala 19. – 22. mája 2014 v Albánskom meste Durrës. Bola určená pre všetkých, ktorí sa zaoberajú výskumom, produkciou, spracovaním a obchodom s liečivými rastlinami ako aj pre tých, ktorí sa zaujímajú o ich diverzitu, krásu a použitie. Od roku 2000 sa konferencia tradične usporadúva každý druhý rok pod záštitou a s podporou Asociácie pre liečivé a aromatické rastliny krajín juhovýchodnej Európy (AMAPSEEC). Založenie asociácie inicioval Inštitút pre výskum liečivých rastlín „Dr.

Josif Pancić“ so sídlom v Belehrade (Srbsko).

Účastníci, podobne ako aj na predchádzajúcich ročníkoch, tvorili experti seniori, ale aj mladí vedeckí výskumníci, doktorandi, profesionáli a zástupcovia rôznych firiem z oblasti liečivých a aromatických rastlín nielen z juhovýchodnej Európy, ale z celého sveta, ktorí mali chuť prezentovať a zdieľať svoje myšlienky, skúsenosti, vedecké výsledky ako aj posilniť spoluprácu v oblasti vedy, vzdelávania a obchodu.

170 participujúcich zo štyridsiatich krajín predstavilo svoj záujem najmä v troch oblastiach – 1. biodiverzita liečivých a aromatických rastlín, 2. fytochémia a farmakológia a 3. kultivácia, šľachtenie a biotechnológie. Množstvo príspevkov bolo prezentovaných vo forme pozvaných prednášok, plenárnych prednášok, ústnych prezentácií či postrov. Výstupom z konferencie je zborník s 283 abstraktmi a stovkou celých vedeckých textov.

Zastúpenie na tejto významnej udalosti mala aj Prešovská univerzita v Prešove. Päť členov Katedry ekológie (FHPV), pod vedením doc. RNDr. Ivana Šalamona, CSc. (ktorý je jedným zo zakladajúcich členov AMAPSEEC), prezentovalo svoje výsledky v podobe troch prednášok a ôsmich postrov. Venovali sa aktuálne prebiehajúceho výskumu v oblasti extrakcií, identifikácie a biologickej aktivity sekundárnych metabolitov a nanočastíc z liečivých rastlín ako aj ich biodiverzite. Záujem o prezentované témy bol významný, čo vychádza z konštruktívnych diskusií, či už po jednotlivých prednáškach, alebo s malým občerstvením v ruke pri tom ktorom postri. Okrem odborných tém sa diskutovalo aj o možnej kooperácii v oblasti vedy, výskumu, ale aj vzdelávania.

Cieľom konferencie bolo dozvedieť sa viac o distribúcii, zachovávaní a trvalo udržateľnom využívaní liečivých a aromatických rastlín, hlbšom pochopení špeciálnych druhov, rodov a širších skupín liečivých a aromatických rastlín na základe ich morfológie, anatómie, genetickej variability a hodnotení fytochemických a biologických vlastností ich komponentov. Významná pozornosť sa venovala vývoju kultivačných techník, domestikácii, šľachteniu a biotechnológiám (*in vitro* množenie, aplikácia nových analytických metód a techník).

Nádherné prírodné scenérie a príjemné prímorské prostredie dotvárali atmosféru, ktorá pôsobila uvoľňujúco a v kombinácii s dobrým balkánskym jedlom aspoň na chvíľu umožnila vypnúť z každodenného stresu. Takto sa postupne naplnili očakávania organizátorov, kde v kolegalite a dobrom sociálnom duchu, veselej a priateľskej nálade sa vytvárali známosti pre výmenu informácií a budúcu spoluprácu medzi účastníkmi.

RNDr. Daniela Gruľová, PhD.

Foto: archív Katedry ekológie FHPV PU

FŠ PU na medzinárodnej vedeckej kineziologickej konferencii v Opatiji

V dňoch 22. – 25. mája 2014 sa pod záštitou Univerzity v Záhrebe (Chorvátsko) uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia z oblasti kineziológie, kde boli prezentované najnovšie výsledky a trendy v oblasti výskumu ľudskej motoriky. Fakultu športu PU v Prešove na konferencii zatusoval Mgr. Marek Kokinda, PhD. z Katedry športovej kinantropológie.

Organizátorom medzinárodnej vedeckej konferencie bola Fakulta kineziológie v Záhrebe, na ktorej sa zúčastnili poprední odborníci z 35 krajín sveta. Problematike výskumu ľudskej motoriky a prezentácie výsledkov sa venovali odborníci v sekciách: vrcholový šport, šport – zdravie, rekreácia a manažment športu. Príspevky účastníkov prezentovali najnovšie poznatky z oblasti biomechaniky, riadenia športového tréningu a športovej medicíny. Súčasným trendom v oblasti kineziologického výskumu je aplikovať poznatky do riadenia a realizácie športového tréningu s cieľom nachádzať a ovplyvňovať determinanty limitujúce jeho úspešnosť. Fakultu športu PU v Prešove na konferencii reprezen-

toval Mgr. Marek Kokinda, PhD. s príspevkom *Vzťah telesného rozvoja a športového tréningu v hokejových športových triedach*, kde sa autor venoval problematike výberu športových talentov, od hokejových prípraviek, až po juniorskú kategóriu v klube HC Košice. V sekcii vrcholového športu bol na konferencii taktiež prezentovaný príspevok kolektívu autorov: doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD., Mgr. Viera Smerecká, PhD., Mgr. Jozef Moroščák, ktorí sa zaoberali problematikou aeróbnej a anaeróbnej trénovanosti hokejistov. V sekcii šport – zdravie a rekreácia bol publikovaný príspevok autorov doc. PaedDr. Erika Chovanová, PhD. a PaedDr. Inga Ružbarská, PhD., ktoré sa venovali problematike pohybovej aktivity detí s diagnózou ADHD.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.
Foto: Fakulta športu PU v Prešove

Nový Smokovec hostil manažérov a ekonómov z celého sveta

V nádhernom prostredí Vysokých Tatier sa 25. – 26. septembra 2014, už jubilejný piatykrát, konala *Medzinárodná vedecká konferencia MANAGEMENT*, s podtitulom „*Business, Management and Social Sciences Research*“. Medzinárodnú vedeckú konferenciu usporiadala pri príležitosti 10. výročia svojho založenia Fakulta manažmentu PU, v spolupráci s EBC Hochschule, University of Applied Sciences (Berlín, SRN), Old Polish University (Kielce, Poľsko), University of Technology (Czestochowa, Poľsko), The College of Hotel Management (Belehrad, Srbsko), The University of Business (Praha, Česká republika), Dubnickým technologickým inštitútom (DTI), Kúpeľmi Nový Smokovec, Bardejovskými Kúpeľmi, Prešovským samosprávnym krajom, mestom Prešov, podnikom Prelika a. s., Prešov a ďalšími spoluorganizátormi a sponzormi.

Do bohatého programu konferencie prispeli mnohé významné vedecké osobnosti z oblasti manažmentu, ekonómie, turizmu a hotelierstva. Medzi najuznávanejších organizátorov, autorov príspevkov a účastníkov konferencie bezpochyby patrili prof. Dr. Lothar Bildat zo SRN, prof. Pantelis F. Kyrmizoglou z Grécka, prof. Dr. Slavoljub Vičić zo Srbska, prof. Dr. Artur Horbovyy z Ukrajiny, Dr. Katalin Daubner z Maďarska, prof. Dr. Sebastian Kot z Poľska, Dr. Jan Telus z Poľska, doc. Lenka Kaueroová z ČR, Ing. Anton Gurzhiev z Ruskej federácie, prof. Ing. Štefan Hittmár zo SR, či Khurshid Khudoykulov z Uzbekistanu. Konferencia priblížila najnovšie vedecké poznat-

ky, analýzy a trendy z oblasti manažmentu, ekonómie, financií, obchodu, marketingu, turizmu a hotelierstva, regionálneho rozvoja, ekonometrie a kvantitatívnych metód, ako aj vysoko aktuálneho environmentálneho manažmentu a hospodárskej informatiky. Po každom vystúpení sa medzi účastníkmi konferencie rozprúdila podnetná a živá odborná diskusia.

Bohatá medzinárodná účasť a zaujímavé vedecké výstupy prezentované na konferencii a publikované v zborníku príspevkov potvrdili stále sa zvyšujúcu kvalitu a medzinárodné uznanie Fakulty manažmentu a celej Prešovskej univerzity v Prešove. Všetci účastníci konferencie vysoko ocenili, počas dvoch dní strávených v Kongresovom centre hotela PALACE, bezpečné príležitosti načerpať nové vedecké poznatky a rozšíriť si vedecké obzory, možnosti rozvíjať vedeckú spoluprácu a získať in-

špiráciu pre ďalší vedecký výskum.

Neočakávaným spestrením vedeckej konferencie bolo aj udelenie *Ceny za aktívnu a kreatívnu medzinárodnú vedeckú spoluprácu*, ktorú získal dekan FM PU prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D. z rúk profesora Janusza K. Grabaru z University of Technology in Czestochowa.

Ing. Ján Vravec, PhD.
prodekan pre prax, uplatnenie absolventov, kvalitu a rozvoj FM PU
Foto: PaedDr. Július Alcnauer, PhD.
Ing. Martin Rovňák, PhD.

Nadviazanie spolupráce FHPV PU v Srbsku

Zástupcovia z Kancelárie pre mladých obce Báčsky Petrovec, Vojvodina, v Srbsku na základe našej minuloročnej návštevy nás pozvali na 6. veľtrh vysokých škôl. Začiatok akcie sa realizoval 19.11.2014 u predsedu obce Pavela Marčoka, ktorý prijal predstaviteľov 24 vysokoškolských ustanovizní zo Slovenska (Prešov, Trnava, Nitra, Bratislava a Banská Bystrica) a zo Srbska (Nový Sad, Belhrad, Subo-

tica, Srijemske Karlovce, Srijemska Kamenica). Predmetné podujatie sa uskutočnilo v slávnostnej sieni slovenského Gymnázia Jána Kollára v Báčskom Petrovci, kde sa prítomným žiakom zo IV. a III. ročníka a predstaviteľom všetkých vysokoškolských ustanovizní prihovorel riaditeľ gymnázia RNDr. Paľo Belička. Fakultu humanitných a prírodných vied PU v Prešove reprezentovala jej dekanica doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD. a prodekan PaedDr. Janka Ferencová, PhD. a doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc. Množstvo mladých stredoškôľakov vyjadrilo záujem o možnosti štúdia na našej fakulte a možnosti výskumu, ktoré poskytujú naše nové laboratória so svojou modernou in-

fraštruktúrou. Naša aktívna účasť prispela k lepšej informovanosti mladých o voľbe svojho budúceho povolania a prezentovala vysokú edukačnú a výskumnú kvalitu našej fakulty. Veríme, že veľký počet stredoškôľakov zo Srbska odíde na ich štúdium na Slovensko. Okrem prezentácie našej fakulty stredoškôľakom sa uskutočnilo stretnutie s Dr. Jegorom Miladinovičom, generálnym riaditeľom Ústavu poľných a zeleninových plodín v Novom Sade. Jeho účelom bol podpis dohody o spolupráci s orientáciou na činnosti v pestovaní liečivých, aromatických a koreninových rastlín, produkcii osív a determinácii ich biodiverzity chemotypov pomocou GC/MS, LC/MS, UV/VIS a analytických metód FTIR.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.
Foto: archív FHPV PU

„Kolektívna a individuálna pamäť v historickom vedomí“

„Každé poznanie má a musí mať historický charakter. Na základe toho konštruujeme personálnu filozofiu dejín, ktorá nám má pomôcť pochopiť vlastnú minulosť, ktorú sme v podstate osobne neprežili, ale prežili ju naši predkovia a prapredkovia a túto skúsenosť geneticky odovzdali ďalším generáciám až k nám ako istú históriu, ktorá sa zmenila na nepísanú tradíciu, žijúcu vlastným životom.“
(Ján Šafin)

V priestoroch renesančného kaštieľa v Humennom, pod záštitou dekana Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove prof. ThDr. Jána ŠAFINA, PhD., sa 12. júna 2014 uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou. Jej názov „Kolektívna a individuálna pamäť v historickom vedomí“ hovorí za všetko. A priestory renesančného kaštieľa zo 17. storočia sa tak stali výborným výberom organizátorov vzhľadom k historickému námetu konferencie.

Kaštieľ je od roku 1960 sídlom Vihorlatského múzea, ktoré vzniklo práve v tom istom roku a ktorého história je úzko spätá predovšetkým s osudom rodiny Drugethovcov. Monumentálny štvorkrídlový kaštieľ s nárožnými vežami vybudovali prestavbou starého vodného hradu. Dnes nájdeme v kaštieli historické a vlastivedné zbierky múzea. V zbierkových fondoch je sústredených viac ako stotisíc kusov zbierkových predmetov. Medzi najhodnotnejšie patria nálezy keltských mincí (Ptičie), hromadný nález mincí zo 17. storočia (Topoľa), unikátne starožitné zbrane a brnenia, barokové ikony, hodnotné obrazy, pôvodný mobiliár a mnohé ďalšie vzácne zbierkové predmety. Asi 200 metrov severo-

východne od budovy kaštieľa je umiestnená expozícia ľudovej architektúry. Reprezentuje ľudovú drevenú architektúru východokarpatskej oblasti. Nachádzajú sa tu najtypickejšie stavby ľudovej architektúry a jedna sakrálna stavba – drevený kostolík svätého archanjela Michala z Novej Sedlice z roku 1764. Hlavným stavebným materiálom objektov je drevo, hlina a slama.

Slávnostnú atmosféru, okrem reprezentatívnych priestorov doplnili aj významní hostia konferencie. Medzi inými rektor štátnej Vysoké školy technickej a ekonomickej Fr. Bronislaw Markiewicz v Jaroslavi, prof. nadzw. dr hab. Waclaw WIERZBIENIEC, prvý prorektor PU v Prešove prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD., prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu, riaditeľ Vihorlatského múzea v Humennom Mgr. Vasiľ FEDIČ, dekan a správca PCO Humenné mitr. prot. Mgr. Peter HUMENÍK, generálny riaditeľ stavebnej firmy Chemkostav HSV a. s., Ing. Milan MĽAHONČÁK, od r. 2012 predseda regionálnej mimoparlamentnej strany „Náš kraj“ a zároveň veľký bojovník a opora národnostnej

menšiny Rusínov na Slovensku, a v neposlednom rade i Humenčan Ing. Dušan SIČÁK.

Modlitba „Otče náš“ bola dôstojným a predovšetkým duchovným i slávnostným otvorením, po ktorej nasledovali slová hlavného organizátora konferencie, prof. Jána ŠAFINA, dekana PBF PU v Prešove. Ten okrem iného povedal, citujúc slová Henryho Chadwicka, že „stratiť pamäť, je smutné. Minulosť ovplyvňuje naše životy viac, než si to uvedomujeme. Samozrejme, že sa v nej môžu síce vyskytovať veci, ktoré nemáme právo zabúdať, hoci by sme si priali, aby upadli do zabudnutia. Avšak v jednej verzii starovekého mýtu o Hádesovi nie je všetkým mŕtvym dané piť z vôd zabudnutia. Je tu ale tiež veľa dôvodov, prečo je pamäť užitočná.“ My však nechceme zabúdať, my chceme pamätať, no predovšetkým chceme pochopiť zmysel prežitého. Prežitého na individuálnej úrovni, no predsa vždy v istej interakcii s inými individuálnymi prežívateľmi, ktoré potom vytvárajú kolektívne prežívanie – či už malého alebo väčšieho kolektívu, spoločenstva, pólis, monarchie... – vytvárajúc takto kolektívnu pamäť. Nestačí iba niečo prežiť. Prežité sa musíme snažiť pochopiť. Vniknúť do vnútra prežitej skúsenosti, do jej tak povediac rozumu či zmyslu. A o úvahe nad takýmto vnímaním života, ktorého neodmysliteľnou súčasťou je práve pamätanie na prežité a zažité, by sa mala niesť aj táto konferencia...“

Konferenciou prítomných hostí i aktívnych účastníkov

sprevádzala doktorandka Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práca, Mgr. Martina KORMOŠOVÁ.

Ako prvý sa so svojou prednáškou predstavil prof. ThDr. Ján ŠAFIN, PhD., vedúci Katedry cirkevných dejín a byzantológie, kde nás ako historik bližšie oboznámil s psychoanalýzou, genetikou a dejinnou pamäťou.

S druhou prednáškou vystúpil ďalší odborník v histórii, prvý prorektor PU prof.

PhDr. Peter KÓNYA, PhD., prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu PU v Prešove, v rámci ktorej predstavil tie najvýznamnejšie úryvky z knihy „Kronika Evanjelickeho a.v. cirkevného zboru v Soli: (1792 – 1855)“. Bližšie opísal potrebu písania miestnych kroník, kde sa ukrýva nielen individuálna história, ale predovšetkým história celého spoločenstva.

O Rzeszowskom gete rozprával rektor štátnej Vysoké školy technickej a ekonomickej Fr. Bronislaw Markiewicz v Jaroslavi prof. nadzw. dr hab. Waclaw WIERZBIENIEC. Jeho príspevok všetkým prítomným priblížil spomienky mnohých židov, ktorí prežili koncentračný tábor v poľskom Rzeszowe.

Druhú sekciu, po krátkej prestávke, otvoril doc. ThDr. Radim PULEC – KRYŠTOF, PhD., dr. h. c., pôsobiaci na Katedre cirkevných dejín a byzantológie s príspevkom, ktorý zdôraznil úlohu apoštolov a ich poslanie pri vytváraní historickej pamäti ľudstva.

Už názov nasledujúceho príspevku doc. ThDr. Václava JEŽEKA, PhD. „Byzantská pohřební řeč, anebo, jak ko-

lektivne myslet o mrtvém jedině v dobrém“ predznačil nie tak tuctovú rozpravu o smrti človeka a jej vnímania v Byzancii.

So sv. tajinou „jeleopomazania“, alebo pomazania chorých sme sa stretli v prezentácii doc. ThDr. Štefana PRUŽINSKÉHO, PhD. z Katedry biblických náuk. V príspevku okrem iného zobrazil jej vývoj v Pravoslávnej cirkvi, jej zmysel a úlohu v živote veriacich; no nie iba tých ktorí sú chorí, či umierajúci, ale všetkých, bez ohľadu na vek, či zdravotný stav.

Prodekan pre rozvoj a zahraničné vzťahy PBF PhD. Andrej NIKULIN, PhD. prezentoval miesto ľudskej pamäti v duchovnom živote človeka. S bioetikou v kontexte etiky globalizácie nás oboznámil vedúci Katedry praktickej a systematickej teológie doc. ThDr. Miroslav ŽUPINA, PhD. Historickej genéze sociálneho školstva v kontexte vzniku sociálnej práce ako vysokoškolského študijného odboru sa venoval príspevok od spoluautorov doc. PhDr. Tomáša HANGONIHO, PhD. a doktorandky PhDr. Daniely CEHELskej z Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce. Nepriamo na túto problematiku, hoci do hlbšej histórie sa v príspevku prepracovali spoluautorky z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU v Trnave, PhDr. Zuzana POLAKOVIČOVÁ a doc. PhDr. Marta VAVERČÁKOVÁ, PhD., MPH. v príspevku pod názvom „Sociálna práca a filozofia v historickom kontexte“. O problematike chudoby a jej determinantoch hovorili spoluautori PhDr. ThDr. Maroš ŠIP, PhD. z Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce, spolu s Mgr. Martinou ŠIPOVOU, doktorandkou Katedry praktickej a systematickej teológie. JUDr. Rudolf MIRDALA sa svojím príspevkom pokúsil odpovedať na otázku? „Je hľadanie zmyslu života súčasťou dejín?!“. Predposledným účastníkom konferencie Mgr. Petrom SAVČÁKOM z Katedry praktickej a systematickej teológie bola predstavená európska podoba ariánskej herézy v historickej pamäti prepodobného Justína. Poslednú sekciu ukončila prednáška doktorandky Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce, Mgr. Marty KORMOŠOVEJ. Internet a odhalenie nových možností v rámci tohto technologického vynálezu ľudstva bol ústrednou témou prednášky. Okrem iného sme sa tu dozvedeli niečo viac o tom, ako počítať vstúpil do histórie, do jeho výskumu a priniesol tým kvantitatívnu presnosť, aj keď už nebral do úvahy kvalitatívne aspekty ľudského bytia; ako je to s dejinami, s rôznymi vrstvami dejinného bytia a prežívania; ako rozpoznávať dobu, v ktorej žijeme v kontexte historického poznávania, v kontexte skutočnej pravdy ako pravdy dejúcej sa v dejinách, oproti rôznym rafinovaným pokusom o vytvorenie histórie, ktorá je v skutočnosti iluzórnou. Koniec konferencie sa v niesol v duchu i slove poďakovania nielen za zorganizovanie, ale predovšetkým za tvorivú účasť všetkým, ktorí na nej boli prítomní, nehľadiac na to, či aktívnym alebo pasívnym spôsobom. Poďakovanie patrilo medzi inými i veriacim PCO Humenné, ktorí pripravili pre všetkých množstvo domácich koláčov a vytvorili aj týmto spôsobom veľmi príjemnú atmosféru. Následne sa všetci účastníci presunuli do pravoslávneho chrámu sv. Cyrila a Metoda, ktorý bol podľa nášho názoru, tým najdôstojnejším miestom pre ukončenie konferencie.

Mgr. Martina Kormošová
za organizačný výbor konferencie

Foto: archív Katedry kresťanskej antropológie
a sociálnej práce PBF PU

Piate kolokvium o Druhom vatikánskom koncile

Na GTF PU v Prešove sa 16. októbra konalo vedecké kolokvium na tému *Dekrét Orientalium Ecclesiarum* a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku. Bolo to v poradí piate kolokvium v rámci projektu *Koncil a my. Druhý vatikánsky koncil a Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, pri príležitosti 50. výročia Druhého vatikánskeho koncilu (2012 – 2015)*.

Úvodnou modlitbou a pozdravným slovom podujatie otvoril pomocný prešovský biskup Milan Lach SJ, ktorý zdôraznil závažnosť Dekrétu o východných katolíckych cirkvách a zaželel kolokviu, aby prispelo k poznaniu a k stále plnejšej realizácii tohto učenia Druhého vatikánskeho koncilu (DVK) o východných katolíckych cirkvách. V mene dekana GTF PU Mons. prof. Petra Šturáka účastníkov kolokvia pozdravil prodekan doc. Gabriel Paľa. Prof. Jozef Jurko z Teologickej fakulty v Košiciach v prednáške na tému *Reflexia o dekréte Orientalium Ecclesiarum na Druhom vatikánskom koncile a po ňom* najprv uviedol širší kontext koncilu a následne sa venoval samotnému dekrétu. Okrem iného vyzdvihol, že práve niektorí hierarchovia východných katolíckych cirkví prispeli k prehĺbeniu poznania prameňov.

Doc. František Čitbaj z GTF PU prednášal o právnej situácii východných katolíckych cirkví po dekréte *Orientalium Ecclesiarum* (OE). Najprv vysvetlil dôvody, prečo po Tridentenskom koncile ako reakcia na reformáciu bola zdôrazňovaná uniformita, ktorá mala vplyv aj na to, že latinský obrad bol považovaný za nadradený ostatným, s čím súvisela aj latinizácia gréckokatolíkov. DVK dekrétom OE oficiálne zrovnoprávnil východné katolícke cirkvi s latinskou cirkvou.

Doc. Marcel Mojzeš, hlavný riešiteľ projektu a organizátor kolokvia, vo svojom príspevku *Riziká a perspektívy interpretácie dekrétu Orientalium Ecclesiarum z pohľadu spirituálnej teológie* vysvetlil riziká nesprávnej interpretácie ako sú povrchnosť, pocit menejcennosti, pocit nadradenosti, prílišné zdôrazňovanie ekumenického aspektu. Zdôraznil tiež perspektívy, ktoré sa ponúkajú na základe správnej interpretácie dekrétu. Môže to byť zostúpenie na hĺbinu, uvedomenie si vlastnej identity, impulz k rozvoju synodality, či budovanie jednoty s pravoslávnyimi predovšetkým svedectvom lásky. Tieto skutočnosti ponúkol prostredníctvom základného pravidla interpretácie koncilu, ktorým je láska k Cirkvi. Z kolokvia bude vydaná publikácia.

doc. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.
Foto: archív GTF PU

Rozhovor s PhDr. Júliou Paračkovou, PhD.

Pôsobíte ako odborná asistentka na Inštitúte germanistiky na Prešovskej univerzite v Prešove. Ako sa nemčina dotýka vášho života? Plánovali ste prednášať práve pre študentov Prešovskej univerzity?

Celý môj život aj vysokoškolské štúdium sú späté s Prešovom. Študovala som popri nemčine aj slovenčinu, avšak moje záujmy vždy viac smerovali k nemeckému jazyku a ku všetkému, čo s ním súvisí. Okrem univerzitného vzdelávania som sa snažila zdokonaľovať si jazykové schopnosti aj rôznymi zahraničnými pobytmi. Tlmočila som a prekladala. Myslím si, že nemčina mi bola predurčená a daná do vienkia tak, aby som sa jej venovala celoživotne. Je to „verná družka môjho života“.

Kadiaľ viedli vaše cesty predtým, kým ste začali pôsobiť na Inštitúte germanistiky na Prešovskej univerzite v Prešove?

Po skončení štúdia na univerzite som najprv pôsobila pár rokov ako stredoškolská učiteľka. Neskôr sa mi podarilo uspieť vo výberovom konaní práve na Prešovskej univerzite v Prešove. Spočiatku som učila rôzne predmety, ako začínajúca germanistka predovšetkým praktické cvičenia a po niekoľkých rokoch som sa ustálila a zamerala na dva nosné predmety, a to didaktiku nemeckého jazyka a vyučovanie lingvistických disciplín, predovšetkým morfológie. V súčasnosti vyučujem syntax nemeckého jazyka a ako jediná na našom inštitúte aj didaktiku.

Momentálne nepatrí nemčina k tým populárnejším cudzím jazykom. Vnímate to aj vy na vašom inštitúte?

V súčasnosti je nemčina bohužiaľ na ústupe, na stredných školách sa jej učí menej. Žiaci sa často krátko boja začať učiť sa po nemecky, lebo tvrdia, že je to ťažký jazyk. Stále musíme agitovať a presviedčať o opaku a o atraktivnosti nemčiny, aby sa rozhodli práve pre nemčinu. Jedným z hlavných argumentov je, že nemecký jazyk možno využívať v okolitých krajinách a dobre sa uplatní na trhu práce. Sme radi, že počty záujemcov o štúdium nemeckého jazyka na našom inštitúte zostávajú napriek všeobecne nepriaznivej situácii už niekoľko rokov stabilné. Dôvodom môže byť aj to, že ponúkame okrem štúdia učiteľstva aj tlmočníctvo a prekladateľstvo. Tým sa naša ponuka odlišuje od ponúkaných programov nemčiny minimálne v našom regióne. Snažíme sa možných uchádzačov presvedčiť o čare nemčiny napríklad aj prostredníctvom Dňa otvorených dverí na univerzite a bezprostrednými osobnými kontaktmi so strednými školami. Dobré meno nám robia samotní študenti Inštitútu germanistiky, ktorí nájdu dobré uplatnenie v praxi.

V súčasnosti pôsobíte na poste podpredsedníčky akademického senátu univerzity. Čo táto funkcia pre Vás predstavuje?

V ostatnom volebnom období, ktoré sa na jar budú-

ceho roku končí, som podpredsedníčkou akademického senátu. Táto moja pozícia pravdepodobne vyplývala zo skúseností v univerzitnom akademickom senáte v uplynulom období. Paralelne som tiež pôsobila aj vo fakultnom senáte, a práve tieto skúsenosti z fakulty sa dali aplikovať aj na univerzitnú úroveň. Veď život univerzity sa naplňa práve fungovaním jednotlivých fakúlt. Jedno od druhého nemožno oddeliť. Funkcia podpredsedníčky akademického senátu pre mňa predstavuje ďalší rozmer mojej práce na fakulte a na univerzite. Vždy som sa zaujímal o dianie na univerzite, a práve pôsobenie v akademickom senáte mi poskytuje možnosť byť informovaná o udalostiach v oblasti vysokoškolského školstva a snáď aj nejaké to rozhodnutie ovplyvniť.

V rámci univerzity sa venujete študentom, prednášaním, publikovaniu, spomínali sme, že pôsobíte v akademickom senáte. Čomu sa venujete počas voľného času?

Všetko je späté s prácou, a tá je naopak prepojená so súkromím, čo treba vždy zladať. Veľa času na nejaké súkromné aktivity nemám aj vzhľadom na rodinnú situáciu, pretože už siedmy rok sa spolu s mojou mamkou starám o mladšieho brata, ktorý je po mozgovej cievnnej príhode a vyžaduje si celodennú opateru. Tým pádom musím to súkromie zladať s prácou. Kto má skúsenosti s opatrovaním, vie, že to vyžaduje veľa času a trpezlivosti, a že je potrebné si z tých vlastných pôžitkov a aktivít často ukrojiť. Paradoxne však takéto zložité životné situácie človeka posilnia a dávajú mu chuť do života, chuť zdolať prekážky. Dávajú človeku možnosť vidieť hodnoty života v inom svetle.

Blížia sa Vianoce, ako tieto rodinné sviatky prebiehajú u Vás?

Doma máme tradičné vianočné sviatky. Pečieme klasické koláče, perníčky, vanilkové rožky a linecké hviezdičky. Na štedrovečernom stole nám nechýba ryba, šalát a kapustnica. Práve teraz som spozorovala, že ten predvianočný čas priprav ma možno fascinuje viac ako samotné sviatky. Tie sú ale vždy dobrou príležitosťou na spomalenie tempa a užívanie si rodinnej pohody.

K vianočným sviatkom patrí aj oslava nového roku, ktorého neodmysliteľnou súčasťou sú aj nové predsavzatia a vízie. Na čo by univerzita nemala v nasledujúcom roku zabudnúť, a čo by ste jej do nového štartu zapriali?

Univerzite by som k novému roku zaželala veľa úspechov v naplňaní cieľov, ktoré si kladie v podobe dlhodobého zámeru, ktorý bol aj schvaľovaný univerzitným akademickým senátom. Tiež jej prajem naplnenie všetkých zmien, ktoré si univerzita predurčila aj prostredníctvom novej akreditácie.

Novému akademickému senátu prajem, aby si zvolil dobrého rektora, ktorý bude pokračovať v úspešnej nastolenej línii Prešovskej univerzity v Prešove a prijímať dobré rozhodnutia v súčinnosti s Akademickým senátom, aby sme všetci na pôde našej alma mater vstupovali vždy s radosťou a pracovným elánom.

Andrea Čajová

Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU

Water Jet for Horizon 2020

Na pôde Ústavu Geoniky Akadémie vied Českej republiky v. v. i (ÚGAV) v Ostrave sa 05. – 07. mája 2014 uskutočnil Workshop s názvom Water Jet for Horizon 2020.

Hlavným cieľovým zameraním bola príprava medzinárodnej spolupráce k projektu v rámci programu Horizon 2020 s interdisciplinárnym využitím poznatkov z výskumu technológie vodného prúdu a jeho technologických modifikácií v zdravotníctve nevynímajúc.

Workshop otvoril riaditeľ Ústavu Geoniky Akadémie vied Prof. RNDr. Radim Blaheta, CSc., a zástupca riaditeľa a vedúci oddelenia dezintegrácie materiálov Ing. Josef Foldyna, PhD.

Priebeh workshopu moderoval podľa vopred stanoveného programu doc. Ing. Sergej Hloch,

PhD. Pozvanie a súhlas na spoluprácu prijali mimo pracovníkov ÚGAV CR v Ostrave aj zástupcovia viacerých krajín napr. Aleksandar Sedmak | Prof., Dr. Innovation centre of FME, Belgrade, Alessandro Ruggiero | Prof., Dr. University of Salerno, Grzegorz Królczyk | Dr. Opole University of Technology, Peter Monka | Assoc., Prof., Dr. Technical University of Košice, Frank Pude | Dr. Inspire AG, Zurich, Dagmar Magurová | Dr. University of Prešov, Pavol Hvizdoš | RNDr., Dr. Slovak Academy of Sciences. Súčasťou pracovného tímu sú aj zástupcovia z Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, dekanica Dr.h.c. prof. PhDr. Anna Eliášová, PhD. a PhDr. Dagmar Magurová, PhD. Za projektový tím vystúpil s prednáškou zameranou na možnosti využitia water jet v or-

topedickej chirurgii a ďalších oblastiach medicíny, doc. Ing. Sergej Hloch, PhD., pretože práve s ním máme už viacročnú pracovnú, publikačnú a vedecko-výskumnú spoluprácu zameranú na využitie water jet pri reimplantáciach totálnych endoprotéz bedrového kĺbu. V diskusii vystúpili všetci zúčastnení s prezentáciou návrhov na interdisciplinárnu, medzinárodnú a medzirezortnú spoluprácu. Následne sa vyformoval kolektív, ktorý bude participovať na prípravnej fáze pri vytváraní projektu v rámci programu Horizon 2020.

**PhDr. Dagmar Magurová, PhD.,
Dr.h.c. prof. PhDr. Anna
Eliášová, PhD.**

Foto: archív FZO PU v Prešove

Leto v Ústave rómskych štúdií

Leto 2014 bolo pre pracovníkov Ústavu rómskych štúdií časom intenzívneho cestovania a účasti na rôznych domácich a zahraničných konferenciách, seminároch, diskusiách a exkurziách. Dôkazom toho, že nešlo iba o okrajové aktivity je okrem iného aj skutočnosť, že minimálne dve z navštívených konferencií sú považované za najvýznamnejšie kultúrne antropologické a romistické akademické konferencie v Európe.

Po úspešnom ukončení najväčšej romistickej výskumnej aktivity minulého roku, ktorým bol Atlas rómskych komunít Slovenska 2013, sa pracovníci URŠ, pustili do ďalších projektov a aktivít.

Jedným z výskumných aktivít URŠ je pokračovanie sledovania pozitívnych príkladov práce s rómskymi komunitami. Po úspešnej publikácii *Podarilo sa* výskumníci pokračujú v príprave druhej časti, tento krát je výskum súčasťou projektu financovaného z prostriedkov holandskej nadácie Porticus. V rámci výskumu o úspešných rómskych alebo prorómskych projektoch pracovníci ÚRS uskutočnili v priebehu júna a augusta rozhovory s mnohými osobnosťami z radov prorómskych a rómskych aktivistov, politikov a odborníkov. Čiastkovým výsledkom výskumu je správa obsahujúca sumár odporúčaní a príklady skúseností pre potenciálnych donorov. Do konca roka by mala byť pripravená do tlače už spomínaná druhá časť publikácie *Podarilo sa*. Prvá časť je verejnosti dostupná v slovenskej a anglickej jazykovej mutácii na stránkach ústavu (<http://www.unipo.sk/pracoviska/urs/publikacnacinost>).

Pracovník ÚRS Alexander Mušinka sa počas celého leta aktívne zapájal do realizácie dopytového projektu *Elokované pracoviská SOŠt Košice – zvýšenie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít*, ktorý realizuje SOŠ technická v Košiciach a financuje Ministerstvo školstva z európskych štrukturálnych fondov. V rámci projektu ÚRS zabezpečil prednáškovú činnosť pre majstrov odborného výcviku uvedenej SOŠt, ktorí vyučujú rómskych žiakov v elokovaných triedach umiestnených v komunitách s výrazným zastúpením Rómov ako sú Luník IX, Kecerovce, Družstevná pri Hornáde a Veľká Ida. Súčasť prednáškovej činnosti tvorili exkurzie do lokalít, v ktorých dlhodoobo úspešne fungujú komunitné projekty zamerané na prácu s Rómami. Prvá z exkurzií do malej obce Spišský Hrhov predstavila nadmieru úspešnú samosprávu, ktorej sa darí v rámci rozvoja obce komplexne riešiť situáciu miestnych Rómov. Druhá z exkurzií previedla učiteľov niektoré aktivity v meste Hanušovce nad Topľou v prospech zamestnanosti a aktivizácie miestnych sociálne slabších občanov a predstavila činnosť občianskeho združenia Svatobor v Hanušovciach nad Topľou a v obci Rudľov. Posledná z exkurzií ukázala možnosti ako ekonomicky zmysluplne poskytnúť dlhodoobo nezamestnaným Rómom a Nerómom sociálne zručnosti, aby sa mohli zamestnať aj na bežnom trhu práce na príklade práce združenia Ľudia a perspektíva v meste Krompachy.

Zo skúseností a znalostí úspešných prorómskych projektov vychádzala aj jednodňová výstava s názvom „Podarilo sa“, ktorá prezentovala inú trojicu úspešných projektov ako aj vyššie zmienenú publikáciu na podujatí Spoznajme sa, ktoré každoročne v auguste organizuje Múzeum rómskej kultúry v Martine. Scenár ako aj technickú realizáciu výstavy pripravili v spolupráci s oddelením prezentácie a marketingu Slovenského národného múzea pracovníci ÚRS.

Posledný júnový víkend sa etnografka Lucia Seglová v severotalianskom Brixene zúčastnila na sérii workshopov medzinárodnej skupiny interkultúrnych trénerov, ktorí pracujú s rôznymi marginalizovanými a multikultúrnymi komunitami v celej Európe.

pe. Prítomní boli tréneri, ktorí používajú prístup A. T.C.C. (Approche et transformtion constructives des conflits – viac informácií na <http://www.eiccc.org> a <http://www.eiccc.org/pdf/atcc13.pdf>). Tréneri sú členmi štyroch národných sietí z Talianska, Francúzska, Nemecka a Českej republiky, ktoré vznikli v roku 2012. Okrem ďalšieho rozvíjania celostného vnímania a spracovania konfliktov na pozadí transkultúrneho poňatia kultúry, cieľom seminára bolo informovať o existujúcich lokálnych sieťach a vytvoriť možnosti ich kooperácia na medzinárodnej úrovni.

Redakcia časopisu Týždeň si na festival Bažant Pohoda pozvala na 12. júla do diskusie „Čo nám hrozí, keď nebudeme riešiť rómsky problém“ hneď dvoch pracovníkov ÚRŠ – Alexandra Mušinku a bývalého splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity Miroslava Polláka. Organizátor a redaktor Jozef Majchrák za účasti mnohých návštevníkov festivalu, predovšetkým mladých ľudí viedol diskusiu skôr ku kontroverzným a politicky zaujímavým otázkam, ako napr. čo sa stane, keď rómska menšina získa početnú prevahu v mnohých sídlach na Slovensku ako aj k otázke kompetencií a vzdelaní rómskych starostov. V takmer dve

hodiny trvajúcej diskusii s redaktorom a prítomnými divákmi Miroslav Pollák odpovedal erudovane, často vtipne a niekedy politicky korektné použil paradoxné príklady, aby ilustroval nezmyselnosť niektorých typov obáv a otázok. Alexander Mušinka sa spoliehal hlavne na svoje bohaté znalosti a skúsenosti z rómskych komunít na východe Slovenska ako aj na mnohé odborné výskumy, na ktorých participoval.

Rómsky panel s názvom Pružnosťou Rómov/cigánov až za marginalitu? (Roma/Gypsy resilience beyond marginality?) prilákal pracovníkov ÚRŠ na najvýznamnejšiu európsku konferenciu kultúrnych a sociálnych antropológov, ktorú raz za dva roky organizuje Európska asociácia sociálnych antropológov (EASA). Tento rok sa konferencia konala v estónskom Tallinne. Rómsky panel bol len jedným z viac ako stovky panelov a ponúkol prácu predovšetkým mladšej a strednej generácie sociálnych antropológov – romistov. Všetky príspevky boli výsledkom dlhodobých výskumov v rôznych rómskych skupinách z Maďarska, Rumunska, Brazílie, Grécka či Slovenska, ktoré kategorizovali etnografický materiál a v niektorých prípadoch ponúkli aj veľmi zaujímavé konceptuálne interpretácie súvisiace s otázkou akým rôznorodým spôsobom sú Rómovia súčasťou širších komunít, v ktorých žijú a ako definujú svoje vlastné vnímanie sveta a jeho pravidiel. Slovensko na konferencii reprezentoval predovšetkým medicínsky výskum Andreja Belláka a práca antropológa Martina Fottu pochádzajúceho z Bardejova, ale dlhodobo pôsobiaceho v zahraničí. Ako už je zvykom na podobných konferenciách, často dôležitejšie ako oficiálne vystúpenia sú neformálne stretnutia a diskusie, v rámci ktorých sme európsky sociálnym antropológom odprezentovali činnosť nášho pracoviska. Pravdepodobne najväčší záujem vyvolal Atlas rómskych komunít na Slovensku.

Mgr. Lucia Seglová, PhD.

Foto: archív ÚRŠ

Doktorandi z celého Slovenska sa stretli v Prešove

Po úspešnom prvom ročníku Slovenského doktorandského fóra minulý rok na Trnavskej fakulte STU sa vyše 130 doktorandov opäť stretlo na druhom ročníku Slovenského doktorandského fóra na Prešovskej univerzite v Prešove, 16. – 17. októbra 2014. Počas dvoch dní prebehli prednášky a diskusie, zamerané na riešenie otázok spojených s doktorandským stupňom štúdia, financovanie vysokých škôl a budúcnosťou Slovenskej vedy a vzdelávania.

Autor: Mgr. Dávid Palaščák

Foto: Peter Čintalan

Rozhovor s prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD. nielen o knihe *Dejiny Uhorska*

V roku 2013 vyšla vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity v Prešove vysokoškolská učebnica *Dejiny Uhorska*. Podľa slov jej zostavovateľa a autora väčšej časti textu *má slúžiť predovšetkým univerzitným študentom odboru história, dejepis a archívniectvo, a tiež učiteľom dejepisu, študentom stredných škôl a odbornej verejnosti*. Táto kniha nie je zaujímavá len rozsahom takmer 800 strán, ale aj tým, že je prvým moderným spracovaním dejín Uhorska, krajiny, ktorej súčasťou po dlhé stáročia bolo aj územie Slovenska. O tom, ako a prečo publikácia vznikla, no najmä o knihe samotnej, sme položili niekoľko otázok prof. PhDr. Petrovi Kónyovi, PhD.

Pán profesor, čo Vás priviedlo k napísaniu tejto knihy? Zrejme to, čo uvádzate v úvode, že okrem maturantov, aj univerzitní študenti odborov história či dejepis nemajú dostatočné vedomosti o Uhorsku. Alebo stáli pri zrode myšlienky ešte ďalšie dôvody?

Myšlienkou vydania dejín Uhorska po slovensky som sa zaoberal už dávno. Dôvody ste viac-menej vystihli v otázke. Počas viac ako dvoch desaťročí výučby dejín na univerzite som konfrontovaný so skutočnosťou, že študenti majú spravidla veľmi nízku úroveň znalostí dejín Uhorska. Myslím si, že nebudem preháňať ak poviem, že

väčšina z nich vie viac o iných štátoch, než o Uhorsku. Je to o to zarážajúcejšie, že ide o dejiny krajiny, ktorej súčasťou bolo územie Slovenska po takmer celé tisícročie.

V čom je podľa Vás príčina tohto stavu?

Vo vývine nazerania na slovenské dejiny v 20. storočí, keď sa aj pod vplyvom politickej situácie po obidvoch svetových vojnách a snahám o ideologické zakotvenie, upevnenie československého štátu formovalo nazeranie na históriu Slovenska, odtrhnutú od uhorského kontextu a došlo k akémusi dobrovoľnému „vylvlastneniu“ vlastných dejín.

Takže ide vlastne aj o dejiny Slovenska. Ako sa teda líšia od ich spracovaní?

Predovšetkým šírkou teritoriálneho záberu, keďže sa vzťahujú na históriu celého Uhorského kráľovstva, to znamená, že aj na krajiny, ktoré ležia mimo územia dnešného Slovenska. Takými sú nielen oblasti dnešné ho Maďarska, ale aj Sedmohradsko, Partium, Banát a čiastočne aj Slavónsko a Chorvátsko.

Čo považujete za dôsledok toho, ako sám uvádzate, že sa takto Slováci „zriekli“ časti vlastnej histórie?

Najmä nízku úroveň historického vedomia verejnosti ako ne-

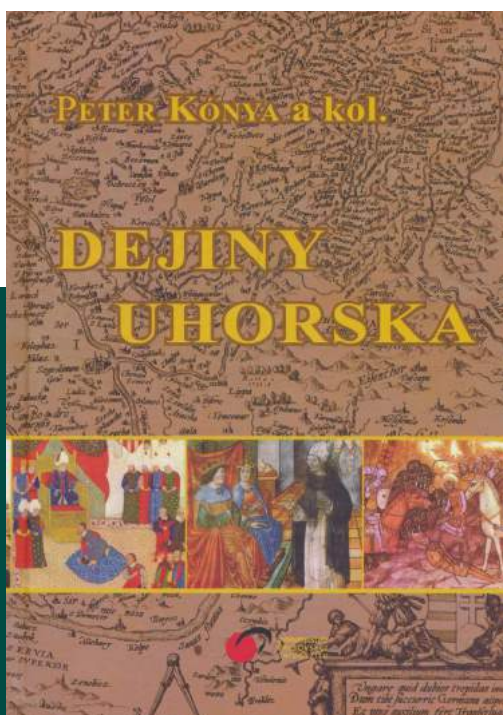
nahraditeľnej zložky patriotizmu. Tá je veľmi vypuklá v porovnaní so susednými krajinami, kde sú znalosti vlastnej histórie a hrdosť na minulosť svojej krajiny na neporovnateľne vyššej úrovni. Tá sa nedá nahradiť nacionalizmom. Pritom skutočnosť, že stáročia svojich starších dejín prežili Slováci a ďalší obyvatelia územia Slovenska v mnohonárodnostnom štáte, je skôr pozitívna pre ďalšiu existenciu v multietnickom stredo-európskom priestore.

Čo všetko sa môžu študenti a ďalší záujemcovia v tejto knihe dočítať?

Predovšetkým po prvý raz v slovenskom jazyku podáva ucelený obraz dejín Uhorska ako štátu, s dôrazom na jeho politický vývin, a to od jeho vzniku r. 1000 až do rozpadu v jeseni roku 1918. V jednotlivých obdobiach si pritom všíma aj ďalšie oblasti, ako je hospodársky, spoločenský, demografický, konfesionálny, národnostný či kultúrny vývoj. Knihu dopĺňajú mapky, dokumentujúce texty, vzťahujúce sa k jednotlivým obdobiam či udalostiam.

Aj keď autorom najväčšej časti knihy ste Vy, podieľali sa na nej aj ďalší autori. Čo nám o nich môžete povedať?

Sú to historici, venujúci sa rôznym obdobiam našich starších dejín, ako aj historický geograf, ktorý je au-

torom mapových príloh. Okrem našej univerzity pôsobia na Univerzite Komenského, Univerzite sv. Cyrila a Metoda, Univerzite Konštantína Filozofa a Vojsknom historickom ústave.

Môžete nám na záver povedať, prečo by si podľa Vás mali študenti a odborná verejnosť túto knihu prečítať?

Predovšetkým preto, aby sa dozvedeli viac o vlastnej minulosti. O minulosti krajiny, ktorá po viac ako deväť storočí existovala v strednej Európe a plnila mimoriadne dôležitú funkciu vo vzťahu k Západu aj Východu. Bez uhorského kontextu nie je možné porozumieť ani deviatim storočiam dejín dnešného Slovenska, rovnako, ako ich v 20. storočí nie je možné pochopiť bez Prahy. Poznanie dejín týchto deviatich storočí je nevyhnutnou podmienkou rozvoja národného povedomia i vlastenectva v súčasnosti. Nehľadiac na to, že bez znalosti histórie nie je možné vyvarovať sa chýb v súčasnosti a zodpovedne projektovať budúcnosť.

Plánujete prezentáciu knihy?

Prezentácia sa už uskutočnila v októbri tohto roku, a to dokonca dvakrát. Prvá sa konala na pôde Ústavu historických vied Filozofickej fakulty Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti 17. októbra a jej organizátorom okrem univerzity bol Kultúrny inštitút Slovenskej republiky v Maďarsku. Druhá sa uskutočnila o niekoľko dní, 21. októbra, v Klube nezávislých spisovateľov v Bratislave. Samozrejme, budem rád, keď ju pri nejakej príležitosti budem môcť do tretice prezentovať aj na našej pôde.

Moja ďalšia otázka sa týka jednej z Vašich skôr publikovaných kníh. Počas ankety denníka SME, v ktorej na jar tohto roku uviedlo päťdesiat osobností kultúrneho a verejného života po päť podľa nich najdôležitejších kníh, sa v odpovedi jedného zo slovenských spisovateľov objavila aj

Uhorsko za vlády Arpádovcov

Vaša práca *Za Boha, vlast a slobodu! Pohnuté osudy kuruckého generála Juraja Ottlyka. Čo nám o nej môžete povedať?*

V prvom rade chcem povedať, že ma anketa nesmierne prekvapila, keď som sa ocitol medzi poprednými svetovými a niekoľkými slovenskými autormi. Kniha je venovaná životnej dráhe jedného z prvých (ak nie vôbec prvého) slovenských generálov, kuruckého generála a dvormajstra Františka II. Rákócziho, zemana z Trenčianskej stolice Juraja Ottlyka. Popri sledovaní osudov hlavného hrdinu je doplnená popisom najvýznamnejších domácich udalostí jeho života, v druhej polovici 17. a na začiatku 18. storočia. Zrejme toto spojenie osobnej dráhy a prehľadu udalostí doby na našom území zaujalo spomínaného slovenského spisovateľa.

Pred istým časom bola na pôde univerzity uzavretá dohoda s mestom o spolupráci na spoločnom projekte nového spracovania dejín Prešova, kolektívom autorov z našej univerzity. V tejto súvislosti by som sa chcela opýtať na Váš názor na knihu o dejinách Prešova v obrazoch od maďarského autora, ponúkanú našimi kníhkupeckami.

Na prvý pohľad sa môže zdať sympatické dvojazyčné vydanie knihy o dejinách v minulosti viacnárrodného mesta, avšak, žiaľ iba

na prvý pohľad. Publikácia, ktorá, mimochodom, obsahuje množstvo veľmi pekných starých fotografií Prešova, má s jeho dejinami spoločné iba málo. Ide skôr o popisovanie života jednej časti mestskej spoločnosti v 19. storočí a na základe spomienok aj v storočí nasledujúcom, predchnuté nostalgiou a subjektívnymi postojmi, prenášanými na celé mesto. Kniha obsahuje množstvo nehistorických hodnotení a skreslených skutočností a krásnych starých fotografií, neraz však nesprávne popísaných. Pri viacerých nie je pritom vôbec isté, či pochádzajú z Prešova. Slovenský preklad je pritom nehistorický a nepresný. Je zarážajúce, že takáto kniha bola vydaná slovenským vydavateľstvom. Osobne si neviem predstaviť, že by nejaký neznámy autor u nás podobným spôsobom „spracoval“ dejiny niektorého mesta v susednej krajine a tam by mu tú knihu aj vydali.

Prípravujete nejaké ďalšie publikácie v blízkej budúcnosti?

Samozrejme. Okrem práce na dejinách Prešova s kolektívom autorov to budú aj ďalšie knihy s tematikou našich ranonovovekých dejín.

**Andrea Čajová
Foto: AV štúdio CCKV
PU v Prešove**

Veľvyslanec Rakúskej republiky v SR na PU

Prešovskú univerzitu v Prešove navštívil 10. apríla 2014 veľvyslanec Rakúskej republiky na Slovensku Dr. Josef Markus Wuketich, ktorý zároveň otvoril putovnú výstavu venovanú rakúskej spisovateľke, publicistke a prvej ženskej nositeľke Nobelovej ceny za mier, Berthe von Suttner.

Návštevu pána veľvyslanca ako aj výstavu sprostredkovala rakúska lektorka na Inštitúte germanistiky Filozofickej fakulty PU v Prešove Mag. phil. Angela Straka. Program rakúskeho veľvyslanca začal krátkym neformálnym stretnutím s členmi Inštitútu germanistiky, pokračoval otvorením spomenutej výstavy, kde predniesol príhovor a napokon sa v sprievode riaditeľky Inštitútu germanistiky doc. PhDr. Martyny Kásovej, PhD. stretol s prvým prorektorom Prešovskej univerzity prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD., s ktorým okrem iného hovoril o potrebe intenzívnejšej spolupráce medzi slovenskými a rakúskymi vzdelávacími inštitúciami.

Putovnú výstavu venovanú Berthe von Suttner (1843 – 1914) zorganizovalo Rakúske kultúrne fórum a koná sa pri príležitosti stého výročia smrti tejto rakúskej spisovateľky a mierovej aktivistky. Predchádzajúcou zastávkou výstavy bola Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, na pôde Prešovskej univerzity bolo možné výstavu vidieť do 30. apríla 2014. Otvorenie výstavy sprevádzala hojná účasť pracovníkov Inštitútu germanistiky FF PU a študentov. Na úvod sa prítomným prihovorela rakúska lektorka na IG Mag. phil. Angela Straka, ktorá následne odovzdala slovo rakúskemu veľvyslancovi, Dr. Josefovi Markusovi Wuketichovi, ktorý vo svojom krátkom príhovore poukázal na prínos Berthy von Suttner pre rakúsku, ale aj po nemecky písanú literatúru v širších súvislostiach. Zároveň poukázal na dôležitosť štúdia nemeckého jazyka v európskom kontexte. Napokon sa ujala slova študentka 3. ročníka Dominika Kerpčárová, ktorá vo svojom príhovore priblížila prítomným život a dielo Berthy von Suttner.

Barónka Bertha von Suttner, rodená grófká Kinská, sa narodila 9. júna 1843 v Prahe. Jej otec, Josef Kinský, bol poľným podmaršálom a pochádzal z jednej z najstarších šľachtických rodín v Čechách. Získala kvalitné vzdelanie, venovala sa hudbe a ovládala niekoľko jazykov, okrem nemčiny a češtiny aj francúzštinu, angličtinu a taliančinu. Po príchode do Viedne pracovala istý čas ako guvernanka v rodine veľkopriemyselníka Karla von Suttnera, kde sa zoznámila s jeho najmladším synom Arthurom, za ktorého sa aj napriek

matkinmu nesúhlasu vydala (1876). Aj s manželom odcestovala do Gruzínska, odkiaľ písala články do vienských a berlínskych novín a počas rusko-tureckej vojny pracovala v lazarete, kde spoznala nezmyselné ľudské trápenie, čo ovplyvnilo jej myslenie a priviedlo ju k novej filozofii: trápenie spôsobené vojnou je zlo, proti ktorému treba bojovať. Roku 1885 sa vrátili späť do Viedne a zmierili sa s rodinou. Ešte pred uzavretím manželstva pracovala

krátky čas ako guvernanka u Alfreda Nobela v Paríži, s ktorým ju spájalo dlhoročné priateľstvo. Roku 1889 vydala román *Die Waffen nieder!* (Zložte zbrane!), ktorý vyvolal veľký ohlas a zaradil ju medzi najvýznamnejších predstaviteľov medzinárodného mierového hnutia. V románe okrem iného zobrazuje aj udalosti po bitke pri Hradci Králové z roku 1866. Založila tiež rovnomenný časopis, prostredníctvom ktorého vyvíjala rôznorodé aktivity, okrem iného podporovala založenie Medzinárodného zmierovacieho súdu v Haagu, stála na čele mierových organizácií, vystupovala za práva žien, menšín a proti antisemitizmu. 10. decembra 1905 bola Berthe von Suttner udelená ako prvej žene Nobelova cena za mier, ktorú si prevzala 18. apríla 1906 v Kristianii (dnešné Oslo). Bertha von Suttner zomrela po krátkej chorobe vo veku 71 rokov 21. júna 1914 vo Viedni. Je možno iróniou osudu, že táto humanistická aktivistka a jedna z najznámejších žien obdobia pred prvou svetovou vojnou zomrela práve v „predvečer“ najväčšieho vojnového konfliktu dovtedajších dejín.

Mgr. Martin Surmánek

Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU

Multimediálny sprievodca Karpatsko – duklianskou operáciou

prof. Ing. Zoe Klusáková – Svobodová, CSc.
(dcéra arm. gen. Ludvíka Svobodu)
Mgr. Miroslav Klusák (pravnuke arm. gen. Ludvíka Svobodu, koordinátor projektu)
prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
(rektor Prešovskej univerzity v Prešove)
doc. RNDr. Radoslav Klamár, PhD.
(vedúci Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky)

kej, Slovenskej a Poľskej republiky. Prešovská univerzita v Prešove figuruje ako jeden z projektových partnerov. Na tvorbe multimediálneho sprievodcu významným spôsobom participujú aj členovia Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky (S. Slivková, Š. Koco, M. Michalko, J. Michalková a B. Miščíková). Úlohou tímu geografov je okrem spracovania základnej informačnej databázy cestovného ruchu zabezpečiť digitalizáciu a transformáciu analógových máp do digitálnej podoby tak, aby zdigitalizované údaje vykazovali kompatibilitu s inými údajovými formátmi, resp. umožnili ich integráciu na mapových portáloch. Takto spracované údaje vedú k integrácii s mapovým rozhraním multimediálneho sprievodcu využívajúcom podklad Google maps. V budúcnosti budú predstavovať jeden z komponentov GNSS navigácie mobilnej aplikácie sprievodcu.

Veríme, že projektová aktivita prispeje pozitívne k rozvoju cezhraničného regiónu a nadobudne dostatočne informatívny a edukatívny rozmer najmä u predstaviteľov mladšej generácie.

Ing. Mgr. Silvia Slivková
Foto: archív Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU

Slávnosť Veni Sancte

V pondelok 12. októbra otvorilo Univerzitné pastoračné centrum v Prešove nový akademický rok slávnosťou Veni Sancte. Tá sa začala sv. omšou o 19:00 v konkatedrále sv. Mikuláša, ktorú celebroidal emeritný arcibiskup Alojz Tkáč. Koncelebrantmi sv. omše boli kňazi UPC – Marek Varga a Pavol Hrabovec

svojej homílii na potrebu evanjelia v každodennom živote, ale i potrebu duchovnej čistoty a morálky v internetnom prostredí. Mladých taktiež povzbudil, aby sa nebáli kráčať proti prúdu doby. Slávnosti sa tiež zúčastnili zástupcovia akademickej obce na čele s rektorom Prešovskej univerzity v Prešove prof. René Matlovičom, ale i s vedením viacerých fakúlt Prešovskej univerzity i Vysokiej školy medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove. Sv. omšu na záver sprevádzal hosť Martin Husovský vlastnou piesňou „mesto v nás“, čím nadviazal na tematiku mesta, ktorej sa UPC chce počas celého roka venovať. Slávnosť pokračovala pohostením v priestoroch tzv. „čaviarne“ na Jarkovej ulici. Študenti tak aj prostredníctvom tejto slávnosti mohli načerpať duchovných síl do nového akademického roka.

Marek Kotulák
Foto: archív UPC Prešov

Matematické talenty Prešovského kraja na pôde PF PU

Matematická olympiáda (MO) je jednou z najstarších predmetových súťaží organizovaných pre žiakov základných a stredných škôl a je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. V školskom roku 2013/2014 bol na Slovensku organizovaný už 63. ročník súťaže. Vyhlasovateľmi MO sú *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky*, v spolupráci s *Jednotou slovenských matematikov a fyzikov* a *Slovenskou komisiou matematickej olympiády*. Poslaním MO je aktivizovať žiakov základných a stredných škôl v nadväznosti na výučbu matematiky v čase ich mimoškolskej činnosti, vzbudzovať u žiakov záujem o matematiku a jej aplikácie, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti a navyše prispievať k vyhľadávaniu žiakov talentovaných v matematike.

Súťaž je pre žiakov základných škôl organizovaná v piatich kategóriách, označených Z5 - Z9. Žiaci súťažia v jednotlivých kategóriách podľa zaradenia do príslušného ročníka ZŠ (resp. zodpovedajúceho ročníka osemročných gymnázií). Súťaž je v kategóriách Z5 - Z8 organizovaná v dvoch kolách (1. kolo - domáce, 2. kolo - okresné), v kategórii Z9 má MO tri kolá, pričom vyvrcholením súťaže v spomínanej kategórii je tretie - krajské kolo, organizované na úrovni samosprávnych krajov. Výber účastníkov krajského kola je realizovaný na základe dosiahnutých výsledkov v okresnom kole MO Z9. Krajské kolo MO v kategórii Z9 prebieha v jednotnom termíne v celej SR. Súťažiaci majú na riešenie štyroch úloh čas štyri hodiny, pričom pracujú samostatne. Každá úloha je hodnotená maximálne šiestimi bodmi. Úspešným riešiteľom je ten žiak, ktorý získa minimálne 12 bodov. Súčasťou hodnotenia je nielen samotný výsledok úlohy, ale predovšetkým opis použitej stratégie riešenia úlohy, ktorý je prezentovaný v písomnej forme. Dňa 19. marca 2014 sa na pôde Pedagogickej fakulty PU v Prešove konalo Krajské kolo Matematickej olympiády v kategórii Z9. Na organizácii podujatia sa podieľala Katedra matematickej edukácie Pedagogickej fakulty, v spolupráci s ABC Centrom voľného času v Prešove a Krajskou komisiou MO v Prešovskom kraji. Do krajského kola súťaže postúpilo 43 najúspešnejších riešiteľov okresného kola súťaže, ktoré sa konalo 22. 1. 2014 v jednotlivých okresoch Prešovského kraja. Súťaž otvorila doc. A. Prídavková, vedúca Katedry matematickej edukácie a podpredsedníčka Krajskej komisie MO v Prešovskom kraji. V úvode prítomných pozdravila a privítala doc. I. Scholtzová, prodekan

pre vzdelávanie na PF. Po úvodnej časti nasledovala štvorhodinová samostatná práca žiakov, zameraná na riešenie problémových úloh z matematiky. Dôležitou súčasťou žiackych riešení bol aj písomne spracovaný myšlienkový postup, využitý v procese riešenia každej úlohy. Jednotlivé žiacke riešenia boli následne hodnotené odbornou komisiou. Spomedzi všetkých účastníkov KK MO Z9 bolo 37 žiakov úspešnými riešiteľmi. Plný počet bodov (24) získali traja žiaci:
Peter BELCÁK - ZŠ Hrnčiarska 13, Humenné
Karol GRILLING - Spojená škola D. Tatarku, Poprad
Katarína KULKOVÁ - ZŠ Drienov

doc. RNDr. Alena Prídavková, PhD.
podpredsedníčka Krajskej komisie MO
Foto: archív autorky

Probačná a mediačná klinika GTF PU je tu pre vás

Na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove bola zriadená, pod záštitou pedagógov z Katedry aplikovanej edukológie JUDr. Renáty Dolanskej a ThLic. Emílie Halagovej, Probačná a mediačná klinika. Táto klinika vznikla z myšlienky prepojenia vyučovacieho procesu s praxou absolventmi a študentmi odboru Probačná a mediačná práca. Do hlavného koordinačného tímu sa pripojili študentky Bc. Mária Kovalická, Bc. Tatiana Kristiňáková, Bc. Anna Maďarová, Bc. Viera Marčinová, Bc. Anežka Medviďová a Bc. Františka Radvanská.

Hlavným cieľom kliniky je osveta a podpora širokého využívania a rozširovania mediácie pri riešení konfliktov a právnych sporov. Klinika podporuje uplatňovanie alternatívnych metód riešenia sporov a skúma požiadavky verejnosti vo vzťahu k mediácii a probácii. Vzhľadom k pripravovanej novele zákona o mediácii bola 28.10.2014 na pôde GTF PU uskutočnená IV. Rozprava k zákonu o mediácii. Na rozpravu bola pozvaná odborná verejnosť, ktorá diskutovala a pripomienkovala pripravovanú novelu. Pripomienky boli spracované a poslané na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, s ktorým má GTF PU podpísanú zmluvu o vzájomnej spolupráci.

Koordinálny tím Probačnej a mediačnej kliniky je pripravený odpovedať bezplatne každý utorok, v čase od 13:30 do 15:30, širokej laickej verejnosti na otázky týkajúce sa mediácie, uplatňovania mediácie a možnosti riešenia konfliktov v budove GTF na Ulici Biskupa Gojdiča 2, alebo emailom na adrese promedgtf@gmail.com. Ak chcete vedieť o tejto mimosúdnej metóde riešenia konfliktov viac alebo prekonzultovať váš problém či konflikt neváhajte navštíviť Probačnú a mediačnú kliniku.

Bc. Anežka Medviďová
Foto: archív GTF PU

Inovatívna forma spolupráce s cvičnými školami – neformálne vzdelávanie

Pedagogická prax študentov Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove je integrálnou súčasťou ich štúdia nielen v dennej, ale aj externej forme, a to počas celej dĺžky štúdia. Spolupráca s cvičnými školami, ktoré poskytujú študentom fakulty priestor pre realizáciu pedagogickej praxe, je veľmi dôležitá, a mala by byť neustále evalvovaná a spätňoväzbovo posudzovaná. Vzhľadom na vysoké počty študentov, predovšetkým v bakalárskej forme štúdia, je potrebné vstúpiť do spolupráce s čoraz väčším počtom cvičných pedagógov, ktorí sú ochotní prijať na pedagogickú prax našich študentov. Pre cvičného učiteľa či vychovávateľa je prítomnosť praktikantov v procese edukácie na jednej strane prestížou, no na strane druhej je to zodpovednosť za ukážkové prezentovanie metodicky excelentného výstupu, ktorý by mal byť brilantnou ukážkou jeho skúseností i pedagogického majstrovstva. Sme veľmi vďační cvičným školám a vážime si ich záujem o spoluprácu v rámci zabezpečenia pedagogickej praxe. Zo strany PF sme sa rozhodli recipročne zrealizovať, v spolupráci s cvičnou školou ZŠ *Májové námestie v Prešove*, projekt pod názvom *Klauniáda*. Spočíval v realizácii malého projektového zámeru v rámci projektu *KomPrax (Kompetencie pre prax)* pod gesciou IUVETNY – Slovenského inštitútu mládeže. Bol realizovaný 25. júna 2014 a zúčastnilo sa na ňom dvadsaťpäť dobrovoľníkov – študentov odboru predškolská a elementárna pedagogika v bakalárskej forme štúdia. Projekt koordinovala metodička pedagogickej praxe pre školský klub detí (ŠKD), dr. Erika Novotná, v spolupráci s vedúcou vychovávateľkou ŠKD, pani Boženou Petrušákovou a ostatnými cvičnými vychovávateľkami. Prostredníctvom projektových aktivít sme pre ŠKD zabezpečili kompletný popoludňajší záujmový program pre 253 detí. Hlavným cieľom projektu bolo

koordinovať, pripraviť a realizovať podujatie *Klauniáda* pre deti v mladšom školskom veku, ktoré navštevujú ŠKD. Špecifické ciele smerovali predovšetkým k získaniu zručností, skúseností mladých ľudí s organizovaním záujmovej voľnočasovej akcie, participovať v rámci jej prípravy i realizácie a preberať zodpovednosť za delegované úlohy. Zámerom projektu bolo poskytnúť mladým ľuďom – budúcim vychovávateľom a koordinátorom voľnočasových aktivít – priestor na nadobúdanie kompetencií facilitovať tvorivé dielne pre deti, zvýšiť ich motiváciu angažovať sa aj mimo povinností vyplývajúcich zo štúdia a zmysluplne využiť svoj voľný čas, realizovať sa a byť tvorivý.

Scenár projektu a obsah projektových aktivít boli venované téme priateľstvo. Akcia začala hromadným úvodným stretnutím v telocvični so všetkými deťmi z ŠKD, ktoré sa prostredníctvom dramatizácie *etudy* zoznámili s klaunami a boli vtiahnuté do deja príbehu. Uzavreli s nimi *pakt priateľstva*, ktorý bol spečatený *tancom priateľstva*. Klauni poprosili deti o pomoc pri riešení náročných úloh. Tie deti plnili už v jednotlivých výchovných oddeleniach v rámci workshopov, ktoré facilitovali študenti. Aktivity workshopov spočívali v dešifrovaní indicie, ktorá odhalila posolstvo priateľstva, prostredníctvom

zážitkových metód. Všetky aktivity boli zamerané na upevnenie vzťahov medzi deťmi, rozvoj sociálnych i komunikačných kompetencií a boli kompatibilné s cieľmi jednotlivých tematických oblastí výchovy. Všetky výchovné oddelenia klauni v priebehu realizácie workshopov postupne navštívili a deti im prezentovali splnené úlohy.

Projekt mal veľmi pozitívny ohlas. Cvičné panie vychovávateľky vyjadrili spokojnosť s jeho prípravou, organizáciou i realizáciou. Ocenili tvorivý prístup študentov, ich zanieťenie i empatický prístup k deťom. Panie vychovávateľky si pochvaľovali a ocenili aj takúto netradičnú formu spolupráce medzi cvičnou školou a PF a vyjadrili sa, že podobné podujatia uvítajú aj v budúcnosti.

Spätňá väzba od študentov bola rovnako pozitívna. Pre mnohých z nich to bol prvý priamy kontakt s deťmi a cenná skúsenosť, ako s nimi komunikovať, pracovať, zaujať ich a riešiť problémové situácie i flexibilne reagovať na náhle zmenené podmienky. Najväčšiu radosť z netradičného a originálneho popoludnia mali deti v ŠKD, ktoré si domov odnášali nezabudnuteľný zážitok.

PaedDr. Erika Novotná, PhD.
Foto: archív autorky

ERASMUS STAFF TRAINING v krajine ohňa a ľadu

Akureyri – pohľad na mesto z univerzitného kampusu

Môj prvý dojem z mestečka bol veľmi príjemný. Hneď ako som vystúpila z autobusu som uvidela dopravný semafor, ktorého červená farba bola v tvare srdiečka. Najprv som si myslela, že zle vidím, a že je to len mojou únavou po mnohých hodinách cesty. Avšak so srdiečkami som sa následne stretávala na každom kroku. Neskôr som sa od miestnych dozvedela, že tieto milé elementy sa začali objavovať v roku 2008, keď vypukla na Islande ekonomicko-politická kríza a mnoho ľudí v jej dôsledku trpelo depresiami.

Univerzita je súčasťou mesta od roku 1987. Z hotela som sa k nej dostala za pár minút mestskou dopravou, ktorá je v spomínanom meste zadarmo. Jej umiestnenie medzi horou a fjordom s nádherným výhľadom, pohladí nejednu dušu. Založenie univerzity bolo dôležité z hľadiska ekonomického rastu regiónu a predstavuje centrum budúceho plánovania vedomostnej spoločnosti. V priebehu relatívne krátkeho obdobia jej fungovania si vybudovala excelentnú medzinárodnú akademickú a výskumnú reputáciu a dobré vzťahy s priemyslom.

Univerzita v Akureyri (UNAK) je mladá a dynamická. Moderné budovy sú slušne vybavené a svojim študentom poskytujú nielen príjemné prostredie na načerpávanie veľkého množstva vedomostí, ale aj priestor na relax. Okrem moderného technického vybavenia prednáškových miestností, učební a laboratórií či maličkšej jedálne s typickou islandskou kuchyňou ma prekvapila veľká knižnica s počítačovou miestnosťou, kde bol značný počet študentov. Tí, ktorí si chceli aktívne oddýchnuť, trávili čas v telocvični a posilňovni. Univerzita ponúka mnoho študijných programov vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Tvoria ju tri školy – School of Business and Science, School of Health Sciences a School of Humanities and Social Sciences. Táto štruktúra čiastočne pripomína Prešovskú univerzitu v Prešove. Na rozdiel od našej *alma mater* však počet študentov na tejto univerzite neprevyšuje číslo 1600 a počet zamestnancov je asi 180. UNAK je najväčšou univerzitou na Islande mimo hlavného mesta, ktorá je pevne prepojená s priemyslom a rôznymi spoločenskými inštitúciami. Väčšina pedagogických zamestnancov pracuje na polovičný úväzok a druhá polovica úväzku je práve v jednom zo siedmich inštitútov. Čo sa týka domácich študen-

V polovici marca sa začala moja krátkodobá stáž, ktorá bola zameraná na školenie pracovníkov VŠ. Cieľom daného typu mobility je umožniť účastníkom vzdelávať sa prostredníctvom prenosu poznatkov alebo know-how a získať praktické skúsenosti relevantné pre súčasnú prácu zamestnanca a jeho profesionálny rozvoj. Taktiež ide o rozvoj spolupráce medzi vysokoškolskými inštitúciami a podnikmi.

Ako Erasmus koordinátorka na katedre ekológie FHPV PU sa mi vďaka rozhodnutia prodekana pre vedu, výskum a vonkajšie vzťahy prof. RNDr. Mariána Reiffersa, DrSc. dostala táto možnosť. Cieľová destinácia – HÁSKÓ-LINN Á AKUREYRI – Univerzita v mestečku Akureyri na magickom ostrove Island, kde som strávila päť dní. Akureyri je lokalizované na severe ostrova pri pobreží fjordu Eyjafjörður, šesť hodín cesty autobusom z hlavného mesta Reykjavík a má približne 17 000 obyvateľov. Jeho poloha je iba 60 km južne od polárneho kruhu.

to, zaujímavosťou je, že väčšina z nich má už pri nástupe na univerzitu vlastnú rodinu. Vekový priemer študentov je tak v porovnaní s väčšinou európskych VŠ vyšší. Aj z tohto dôvodu je vzdelávací systém systémovo iný ako u nás. Dištančná forma vyučovania predstavuje až 65 %.

Bakalárske štúdium trvá minimálne tri roky denného štúdia a vyžaduje dosiahnuť 180 ECTS. Sú to napríklad programy – biotechnologické štúdie, biznis administrácia, pedagogika, rybárske vedy, žurnalistika a média, právo, psychológia či sociálne vedy. Výnimku tvoria programy ošetrovateľstvo a pracovná terapia, pre ktorých ukončenie sú nevyhnutné 4 roky štúdia a 240 ECTS.

Uni – jedna z budov univerzity

Prezentácia Uni - moja prezentácia PU

Pre ukončenie magisterského štúdia sú potrebné ďalšie dva roky a 120 ECST v programoch biznis administrácie, pedagogiky, zdravotníckych vied, prírodných vied a práva. Postgraduálne štúdium je možné absolvovať v programe pedagogika, zdravotnícke vedy a polárne právo.

Zahraniční študenti majú na výber široké spektrum kurzov v anglickom jazyku. Pre rôzne študijné programy sa pripravujú tieto kurzy individuálne pre každý semester. Čo však nechýba nikdy, sú tri kurzy – *Islandský jazyk pre zahraničných študentov*, *Islandská príroda a geológia* a *Spoločnosť, história a islandská kultúra*, každý za 6 ECTS. Prostredníctvom týchto kurzov majú študenti možnosť nahliadnuť do komplexnosti islandského jazyka a jeho unikátnosti. Po niekoľkých vyučovacích hodinách sú študenti schopní porozumieť písanému a hovorenému jazyku ako aj základnej konverzácii s miestnymi obyvateľmi. Oboznamovanie sa s prírodou a geológiou je sprevádzané odborníkmi priamo v teréne, kde účastníci kurzu majú možnosť pozorovať zaujímavé prírodné úkazy ako sú geotermálne jazerá, nádherné vodopády, krátery či vyhasnuté, ale aj stále činné sopky. Na hodinách kultúry a histórie sa študenti oboznamujú s islandskou spoločnosťou od čias osídlenia ostrova až po dnešok, a majú tak možnosť čo najviac porozumieť miestnej komunite a jej zvykom. Všetky akademické programy na UNAK sú akreditované Ministerstvom vzdelávania a vedy.

Záujem o štúdium na tejto univerzite je veľký. Takmer vždy je vyšší počet prichádzajúcich študentov na mobilitu ako počet domácich, ktorí na mobility odchádzajú. Čo bolo pre mňa zaujímavé je to, že ich povedomie o Slovákoch a Slovensku vo všeobecnosti je známe. Svedčí o tom aj ich prezentačné video, ktoré vytvoril práve študent zo Slovenska.

Výskum je jedným z fundamentálnych aspektov univerzity. Vybrané programy sú zamerané na základný alebo na aplikovaný výskum. Cieľom je konsolidácia pozície UNAK-u vo vzťahu k podnikateľskému prostrediu a ďalšej spolupráci s partnermi na Islande aj mimo ostrova. Praktická výskumná činnosť je vo väčšine prípadov v rukách kvalifikovaných odborníkov akademickej obce, ale za jej administráciu zodpovedá *Centrum pre výskum a vývoj*. Okrem tohto centra je

s univerzitou úzko prepojených šesť ďalších centier: *Výskumné centrum detskej literatúry*, *Výskumné centrum zdravotníckych vied*, *Centrum školského vývoja*, *Islandské turistické výskumné centrum*, *Výskumné centrum proti násiliu* a *Centrum rybárskych vied*.

Môj tréningový plán bol zameraný na spoznanie vysokoškolského systému na Islande, možnosti štúdia pre študentov Prešovskej univerzity v Prešove a aktívne nadviazanie kontaktov pre budúcu spoluprácu. Päť dní na tejto univerzite bolo vyčerpávajúcich. Zoznámila som sa s niekoľkými pedagogickými aj nepedagogickými zamestnancami UNAK-u, ktorí ma zapojili do vyučovacieho procesu, aj do laboratórnej práce. Zúčastnila som sa na interaktívnej prednáške a navštívila niekoľko inštitútov. Mala som možnosť priamo v teréne pozorovať geologické zaujímavosti v najbližšom okolí Akureyri ako „jednodňová“ účastníčka kurzu *Prírody a geológie Islandu* pre zahraničných študentov. Moja prezentácia Prešovskej univerzity v Prešove priniesla dynamickú diskusiu, pri ktorej sa vymenili kontakty a prediskutovali sa možnosti a podmienky pre budúcu tvorivú spoluprácu. Navonok chladní Islandčania na mňa zapôsobili ako milí a srdeční ľudia, ochotní pomôcť a poradiť v každej situácii. Aktívne sa zaujímali o Slovensko, Prešov, aj o život na našej univerzite. V súčasnosti sa pracuje na príprave dohody bilaterálnej spolupráce v rámci programu Erasmus+, ktorá bude po podpísaní jednou z ďalších možností pre využitie mobility za účelom štúdia najmä pre študentov ekológie. Okrem toho sa vypracuje projekt EHP Slovensko, ktoré má momentálne otvorenú výzvu a vedenie Univerzity v Akureyri prisľúbilo aktívnu spoluprácu. Týmto projektmi sa rozšíria možnosti edukačného procesu našich študentov, ale aj ich učiteľov. Moja osobná skúsenosť je stále živá a vrelo odporúčam každému, kto má záujem sa neustále vzdelávať a spoznávať nové miesta, ľudí a kultúru, využívať možnosti, ktoré sú poskytované nielen cez známy projekt Erasmus+.

RNDr. Daniela Gruľová, PhD.
Katedra ekológie, FHPV PU
Foto: autorka

**Geotermálna oblasť - exkurzia počas kurzu
 Islandská príroda a geológia**

Prešovskí geografi súčasťou európskej Noci výskumníkov 2014

Mesiac september so sebou prináša začiatok nového akademického roka nielen na väčšine slovenských, ale aj zahraničných univerzitách. Práve v tomto období sa viacero slovenských univerzít, výskumných ústavov Slovenskej akadémie vied či ďalších vedeckých inštitúcií už po ôsmykrát zapojilo do celoeurópskej Noci výskumníkov, aby prezentovalo a spopularizovalo vedu a svoje vedecké úspechy pred očami širokej verejnosti. Tento čoraz viac vyhľadávaný festival vedy sa konal už tradične v posledný septembrový piatok paralelne v 33 štátoch Európy a hlavným mottom tohtoročného festivalu bol slogan „Veda je dobrodružstvo!“.

Slovenskí výskumníci sa usilovali priblížiť vedu práve ako dobrodružstvo, ktoré so sebou prináša plno prekvapení, objavov a inšpirácie v piatich slovenských mestách, a to v Bratislave, Žiline, Banskej Bystrici, Tatranskej Lomnici a Košiciach. Práve mesto Košice sa v tento deň stalo domovom aj pre prešovských geografov z Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU, ktorí získali možnosť prezentovať svoje vedecké úspechy na tomto prestížnom podujatí už druhý rok po sebe. V priestoroch obchodného centra Atrium Optima sa s takmer 40 vedeckými stánkami zaradili do klubu vedcov, ktorí tu absolvovali celodenný maratón propagácie svojich objavov, vynálezov či nových poznatkov. Naši geografi, v zložení RNDr. Štefan Koco, PhD., RNDr. Vladimír Solár, PhD., RNDr. Slavomír Bucher, PhD., Mgr. Martin Angelovič, PhD., Mgr. Tomáš Pasternák a Mgr. Viktor Verba, na festivale prezentovali využitie technológie LiDAR v geografickom výskume. V súvislosti s tým predstavili plnoautomatickú bezpilotnú helikoptéru Scout B1-100 s diaľkovým ovládaním spolu s integrovaným laserovým 3D skenerom Riegl LMS-Q160, ktoré sa stretli s obrovským záujmom verejnosti. Návštevníci geografického stánku si taktiež mohli prezrieť krátke video s popisom jednotlivých komponentov systému LiDAR, ako aj princíp jeho fungovania a využívania v teréne. Veľkému záujmu čelil aj počítačový simulátor, prostredníctvom ktorého si mohli návštevníci vyskúšať riadenie bezpilotnej helikoptéry za pomoci rádiového ovládača. Ten sa stal veľkým magnetom najmä pre študentov základných a stredných škôl z rôznych kútov východného Slovenska, ktorí sa veľmi rýchlo spriatelili aj s našim maskotom GAGym.

Svojou návštevou poctili „geografický stan“ aj významné osobnosti našej Alma mater na čele s rektorom Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. Reném Matlovičom, PhD., dekanou Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove doc. PhDr. Nadeždou Krajčovou, PhD. spolu s prodekanmi fakulty, či vedúcim Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky doc. RNDr. Radoslavom Klamárom, PhD. Veľké ohlasy zaznamenala najmä naša helikoptéra aj v radoch vedcov z iných vedeckých pracovísk, s ktorými sme si vymenili viacero cenných informácií a získali niekoľko vzácných kontaktov, ktoré by mohli napomôcť pri ďalšom napredovaní našej katedry. Celú akciu hodnotíme ako veľmi vydarený projekt nielen z dôvodu prezentovania svojich vedeckých úspechov, ale vnímali sme ju aj ako možnosť podeliť sa s našou prácou s verejnosťou, a najmä s mladou generáciou, pre ktorú sú takéto podujatia veľkým impulzom či motiváciou pre štúdium a záujem o vedu. Veď predsa veda je dobrodružstvo!

Mgr. Viktor Verba
RNDr. Štefan Koco, PhD.
Foto: autori

Service-learning vo vzdelávaní (školských) sociálnych pracovníkov a pracovníčok

Service-learning je kurzom, ktorý organizuje *Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU* úspešne už druhý rok. Vďaka *Nadácii Tatra banky* v rámci *Grantového programu Kvalita vzdelávania* bolo umožnené v letnom semestri akademického roku 2013/2014 využitie tejto vyučovacej a vzdelávacej metódy v kurze *Školská sociálna práca*. Zámerom projektu „*Service-learning vo vzdelávaní (školských) sociálnych pracovníkov*“ bolo obohatenie vyučovacieho procesu o aplikačný rozmer inovatívnou formou. Snahou bola pritom podpora zvýšenia povedomia o úlohách sociálnej práce v školskom prostredí, ako aj zlepšenie pripravenosti študentov a študentiek sociálnej práce pre prax v tejto sfére.

Tento kurz funguje na báze učenia sa službou, to znamená, že ide o nadobúdanie praktických odborných zručností a skúseností priamo v praxi s danou cieľovou skupinou. V našom prípade išlo o prácu s rómskymi žiakmi, žiačkami a ich rodičmi. Realizácia projektu prebiehala na pôde *Základnej školy s materskou školou, Svinia*. V rámci tohto kurzu bolo našim cieľom identifikovať problémové oblasti danej komunity a následne navrhnuť službu, ktorá by prispela k zlepšeniu vybraných problémov rómskej komunity. V rámci tohto kurzu sme navrhli niekoľko inovatívnych projektov zameraných na pomoc žiakom,

žiačkam ich rodičom a učiteľom. Na základe prieskumu terénu a swot analýzy sme zrealizovali projekt deň otvorených dverí s názvom „*Zisťovanie potrieb k lepšiemu životu*“, v rámci ktorého sme monitorovali potreby danej komunity prostredníctvom dotazníkov. Rovnako sme vypracovali aj návrhy viacerých ďalších projektov, ktoré sa týkali doučovania žiakov, žiačok a rodičov, zlepšovania finančnej gramotnosti v domácnosti rodín žiakov a pomoci pedagógom, pedagogičkám pri vyučovacom procese prostredníctvom asistentov učiteľa, ktoré si však pre svoje náročné organizačné zabezpečenie vyžadujú plánovanie a realizáciu v dlhšom časovom horizonte.

Ako vhodné východisko pre ich implementovanie v budúcnosti môže poslúžiť nami realizovaný projekt, ktorý sme zorganizovali dňa 17. 06. 2014 v areáli ZŠ Svinia. Na tento významný deň sme pozvali pedagógov, pedagogičky ZŠ Svinia, žiakov, žiačky 7. a 8. ročníka a rodičov týchto žiakov, ktorí boli pozvaní prostredníctvom nami vytvorených pozvánok (plagátov). Žiaci a žiačky týchto ročníkov si pre nás pripravili úžasný kultúrny program, ktorým nás milo prekvapili. Zároveň k programu prispeli aj rodičia žiakov a žiačok, prostredníctvom hudby a spevu. Cieľom tohto projektu nebola len zábava, ale hlavným cieľom bolo monitorovanie potrieb komunity a zlepšenie vzťahu medzi rodičmi a školou.

Program daného dňa mal presnú organizačnú štruktúru. V úvode programu sme si vypočuli rómsku hymnu prezentovanú pedagógmi. Nasledoval nami pripravený príhovor informujúci o priebehu a cieľi podujatia. Následne sme sa vybrali do vyhradenej miestnosti, kde sme uskutočnili anketu – monitoring potrieb, a to za účasti pedagogického zboru a rodičov žiakov. Program toho dňa dopĺňala aj výstava prác žiakov a ochutnávka sladkých dobrôt pripravených žiačkami školy, pod odborným dozorom jednej z pedagogičiek. Program bol zavŕšený tombolou so zaujímavými cenami. Celé podujatie sa nieslo v príjemnej atmosfére. Všetci zúčastnení vyjadrili spokojnosť s realizovaným podujatím. Ocenenie a pozitívna spätná väzba nás veľmi potešili a motivovali k ďalšej práci.

Tento kurz bol pre nás veľkým prínosom, pretože sme sa veľa naučili a nadobudli množstvo skúseností a poznatkov ohľadom školskej sociálnej práce, práce s rómskou komunitou, ohľadom tvorby a realizácie projektov, zároveň sme si upevňovali svoju schopnosť pracovať v tíme, keďže išlo o tímovú spoluprácu pri tvorbe a realizácii projektu. Učili sme sa prekonávať samých seba, prekonávať predsudky a obavy z práce s touto cieľovou skupinou.

Veľkou oporou bola pre nás školská sociálna pracovníčka pani Bc. Marianna Dluhošová, ktorá nám vďaka svojim dlhoročným skúsenostiam v oblasti práce s rómskou komunitou poskytovala cenné rady a nápady, za čo sme jej nesmierne vďačné. Vďaka patrí aj našim mentorkám Mgr. Michaele Skyba, PhD. a PhDr. Denise Šoltésovej, PhD. za ich odborné pripomienky, rady a podporu.

**Bc. Zuzana Čekanová, Bc. Mária Maťašová,
Bc. Andrea Ondovová, Bc. Martina Šoltésová,
Bc. Žaneta Wittnerová**
Foto: archív Inštitútu edukológie
a sociálnej práce FF PU

Logická olympiáda intelektovo nadaných žiakov opäť na PF PU v Prešove

Pri príležitosti 65. výročia vzniku Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa na jej akademickej pôde dňa 9. apríla 2014 uskutočnilo celoslovenské finále 2. ročníka Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov. Jeho hlavným organizátorom bolo *Občianske združenie Prešovské nadané deti a Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove*, spoluorganizátormi boli *Katedra špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove, mesto Prešov, Nadácia Intenda, Spoločnosť pre špeciálnu a liečebnú výchovu v Slovenskej republike a Okresný úrad, odbor školstva v Prešove*.

Podujatie moderovala doc. PaedDr. Bibiána Hlebová, PhD., ktorá privítala všetkých hostí, účastníkov podujatia a predniesla pozdravný list od ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaploviča, z ktorého citujeme: „Môj obdiv si zaslúžia všetci žiaci, ktorí sa do celoslovenskej Logickej olympiády zapojili, zvlášť Vy, ktorí ste postúpili do finále. Verím, že sa

Vám vo Vašom ďalšom živote podarí skúsenosti nadobudnuté počas Vašich školských rokov zúročiť, a že každý, kto mal podiel na Vašom rozvoji, bude môcť byť na Vás právom hrdý...“.

O slávnostné otvorenie podujatia sa zaslúžili aj pozvaní hostia svojím príhovorom, a to prorektor pre vzdelávanie Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD., dekanka Pedagogickej fakulty PU v Prešove doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., a riaditeľka Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Mgr. Ľubica Richmanová Fabišková.

Logická olympiáda intelektovo nadaných žiakov bola už druhým stretnutím nadaných žiakov z celého Slovenska. V tomto ročníku dali organizátori priestor nielen žiakom so všeobecným intelektovým nadaním navštevujúcim triedy pre nadaných žiakov, ale aj intelektovo nadaným žiakom, ktorí boli individuálne začlenení (integrovaní) v štandardných triedach základných škôl. Po minuloročnom testovaní 1526 žiakov v školských kolách, došlo k zvýšeniu záujmu žiakov o Logickú olympiádu a v tomto roku sa školských kôl zúčastnilo až 2254 z celého Slovenska.

Logická olympiáda zaujala aj pedagógov, rodičov, študentov či laickú verejnosť, pre ktorých bol pripravený s testovaním žiakov paralelne prebiehajúci odborný seminár pod názvom *Rozumieme nadaným*. Medzi odborníkmi, ktorí prednášali a diskutovali o problematike nadania a edukácie žiakov s nadaním, bol aj významný psychológ doc. PhDr. Vladimír Dočkal, CSc., z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, PhDr. Jana Jurášková, PhD., zo Súkromnej základnej školy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním v Bratislave, Mgr. Martina Mátychová, PhD., z Centra nadania v Bratislave, PhDr. Viera Jurečková, z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Košiciach. Súčasťou od-

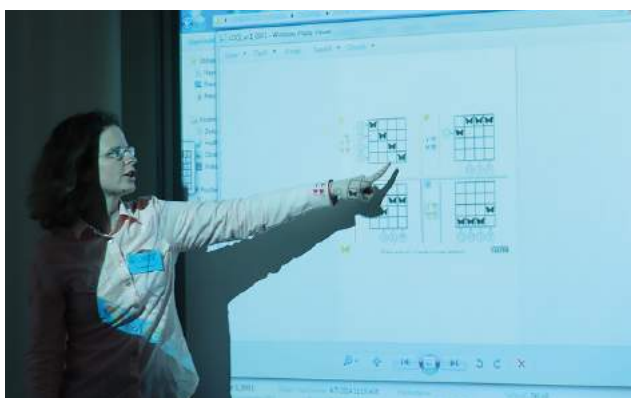
borného seminára bola aj prezentácia didaktickej pomôcky Logiformes.

Testovanie 100 finalistov školských kôl prebiehalo v dvoch súťažných kategóriách. V kategórii A súťažili žiaci 1. až 4. ročníka základných škôl, v kategórii B zasa žiaci 5. až 9. ročníka základných škôl. Úlohy pre žiakov boli zamerané na matematický, priestorový a logický úsudok, oproti minulému roku aj na verbálne myslenie. Po náročnom dvojkoľovom testovaní

finalistov školských kôl bolo pre žiakov pripravené netradičné stretnutie s pomôckou Logiformes vo forme *Logiformiády a hudobný workshop*. Žiakov zaujali najmä prezentácie a atraktívne precvičovanie zadaní v Logiformiáde, pri ktorých museli pracovať s niekoľkými informáciami súčasne (farba, tvar, pozícia), a tak si precvičiť aj svoje schopnosti. Pre žiakov príťažlivým bolo aj stretnutie so spevákom Martinom Husovským z prešovskej hudobnej skupiny Komajota v rámci hudobného workshopu. Martin sa zhostil svojej úlohy vynikajúco, predstavil nielen svoje piesne, ale zapojil aj žiakov do aktivít, a to nielen spevom, ale aj vlastnými názormi na zvuk, hudbu, melódiu.

Vyhlasenie víťazov 2. ročníka celoslovenského kola Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov sa nieslo v znamení napätého očakávania nielen jeho hlavných aktérov – žiakov, ale aj ich rodičov, učiteľov či médií. Víťazi súťaže v oboch kategóriách si odniesli okrem skvelého pocitu aj vecné dary podľa svojho umiestnenia (tablety, čítačky elektronických kníh, série 5 DVD spracovaní filmu *Hobit*, poukážky v hodnote 100 €, 50 € a 30 € na nákup kníh z ponuky vydavateľstva Orbis Pictus Istropolitana). Ocenené boli aj tie základné školy, ktorých víťazi sa umiestnili na mieste 1. až 3. v oboch súťažných kategóriách, a to členstvom v klube Orbis Pictus Istropolitana.

Spomedzi finalistov 2. ročníka celoslovenského kola Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov obsadili v kategórii A prvé tri miesta: Nikolas Hamarik (ZŠ, Jilemnického 1035, Zvolen), Bibiána Pavlíková (ZŠ,

Hrnčiarska 13, Humenné) a Lucia Ličáková (SZŠ Bajkalská 20, Bratislava). V kategórii B sa na prvom mieste umiestnila Mária Mičeková (ZŠ, Slovenských partizánov 1133/53, Považská Bystrica), na druhom mieste Bruno Sagan (ZŠ s MŠ, Vančurova 38, Trnava) a na treťom mieste sa umiestnila Roxana Rajtáková (ZŠ, Krosnianska 4, Košice).

V histórii existencie tried pre intelektovo nadaných žiakov pri základných školách na Slovensku bol druhý ročník celoslovenského kola Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov svojím rozsahom doteraz najväčšou akciou, ktorá bola realizovaná pre túto skupinu detí. Zároveň ide o ojedinelú akciu, v rámci ktorej si mali možnosť pomeriť svoje sily medzi sebou nadaní žiaci z celého Slovensku. Preto sa v mene všetkých organizátorov tešíme začínajúcej tradícii, ktorá je spojená aj s akademickou pôdou Prešovskej univer-

zity v Prešove a mestom Prešov, taktiež spokojnosti samotných súťažiacich, ako aj ich rodičov a učiteľov, ktorá nás utvrdzuje v tom, že realizované podujatie splnilo svoj cieľ a malo význam, lebo poznať a rozvíjať nadanie žiakov má vždy zmysel. Organizátorov pozitívne výsledky a ohlasy podporili v myšlienke pokračovať aj v budúcnosti v ďalších stretnutiach v rámci Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov, a tak ako 1. ročník Logickej olympiády intelektovo nadaných žiakov priniesol so sebou mnohé ďalšie akcie, ako napr. logické sústreďenie nadaných žiakov s názvom *IQáčik*, *IQ škola*, *Večer Talentov* či vznik portálu nadaných detí

s celoslovenskou pôsobnosťou *IQkids.sk*, budú môcť aj ďalšie ročníky efektívne prispievať aj ďalšími formami do rozvoja edukácie žiakov s nadaním.

Stretnutie nadaných žiakov na našej akademickej pôde bolo pre nich jedným z nezabudnuteľných zážitkov i poučení a isto prežili príjemné chvíle, napätie i očakávanie, na ktoré budú ešte dlho spomínať. Podľa vyjadrení samotných zúčastnených, ich úsmevov, ale aj nových kamarátstiev a kontaktov sa domnievame, že takéto stretnutie má význam organizovať, rovnako ako poznať a rozvíjať nadanie žiakov. Katedra špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove bude kreativitou žiakov s intelektovým nadaním vždy otvorená a ústretová.

PaedDr. Lucia Hrebeňárová, Ph.D., Mgr. Ľuboš Lukáč
Foto: archív Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU

Deň narcisov 2014

Deň narcisov sa tohto roku uskutočnil 11. apríla 2014. Tak ako po iné roky, aj tento rok sa mohla verejnosť zapojiť do verejnej zbierky, s cieľom poskytnúť finančné prostriedky ľuďom s onkologickým ochorením.

V spolupráci s Ligou proti rakovine ide o najväčšiu verejnoprospešnú finančnú zbierku na Slovensku. Cieľom Dňa narcisov je vniesť problematiku boja proti rakovine, ako aj pravdu o súčasnom postavení chorých na Slovensku bližšie k ľuďom – do ulíc.

Jeho symbolom je žltý narcis – kvietok jari a nádeje, ktorý si ľudia pripínajú v tento deň na svoj odev, ako znak solidarity s osobami postihnutými rakovinou. Deň narcisov každoročne pomáhajú organizovať spolu s Ligou proti rakovine stovky spoluorganizátorov po celom Slovensku. Sú to pobočky Ligy proti rakovine, spolky, mestá, školy, kluby dôchodcov, združenia Slovenského červeného kríža a mnoho ľudí dobrej vôle. Prerozdelenie dobrovoľných finančných príspevkov sa orientuje na tri hlavné oblasti: psychosociálna starostlivosť o onkologických pacientov a služby pre zlepšenie kvality ich života a života ich najbližších, výchova, informovanosť a prevencia, zameriavajúca sa nielen na pacientov, ale na laickú a odbornú verejnosť a najmä na mládež, prenos výsledkov klinického a základného výskumu do diagnostiky, liečby a rehabilitácie onkologických pacientov. Finančné prostriedky, získané z verejnej zbierky, následne Liga proti rakovine vracia do spoločnosti a do vlastných projektov, ktorými priamo poskytuje služby a pomáha tým, ktorí bojujú s rakovinou.

V rámci podpory a prevencie nádorových ochorení sa aj študenti Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, študijného programu ošetrovateľstvo, pridali v tento deň k dobrovoľníkom, aby svojou aktívnou účasťou podporili túto kampaň. Poskytovali verejnosti vhodný propagačný materiál a dávali rady tým, ktorí sa aktívne zaujímali o prevenciu nádorových ochorení. V rámci FZO PU v Prešove sa zapojilo do zbierky / Deň narcisov 2014 / spolu 30 študentov 1. ročníka odboru Ošetrovateľstvo.

Deň narcisov sa v meste Prešov skončil úspešne. Verejná finančná zbierka dosiahla hodnotu **14108,50 €**. Veríme, že vyzbierané finančné prostriedky pomôžu všetkým pacientom trpiacim na nádorové ochorenia a ich rodinám. Za spolupatričnosť a ochotu pomáhať všetkým srdečne ďakujeme.

PhDr. Gabriela Kuriplachová, Ph.D.
PhDr. Zuzana Šimová, Ph.D.
Foto: archív Katedry ošetrovateľstva, FZO PU

Rómisti z PU v Prešove na výročnej konferencii Gypsy Lore Society

V priebehu 11. – 13. septembra 2014 sa na Slovensku po prvýkrát konalo výročné zhromaždenie Gypsy Lore Society, spojené s konferenciou rómskych štúdií. Gypsy Lore Society (GLS) je najstaršou medzinárodnou organizáciou združujúcou odborníkov zaujímajúcich sa o Rómov a analogické potulné či kočujúce skupiny. Organizácia bola založená v Londýne ešte v roku 1888 a v súčasnosti oficiálne sídli v USA. Spoločnosť vydáva odborný časopis *Romani Studies* a štvrťročne informačný bulletin. Úlohy usporiadať výročné zhromaždenie a konferenciu v roku 2014 sa zhostil Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave, kde sa podľa vyjadrení, v rámci panelu sumarizujúceho vývoj romistiky na Slovensku, podarila generačná výmena odborníkov – romistov. Práce Arneho Manna tak v posledných rokoch dopĺňajú romistické výskumy a publikácie Tomáša Hrustiča a Tatiany Podolinskej, ktorí boli hlavnými organizátormi podujatia.

Ako skonštatovala v úvodnom príhovore prezidentka Gypsy Lore Society Elena Marushiaková, rómska otázka sa v posledných dvoch desaťročiach stala jednou z najaktuálnejších a v súčasnosti dosahuje svoj vrchol z celoeurópskeho hľadiska, čo dokumentovala aj konferencia v Bratislave. Je pochopiteľné, že vzhľadom k verejným debatám sa záujem o rómske komunity stal relevantnejším aj pre akademikov a akademické pracoviská. Konferencia v Bratislave predstavovala míľnik nielen počtom príspevkov a prítomných odborníkov, zároveň odzrkadľovala aj kvalitatívnu

zmenu. Príspevky a odborníci prišli a informovali o krajinách a z perspektív disciplín, ktoré doteraz neboli zastúpené medzi členmi Gypsy Lore Society. Diskusie v rámci konferencie tak mohli nadobudnúť inter-

disciplinárnejší a komparatívnejší charakter.

Na pôde Vysoké školy ekonomickej a sociálnych vied v Bratislave, kde sa celé podujatie konalo, konferenciu otvorila riaditeľka Ústavu etnológie a hlavná organizátorka Tatiana Podolinská. Úvodné príhovory patrili členovi predsedníctva SAV Jurajovi Marušiakovi, vedúcemu zastúpenia Európskej komisie v SR Dušanovi Chrenkovi, Splnomocnencovi vlády pre rómske komunity Petrovi Pollákovi a prezidentke Gypsy Lore Society Elene Marushiakovej. Všetky príhovory vyjadrili podporu odbornej verejnosti venujúcej sa výskumu Rómov a jej miestu v riešení problémov a otázok spojených s rómskymi komunitami.

Po úvodných príhovoroch nasledovala hlavná prednáška profesora Thomasa Actona s názvom „Prečo potrebujeme pozdvihnúť našu hru s číslami“. Prednáška upozorňovala na problém štatistického zisťovania počtu Rómov a iných etnických populácií. Na príklade pravidelného sčítania vo Veľkej Británii prednáška dokumentovala neustály posun v etnických identifikáciách všetkých etnických skupín, nielen Rómov. Podľa Thomasa Actona deklarovanie etnickej identity nie je stálou ľahko vyčísliteľnou kategóriou ako napríklad farba očí, oveľa viac sa podobná na premenné spojené s postojmi ako sú vierovznanie alebo politické preferencie. Pokiaľ nechceme, aby veľkosť rómskej populácie bola premennou závislou na sociálnej nerovnosti, predsudkoch a diskriminácii, je potrebné vytvoriť model, ktorý by určil a kvantifikoval faktory, kto-

ré determinujú pocity príslušnosti k rómskemu etniku, kde socializácia do rómskej kultúry je iba jedným z určujúcich faktorov.

Konferencia bola po prvýkrát organizovaná v podobe oddelených panelov pokrývajúcich špecifické témy, čo prezidentka GLS taktiež charakterizovala ako pozitívny kvalitatívny posun. Po úvodnej prednáške konferencia pokračovala paralelne v rámci ďalších tematických panelov pokrývajúcich veľký diapazón tém prítomných v romistických diskusiách a odborných časopisoch.

Urobiť detailný prehľad všetkých vystúpení alebo aspoň panelov nie je v kapacitných možnostiach tohto článku. Všetci záujemcovia si však môžu pozrieť program ako aj abstrakty všetkých vystúpení na stránke Ústavu etnológie SAV. V krátkosti však by sme sa pristavili pri účasti zástupcov Prešovskej univerzity v Prešove na tomto podujatí. Aj keď romistika v podobe samostatného Ústavu rómskych štúdií na Prešovskej univerzite v Prešove je relatívne novou aktivitou, zastúpenie pracovníkov PU na tejto konferencii nebolo nezanedbateľné.

Alexander Mušínska, okrem toho, že bol jedným zo spoluorganizátorov panela *Skúsenosti, problémy a rómske štúdie na Slovensku a v bývalom Československu* (The experience, Problems, and romani Studies of roma/Gypsies in Slovakia and Former Czechoslovakia), vystúpil

PBF PU v Krakowe „Dialóg a služba spoločenstvu Jána Pavla II.“

v rámci panelu so samostatným príspevkom, v ktorom sa zame-
ral na prezentáciu výsledkov ro-
mistických akademických výskum-
ov v oblasti spoločenských vied.
Okrem prezentácie najkvalitnej-
ších výstupov romistických štúdií
v nedávnej minulosti, veľký záu-
jem vzbudil posledný výstup kvan-
titatívnych výskumov – Atlas róms-
skych komunít na Slovensku 2013.
Lucia Segľová v paneli *Historic-
ké perspektívy* prezentovala v slo-
venských podmienkach novátor-
ský historický výskum zameraný
na perzekúcie Rómov v regióne
Turca v období Slovenského štá-
tu. Na príklade jedného regiónu
vďaka detailnému historickému
a antropologickému výskumu do-
kumentovala rôznorodé spôso-
by realizácie a následné dôsledky
všeobecných perzekučných opat-
rení na život Rómov v jednotli-
vých lokalitách regiónu. Vystúpe-
nie zaujalo niekoľkých prítomných
historikov zaoberajúcich sa témou
rómskeho holokaustu v Európe
a priamo na konferencii vznikol
prísľub medzinárodnej slovensko-
chorvátskej spolupráce pri výskum-
e histórie Rómov počas druhej
svetovej vojny.

Biologické výskumy zamerané na
špecifické ochorenia medzi sloven-
skými Rómami, prezentovali pra-
covníci Centra excelentnosti ekoló-
gie živočíchov a človeka FHPV PU
v Prešove Dana Gábriková a Soňa
Mačeková. Aj keď na tejto konfe-
rencii sa zúčastnili iba tieto dve
výskumníčky z centra excelent-
nosti, prezentovali výsledky ko-
lektívneho výskumu, do ktorého
bolo zapojených viacej vedeckých
pracovníkov (prof. Ivan Bernasov-
ský, Martin Mystrík, Daniela Grej-
táková ai.).

Mgr. Lucia Segľová, PhD.
Foto: archív Ústavu rómskych
štúdií PU

V metropole Malopoľského vojvodstva v južnom Poľsku, v hlavnom meste
poľskej kultúry ležiacom na rieke Visla, v najužšom mieste tzv. krakovskej
brány, ktorá spojuje Sandomerskú kotlinu s kotlinou Osvetimskou, v *Kra-
kove*, sa 3. apríla 2014 konala medzinárodná vedecká konferencia pod zá-
štitou Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove.

Konferencia bola organizovaná Inštitútom sociálnej práce Pápežskej uni-
verzity Jána Pavla II. v Krakove, pod vedením dr. hab. Małgorzaty Dudy,
riaditeľky inštitútu a niesla sa témou: „*Dialóg a služba spoločstvu Jána
Pavla II.*“ Medzinárodná vedecká konferencia bola aj duchovnou a inte-
lektuálnou prípravou na očakávanú slávnosť kanonizácie, sviatosť sväto-
rečenia Jána Pavla II.

Konferenciu obohatil svojou prítomnosťou a vystúpením kardinál *Stanisław
Dziwisz* – primas poľský a krakovský metropolita, ako aj bývalý osobný
tajomník pápeža Jána Pavla II.

Čestný patronát konferencie ďalej tvorili. Kardinál *Marián Jaworski* – eme-
ritný arcibiskup z Lvova. Osobne poznal Jána Pavla II. a hodinu pred jeho
smrťou vyslúžil blahoslavenému Jánovi Pavlovi II. sviatosť pomazania
chorých a *arcibiskup, metropolita Mons. Ján Babjak z Prešova*.

K hosťom konferencie patrili aj:

Riaditeľ Inštitútu rodiny Jána Pavla II. v Bratislave *prof. PhDr. Stanislav
Vojtko, PhD.* Za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu Prešovskej univerzity
v Prešove, ktorá ako prvá zahraničná inštitúcia vytvorila dohodu o spolu-
práci s Inštitútom sociálnej práce Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Kra-
kove, boli medzi pozvanými aj prodekan pre vzdelávanie *doc. PhDr. Tomáš
Hanganí, PhD.* a odborný asistent Katedry kresťanskej antropológie a soci-
álnej práce *PhDr. ThDr. Maroš Šip, PhD.*

Umenie dialógu Jána Pavla II. s každým človekom vyzdvihol a prítomným
sa v úvode prihovril aj rektor Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krako-
ve *ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak*.

Po slávnostnej časti otvorenia konferencie nasledovala po spoločenskom
obede druhá časť konferencie pod vedením odborníkov a vedeckých pra-
covníkov z rôznych oblastí a za prítomnosti hojného počtu študentov, kto-
rá bola rozdelená na tri sekcie:

sekcia dialogická – Inštitútu náuky o rodine (sekcia statusu rodiny, ústavy
rodiny – výchova k dialógu v rodine)

sekcia sociálnej práce – Inštitútu sociálnej práce (sociálna práca ako pro-
fesia a sociálny dialóg)

sekcia sociálnej komunikácie – Inštitútu žurnalistiky a sociálnej komuni-
kácie (tvorba média ako účasť na dialógu)

Oficiálny program medzinárodnej vedeckej konferencie bol zakončený
slávnostným rautom účastníkov.

PhDr. Daniela Cehelská
Foto: archív PBF PU v Prešove

„Za pravekými nálezmi je potrebné vždy vidieť ich tvorcov“

Rozhovor s archeológom dr. hab. Marekom Nowakom z Inštitútu archeológie Jagelonskej univerzity v Krakove

Archeológ dr. hab. Marek Nowak už takmer dvadsať rokov spolupracuje s doc. Mariánom Vizdalom z Inštitútu histórie FF PU v Prešove. Okrem realizácie výskumu staroneolitického sídliska v Moravanoch pri Michalovciach sa podieľal aj na prieskume povodia Tople, kedy sa priebežne zisťovalo osídlenie v oblasti. Výsledkom tejto dlhoročnej spolupráce má byť výstup v podobe monografie, ktorá by mala vyjsť nasledujúci rok. M. Nowak si počas návštevy našiel čas aj na prednášku pre našich študentov a po nej na zaujímavý rozhovor.

AV: Ako ste sa pán docent dostali k archeológii? Čo rozhodlo o Vašom výbere archeológie ako študijného odboru?

Marek Nowak: Nie je ľahké odpovedať na túto otázku, pretože som nebol vždy rozhodnutý stať sa archeológom. Po celý čas na strednej škole som chcel byť historikom, archeológiu som si vybral až v závere stredoškolského štúdia, kedy som mal pocit, že archeológovia môžu vďaka stále novým objavom významnejšie vplývať na poznávanie dejín.

AV: So skutočnou archeológiou ste sa teda stretli až keď ste nastúpili na vysokú školu...

Marek Nowak: Áno, na začiatku štúdia sme mali tzv. nultú prax, ktorá je pred nástupom do prvého ročníka.

AV: Prečo ste sa zamerali vo svojom odbore na neolitizáciu, prečo nie na iné obdobie?

Marek Nowak: Neolit je podľa mňa zaujímavý v tom, že sa viaže na prvú zásadnú zmenu v dejinách ľudstva, na tzv. neolitickú revolúciu. Keď si uvedomíme, koľko miliónov rokov pred neolitom ľudia existovali výlučne na zberačsko-loveckom spôsobe života a v danom momente prešli na produktívne hospodárstvo, tak to bolo takou veľkou revolúciou, že dôsledky tejto zmeny môžeme v podstate vidieť dodnes. Bola to taká prelomová revolúcia, ktorú môžeme významovo prirovnať k priemyselnej revolúcii v 18. a 19. storočí.

AV: V predchádzajúcich obdobiach paleolitu sa ľudia dlhé tisícročia živili zberačsko-loveckým spôsobom života. Ide tu teda predovšetkým o zmenu spôsobu myslenia?

Marek Nowak: Istotne. Vlastne tá zmena hospodárstva bola spätá so zmenami v mentalite, v spôsobe vnímania sveta, cez zmeny spoločenské. Počiatky neolitu sú vďaka archeologickým nálezom zjavné, pretože sú veľmi odlišné od predchádzajúcich objavov. Zmeny nastávajú v sídliskách a pohrebiskách, je tu množstvo javov, ktoré sa objavujú len v neolite a nevyskytujú sa v inom období, ani paleolite, ani mezolite. Neolit potvrdzuje, že ľudské kultúry sa zásadne zmenili a to ma na tom najviac zaujalo.

AV: Ktorý objav vo svojej kariére archeológa pokladáte za najvýznamnejší?

Marek Nowak: Možno trochu neskromne poviem, že za kľúčový moment svojej kariéry určite považujem publikovanie svojej knihy „Druhá etapa neolitizácie Poľska“. Prioritu nespájam s terénnymi výskumami lokalít, ale teoretickou rovinou ich vyhodnocovania.

AV: Ktorí Vaši učitelia boli pre Vás na Archeologickom inštitúte najväčšou inšpiráciou a vzorom?

Marek Nowak: Odpoveď môže byť paradoxná, ale zaujali ma tí profesori, ktorí sa zaoberali neskoršími obdobiami, nie dobou kamennou. Určite takým najväčším vzorom bol už nežijúci profesor Kazimierz Godlowski, špecialista na dobu železnú, s ktorým som počas štúdia absolvoval viaceré výskumy. Niečo som sa naučil aj od kolegov, ktorí sa zaujímali dobou bronzovou a stredovekom. Bola to dobrá škola pre metodiku a organizáciu výskumov.

AV: Aké sú základné rozdiely v archeologických bádaniach, resp. v práci archeológov všeobecne v Poľsku a na Slovensku?

Marek Nowak: Povedal by som, že veľa rozdielov nemá. V zásade aj poľská aj slovenská archeológia prináležia tzv. kontinentálnemu prúdu archeológie, ktorá

započala svoj vývoj vo veľkej miere pod silným vplyvom nemeckej archeológie, ešte takej klasickej solídnej nemeckej archeológie z konca 19. a zač. 20. storočia. Z tohto pohľadu sú obidve archeológie podobné, to znamená, že ten istý dôraz dávame na spracovanie archeologického materiálu, typológie a chronológie. Menšiu mieru prikladáme napríklad na antropologické bádanie. Tu sa však začínajú realizovať už mladší kolegovia, ktorí sa snažia preberať anglosaskú archeológiu. Pod ňou rozumieme predovšetkým antropológiu. Keďže staršia generácia archeológov je ešte z kontinentálneho prúdu a mladšia inklinuje k anglosaskej archeológii, je na mieste otázka, či je možné nájsť v tomto zjednotenie.

AV: Aké sú podľa Vás perspektívy archeológie?

Marek Nowak: Očakával som túto otázku (úsmev). Keďže nikto nevie, čo bude v budúcnosti a niektoré predpovede sa môžu o niekoľko rokov zdať smiešne, ja by som preto iba povedal, čo sa očakáva v najbližšej dobe. Pre archeológov bude určite dôležité čoraz viac dôkladnejšie spracovanie archeologického materiálu. Tak dôkladne, ako to bude len možné. Novú perspektívu v archeológii vidím aj v čoraz väčšom stupni využívania nových výskumných metód, predovšetkým takých, ktoré sú prepojené s inými odbormi, ako napr. archeogenetika, alebo využívanie GIS. Ďalšou perspektívou v stredoeurópskej archeológii je inteligentné využívanie anglosaskej archeológie. Nie nasledovanie jej literárneho spôsobu písania, ale využívanie niektorých teoretických výhod a pridanie antropologického rozmeru do našej archeológie. Niekedy z našich prác môže vyvstať dojem, že popisujeme históriu len črepov, kamenných nástrojov, či kovových artefaktov, že v neolite alebo dobe bronzovej nežili ľudia, ale nástroje, spony a mince. Môže sa zdať, že to spony sa rozmnožovali, migrovali a transformovali sa. Za tým všetkým však stáli ľudia, a oni boli za všetko zodpovední. Za pravekými nálezmi je potrebné vždy vidieť ich tvorcov. My archeológovia by sme mali mať preto na pamäti, že tie spony, alebo nápisy, či mince stvorili ľudia. Samozrejme, ľahko sa to hovorí, ale ako prepojiť tú materiálnu kultúru na ľudskú, na ideologickú, či duchovnú sféru? Je to ťažké.

AV: Ako vidíte chronológiu v budúcnosti? Posunie sa?

Marek Nowak: V prípade neolitu ťažko poukázať na metódy, ktoré by boli alternatívne k rádiokarbonovej. K posunu chronológie som skeptický. Je to preto, lebo sám si pamätám na podobné diskusie ešte počas môjho štúdia. Vtedy všetci tvrdili, že termoluminiscencia nám umožní dôkladnejšie datovanie, no za 25 rokov sa prakticky nič nezmenilo. Rádiokarbonová metóda už taktiež pravdepodobne došla na hranice svojich možností, od istého času sa dáta vo väčšej precízności nezískavajú.

AV: A nejaká nová metóda?

Marek Nowak: Nemyslím. Z toho čo viem, nikto na nejakej alternatívnej metóde nepracuje.

AV: A čo dendrochronológia?

Marek Nowak: Samozrejme, najlepšie by bolo, keby sme mohli zlepšovať dendrochronologické datovania, avšak stále by museli byť dobre zachované veľké fragmenty dreva. A to je zriedkavosť.

AV: Ktorý odbor archeológie zaznamenal najväčší progres?

Marek Nowak: Vymysleli ste samé ťažké otázky (smiech). Možno genetika. Tá má ale tiež rezervy. Keď

sú genetické dáta konfrontované s archeologickými a keď je výklad vykonaný len cez genetikov, vo svetle archeologickej vedy je výsledná interpretácia nepravdivá. Určite však rozvoj majú počítačové metódy a metódy prepojené s geografiou. Čo sa týka období, v stredoeurópskej archeológii s radosťou zisťujem, že veľký rozvoj prežíva archeológia neolitu a doby bronzovej. Majú najviac noviniek, najviac nových teórií, ako keby epocha železa či možno paleolit zostali v pozadí, ale to je len môj osobný názor a ešte z poľskej perspektívy.

AV: Kde sa v súčasnosti Archeologický inštitút podieľa na archeologických výskumoch?

Marek Nowak: Začínajúc od východu, je to Ukrajina a Rusko. V Európe vykonávame výskumy v Grécku, Portugalsku a na Cypre. S nemeckými kolegami máme viacero projektov, tie sa ale týkajú predovšetkým písania publikácií a spracovania materiálov. V Egypte robí výskum oddelenie archeológie pre Blízky východ na preddynastických lokalitách a bádanie náš inštitút prevádza aj v Amerike v Guatemale, kde realizujeme pravidelné výskumy. V Peru vykonávame výskum taktiež, avšak v menšej miere. Nedávno sme nadviazali kontakty s Čínou aj s Kambodžou. Tam náš študent vedie samostatný výskum v spolupráci s univerzitou v Sydney. V Európe vedíme ešte spoluprácu s Maďarskom, ktorá sa týka neolitu.

AV: A so Slovenskom.

Marek Nowak: Áno a so Slovenskom (úsmev).

Mgr. Adriána Voľanská

Foto: archív Inštitútu histórie FF PU

Dr. hab. Marek Nowak

Študoval archeológiu v rokoch 1982 – 1988 na Inštitúte archeológie na Jagelonskej univerzite v Krakove. Doktorát získal v roku 1992 na základe práce „Osadnictwo kultury pucharów lejkowatych we wschodniej części Niecki Nidziańskiej“ („Osídlenie kultúry lievikovitých pohárov vo východnej časti Niecki Nidziańskiej“). Od roku 1993 je zamestnaný na Inštitúte archeológie na Jagelonskej univerzite ako asistent, od roku 1994 ako odborný asistent. V roku 2009 získal titul dr. hab. za prácu s názvom „Drugi etap neolityzacji ziem polskich“ („Druhá etapa neolitizácie Poľska“). V spolupráci s doc. Mariánom Vizdalom z Inštitútu histórie od roku 2000 realizujú archeologický výskum v Moravanoch, okr. Michalovce.

Spolupráca GTF PU s Pápežským východným inštitútom v Ríme

Na mobilitách programu Erasmus+ sa každoročne zúčastňujú učitelia a študenti Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V dňoch 19.5. – 23.5. 2014 na Východnom pápežskom inštitúte v Ríme (PIO) absolvoval školenie prof. Pavol Dancák. V priebehu školenia sa stretol s rektorom prof. Dr. Jamesom McCannom SJ a s vedecko-výskumnými pracovníkmi inštitútu, s ktorými analyzoval ďalšie možnosti spolupráce. Navštívil vydavateľstvo a knižnicu inštitútu, ktorá má jednu z najväčších knižných zbierok o problematike východných cirkví. Vedci z celého sveta, ktorí prichádzajú na inštitút, majú k dispozícii viac ako 180 00 knižných titulov.

Inštitút bol založený pápežom Benediktom XV. v roku 1917, s poslaním venovať sa dôkladnému štúdiu otázok týkajúcich sa východného kresťanstva, jeho teológie, patristiky, histórii, liturgii, právu, spiritualite, kultúre a praxi. Pápežský východný inštitút je jedinou katolíckou inštitúciou na svete, ktorá ponúka doktorandské štúdium východného kanonického práva. Organizovaním medzinárodných vedeckých podujatí vytvára priestor pre diskusiu o aktuálnych otázkach života východných kresťanov. Na PIO pôsobil prof. Dr. M. Lacko SJ aj kardinál T. Špidlík SJ. V rokoch 2007 až 2009 rektorom Pápežského východného inštitútu bol súčasný sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Mons. prof. ICDr. Cyril Vasiľ SJ, PhD.

Spolupráca medzi GTF PU a PIO sa kontinuálne rozvíja. V roku 2003 navštívil našu fakultu vtedajší rektor PIO prof. H. Vall SJ, na konferenciách a hosťovských prednáškach na GTF PU vystúpili viacerí profesori PIO (C. Vasiľ SJ, E. Farruggia SJ, C. Giuffrida SJ, K. Douramani) a v roku 2008 prof. Šturák, dekan GTF, a prof. Vasiľ SJ, rektor PIO, aj formálne uzavreli zmluvu o spolupráci.

prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. a rektor PIO prof. Dr. James McCann SJ na balkóne rektorátu. V pozadí je Bazilika Santa Maria Maggiore, kde bola schválená staroslovienska liturgia a kde bol 14.6.2009 vladyka Cyril Vasiľ rukopoložený na biskupa.

**prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD.
Foto: archív GTF PU**

Denný stacionár v poľskom mestečku Świątniki Górne

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove ako prvá zahraničná inštitúcia vytvorila dohodu o spolupráci s Inštitútom sociálnych náuk Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove, preto som bola veľmi poctená, keď som mala tú česť od 7. do 9. mája 2014 spoznať študijné vysokoškolské

pomery na jednej z najznámejších univerzít v susednom Poľsku, prostredníctvom študijného pobytu realizovaného v rámci projektu *Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu*, ITMS kód projektu:26110230069.

Počas študijného pobytu som mala možnosť zoznámiť sa s mnohými významnými vedeckými osobnosťami pôsobiacimi na danej univerzite a nadviazať tak nové kontakty pre možnú budúcu spoluprácu.

Dostalo sa mi tiež príležitosti, spolu s riaditeľkou Inštitútu sociálnych náuk doc. Malgorzatou Dudou, navštíviť aj denný stacionár pre klientov sociálnej práce prostredníctvom ergoterapie a pracovných workshopov v obci Świątniki Górne, ktorého názov znie *Warsztat terapii zajęciowej*, čo v preklade znamená workshopy pre klientov so zameraním na ergoterapiu.

Pracovné krúžky a dielne začali fungovať pod dohľadom a opaterou bratstva Bonifratrow od roku 2004. Tohto roku to bude už 10 rokov od ich vzniku. Na terapiách sa v súčasnosti zúčastňuje a kapacita zariadenia je maximálne pre 45 ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí sú podľa stupňa postihnutia zaradení do skupín a tried, kde je im venovaná opatera a pozornosť podľa potreby a navodzuje sa tak v ich poruche a dysfunkcii potrebná pomoc vedúca k plnej nezávislosti. Odborníci tu nechávajú priestor najmä sociálnej práci, aby sa mohla realizovať na požadovanej úrovni.

V tomto zariadení sa uskutočňujú ergoterapie ako aj rehabilitačné a sociálne terapie, kde cieľom seminárov a workshopov je rozvíjať a zlepšiť celkovú výkonnosť klientov, ktorí sú nútení časom zaradiť sa do aktívneho, samostatného a nezávislého života. Terapie sa uskutoč-

ňujú pod dohľadom odborníkov, nielen sociálnych pracovníkov, sociálnych terapeutov, psychológov, pedagógov, ale k dispozícii sú tiež lekári a zdravotný personál, ktorý sleduje ich postupný prechod k nezávislému spôsobu života.

Cieľom sociálnej terapie je pomôcť zmeniť patologické socializačné procesy, nadobudnúť schopnosti k adekvátnejšiemu zvládaniu životných a sociálnych problémov, zabrániť vzniku, pretrvávaniu a opakovaniu sociálno-patologických javov, aktívne pôsobiť na zmeny sociálneho prostredia tak, aby sa rozvíjala sebaúcta, autonómia a spoločenské interakcie, posilňovať schopnosť jedincov rozhodovať o sebe a svojom živote, pomáhať pri stimulácii vývinu reči, myslenia a predstavivosti, sociálneho vývinu, podporovať samostatnosť a orientáciu v priestore, pomôcť rehabilitovať narušené funkcie, odstraňovať alebo zmierňovať poruchy správania a výchovné problémy, pôsobiť na rozvoj pozitívnych vlastností osobnosti a prevenciu psychických a sociálnych patologických javov, rozvíjať jemnú a hrubú motoriku, odstraňovať alebo zmierňovať psychické napätie a fóbie, rozvíjať vyjadrovanie, tvorivosť, fantáziu, odstraňovať alebo zmierňovať poruchy pozornosti a emocionálne poruchy. Terapie umožňujú jednotlivcom stať sa vnímavejšími, spontánnejšími a aktívnejšími.

Realizácia uvedených cieľov je dosiahnutá prostredníctvom rôznych foriem činnosti v terapeutických dielňach, teda miestom vykonávania sociálnych terapií je pre tento účel špeciálne zriadená terapeutická miestnosť, ale na vykonávanie terapií slúži aj spoločenská miestnosť, telocvičňa, športový areál, interiér a exteriér denného stacionára, ako aj širšie sociálne prostredie.

Od učenia sa hrou, cez rôzne terapie si navykajú osvojiť si a samostatne sa naučiť vykonávať každodenné činnosti, prostredníctvom sociálnej nezávislosti, ktorá im je ponúknutá s možnosťou časom zaradiť sa do sociálneho sveta a nastúpiť aj do prípadného zamestnania. Terapie sú určené podľa potrebnosti, tak pre jednotlivcov, teda ide o intelektuálne sedenia, až po skupinové sedenia a terapie. Teda forma poskytovania týchto terapií je tak individuálna ako aj skupinová. V skupinách nechýba okrem odborného prístupu ani hravý spôsob učenia a uvoľnená atmosféra spoje-

ná so zábavou. Pracovníci sú presvedčení, že len cez úsmev, pozitívne vnímanie sveta a životným entuziazmom dokážu pomôcť ľuďom a zlepšiť ich zdravotné stavy a životné bremeno. Absolventi takýchto terapií majú šancu získať, zamestnanie a uplatniť sa tak v organizáciách odbornej a špecializovanej činnosti, sociálnych zariadeniach, chránených dielňach ako aj na otvorenom trhu práce.

Sociálne rehabilitácie v dennom stacionári sú zamerané na aktivity typu:

1. Práca s keramikou,
2. Práca v kuchyni a starostlivosť o chod domácnosti,
3. Ručné práce ako vyšívanie, štrikovanie, háčkovanie a iné kreatívne činnosti,
4. Stolárske a kútilské práce v domácnostiach (práca s drevom, hlinou a pod.),

5. Pestovateľské práce, práca v prírode, v ovocných sadoch a záhrade počas jednotlivých ročných období,
6. Kreslenie a maľovanie
7. Muzikoterapia (počúvanie hudby, tancovanie a hra na rôzne hudobné nástroje),
8. Rehabilitácie a gymnastické cvičenia,
9. Práca s počítačom a polygrafika,
10. Konzultácie so psychológom, psychiatrom, sociálnymi pracovníkmi, zdravotníckym personálom a lekármi.

V zariadení *Warsztat terapii zajęciowej* sa poskytujú tieto formy sociálnych terapií:

a) muzikoterapia, b) biblioterapia, c) hydroterapia, d) aromaterapia, e) arteterapia, f) hipoterapia, g) canisterapia, h) animoterapia spojená so starostlivosťou o rôzne domáce zvieratá (zajace, mačky, rybičky, škrečky a pod.), i) dramatoterapia a j) činnosť terapia tzv. ergoterapia.

Najobľúbenejšou terapiou v dennom stacionári je spomínaná muzi-

koterapia – špeciálna psychoterapeutická metóda, pri ktorej je hudba využívaná aktívnym alebo pasívnym spôsobom, individuálne aj skupinovo. Hudba vedie k prirodzenému posilneniu imunitného systému a zároveň pôsobí meditačne, relaxačne a má aj liečivé účinky. Táto metóda zlepšuje schopnosť koncentrácie, uľahčuje rozhodovanie, rozvíja tvorivé myslenie, komunikáciu, vnímavosť, bystrý pamäť a fantáziu.

Pri vykonávaní úloh sociálnej rehabilitácie, odborné a liečebné zariadenie ako aj samotný personál odborníkov a profesionálov hrajú dôležitú úlohu pri prekonávaní problémov a prekážok, ktoré bránia ich plnohodnotnému fungovaniu v spoločnosti. Sociálni pracovníci sa starajú okrem uvedeného aj o ich duchovný život. V priestoroch nechýba kaplnka, ktorú taktiež spravuje bratstvo Bonifratrow. Tento denný stacionár je financovaný zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu okresného mesta Krakov, no najmä z finančných zdrojov a dotácii od bratstva Bonifratrow.

Vstupné požiadavky pre klientov sú obsiahnuté v lekárskej správe a rozsudku o zdravotnom stave od Posudkovej komisie, ktorá rozhoduje o zdravotnom postihnutí.

Nie nadarmo sa hovorí, „tam kde týmto ľuďom Pán Boh ubral, inde stonásobne nadelil.“ Svedčia o tom aj výtvyry, ktoré si môžete pozrieť vo forme zaujímavého videa o spomínanom sociálnom zariadení aj na adrese <https://www.youtube.com/watch?v=0lwDcNaPs48>

Sociálna práca je neoceniteľnou prácou nielen tela ale aj ducha a ak ju človek vykonáva s láskou, nemožno hovoriť o zamestnaní, ale poslaní človeka.

Autor: PhDr. Daniela Cehelská, doktorandka PBF PU v PO
Foto: archív http://bonifratrzy.pl/index.php?option=18&action=articles_show&art_id=124

Dôstojná reprezentácia našich vysokoškolákov v zahraničí

Študentské divadlo Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré kontinuálne umelecky pôsobí na scéne slovenského alternatívneho divadla už vyše 50 rokov, sa 30. 5. – 1. 6. 2014 zúčastnilo na *Celopolských prezentáciách divadiel Tadeusza Kantora* v jeho rodisku Wielopolí zameraných na hľadanie osobitého inscenačného výrazu a svojbytného divadelného jazyka. Súbor sa na jeho 8. ročníku predstavil inscenáciou *Človek etudový alebo Konšpirácia alebo Od skúšky k predstaveniu* (text a réžia Karol Horák, dramaturgia Miron Pukan) a získal za autentickú generačnú kolektívnu výpoveď, osobitý herecký výraz a využitie postupov alternatívneho divadla jedno z prestížnych ocenení poprednej osobnosti európskej divadelnej kultúry Tadeusza Kantora. V ocenej inscenácii súbor kontinuálne rozvíja koncepciu fyzického divadla založeného na prepojení slova a pohybu, s minuciózne vypracovanou technikou gesta, výrazu, biomechanického zvládnutia individuálnych i kolektívnych mizanscén, pričom využíva i filmové dokrútky premietané na hercovo telo (J. S. Sabol, technická realizácia (Franko). Tým produkcia získala nečakanú spoločensko-aktuálnu i polemickú tonalitu o hodnotovo rozrumenej dobe. Úsilie inscenátorov smerovalo k zaktivizovaniu divákov a ich stotožneniu sa s atakujúcou interpretáciou sveta. Intenzívna umelecká činnosť spomínaného študentského divadla v predošlom akademickom roku 2013/2014 vrcholila na 48. ročníku Akademického Prešova, na ktorom sa súbor prezentoval viacerými produkciami z minulej dramaturgie súboru, ale aj s novými produkciami (pozri recenziu AP 2014 v čísle). V týchto súvislostiach treba určite spomenúť ešte hosťovanie súboru v Slovenskom inštitúte vo Varšave (17. 6. 2014) aj v prítomnosti slovenského veľvyslanca v Poľskej republike Vasila Grivnu. Členovia súboru zahrali s veľkým diváckym úspechom – vrátane viacerých poľských divadelných kritikov – svoje kultové predstavenie *Živý nábytok* (scenár a réžia K. Horák, dramaturgia M. Pukan, asistentka réžie L. Papugová). Spomínané účinkovanie súboru v metropole Poľska možno chápať aj ako dôstojnú kultúrnu misiu slovenských vysokoškolákov v Poľsku (časť publika tvorili poľskí študenti slovakistiky na Varšavskej univerzite, tiež z príbuzných odborov slovanských jazykov, ako aj ďalší záujemcovia o prešovský súbor, ktorý sa neprezentoval na tomto fóre prvýkrát). Činnosť Študentského divadla FF PU v Prešove, svojím pravidelným účinkovaním v domácom vysokoškolskom prostredí, ale aj v zahraničí, je dôstojnou reprezentáciou našej univerzity, jeho práca a umelecké výsledky sú emblémom kultúrnej aktivity vysokoškolákov v Prešove.

(J. J a P. G. H.)

Foto: archív Študentského divadla FF PU

Prvé kvinténium Canto Vero

Už päť rokov sa stretávajú, aby si z chuti zaspievali, predstavili sa verejnosti a podelili o radosť zo spevu. Spev im prináša relax, nadšenie, dobrú náladu a pocit spokojnosti, že sa môžu realizovať v niečom, čo ich baví. Nadšencami tohto hudobného prejavu sú členky Speváckeho zboru Canto Vero (vo voľnom preklade Spev pravdy, alebo Pieseň pravdy), ktoré v máji 2014 oslávilo prvé kvinténium svojho vzniku, tým najkrajším a im blízkym, čo môžu ponúknuť, a to spevom na výročnom koncerte.

Nazrime trochu do genézy tohto speváckeho zboru. Začiatkom roku 2008 skrsla zo strany prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. myšlienka vytvoriť pri Univerzite tretieho veku Prešovskej univerzity v Prešove spevácke teleso. Neskôr pri projekte Mestského úradu v Prešove *Starší mladým – Mladí starším a naopak*, pri stretnutí s dirigentkou detského speváckeho zboru Cantemus PaedDr. Ivetou Matyášovou vznikla vzájomná spolupráca na vytvorení seniorského speváckeho zboru. Už 11. novembra 2008 mal súbor prvú skúšku, kde sa stretlo „sedem stotočných“, odhodlaných, spevákov. Manažment začal pracovať v zložení: prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., gestorka súboru, PaedDr. Iveta Matyášová, umelecká vedúca a dirigentka, Zuzana Berešová, klaviristka a korepetítorka. Domovskou scénou sa stala Základná škola Bajkalská 29 v Prešove, ktorá poskytla zboru priestory na stretávanie sa, nácviky a skúšky. Rok 2010 sa stal pre spevácky zbor Canto Vero významným v tom, že zbor prešiel od Univerzity tretieho veku pod garanciu Centra pre edukáciu a výskum seniorov, ktorý je súčasťou Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakul-

ty Prešovskej univerzity v Prešove. Ďalším nemenej významným momentom je dátum 15. máj 2012, prijatie speváckeho zboru Canto Vero za člena Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove. Súčasťou jeho aktivít sú vianočné, výchovné, výročné koncerty. Spoluúčinkuje na akciách Prešovskej univerzity v Prešove. Svojím programom prispeli k slávnostnej atmosfére pri imatrikulácii a promócií študentov Univerzity tretieho veku Prešovskej univerzity v Prešove. Spevácky zbor v čase svojho vzniku mal najprv 7 členiek, neskôr sa rozrástol na 26 členiek a 1 člena. V súčasnosti zloženie zboru pozostáva z 24 speváčok. Z kroniky sa dozvedáme, že prvé vystúpenie, na ktorom sa Canto Vero predstavil verejnosti, bol 8. jún 2009, pri príležitosti 33. výročného koncertu speváckeho zboru Cantemus. Koncert sa konal v sále PKO – Čierny orol Prešov. Dňa 28. mája 2010 sa uskutočnil 1. výročný koncert v priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove.

Na svojom piatom výročnom koncerte 22. mája 2014 v Dvorane biskupského úradu Východného dištriktu ECAV (Prešovské evanjelické kolégium) sa predstavil spevácky zbor Canto Vero početnému publiku krásnymi slovenskými, slováckymi a českými ľudovými piesňami. Po „rozospievaní sa na ľudových piesňach“ výkonnosť zboru postupne gradovala, získaval na hlasovej, intonačnej istote a ľahkosti interpretovania jednotlivých skladieb. Postupne sa uviedol piesňami z tvorby velikána, českého hudobného skladateľa obdobia romantizmu Antonína Dvořáka „Zajatá“ a slovenského priekopníka populárnej hudby a spoluzkladateľa slovenskej operety Gejza

Dusíka „Slovenské tangá“. Vo veľmi precízne prepracovanej a zostavenej dramaturgie programu PaedDr. Ivetou Matyášovou, umeleckou vedúcou a dirigentkou, Canto Vero interpretoval aj skladby vážnej hudby od skladateľov Georga Friedricha Händla: „Canticorum Jubilo“ a Charles Gounod: „Sancta Maria“. Zbor má vo svojom repertoári aj skladby populárnej hudby, ktoré potešia každú generáciu milovníkov spevu. Na svojom jubilejnom koncerte zazneli v jeho podaní piesne „Milenci v texaskách“, „Biely kvet“, „Stužková“, ktoré navodili atmosféru „mladosti“ a vyvolali spontánny aplauz celého obecnstva, čo vyvrcholilo v závere koncertu prídavkom najznámejšej českej piesne Jaromíra Vejvodu: „Škoda lásky“, ktorú si zaspievali všetci prítomní. Koncert sa niesol v duchu uvoľnenosti, radosti, pohody, chcelosti a sviežeho elánu, čo sa odzrkadlilo aj na umeleckom prednese speváckeho zboru Canto Vero, ktorý bol vynikajúci. „Dievčence“ reagovali na gestá svoje dirigentky veľmi pozorne, čo umocnil ich umelecký dojem celého koncertného vystúpenia.

Svojím vystúpením spevácky zbor Canto Vero potvrdil opodstatnosť zaradenia tohto umeleckého telesa ako plnohodnotného člena do Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove. Želám mu do ďalších rokov existencie veľa tvorivých síl, nevyprcháajúci entuziazmus a neutíchajúce nadšenie k spevu.

PhDr. Viliam Tarjáni, PhD.
tajomník RUČ
Foto: archív PU v Prešove

Mladý šesťdesiatnik PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.

V jednej zo známych pesničiek sa spieva „čože je to šesťdesiatka“. Človeka táto relativita posudzovania dĺžky ľudského veku automaticky napadne pri stretnutiach s PhDr. Viliamom Tarjányim, PhD., čerstvým šesťdesiatnikom, ktorý toto okrúhle jubileum oslávil v dovolenkovom období 9. júla 2014. Náš jubilant popri zodpovednom a náročnom postavení hlavného kontrolóra Prešovskej univerzity v Prešove srší priam nevysychajúcou energiou ako tajomník Rady pre umeleckú činnosť PU v Prešove pri formovaní umeleckého profilu svojej Alma Mater.

Prešovský rodák PhDr. Viliam Tarjányi, PhD. pochádza zo známej hudobníckej rodiny, keď jeho otec Viliam Tarjányi st. patril medzi významných predstaviteľov hnutia dychových hudieb, predovšetkým v oblasti detských a mládežníckych kapiel. Nášho jubilanta obklopovala hudba už od útleho veku. Je absolventom Ľudovej školy umenia v Prešove v hre na husle, pričom toto štúdium absolvoval s vyznamenaním. Treba však podotknúť, že pod otcovým vplyvom mu učaroval na celý život iný hudobný nástroj – trúbka, ktorej sa venoval účinkovaním v rôznych hudobných telesách celý život.

Po absolvovaní Gymnázia Tarasa Ševčenka v Prešove v roku 1973, študuje odbor vzdelávanie a výchova dospelých na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Po ukončení tohto štúdia v roku 1978 sa systematicky pripravuje na ďalšie stupne svojho kvalifikačného rastu. V roku 1986 úspešne vykonal rigoróznu

skúšku na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, na jej Filozofickej fakulte a bol mu udelený titul PhDr. (doktor filozofie). Tretí stupeň vysokoškolské štúdia, doktorandské štúdium, úspešne ukončil v externej forme štúdia v roku 2010 na Prešovskej univerzite v Prešove, na Fakulte manažmentu

a po úspešnej obhajobe dizertačnej práce *Manažment umeleckej činnosti v univerzitných podmienkach na Slovensku* mu bol udelený titul Ph.D. (philosophie doctor).

Počas svojho profesionálneho pôsobenia prešiel mnohými povolaniami vychádzajúcimi z podstaty jeho vzdelanostného rastu. Začínal ako stredoškolský učiteľ na Strednej pedagogickej škole Klementa Gottwalda v Prešove. Ďalšími jeho pracovnými zastávkami bolo Stredné odborné učilište ZPA v Prešove, kde pôsobil v pozícii vychovávateľa, ďalej to bola pracovná pozícia vedúceho oddelenia prípravy mládeže na robotníckeho povolania na Strednom odbornom učilišti VUKOV Prešov, inšpektor rezortného dozoru na Metodickom stredisku Federálneho ministerstva všeobecného strojárstva v Brne, ako aj pozícia námestníka riaditeľa Inštitútu prípravy mládeže v Prahe – pobočka Bratislava, či vedúci odboru Inštitútu prípravy mládeže Ministerstva školstva Slovenskej republiky Bratislava, Štátny inštitút odbornej výchovy Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Po návrate do svojho rodného mesta pôsobí ako metodik Metodického centra v Prešove. Významným medzníkom v jeho tak profesionálnom, ako aj osobnom živote je rok vzniku Prešovskej univerzity v Prešove – 1997, kedy získava pracovnú pozíciu kontrolór, hlavný kontrolór.

V roku 2001 ho menuje rektor Prešovskej univerzity v Prešove za člena Rady pre umeleckú činnosť (RUČ) Prešovskej univerzity v Prešove a vzápätí je zvolený do funkcie

tajomníka RUČ. V tejto významnej funkcii sa začína v plnej miere prejavovať vrelý vzťah PhDr. Viliama Tarjányiho, PhD. k hudobnému umeniu. S plnou vervou sa púšťa do organizovania Vianočných koncertov umeleckých súborov Prešovskej univerzity v Prešove, v poslednom období premenovaných na Adventné koncerty umeleckých súborov Prešovskej univerzity v Prešove, ako aj Jarných koncertov umeleckých súborov Prešovskej univerzity v Prešove. Svoj organizačný talent využíva pri organizovaní jubilej umeleckých súborov našej univerzity, ako aj zahraničných umeleckých zájazdov. Významnou mierou sa venuje propagácii výsledkov umeleckých aktivít jednotlivých súborov v podobe drobnej publicistiky uverejňovanej nielen v univerzitnom časopise, ale aj v regionálnej tlači. Ako sám priznáva, v rokoch 2000 – 2012 mu vyšlo približne 70 článkov v oblasti umeleckej činnosti v domácich recenzovaných vedeckých časopisoch alebo v iných periodikách. Je autorom troch odborných monografií – *Umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove. Antológia publikovaných článkov 2007 – 2011* (2011), *Umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove. Antológia publikovaných článkov 2000 – 2006* (2012), *Prešovské osobnosti dychovej hudby* (2013). Svoju odbornú a vedeckú erudíciu prejavil ako spolutvoriteľ v troch po sebe nasledujúcich grantoch MŠVVaŠ SR KEGA, ako aj účasťou na vedeckých a odborných konferenciách.

Organizačné schopnosti PhDr. Viliama Tarjányiho, PhD. sa prejavujú aj mimo prostredia našej univerzity. Od roku 2009 pravidelne v dvojročných intervaloch organizuje, dramaturgicky pripravuje a režiruje s podporou mesta Prešov a Prešovského samosprávneho kraja medzinárodný festival dychových hudieb Tarjányiho Prešov nesúci názov po jeho otcovi.

Umelecké sklony PhDr. Viliama Tarjányiho, PhD. sa v amatérskej oblasti profilovali už od jeho mladosti. V rokoch 1966 – 1984 bol členom, sólistom Mládežníckeho

Valentín Dončevský: Eklektický kaleidoskop

ho dychového orchestra ODPaM v Prešove, v rokoch 1978 – 1980 bol na základnej vojenskej službe členom Posádkovej hudby v Banskej Bystrici, 1982 – 1988 hráčom, predníkom a vedúcim hudobnej zložky folklórneho súboru Dúbrava Prešov. Ďalšie pôsobenie je späté s pôsobením v dychových súboroch: 1970 – 1998 člen a sólista dychových orchestrov RKS Prešov, Sabinka v Sabinove, Uzlový klub ČSD Prešov, v rokoch 1984 – 1986 pôsobí ako umelecký vedúci a dirigent malej dychovej hudby Vukovanka Prešov, či v rokoch 1997 – 2000 ako člen Tanečného orchestra PKO Prešov a v rokoch 2005 – 2009 člen TK&band.

Za svoju mnohostrannú organizátorskú, umeleckú a odbornú činnosť bol PhDr. Viliam Tarjányi, PhD. viackrát ocenený: 2000 – Pamätná medaila primátora mesta Prešov pri príležitosti nedežítých 85 rokov Viliama Tarjányiho st., zakladateľa a umeleckého vedúceho Mládežníckeho dychového orchestra v Prešove; 2011 – Pamätný list primátora mesta Prešov pri príležitosti 50. výročia založenia Mládežníckeho dychového orchestra za osobný prínos k rozvoju dychovej hudby v meste Prešov; 2012 – Ďakovný list Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove za manažérsku činnosť vystúpení umeleckých súborov PU pri univerzitných slávnostiach a každoročných koncertoch, za režijnú a dramaturgickú prácu a publicistickú reflexiu týchto podujatí v médiách, za prínos v umeleckej činnosti na vysokých školách (štúdiá o „*Riadení umeleckej činnosti na univerzitách*“ a antológia publikovaných článkov o umeleckých súboroch Prešovskej univerzity v Prešove; 2012 – Pamätná plaketka rektora Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove.

Nuž, čo zaželať nášmu jubilantovi k jeho nedávnomu okrúhlemu výročiu narodenia okrem toho tradičného „*Živio!*“. Predovšetkým pevné zdravie a neutíchajúci optimizmus a radosť z práce a zo života.

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.
Foto: archív PhDr. Viliama Tarjányiho, PhD.

V Centrálnej študovni Univerzity Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) sa dňa 28. októbra 2014 konala vernisáž výstavy maliieb svetoznámeho bulharského výtvarníka Valentína Dončevského pod názvom Eklektický kaleidoskop. Výstavu v spolupráci s Bulharským kultúrnym inštitútom zorganizovala UK PU. Výstava pôsobí veľmi osobne a vysiela posolstvá vyjadrené semiotickým jazykom Dončevského symboliky často cez tradičné motívy bulharskej čergy (tkaný koberec).

Kurátorsky výstavu pripravil Mgr. Jaro Ondo, PhD. z Katedry výtvarnej výchovy a umenia FF PU, slávnostne ju otvorila Eva Stoyanova z Bulharského kultúrneho inštitútu a návštevníci si ju mali možnosť pozrieť do 28. novembra 2014.

Ing. Peter Haľko
Foto: archív UK PU

Príhovor kurátora:

Vážení prítomní. Dnes máme možnosť uviesť a vzhliadnúť zaujímavú výstavu Bulharského tvorcu Valentína Dončevského.

Z mesta Stará Zagora k nám prišiel pozdrav vo forme obrazov, plných bezprostredného maliarskeho vyznania. Nedá sa, a ani nie je potrebné ukryť dojem, že formálne sme sprevádzaní dvoma výstavami. V katalógu, ktorý bol pre pána riaditeľa motivujúcim pre uskutočnenie tejto výstavy je tretí rozmer tvorby tohto umelca. Mal som možnosť sledovať v dostupných médiách aj ďalšie maliarske, rukopisom zdanlivo odlišné príbehy na plátnach.

Prečo táto rozmanitosť, prečo tento maliarsky synkretizmus? Nie je tu priestor na priblíženie naozaj bohatej výstavnej činnosti Valentína Dončevského, jeho účasti na výstavách, plenéroch a oceneniach doma, v Bulharsku, v Nemecku, Francúzsku, Japonsku, Rakúsku, Grécku, Turecku, atď. Všade tam sa s úctou prizierajú plasticite jeho vyjadrovania. Obrazne a obrazotvorne. Jeho rozprávania často naozaj vystupujú z plátna do priestoru nesúc to všetko, čo už bolo o tvorbe Valentína vyslovené: je expresívny, abstraktný, ale aj surrealizujúci, nepodceňujúc prvky naivnej maľby, tradičnej i novátorskej farebnosti folklóru, religiozity. A odpoveďou na otázku o rozmanitosti je, možno, „*renesančnosť*“ človeka, ktorého prezentovaniu tvorby sa dnes tešíme.

Autor píše a vydáva sentimenty, poéziu, komponuje piesne, spieva, hrá, je mediálne aktívny a známy. Táto istota, radosť z možnosti delenia sa s nami o svoje hľadania, ktoré Rudolf Steiner nazýva presahmi duše, je v maliarskych a iných výpovediach Valentína Dončevského citeľná a určite aj naplňajúca miesta pre ktorékoľvek umenia v našich dušiach, ktoré v týchto výstavných priestoroch a z iných diel autora dostávame. Ďakujeme.

jaro ondo

Úspešná výprava atlétov PU v Prešove na AMS 2014

Na Akademických majstrovstvách Slovenska v atletike, ktoré sa konali 7.6.2014 na banskobystričskom štadióne Štiavničky, si veľmi úspešne počínala výprava atlétov reprezentujúca Prešovskú univerzitu v Prešove. Titul akademického majstra Slovenska pre rok 2014 si vybojoval v skoku do výšky študent Fakulty športu Lukáš Beer, zverenec trénera Jaroslava Rusnáka (AK Slávia TU Košice), ktorý vynikajúcim výkonom 226 cm splnil nominačný limit na augustové XXII. Majstrovstvá Európy v atletike v Zürichu (12. – 17.8.2014).

Tri strieborné medaily vybojovali atlétky: Daniela Leütterová (FŠ PU) v trojskoku, Diana Gáborčíková (FF PU) v chôdzi na 5000m a Ivon Vaľová (FŠ PU) v behu na 3000m pr. K striebriu pripojila bronz Daniela Leütterová v hode diskom. V behu na 1500m obsadil Dominik Jakubkovič (FŠ PU) 7. miesto.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Katedra ošetrovateľstva na bowlingu

Myšlienku, že dobrý výkon v práci podáva hlavne človek, ktorý dokáže aj primerane odpočívať, oprášili odborné asistentky z Katedry ošetrovateľstva na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove. Jedno pekné septembrové popoludnie zabudli na povinnosti doma a strávili ho v príjemnej atmosfére pri bowlingu. To, že akcia bola veľmi vydatená, dokazuje nielen príjemná nálada, ktorá tam po celý čas vládla, ale aj sympatická snaha všetkých zúčastnených podať čo najlepší výkon.

Niektorým súťažiacim sa snaha vyplatila, pretože boli štedro odmenení cenami, o ktoré sa postarala organizátorka akcie, vedúca Katedry ošetrovateľstva PU v Prešove PhDr. Dagmar Magurová, PhD. Hodnotné ceny ako napríklad tapety, nálepky, ceruzky, lanká do strunovej kosačky a iné originálne predmety boli udeľované vo viacerých kategóriách: najlepší výkon, najhorší výkon, originálna technika hádzania, estetika hádzania a pod. O tom, že sa všetci cítili dobre svedčí aj záujem takého príjemné teambuildingy zopakovať. To, či stretnutia budú pravidelné, alebo občasné, ukáže až čas, ale isté je, že aj toto je jeden zo spôsobov ako sa dajú efektívne upevňovať vzťahy na pracovisku a pri tom si aktívne oddýchnuť a rozprávať o témach, na ktoré popri pracovných povinnostiach nezostáva čas.

PhDr. Zuzana Novotná, PhD., PhDr. Terézia Fertaľová, PhD.
Foto: archív FZO PU

Medzinárodný Maratón Mieru Košice 2014 s účasťou geografov

Zástupcovia Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU v Prešove sa 05.10.2014 zúčastnili na Medzinárodnom maratóne mieru v Košiciach. Slogan univerzity „Viac ako vzdelanie... oslovil už nejedného aktéra procesu univerzitného vzdelávania v Prešove a v jeho zmysle sa rozhodli i geografi rozvíjať aj iné hodnoty determinujúce osobnostný rozvoj človeka. Cieľom tak bolo nielen reprezentovať akademickú obec všeobecne, či konkrétne pracovisko prešovskej geografie, ale urobiť i niečo pre svoje zdra-

vie, spoznať svoje limity a upevniť tímového ducha. Na MMM 2014 v Košiciach bolo niekoľko zaujímavých disciplín, kde tím GEO Prešov v zložení Štefan Kyšela, Tomáš Pasternák, Vladimír Solár a Martin Angelovič absolvoval štafetu GET-RAG 4 ¼. Na predmetnej disciplíne sa zúčastnilo celkovo 187 štafiet a prešovskí geografi vzhľadom na ich prvú účasť na maratóne dosiahli pozoruhodný výsledok s výsledným časom 03:07:19, a obsadili tak v celkovom poradí pekné 10. miesto.

RNDr. Vladimír Solár, PhD.
Foto: archív Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV PU

Olympijský päťboj o Putovný pohár primátora mesta Prešov

V piatok 26. 5. 2014 si v športovej hale Prešovskej univerzity seniori zmerali svoje sily v prvom ročníku Olympijského päťboja o Putovný pohár primátora mesta Prešov. Organizátormi tohto podujatia bola Fakulta športu PU v Prešove, Mestský úrad v Prešove a Olympijský klub Prešov. Podujatia sa zúčastnilo dvadsať 7-členných družstiev.

Na úvod primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyari a dekan fakulty doc. PaedDr. Pavol Ružbarský, PhD. pozdravili všetkých súťažiacich a zaželali im „pevnú ruku a dobré oko“ pri zápole. JUDr. René Pucher, predseda Olympijského klubu Prešov a viceprimátor mesta Prešov, poprial účastníkom taktiež veľa športových úspechov. Po zaspievaní „hymny seniorov“ a vypočutí si organizačných pokynov všetci súťažili v piatich súťažných disciplínach: kop na bránku, hod do basketbalového koša, florbal – streľba na bránku, ringo – hod ringo krúžkami na cieľ, hod šípkami. Za hladký priebeh, dodržiavanie pravidiel, zapisovanie a spočítavanie bodov boli zodpovední študenti predmetu Rekreačný šport z FŠ PU pod vedením Mgr. Lenky Tlučákovej, PhD. a doc. PaedDr. Viery Bebčákovej, PhD.

Študenti FŠ
Foto: archív FŠ PU a mesta Prešov

31. Zápas Hviezd z fakulty proti Hviezdam z Hviezdy

Pod záštitou prodekana pre vzdelávaciu činnosť a doktorandské štúdium doc. Mgr. Martina Ološtiaka, PhD. sa 23. apríla 2014 uskutočnil tradičný, už v poradí 31. zápas medzi hviezdami z fakulty (učitelia) a hviezdami z Hviezdy (študenti). Zápas sa odohral v Športovej hale Prešovskej univerzity v Prešove, v ktorej sa súperiaci celky pobili o pohár dekana Filozofickej fakulty PU v Prešove.

Zápas bol od prvých momentov zaujímavý a mimoriadne vyrovnaný. Mužstvá plné síl a odhodlania zvíťazili sa spočiatku presadzovali, v dobre organizovaných obranách, pomerne ťažko. Aj keď učitelia začali zápas aktívnejšie, z prvého gólu sa tešilo mužstvo Hviezd z Hviezdy, keď sa v 13. minúte zápasu po chybe v obrane učiteľov presadil Končár. Odpoveď nenechala na seba dlho čakať a už o minútu neskôr Maľufka skvele vysunul Lajčáka, a ten už nemal problém obstreliť bezmocného brankára Šalatu. Remízový stav však netrval dlho. V 16. minúte opäť došlo ku kardinálnej chybe mužstva učiteľov a strelec zápasu Končár vsietil už svoj druhý gól. Mužstvo študentov následne kontrolovalo vývoj zápasu, a keď sa už učitelia dostali do gólových príležitostí nedokázali svoje snaženia dotiahnuť do zdarného konca alebo zakročil skvele chytajúci Šalata. Ten však ostal bezmocný v 24. minúte, keď po najkrajšej akcii zápasu a nádhernej nezištnej prihrávke Džačara, vsietil gól kapitán učiteľov Belás. V tomto okamihu všetko nasvedčovalo tomu, že polčasový výsledok bude remízový. Avšak študenti po krížnej prihrávke za obranu učiteľov skórovali ešte raz, keď sa z voleja presadil kapitán študentov Bednár. Mužstvá tak išli do kabín za stavu 2:3 v prospech Hviezd z Hviezdy.

V druhom polčase predvádzali mužstvá otvorenejší a priamočiarejší futbal, než tomu bolo v polčase prvom. Útoky sa prelievali z jednej strany na druhú a obe mužstvá pod tlakom okolností neraz nepremenili i to, čo sa nepremeniť snád' ani nedá. Mužstvo učiteľov, ktoré prehrávalo, sa počas polčasovej prestávky zmobilizovalo a zaplo na vyšší prevodový stupeň, o čom svedčí fakt, že skórovalo zásluhou voleju Lajčá-

ka v 38. minúte a následne po vyrovnanom priebehu zápasu aj v 49. minúte, keď sa presadil hrotový hráč v teame učiteľov Maľufka. Jeho gól tak znamenal otočenie stavu v prospech Hviezd z fakulty, a na ľahu boli opäť študenti. Aj keď sa učitelia snažili pred svojím brankárom postaviť autobus a la Chelsea, výsledok zápasu bol nakoniec nerozhodný, keď sa pred koncom zápasu presadil Končár a svojím 3. gólom uzavrel zápasové skóre. Po záverečnom hvizde rozhodcu Čandíka, tak o víťazovi duelu museli rozhodnúť pokutové kopy. V nich ukázali pevnejšie nervy študenti, ktorí zvíťazili 2:1, celkovo 5:4 a revanšovali sa tak za krutú minuloročnú porážku 14:3.

Medzi hviezdami zápasu by sme mohli označiť v mužstve učiteľov skvelé hrajúceho Kyslana, nestarnúceho internacionála Stojanoviča, ale i konštruktívne útočné trio Belás – Lajčák – Maľufka. V mužstve študentov treba spomenúť bezchybne chytajúceho Šalatu, kapitána Bednára, výborne hrajúceho Belicu i strelca Končára, ktorí predvádzali fantastické výkony.

Po skončení zápasu sa hráči oboch mužstiev spoločne, v dobrej atmosfére po kvalitnom výkone, odobrali na spoločnú večeru a tlačovú konferenciu. Tento mimoriadne zaujímavý, už v poradí 31. zápas medzi Hviezdami z fakulty a Hviezdami z Hviezdy určite splnil svoj zámer a obe mužstvá sa už tešia na ďalší duel. Pokračovanie tejto peknej tradície, a tak už 32. Zápas, by sa mal uskutočniť pravdepodobne začiatkom novembra 2014.

Hviezdy z fakulty – Hviezdy z Hviezdy 4:4 (2:3), 1:2 na PK

Góly: Lajčák 2, Belás, Maľufka – Končár 3, Bednár

Zostava hviezd z fakulty: Stacho – Kyslan, Stojanovič, Gresty, Džačar, Halčín, Lajčák, Belás (C), Maľufka

Zostava hviezd z Hviezdy: Šalata – Hrbatý, Lipovský, Lisý, Bednár, Jurč, Hudaček, Končár, Belica (C), Lazar

Ján Lajčák

Foto: archív FF PU

Ôsmy triumf Nitry, prešovské vysokoškoláčky druhé

Oddiel ženskej hádzanej TJ Slávia PU Prešov pripravil 19. ročník turnaja v hádzanej vysokoškoláčok pri príležitosti Dňa študentstva. Podujatie každoročne z pozície zakladateľa a predsedu organizačného výboru organizuje prof. Rudolf Horváth, v súčasnosti pedagóg na PF PU v Prešove a hádzanársky majster sveta z roku 1967. V univerzitnej hale si ôsme prvenstvo vybojovala UKF Nitra pod vedením docenta Jána Hianika. Na slávnostnom dekorovaní najlepších, ktoré umocnilo vystúpenie mažoretiek Labi a speváčky Petry Magdovej, prorektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. Milan Portík zdôraznil, že také podujatia sú dôležité, lebo šport má univerzálny jazyk a tento turnaj sa už stal peknou tradíciou.

Aktéri vydareného turnaja si minútou ticha uctili pamiatku Milana

Cukera, ktorý tento svet opustil v júli vo veku 79 rokov. Od roku 1996 sa mu organizácia podujatia stala srdcovou záležitosťou. Rudolf Horváth mu poslal tento odkaz: „Milan, chýbaš nám! Pozeraj sa na nás zo športového neba.“

Slávia PU Prešov – Univerzita Kluž 29:20 (14:6), PU Prešov: K. Dlužošíová, Lorenčíková – Falisová 5/1, Danielisová 2, Ujhelyová 2, Kocanová 3, Kuchenová 3, Májiková, Medvedová, Jakubčová, Fuleková 4, Jevčáková 1, Daňková 2, Pavúková 7. Najviac gólov za Kluž: Petrean, Bucurca, Maxim po 4. PU Prešov – UKF Nitra 15:24 (8:13), PU Prešov: K. Dlužošíová, Lorenčíková – Falisová 4/1, Danielisová, Ujhelyová 1, Kocanová, Kuchenová, Medvedová, Jakubčová, Fuleková, Jevčáková 1, Daňková 1, Pavúková 8/3. Najviac gólov za Nitru: Tulipánová 9, Klučková 6, Pócsíková 3/1, Kováčová 3/1. UKF Nitra – Kluž 33:20 (16:13), Klučková 13/1, Pócsíková 7/1 – Misaras 6/2, Raluca 4/1. Rozhodovali Škopár a Zavadinka.

Poradie: 1. UKF Nitra 4 body, 2. Slávia PU Prešov 2, 3. Univerzita Kluž 0.

Najlepšou brankárkou turnaja sa stala Katarína Dlužošíová, najlepšou hráčkou Katarína Pavúková (obe Slávia PU Prešov). Cenu pre najlepšiu strelkyňu si prevzala Lívia Klučková (UKF Nitra) – strelila 19 gólov. Miss turnaja sa stala Gabriela Bucurca z Univerzity Kluž.

Ján Jacoš

Foto: Mgr. Viktor Zamborský

Študentky fakulty športu už tradične podporili projekt VELVET RUN 2014

Stáva sa už tradíciou, že študentky Fakulty športu pravidelne podporujú zaujímavý športovo-charitatívny projekt VELVET RUN, ktorý sa uskutočnil 29. augusta 2014 v prostredí košického lesoparku Anička. Unikátne bežecké podujatie s dĺžkou bežeckej trate 5km, venované výlučne nežnému pohlaviu sa uskutočnilo za krásneho letného počasia. Na trati sa najviac darilo Veronike Dugasovej, ktorá dobehla na treťom mieste. Uznanie za reprezentáciu fakulty a podporu dobrej veci si zaslúži úspešná reprezentantka SR v športovom aerobiku Ivana Faměrová, ale aj slovenská reprezentantka vo florbale Jana Bergová, ktoré spoločne dobehli v strede štartového poľa bežkýň. Štvrtý ročník zaujímavého športového projektu priblížil beh, ale aj iné športovo-pohybové aktivity, ako atraktívny prostriedok trávenia voľného času pre všetky aktívne ženy a dievčatá, ale aj ich rodiny, či priateľov. Uhradením štartovného poplatku účastníčky behu prispeli do finančnej zbierky, ktorej celá suma 800.- eur, bola venovaná mladej žene, ako prejav pomoci a solidarity v riešení neľahkej životnej situácie.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.

Foto: archív Fakulty športu PU

Kvantitatívne a kvalitatívne výskumné stratégie

V mesiaci október sa na pôde *Inštitútu edukológie a sociálnej práce (IEaSP)*, Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konal v poradí už V. ročník doktorandskej konferencie pod názvom *Kvantitatívne a kvalitatívne výskumné stratégie*. Vedecká doktorandská konferencia sa konala dňa 28.10.2014 pod záštitou *Inštitútu edukológie a sociálnej práce, Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove* v spolupráci s *Ústavom pedagogiky, andragogiky a psychológie (ÚPAaP)*, *Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove* a *Slovenskej sociologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied*.

Za prípravu a priebeh celého podujatia zodpovedali členky organizačného tímu PhDr. Denisa Šoltéssová, PhD., Mgr. Ing. Zuzana Poklembová, PhD. a interné doktorandky IEaSP: Mgr. Anna Jašková, Mgr. Lucia Bartková a Mgr. Lucia Pížová.

Doktorandskú konferenciu otvorila riaditeľka IEaSP prof. PhDr. Beáta Balogová PhD., ktorá so svojou zástupkyňou PhDr. Denisou Šoltéssovou, PhD. privítala účastníkov a účastníčky konferencie. V plenárnom zasadnutí medzi hlavnými referujúcimi vystúpila prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD. s príspevkom *Filozofia a teória v kvalitatívnom a kvantitatívnom výskume sociálnej práce*. PhDr. Branislav Frk, PhD. vo svojom príspevku priblížil *Internetové technológie a ich využiteľnosť vo výskume*. Na záver plenárneho zasadnutia vystúpila Mgr. Lenka Kvašňáková, PhD., ktorá účastníkom a účastníčkam konferencie predstavila *Single-case dizajn výskumu v sociálnej práci*.

Po podnetnej diskusii k hlavným referátom nasledovalo rokovanie doktorandov a doktorandiek ktoré prebiehalo súbežne v dvoch sekciách s názvami – *Kvantitatívny výskum* a *Kvalitatívny výskum*. Sekciu

Kvantitatívny výskum moderovali Mgr. Gizela Brutovská, PhD. a Mgr. Alena Rusnáková, PhD., v sekcii *Kvalitatívny výskum* sa moderovania zhostili Mgr. Lenka Kvašňáková, PhD. a Mgr. Michaela Skyba, PhD.

V oboch sekciách odzneli viaceré zaujímavé prezentácie. Uvádžame časť tém, ktoré odzneli v sekcii *Kvantitatívny výskum*: *Dôsledky alkoholizmu na život rodiny*, *Syndróm vyhorenia v pomáhajúcich profesiách*, *Úloha sociálnej práce pri predškolskej príprave rómskych detí*, *Mobbing v byrokratických štruktúrach sociálnej práce*, *Výber štatistického testu pri verifikovaní hypotéz v kvantitatívnom výskume v sociálnej práci* a *Špecifická diagnostická činnosť učiteľov na nižšom sekundárnom stupni vzdelávania*. V sekcii *Kvalitatívny výskum* odzneli okrem iného aj tieto témy: *Možnosti využitia feministického prístupu v sociálnej práci – vybrané aspekty*, *Vzťahová väzba v pomáhajúcich profesiách – analýza kresby rodiny v kontexte teórie citového pripútania*, *Sociálne fungovanie adolescenta/čky s onkologickým ochorením a interakcia sociálneho/jej pracovníka/čky*, *Kompetencie sociálnych pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb pre klientov s mentálnym postihnutím a Podporované vzdelávanie ľudí s duševnou poruchou*.

Na vedeckej konferencii sa zúčastnili doktorandky a doktorandi študijných programov sociálna práca, pedagogika a geografia a aplikovaná geoinformatika z Bratislavy, Košíc, Banskej Bystrice, Ružomberku a Prešova. Na konferencii sa okrem aktívnych účastníčok a účastníkov pasívne zúčastnili aj študenti a študentky IEaSP a ÚPAaP.

Mgr. Anna Jašková

Mgr. Lucia Bartková

Foto: archív IEaSP, FF PU v Prešove

Mikulášsky koláčik

Na pôde *Prešovskej univerzity v Prešove*, pod záštitou *Inštitútu edukológie a sociálnej práce (IEaSP)*, *Filozofickej fakulty* sa 2. decembra 2014 konala charitatívna akcia s názvom *Mikulášsky koláčik*, na ktorej sa podieľali študenti a študentky študijného programu sociálna práca, ktorí napiekli a starostlivo zabalili do celofánu každý jeden koláčik a nezištne ho venovali na pomoc deťom z detského domova.

Vo vestibule hlavnej budovy PU v Prešove, lákal okoloidúcich preplnený stôl ligotavých balíčkov s farebnými mašličkami, v ktorých sa ukrývala sladká dobrota. Pozornosť pritiahli aj šikovné študentky s mikulášskymi čiapkami na hlave, ktoré ochotne každému záujemcovi

vysvetlili zmysel akcie. Mikulášsky koláčik podľa vlastného výberu si mohol každý zakúpiť za dobrovoľný finančný príspevok, ktorý vlastnoručne vložil do farebnej škatule s maličkým otvorom. Po skončení akcie, sa zvyšným koláčikom potešili deti z detského domova, ktorým ich zanesli osobne študentky odboru sociálna práca. Finančný výťažok z tejto akcie – 240,40€ bol venovaný pre deti

z detského domova na Požiarnickej ulici v Prešove, ktorý osobne odovzdala pani riaditeľka IEaSP prof. PhDr. Beáta Balogová PhD. pani riaditeľke detského domova Mgr. Dane Krištofovej v peňažnej hotovosti a taktiež aj v podobe darovacieho poukazu.

Za organizáciu a zabezpečenie tejto akcie zodpovedala interná doktorandka IEaSP: Mgr. Anna Jašková v spolupráci s doktorandkami Mgr. Luciou Bartkovou a Mgr. Líviou Pížovou.

Mgr. Anna Jašková

Mgr. Lucia Bartková

Foto: archív IEaSP, FF PU v Prešove

Ako som sa v Zagazigu zaľúbila

Ľudia sa ma často pýtajú. What is the best thing what ever happened to you? Kedysi som na túto otázku hľadala odpoveď dosť dlho. Teraz už viem, že najlepšie sú zážitky, ktoré práve prežívam. Jedným z najlepších rozhodnutí v mojom živote bolo rozhodnutie cestovať, spoznávať svet a popri tom sa aj

niečo naučiť. A presne v tom mi pomohol AIESEC. Práve som v Egypte v tom najegyptskejšom Egypte, aký si ani len viete predstaviť. Zabudnite na Sharm el sheikh, Hurghadu, Červené more, Gízu a pyramídy, nie. Zagazig! Milión ľudí, tri milióny áut, somáre a kone, aby bola sranda, žiadne dopravné predpisy... Smejú sa mi, keď poviem, že Slovensko má 5 a pol milióna ľudí. Nepodarilo sa mi zistiť, koľko obyvateľov má, no celý región má zhruba 5 mil. – 90 % tvoria moslimovia, zvyšných 10 % kresťania. Čo to znamená? Že šortky som si z kufra ani nevybalila a v Zagazigu sa veľmi neopálím. Našťastie chodíme na kopec výletov. Myslím si, že mám obrovské šťastie, že som sa vyhla kultúrnemu šoku,

no aj po mesiaci intenzívnej egyptskej kúry sa stále mám na pozore. Ľudia tu nie sú zvyknutí na cudzincov. Pre väčšinu z nich je to prvýkrát, čo vidia cudzinca a blond vlasy vôbec. Myslím si, že kultúrny šok prežívajú skôr oni a nie ja. :D Na druhej strane sú veľmi milí a snažia sa nám vo všetkom pomôcť a vyhovieť. No aj tak sa s ľuďmi na ulici do reči radšej nedávajú. Anyway, zbožňujem to tu, doma sa začnem učiť arabčinu, našla som si tu kopec nových priateľov a verím, že sa čoskoro vrátim. A kam budúce leto cestuješ ty?

Daniela Gogoľová, FF PU
Foto: archív autorky

Týždeň mozgu na FZO PU

Na Slovensku sa 10.3. – 16.3.2014 už siedmykrát organizoval Týždeň mozgu, a to zásluhou spolupráce štyroch partnerských organizácií – Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY n.o. a Neuroimunologický ústav SAV. Táto výzva oslovila študentov 2.ročníka odboru ošetrovateľstvo. 10. marec 2014 bol deň, ktorým sme sa zapojili do akcie, ktorú sme pomenovali „NEDOVOLTE SVOJMU MOZGU STARNÚŤ“. Študenti si na úvod pripravili prezentáciu, v ktorej dali dôraz na ľudský mozog, aký je úžasný a pre človeka dôležitý. Po tomto krátkom vstupe si študenti pre prítomných pripravili rôzne vedomostné a kognitívne aktivity. Všetky aktivity boli zamerané na tréning pamäte. Prítomní študenti a vysokoškolskí učitelia si mohli otestovať svoju pamäť v matematických hádankách so zápalkami, v skladaní tangramu, puzzle, v slovných prešmyčkách, v hľadaní správnej cesty z labyrintu. Všetci sme sa s radosťou zapojili, zabavili, ale hlavne sme si ponamáhalí a precvičili svoj mozog a pamäť. Sme radi, že sme sa mohli aj my zúčastniť na tomto dni a tešíme sa na vás všetkých budúci rok.

PhDr. Andrea Lengyelová
Lucia Juhasová, študentka 2.ročníka OSE
Študenti 3. skupiny
predmetu Klinické cvičenia
Foto: archív FZO PU

Správa z podujatia AZU Big Day UNIPO 2014

V priestoroch Univerzitnej knižnice PU sa 6.10.2014 konalo podujatie s názvom AZU BIG DAY (ABD). Myšlienkou podujatia boli možnosti a aktivity, ktoré študenti môžu vykonávať na univerzite vo voľnom čase, a tým sa môžu osobnostne rozvíjať. Prvotným zámerom bolo predstavenie AZU projektu – aktivita zvyšuje úspech, ktorý motivuje a pomáha študentom, ktorí by chceli pre seba počas štúdia spraviť NIEČO VIAC. V stánkoch pred univerzitnou knižnicou sa prezentovali organizácie ako SAIA, ERASMUS, AIESEC, PAF RADIO, TELEVIZIA MEDIÁLKA, VYSOKOŠKOLÁCI DO PRAXE, CAMPLEADERS, REDBULL PROGRAMME.

Podujatie v knižnici otvoril svojím príhovorom rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. Slovo ďalej prevzal Ing. Marek Lavčák, ktorý predstavil AZU projekt, jeho ciele, vízie, zmysel a objasnil význam AZU pre študentov. Ing. Lavčák tiež zapôsobil ako motivačný rečník, ktorý svojou prednáškou vniesol do miestnosti motiváciu k aktivitám a prejavil podporu a radosť z toho, že projekt sa dostal aj na pôdu našej univerzity. Možnosť predstaviť svoje organizácie na pódium dostal aj Ing. Peter Vrábel s Eastcubatorom v Košiciach a tiež organizácia Campleaders a Redbull Programme.

AZU – aktivita zvyšuje úspech, ponúka na PU v Prešove študentom zároveň ďalšie aktivity, do ktorých sa budú môcť zapojiť počas nasledujúcich semestrov. Moduly, workshopy, prednášky a ďalšie aktivity sa nesú v duchu hesla: „podporujeme nápady“. Viac informácií nájdete na www.azu.sk, a na fb: AZU – Prešov.

Bc. Ivana Doričová
AZU koordinátor PU
Foto: archív AZU – Prešov

Slávnostná imatrikulácia na Fakulte manažmentu PU v Prešove

Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove už tradične pripravila pre novoprijatých študentov slávnostný imatrikulačný akt, ktorý sa uskutočnil 14.10.2014 za prítomnosti dekana fakulty prof. Ing. Dr. Róberta Štefka, Ph.D., zástupcov vedenia fakulty, akademického senátu a jednotlivých katedier.

V akademickom roku 2014/2015 sa na bakalárske štúdium na Fakultu manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove prihlásilo 1393 uchádzačov, z ktorých sa zapísalo do 1. roka bakalárskeho štúdia spolu 458 uchádzačov, z toho 326 na štúdium v dennej forme a 132 na štúdium v externej forme. V bakalárskom študij-

nom programe Manažment bude v 1. roku štúdia študovať spolu 270 študentov, v bakalárskom študijnom programe Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo 172 študentov a v bakalárskom študijnom programe Environmentálny manažment 16 študentov, ktorí sa týmto aktom slávnostne stali súčasťou 2000-člennej komunity študentov Fakulty manažmentu PU v Prešove. Každoročne slávnostne vítame na akademickej pôde novoprijatých študentov, ktorí sa zložením imatrikulačného sľubu stávajú integrálnou súčasťou našej akademickej obce. Byť študentom univerzity je aj v súčasnosti významným, no často neľahkým statusom, ktorý v sebe skrýva mnoho povinností, ale aj výziev – môcť participovať na realizácii výskumu, tvoriť poznatky, kriticky myslieť, prezentovať pokrok, byť budúcnosťou spoločnosti.

Fakulta manažmentu PU v Prešove sa bude snažiť svojim študentom ponúknuť viac – viac ako vzdelanie. Chce byť pre svojich študentov základom ich úspechu a dôkazom ich správneho rozhodnutia v zmysle sloganu fakulty: „Talent – vzdelanie – úspech!“

Želáme študentom Fakulty manažmentu, aby sa ich štúdium i budúcnosť stali naplnením tohto sloganu.

Ing. Emília Huttmanová, PhD.
Foto: archív FM PU

Ako mi stáž zmenila život

Ubehli tri roky od ukončenia môjho štúdia andragogiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Keď si všetko spätne premietnem, uvedomujem si, že práve prístup k štúdiu mi zmenil môj život. Počas študentských čias som využila takmer všetky možnosti, ktoré mi boli univerzitou ponúknuté. Študentský program Erasmus mobilita spustil reťazovú reakciu, ktorá mala za následok to, že sedenie na prednáškach v miestnosti č. 91 a gastronomické prestávky v notoricky známych kaviarňach Balada a Teacher's, sa zmenilo na štúdium s nezabudnuteľnými skúsenosťami a zážitkami. Za najzlomovejší moment pre moju budúcnosť stále považujem letnú stáž Erasmus, ktorú som absolvovala medzi štvrtým a piatym ročníkom. Práve tejto skúsenosti vďačím za dnešok. Okrem najpestrejšieho leta v živote a množstva iných zážitkov pri spoznávaní stavežatej Prahy to bol pre mňa tiež prvý kontakt s realitou. Konečne som mala možnosť otestovať teóriu v praxi.

Moja stáž prebiehala v spoločnosti, ktorá realizovala otvorené a zatvorené vzdelávacie kurzy, konferencie a odborné fóra pre manažérov rôznych úrovní. V tej dobe išlo o jednu z najúspešnejších vzdelávacích spoločností v Českej republike. Bolo pre mňa fascinujúce vidieť, ako je možné aplikovať princípy andragogiky do praxe. Zistila som, že vo firmách existuje HR oddelenie, v ktorom môžem využiť päť rokov nadobudnutej teórie s plným pocitom zadosťučinenia. Prvýkrát som bola súčasťou prostredia, v ktorom sa nikto nepozastavuje nad pojmom andragóg. Bol to môj prvý kontakt so skutočnou pracovnou realitou. Moje uvedomenie si, že andragogika v praxi naozaj funguje, ma do budúcnosti povzbudilo. Konečne som sa presvedčila, že som si vybrala správne povolanie.

Po mojom návrate zo stáže som bola pevne rozhodnutá, kam budú moje kroky opäť smerovať. V zimnom

semestri sa podávali žiadosti na projekt pre absolventov – Leonardo da Vinci (pozn. od roku 2014 sú stáže absolventov súčasťou programu Erasmus+). Podmienky boli podobné ako pri Erasme. Dôležité bolo pre seba nájsť spoločnosť, v ktorej sa vám budú ochotne venovať. V neposlednom rade bolo samozrejme potrebné úspešne absolvovať štátnice. Ak to môžem zhodnotiť, myslím si, že hviezdy mi boli správne naklonené. Zbavila som si svoj najväčší kufor a plná ideálov som sa vybrala v ústrety osudu. Aj keď bolo náročné opustiť rodinu, maminu kuchyňu, domov, priateľov, pohodlie a ísť do neznámych prostredia, neľutujem to. Stále to hodnotím ako jedno z najlepších rozhodnutí, aké som kedy urobila. Táto skúsenosť mi otvorila oči, urobila zo mňa samostatného človeka a konkurencie schopného uchádzača o zamestnanie.

V súčasnosti pracujem ako recruiter v personálnej spoločnosti a robím to, čo ma najviac baví. Pomáham ľuďom zlepšiť ich súčasnú kvalitu života. Na danej pozícii prichádzam do kontaktu s mnohými uchádzačmi o zamestnanie, vrátane absolventov. Z praxe viem zhodnotiť, že študenti si stále neuvedomujú, ako je potrebné začať na sebe pracovať a zbierať skúsenosti už počas štúdia. Práve tie Vám pomôžu na trhu práce, na ktorom sa raz ocitnete. Sama sa snažím zapájať našu spoločnosť do podobných projektov, vytvárať u nás vo firme priestor ďalším študentom a absolventom, aby získali tieto skúsenosti. Práve tie vás v „stáde“ robia výnimočnými. Ako sa hovorí: „odvážnym a usilovným šťastie praje“. Prečo potom sedíte doma?

Diana Tomková

Chcete sa dozvedieť viac o odborných stážach pre študentov ako aj absolventov?

Sledujte webstránku Oddelenia vonkajších vzťahov – sekcia AKTUALITY:

<http://www.unipo.sk/zahranicne-vztahy/aktuality>.

Aktivita neformálnej skupiny SMILE

Študenti Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove a dobrovoľníci SMILE navštívili 1. apríla 2014 Domov sociálnych služieb v Giraltovciach, kde strávili celé dopoludnie. Po príchode do zariadenia sa študenti rozdelili do menších trojčlenných skupín, a následne boli poslaní do dielni, kde pracovali dve hodiny s deťmi. Tu sa zapojili do aktuálnych činností detí a spolu s nimi vytvárali rôzne výrobky. Po desiatej hodine študenti absolvovali návštevu lôžkového zariadenia, kde pozdravili ďalšie detičky, takisto sa lepšie pozreli na miestnosť Snoezelen a relaxačnú miestnosť. Táto návšteva bola veľmi príjemná a určite sa čoskoro zopakuje. Študenti, od prvého po piaty ročník, ocenili takúto akciu a možnosť vidieť „kúsok z praxe“. Deti sa už teraz tešia na najbližšiu návštevu svojich kamarátov, s ktorými opäť vytvoria čosi nové, stravia spolu zopár spoločných chvíľ.

Študenti PBF PU
Foto: archív autorov

Nezabudnuteľný a prínosný Erasmus 2014

V letnom semestri minulého akademického roka sme sa dozvedeli o možnosti absolvovania stáže v zahraničí. Táto myšlienka sa nám veľmi zapáčila a rozhodli sme sa ísť do toho. Informácie o stáži sme našli na webe (www.unipo.sk). Podrobnosti nám ozrejmila medzinárodná koordinátorka pre Erasmus Mgr. Zdenka Medoňová. Tá nám veľmi ochotne vysvetlila, čo všetko potrebujeme, aby sme sa na stáž mohli prihlásiť, a čo to všetko zahŕňa. Pri ďalších potrebných formalitách nás usmerňoval už náš fakultný koordinátor doc. ThDr. Marek Petro, PhD. Po úspešnom absolvovaní výberového konania na našej fakulte (GTF PU) sme sa vybrali na cesty. Tatiana Kristiňáková do Ostravy a Jana Bačová do Prahy. Naše nové skúsenosti sú nenahraditeľné pre našu budúcu prax. Zážitky sú neopísateľné a priateľstvá nezabudnuteľné. Vedeli sme, že naše krajiny majú

spoločnú históriu no mali sme možnosť poznať odlišnosti v našich kultúrach a mentalite. Na stáži sme mali možnosť reálne si vyskúšať čo všetko mediácia zahŕňa. Vidieť a reálne riešiť skutočné problémy ľudí, je neporovnateľne lepšia skúsenosť, ako riešiť modelové situácie riešené bez emócií, v rámci školského kolektívu. Pochopili sme, že našou budúcou prácou bude pomoc ľuďom v ťažkých životných situáciách. Prežívali sme s nimi ich emócie od začiatku do konca mediácie a mohli sme sa s nimi tešiť, ak bola mediácia úspešná. Okrem mediácie sme mali možnosť nahliadnuť do starších spisov a učiť sa novým metódam potrebným pre prax. Zúčastňovali sme sa na odborných seminároch a konferenciách, kde sme mohli nadobudnúť nové poznatky. Prednášali nám odborníci na slovo vzatí ako napr. Lenka Holá, Robin Brzobohatý, Martina Doležalová či Andrea Matoušková.

Naša stáž nebola len o práci, ale aj o zábave. Vo voľnom čase sme spoznávali kultúrne pamiatky a okolie. Navštívili sme divadlá, festivaly, kiná, múzeá, výstavy, športové podujatia a pod. Strávili sme tam tri nezabudnuteľné mesiace a znova by sme si ich veľmi rady zopakovali. Ak sa niekto z vás rozhoduje či ísť, alebo neísť, naše odporúčanie znie – CHODTE DO TOHO!

Bc. Tatiana Kristiňáková

Bc. Jana Bačová

Foto: archív autoriek

Exkurzia Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM –jaskyne NP Slovenský kras

Katedra turizmu a hotelového manažmentu FM zorganizovala v apríli 2014 ďalšiu z radu exkurzií. Tentoraz to bola exkurzia do Jasovskej a Gombaseckej jaskyne a bola určená prioritne pre študentov 1. ročníka odboru Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo. Tí tak mohli, v rámci predmetu Ochrana prírody a ekoturizmus, vidieť Národné prírodné pamiatky v národnom parku Slovenský kras. Zo sprístupnených jaskýň Slovenského a Aggteleškého krasu sú obidve zaradené do svetového prírodného dedičstva UNESCO.

Jasovská jaskyňa bola vytvorená ponornými tokmi rieky Bodvy v druhohorných triasových vápencoch v piatich vývojových úrovniach. Je známa výskytom bohatej kalcitovej sintrovej výplne, viacerými archeologickými nálezmi i zaujímavou históriou. O tom, že jaskyňa poznali už pred niekoľkými storočiami, svedčí bratrický nápis v Husitskej sieni z roku 1452. Jasovská jaskyňa je významným zimoviskom netopierov a je známa predovšetkým širokým druhovým zastúpením. Zimuje tu až 19 druhov z celkového počtu 24 druhov žijúcich na Slovensku. Teplota vzduchu sa pohybuje od 8,8 do 9,4 °C a relatívna vlhkosť vzduchu je 90 až 98 %, čo vytvára ideálne podmienky na speleoterapiu, ktorú využívajú predovšetkým pacienti z kúpeľov Štós.

Gombasecká jaskyňa patrí medzi najvýznamnejšie jaskyne Národného parku Slovenský kras. Na prehliadkovej trase sa návštevník môže stretnúť najmä s tenkými, dutými sintrovými brčkami, ktoré sú tu vytvorené a zachované v takom rozsahu, ako v žiadnej inej jaskyni na Slovensku. Okrem toho sa tu vyskytujú aj iné formy stalaktitov, stalagmitov a rôzne náteky. Teplota v jaskyni je 9 až 9,4 °C.

Táto exkurzia bola jednou zo siedmich exkurzií organizovaných Katedrou turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove v akademickom roku 2013/2014 pre študentov odboru Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo (Dr. Mitříková a Dr. Matušíková: 11/2013 – Kraków a Wieliczka, 12/2013 – Budapešť, 4/2014 – jaskyne NP Slovenský kras; Ing. Šenková: 3/2014 – odborná exkurzia hotelov vo Vysokých Tatrách, Dr. Švedová: 5/2014 – severovýchod Slovenska vrátane Bardejovských kúpeľov a 5/2014 juhovýchod Slovenska vrátane jaskýň maďarského Aggteleku).

RNDr. Jana Mitříková, PhD.
KTaHM PU v Prešove

Študentský život v Čechách

Ak sa pohrávate s myšlienkou ísť na ERASMUS, neváhajte! Či už si vyberiete krajinu vzdialenejšie alebo priamo našich susedov, stále zažijete nezabudnuteľný semester plný zábavy, nadväžete nové priateľstvá a získate veľa nových skúseností, vedomostí a zručností.

My sme sa s touto myšlienkou pohrávali už v prvom ročníku. K samotnej realizácii sme sa dostali až v treťom, kedy sme sa konečne odhodlali a poslali si prihlášku na mobilitu. Mali sme na výber viacero krajín ako Fínsko, Španielsko, Nórsko, ktoré určite znejú zaujímavejšie ako Česko, ale my sme chceli ostať v „domácom“ prostredí a na prvýkrát okúsiť študentský život práve tu.

Z nášho odboru sociálna práca na Inštitúte edukológie a sociálnej práce, Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sme sa na Erasmus vybrali traja odhodlanci – Erik, Nika a Janka. Dvaja sme smerovali do mesta Brna a jedna z nás do študentského mestečka Olomouc. Naša zvedavosť a očakávania boli veľké. Tešili sme sa na niečo nové, aj keď každý z nás určite zároveň pociťoval aj zodpovednosť za úspešné zvládnutie a adaptovanie sa na nový školský systém.

Brno bolo pre nás lákadlom hlavne kvôli Masarykovej univerzite, ktorá je spolu s Karlovou univerzitou v Českej republike jednou z najprestížnejších škôl. Zo začiatku sme sa obávali štúdia na tejto univerzite. Hlavne toho, ako zvládneme predmety z trošku iného súdka. Bola to pre nás výzva, no mali sme dobré základy. Počas programu, no hlav-

ne v začiatkoch, nás podržali koordinátorky, ktoré nás nasmerovali pri dobrom zápise predmetov aoznámili so systémom školy.

Ak by sme mali porovnať štúdium na Masarykovej univerzite v Brne a Prešovskej univerzite v Prešove, badali sme tam veľké rozdiely. Celý systém školy je nastavený úplne inak. Výber predmetov je voľnejší, počet predmetov je 3x menší, no náročnosť je k tomu prispôsobená. Študenti sa viac môžu zameriavať na vlastné záujmy a špecifikovať sa na určitú klientelu. Počas štúdia sme mali možnosť stretnúť významných odborníkov a odborníčky z oblasti sociálnej práce. Takisto nám bola poskytnutá možnosť absolvovať odbornú prax. Získali sme nový pohľad, mali sme možnosť vidieť iný prístup sociálnych pracovníkov s klientmi, naučiť sa nové terapie a takisto si vyskúšať ich realizáciu. To, že sme mali možnosť vidieť iné prevedenie, či už štúdia alebo aj praxe, je pre nás obohatením a získané skúsenosti, novinky v soc. oblasti môžeme využívať aj doma.

Jedna z nás absolvovala mobilitu v Olomouci na Univerzite Palackého. Štúdium bolo odlišné hlavne v tom, že prebiehalo na Pedagogickej fakulte. Je samozrejmé, že zameranie bolo viac nastavené práve na pedagogiku, no napriek tomu, bolo štúdium obohacujúce a aj práve tým zaujímavé. Vďaka tomu, že je Olomouc malým študentským mestečkom, študuje a žije sa tu veľmi príjemne a veľmi rýchlo si na to človek zvykne.

Napriek tomu, že latka bola nast-

vená vysoko, hravo sme ju zdolali a úspešne ukončili semester.

Erasmus má však aj druhú stránku študentského života. Najväčším lákadlom vo svete Erasmákov sú práve študentské party, získavanie nových kontaktov, vzťahov a priateľstiev.

Ako každého Erasmus študenta, aj nás sa ujali členovia ESN, ktorí nám uľahčovali prvé dni. Zabezpečovali nám počas celého pobytu rôzne kultúrne programy, výlety, party, podujatia a sprievodné akcie... V rámci tejto skupiny ESN sme sa mali možnosť navzájom spoznať so všetkými zahraničnými študentmi Erasmu z celého sveta. Aj napriek tomu, že sme sa veľmi nevzdialili od domova, mali sme možnosť rozvíjať svoje jazykové a komunikačné zručnosti práve s nimi.

Každý týždeň počas semestra patrila inej krajine, ktorá organizovala svoj nezabudnuteľný večer. Národovci spojili svoje sily a pripravili pre ostatných svoje tradičné welcome drinky, snack a program. Neobišlo to samozrejme ani nás a jeden z večerov sa niesol pod našou vlajkou. Hostí sme privítali v tradičných slovenských krojoch a s našimi ľudovými piesňami, ktoré nám spríjemňovali celú noc. Ponúkli sme ich chlebom a soľou, nsmeli chýbať halušky s bryndzou, oštiepky a Tatranský čaj ☺. Náš večer bol oslňujúci a naozaj nezabudnuteľný a veríme, že nielen pre nás.

Po tejto skúsenosti sme sa spoločne zhodli, že ak by sme príležitosť využili skôr, mohli sme si po tejto prvej nezabudnuteľnej skúsenosti užiť aj ďalší semester v inej vzdialenejšej krajine. No spamätali sme sa neskoro. Neurobte tú istú chybu, nepremrhajte túto možnosť a okúste študentský život aj inde! Určite svoje rozhodnutie nebudete ľutovať.

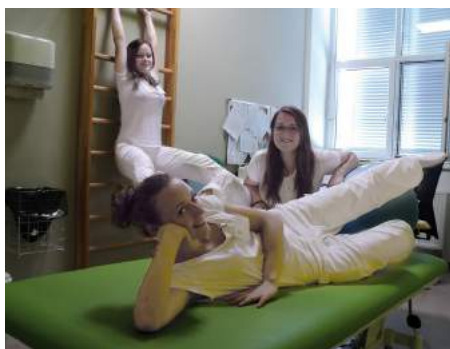
Prešovská univerzita v Prešove ponúka množstvo programov do rôznych krajín, tak neváhajte a vyberte si krajinu podľa vášho gusta, lebo ako sa vraví „once Erasmus, always Erasmus!“

Veronika Takáčsová
Jana Kolesárová
Foto: archív študentiek

Študentky fyzioterapie v Hradci Králové

Počas druhého ročníka štúdia fyzioterapie na Prešovskej univerzite v Prešove sme ako všetci študenti uvažovali, čo robiť cez prázdniny. Brigáda s možnosťou privyrobenia bola vždy lákadlom, ale počas praxe v nemocnici sme prišli na to, že ako druháčkam nám chýba množstvo vedomostí najmä o praktickej stránke nášho štúdia. Zohnať prácu alebo brigádu pre nekvalifikovaného fyzioterapeuta je veľmi náročné, miestami pomaly nemožné, a preto sme sa vypytovali starších študentov, ako to riešili oni. Nakoniec sme sa jednoznačne všetci zhodli na letnej odbornej stáži ako na najlepšej možnosti.

Všetko to začalo zhromažďovaním informácií a spoločným sedením záujemcov, kde sme sa dozvedeli všetko potrebné. Dohodli sme sa, že to skúsime. Z rôznych ponúkaných miest v zahraničí bol ideálnou voľbou pre nás Hradec Králové. Mesto na východe Čiech nám ponúkalo možnosť pracovať v jednej z najväčších a najlepšie vybavených nemocníc v celej Českej republike. Ponuka to bola skvelá a my sme boli pevne rozhodnuté, preto ostávalo už len zbaliť si veci a vyraziť. Začiatkom júna sme vycestovali a 2.6.2014 sme stáli pred bránami nemocnice, plné očakávania a pochopiteľne aj strachu z neznámeho. Po úvodnej fáze zoznamovania sa s rozsiahlym areálom nemocnice a s náplňou našej práce sa nám stáž mohla začať. Ubytovanie bolo skvelé a na dobrom mieste, čiže ranná cesta do práce nám netrvala dlho. Množstvo zážitkov a prekvapení na seba nenechalo dlho čakať. Prvé týždne sme si zvykali na náročnú, ale najmä zaujímavú prácu. V úžasnom kolektíve plne kvalifikovaných fyzioterapeutov sme sa

cítili vynikajúco. Každý deň sme hltali nové vedomosti a naberali nové zručnosti. Čo bolo na tom najlepšie? Možnosť vyskúšať si teóriu v praxi. Pod odborným dohľadom trpezlivých fyzioterapeutov sme sa stále viac osmeľovali a osamostatňovali v našej práci. Zverovali nám stále náročnejšie úlohy, ktoré sme plnili s radosťou. Vždy sme sa mohli obrátiť na niekoho skúsenejšieho, kto nás naviedol správnym smerom, a po čase sme cítili, že aj my sme súčasťou fyzioterapeutického tímu aj veľkého mraveniska nemocnice. Medzi pacientmi sme už boli známe ako "tie tri fyzioterapeutky zo Slovenska", ktoré okrem cvičenia ponúkajú aj hodinu slovenčiny zadarmo. Navštívili sme všetky možné oddelenia, od fyziatricko-rehabilitačného, kde sme strávili celý prvý mesiac, cez neurológiu, chirurgiu, ortopédiu, kardiológiu, detskú či interné oddelenia a mnoho ďalších. Všade nás na začiatku zaškolili a ďalej sme už samostatne pracovali. Naučili nás mnoho metodík charakteristických pre ochorenia vyskytujúce sa na jednotlivých oddeleniach. Mali sme možnosť všetko si vyskúšať v praxi a zdokonaľovať sa každý deň. Práca s najmodernejším vybavením a pomôckami v nemocnici nebola ničím zvláštnym pre ostatný personál nemocnice, ale my sme tam mali možnosť zoznámiť sa s množstvom prístrojov, ktoré sme doposiaľ u nás vídali len na obrázkoch v knihách. Možnosť každodenne pracovať s modernými prístrojmi nás posunula dopredu a zručnosti, takto získané, nám už nikto nevezme. V skratke, prešli sme mnohými miestami, stretli mnoho ľudí a veľa sa naučili. Samozrejme, okrem práce a vzdeláva-

nia, sme počas voľných víkendov viackrát navštívili Prahu a okolie Hradca. Nádherné mesto a príroda naokolo boli skvelé pre oddych po náročnom pracovnom týždni. Každý víkend sme mali iné plány, neďaleké novopostavené kúpalisko, prechádzky po meste a starom námestí a objavovanie skrytých krás Hradca Králové boli našou víkendovou zábavou. Náš pobyt sme zavřšili celovíkendovým výletom v Krkonošiach a túrou na najvyšší český vrch Sněžku.

Počas tejto stáže sme získali nielen veľa vedomostí, skúseností, praxe a kontaktov, ale pochopili sme, o čom práca fyzioterapeuta v skutočnosti je a v čom spočíva krása tohto povolania, za čo sme veľmi vďačné. Stáž vrelo odporúčame ako spojenie príjemného s užitočným, aj ako možnosť vzdelávania s nespočetným množstvom ďalších výhod.

**Daniela Penksová,
Beáta Pilníková, Zuzana Trellová**
Foto: archív autoriek

Študenti environmentálneho manažmentu na exkurzii v Aquacity Poprad

Možnosť vidieť environmentálne technológie a postupy v praxi v ekologickom stredisku pod Vysokými Tatrami – tak takúto jedinečnú možnosť mali v študenti študijného programu Environmentálny manažment (v 2. a 3. roku štúdia), ktorí absolvovali 8. októbra 2014 celodennú odbornú exkurziu v Aquacity Poprad. Aquacity Poprad sa už niekoľko rokov zaraďuje medzi desiatku najekologickejších športovo-rekreačno-ubytovacích zariadení na svete. Medzi priority vedenia patrí minimalizovanie vplyvu prevádzky tohto zariadenia na životné prostredie. To sa im darí vďaka využívaniu voľne dostupných prírodných energetických zdrojov. Tepelná energia sa tu získava z rozsiahlych podzemných jazier geotermálnej vody, ktoré sa nachádzajú 1300 metrov pod povrchom v blízkosti strediska. Po priamom odovzdaní časti termálnej energie vo výmenníkoch tepla sa zbytková energia vody ešte využíva v tepelných čerpadlách a zásobuje tak Aquacity potrebným teplom. Termálnu vodu s bohatým minerálnym zložením možno považovať za vodu s liečivými účinkami, ktorá sa využíva pri balneoterapii. Vďaka využívaniu geotermálnej vody a slnecnej energie spoločnosť ušetrí milióny eur na prevádzkových nákladoch, ale tiež minimalizuje negatívne vplyvy na životné prostredie a efektívne využíva dostupné obnoviteľné zdroje energie.

Študenti teda mali možnosť vidieť a viac sa dozvedieť o (aj nevšedných) možnostiach využívania geotermálnej vody, jej environmentálne vhodnom a zdravotne nezávadnom čistení pomocou ultrazvuku, využívaní fotovoltaiiky, separácii odpadov, o používaní ekologickejšieho nezávadných produktov, energeticky efektívnom riešení ubytovacích zariadení, ale aj o samotnom manažovaní aquaparku.

Postupne sa pred nimi odkrývalo množstvo „zelených prvkov“, viac či menej nápadne zakomponovaných do prevádzky aquaparku.

Svoje teoretické vedomosti získané počas doterajšieho štúdia v študijnom programe Environmentálny manažment si tak doplnili aj o praktické poznatky a mali možnosť vidieť „ako to naozaj funguje“, a tiež, že „zelené riešenia“ sú nie nevyhnutne spojené s vysokými nákladmi.

A čo na to študenti? Z ankety, ktorú sme realizovali po návrate z Aquacity, vyberáme niekoľko dojmov a postrehov študentov:

„Dozvedeli sme sa veľa zaujímavostí, napr. že v detskom bazéne sa na dezinfekciu používa soľ, nie agresívne chemikálie“.

„Exkurzia bola veľmi zaujímavá, lebo sme boli v priestoroch Aquacity Poprad, do ktorých by sme sa pri bežnej návšteve nedostali, napr. pri termálnom vrte.“

„Exkurziu hodnotím pozitívne, bola to zaujímavá možnosť ocitnúť sa na chvíľu v praxi.“

Naše poďakovanie patrí vedeniu spoločnosti a najmä Bc. Petrovi Gurčíkovi, ktorý nás trpezlivo a ochotne oboznámil s ekonomickými, environmentálnymi a manažérskymi aspektmi fungovania aquaparku.

Ďakujeme aj Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúre MŠVVaŠ, keďže v rámci riešenia projektu KEGA 032-4/2014 sme mohli túto exkurziu absolvovať.

Ing. Jana Chovancová, PhD.

Ing. Emília Huttmanová, PhD.

Katedra environmentálneho manažmentu

Fakulta manažmentu PU v Prešove

Foto: Ing. Alexander Tokarčík

Skúsenosti so zahraničnými mobilitami, cenné rady pre študentov

Ochridské jazero, Ochrid – Macedónsko

Prečo som sa rozhodol skúsiť štúdium v zahraničí?

Dôvodom prečo som sa odhodlal pre štúdium v zahraničí bolo v prvom rade dokázať samému sebe, že som schopný existovať v cudzom prostredí, vzdať sa zaužívaného pohodlia rodiny, priateľov a tzv. komfortnej zóny. Áno, práve táto komfortná zóna, v ktorej vykonávame väčšinu rutinných aktivít, nás na jednej strane chráni, avšak zároveň ubíja naše sny a túžby po nových dobrodružstvách, priateľstvách, ktoré sú na dosah našich možností, stačí obrazne povedané „chmatnúť ich do hrsti“. Avšak prvým krokom je odhodlanie a potreba zmeniť samého seba, jednoducho prekročiť pomyslenú hranicu našej „komfortnej zóny“, v ktorej sa cítime ako „ryba vo vode“.

A či som svoje rozhodnutie oľutoval?

Prvé dni sú obvykle ťažšie, keďže sa ocitáte v cudzom prostredí, bez rodiny, priateľov, tých všetkých každodenných maličkostí, ktoré sú vám tak dobre známe. No proste rituály, váš zaužívaný režim každodenných aktivít, musíte z jedného dňa na druhý obetovať v prospech nových skúseností a dobrodružstiev. Uvedomte si, že na mobilite nebojujete s problémami, ale čelíte výzvam, ktoré váš život posunú kvalitatívne vyššie, či už po stránke duchovnej alebo fyzickej. Prinajmenšom sa stanete samostatnejším, obetavejším človekom a priučíte sa cudzím jazykom, ktoré sú tak potrebné v dnešnom globalizovanom svete. Takže jednoznačne svoje rozhodnutie študovať v zahraničí neľutujem, ba práve naopak, ľúto by mi bolo nevyužiť ponúkanú šancu.

Stála námaha spojená s administratívou zato?

Samozrejme, nič nie je zadarmo a „pečené holuby nepadajú na počkanie z neba“. Týmto prirovnaním by som chcel vyjadriť svoje skúsenosti s administratívnou stránkou programov, či už ide o – bilaterálnu dohodu, ERASMUS, CEEPUS, Vyšehradský fond atď., vo všetkých uvedených prípadoch sa vyžadujú od žiadateľa o udelenie štipendia určité elementárne administratívne úkony. Tie sú väčšinou spojené s prípravou

vlastného životopisu, motivačného listu, odborného programu, prípravou odporúčaní od profesorov a dokladovaním vašej kvalifikácie v podobe diplomov, certifikátov. Na druhej strane, ak túto byrokratickú tortúru absolvujete, garantujem Vám, že každá ďalšia prihláška bude pre vás jednoduchšia, získate nenahraditeľnú prax. A ešte niečo, CV, motivačný list určite využijete aj pri hľadaní budúceho zamestnania.

Takže hlavu hore, vyhrňte si rukávy a poďte do toho! Z neúspechu sa poučte, je to taktiež skúsenosť. Z vlastnej praxe môžem potvrdiť, že z 10 podaných prihlášok boli 2-3 úspešné, ale nevzdal som to!

Čo si najviac cením na tejto skúsenosti?

Podľa mojej osobnej skúsenosti, v každej absolvovanej zahraničnej stáži/mobilite prevažovali pozitíva nad negatívami. Ja osobne si cením nezabudnuteľné priateľstvá a „kontakty“, ktoré môžem využiť v budúcnosti, či už pracovnom alebo osobnom živote. Tak napr., keď som bol na mobilite v malebnom dalmatínskom mestečku Zadar, môj chorvátsky kolega – doktorand ma pozval na víkend do jeho rodného mestečka, kde ma zoznámil nielen s krásami rodného kraja, ale aj s rodinou a priateľmi. Predstavil ma ako svojho blízkeho priateľa, a takto sa ku mne správali aj jeho známi a rodina. Dokonca v čase mobility sme spolu roznášali pozvánky na svadbu, ktorú mal tesne po mojom odchode domov. Neskutočný a nezabudnuteľný zážitok, ktorý mi ostane v srdci do konca života. Dodnes si spolu píšeme aj s jeho manželkou – obaja ako inak profesiou aj srdcom Geografi, vrátane ich maličkého synčeka!

A čo mi zahraničná mobilita dala?

Možno by som postavil otázku trochu inak. Čím ste vy obohatili kolegov, študentov na zahraničnom pracovisku? A ako dokážete zužitkovať nadobudnuté poznatky na domácej pôde? Predstavili ste seba, svoju

Pamätník potopeným lodiam
v Sevastopole – Krym

Alma-Mater, rodné miesto, krajinu, tak, aby si zahraniční kolegovia mohli vytvoriť pozitívny imidž o vás a vašej krajine? Ak áno, určite ste naplnili základné myšlienky mobility, pretože ste dokázali predať samého seba, svoje nápady, ideí a pritom hrdo reprezentovať krajinu, rodné miesto, katedru...

A či by som šiel znova na mobilitu?

Pravdepodobne najjednoduchšie postavená otázka v tejto ankete. Samozrejme že, ÁNO. Vďaka moderným technológiám súčasnej doby vám ostane okrem spoločných zážitkov a priateľov bohatý audiovizuálny materiál vo forme videí, fotografií, ktorý je neoceniteľným zdrojom pozitívnej energie. Môžete si s hrdosťou povedať, áno dokázal som to, a teším sa na nové výzvy, ktoré mi život priniesie.

A prečo by ste mali Vy využiť túto príležitosť?

Spoznáte, ako reagujete v nepredvídateľných situáciách, naučíte sa rešpektovať druhých a navštívite miesta, ktoré by ste možno v živote nikdy nenavštívili. Tak načo ešte čakáte? Stále som Vás nepresvedčil? Zahraničná mobilita môže byť príležitosťou pre spoznanie životnej lásky a navyše máte štipendium, ktoré je mnohokrát vyššie ako letná brigáda v supermarkete alebo na stavbe u vás doma ☺

Slavomír Bucher

„sprievodca a experimentátor zahraničnými mobilitami/stážami“

Foto: autor

Anatómia, do nekonečna a ešte ďalej...

Každý študent FZO PU v Prešove a iných fakúlt s predmetom Anatómia, má určite veľkú fantáziu a pekné spomienky, ak sa vysloví toto slovo. Pravdaže, dalo by sa slovo anatómia vysvetliť rôznymi definíciami, z latinčiny, gréčtiny... No najlepšie a najvýstižnejšie by ho vystihli študenti, ktorí mali česť sa s týmto predmetom stretnúť. Na túto skúšku nás upozorňovali už v 2. deň nášho pôsobenia na tejto univerzite. Zo začiatku sme to brali „športovo“. No 1. hodina

Anatómie nás len utvrdila v našich tajných obavách. Nebolo by to nič hrozné-bolo nám povedané-ak by naše učenie nezačalo vždy len pred priebežným testom. Každý vie o čom hovorím. Asi jedna tretina si po prvom teste uvedomila, že to nebude len taký test a začala sa po ňom pripravovať pravidelne alebo skôr pravidelnejšie. Druhá tretina sa snažila (niekedy aj pomocou ľaháčikov), no nie vždy im to vyšlo. A tá posledná skupina študentov, to si každý domyslí.

Blížili sa Vianoce a s nimi i skúškové obdobie. Úsmevy na tvárach klesali a s nimi aj nádeje väčšiny študentov. Ja sama Vám môžem potvrdiť, že ten úsmev klesol aj mne, a to hlavne vtedy, keď som zisťovala, čo všetko ešte neviem a deň D sa blížil.

V deň skúšky, aj tých najodvážnejších, najnaučenejších a najviac vy-

zbrojených rôznymi pomôckami, premohol strach. Výsledok úspechu aj neúspechu na skúške mal rovnaké ukončenie-slyz. Ďalšie termíny dopadli rovnako. Myslím si, že to nemusím detailnejšie opisovať.

Blíži sa Veľká Noc a niektorým študentom Anatómia stále kradne pekné sny.

Po prvom semestri a s úspešne ukončenou skúškou Anatómie sú študenti „o pár nervov ľahší“ a tí šťastnejší aj „o pár vedomostí ťažší“.

Vysokoškolské hodnotenie východniarov:

A - Až bars dobre

B - Bars dobre

C - Calkom dobre

D - Dobre

E - Ešte možebic

FX - Furt je šanca opraviv

Pár rád pri učení :

Neučte sa naspamäť dlhé texty tzv. „biflenie“. Rýchle učenie ostáva v pamäti len krátky čas a my sa potom čudujeme ako je možné, že to nevieme, keď sme sa to učili a všetko sme sypali ako z rukáva.

Čítajte si nahlas, opakujte si len najdôležitejšie a najpodstatnejšie veci, snažte sa učivu porozumieť, bude sa Vám to ukladať do dlhodobej pamäte, ktorú stačí neskôr oprášiť.

Učivo si rozdeľte od ťažšieho – po jednoduchšie, oddýchnutý mozog lepšie prijíma zo začiatku informácie, ktorými ho chceme naplniť. Časom sa pozornosť stráca.

Dôležitý je prísun čerstvého vzduchu, vhodné osvetlenie, primeraná teplota v izbe, preto Vám neodporúčam sa učiť Non-Stop, radšej si zájďte zabaviť sa.

Neučte sa dlho do noci. Veľa študentov sa dopuje produktmi na stimuláciu pozornosti, no na mňa to malo úplne opačný účinok. Po užití slávnej študentskej Guarany, kedy som si myslala, že budem plná sily, pripravená drviť sa čo najdlhšie a všetko si ľahšie zapamätám, som do hodiny zaspala. Ak ani toto nepomôže, tak si poriadne spracujete mini poznámky poskladané podľa najnovších študentských trendov, prepudrujte si ruky, nech sa nepotia a držím prsty.

Ja som postupovala podľa týchto krokov a zatiaľ som všetko zvládla ľavou zadnou.

„Nie je hanba nič nevedieť, určite je však hanba nechcieť sa nič naučiť“
(Platón)

Katarína Šajnová,

Ivana Kancová

Foto: ilustračné

Preventívna sociálna práca Inovatívny študijný program na PBF PU v Prešove

„Nemôžeme sa naučiť za iných to,
čo sa naučiť potrebujú.

Musia svoju prácu urobiť sami
a urobia ju,
až na ňu budú pripravení.“

(L. Hay, *Myšlienky srdca. Poklad
vnútornej múdrosti*, 1993, s. 188)

V januári 2014 bol Akreditačnou
komisiou MŠVV a Š schválený ba-
kalársky študijný program

Preventívna sociálna práca, na Pra-
voslávnjej bohosloveckej fakulte –
Katedre kresťanskej antropológie
a sociálnej práce, so začiatkom vyu-
čovania v školskom roku 2014/2015.
Ako autorka konceptu *Edukačná so-
ciálna práca* a garantka študijného
programu *Preventívna sociálna prá-
ca* si dovoľujem oboznámiť akade-
mickú obec našej univerzity s tým-
to programom.

Koncept edukačnej sociálnej práce
sme už v tomto časopise predsta-
vili (Roč. IV, č. 4, 2011, s. 28 – 29).
V spojitosti so študijným progra-
mom nanovo pripomenieme dôle-
žitý kontext.

Kontext študijného programu – Koncept edukačná sociálna práca

Edukačnú sociálnu prácu chápeme:
Ako reflexiu prieniku *aspektov soci-
álnej práce* a jej hraničných edukač-
ných vied – *sociálnej pedagogiky a so-
ciálnej andragogiky*.

Ako reflexiu prieniku *praktickej di-
menzie sociálnej práce a edukácie* –
čiže vstup edukácie do prostredia
praxe sociálnej práce.

Ako reflexiu nových sociálnych
problémov i nových oblastí *sociálnej
práce* ako vedy, výskumu a praxe.

Koncept zdôvodňujeme teoretic-
kou a praktickou autonómiou edu-
kačnej sociálnej práce, pre ktorú je
emancipačným a profilujúcim pro-
striedkom *sociálna funkcia edukácie*,
tzn. výchovy, vzdelávania a pora-
denstva. Edukačnú sociálnu prácu
chápeme ako *subsystém vedy* sociál-
na práca; ako *subsystém vysokoškols-
ského študijného odboru* sociálna prá-
ca; ako *subsystém praxe* v sociálnej
oblasti.

S rastúcim významom celoživot-
ného vzdelávania a učenia sa ľudia
stúpajú požiadavky na rozvoj teó-

rie, praxe a tým aj nároky na pro-
fesijnú vyspelosť a kvalifikovanosť
odborníkov v oblasti *preventívnej
sociálnej práce: socializačnej a resocia-
lizačnej práce a rehabilitačnej sociálnej
práce*.

Algoritmus postupu: *indikácia so-
ciálnych problémov, prevencia sociál-
nych problémov, návrhy riešenia so-
ciálnych problémov* dospelých osôb,
prostredníctvom cielených akti-
vít a v rámci *celoživotného sociálne-
ho vzdelávania a celoživotného učenia
sa*, je podľa nás, jedným z mnohých
postupov prípravy *edukačných soci-
álnych programov* zameraných na
potenciálnych aj reálnych klientov
sociálnej práce.

**Preventívna edukačná sociálna
práca** má za cieľ rozvoj a kultivo-
vanie individuálneho psychického
a sociálneho potenciálu dospelých,
za účelom obnovenia rovnováhy
v narušenej sociálno-psychickej
adaptácii ľudí, ku ktorej došlo v dô-
sledku rozmanitých vplyvov soci-
álnej nerovnováhy v spoločnosti.
Sociálno-psychická nerovnováha
ľudí je následkom ich žitia v soci-
álnych skupinách rôznej úrovne
a organizovanosti (rodiny, školy,
pracoviska, inštitúcie, referenčnej
skupiny, neformálnej skupiny, spo-
ločenského systému).

V rámci preventívnej edukačnej so-
ciálnej práce, *čiže výchovnými vplyv-
mi, sociálnym vzdelávaním a sociál-
nym poradenstvom*, sa vyvíja úsilie
o dosahovanie vyššej úrovne du-
chovnej, psychickej a sociálnej do-
spestosti jednotlivcov, to znamená
úrovne ich rozumovej, emocionál-
no-citovej, hodnotovej a sociálnej
spôsobilosti a vyspelosti.

Preventívna sociálna práca – ino- vatívny študijný program na PBF PU

V novom študijnom programe, kto-
rý vychádza z konceptu *Edukačná so-
ciálna práca*, sa zohľadňuje potreba
odborného profilovania študentov
pre špecializovanú prax preventív-
nej sociálnej práce. Špecializovaná
profesijná vysokoškolská príprava
odborníkov pre vykonávanie *pre-
ventívnej edukačnej sociálnej práce*
na Slovensku zatiaľ absentuje. Ide
o nový druh praxe sociálnych pra-
covníkov. Študijný program je za-
meraný na utváranie profesionality
študentov pre vykonávanie pracov-
ných činností v praxi preventívnej
edukačnej sociálnej práce.

Vysokoškolský študijný program
Preventívna sociálna práca vychá-
dza z interdisciplinárnej poznatko-
vej a metodologickej bázy a z ino-
vatívnych prístupov v realizácii
výučby.

Študijný program je v súlade so
vzdelávacími štandardmi sociálnej
práce schválenými Ministerstvom
práce, sociálnych vecí a rodiny SR
v spolupráci s Asociáciou vzdeláva-
teľov v sociálnej práci SR. V profile
absolventa sú obsiahnuté profesijné
kompetencie pre činnosti:

*sociálnej prevencie – socializácie, reso-
cializácie, rehabilitácie;*
sociálnej edukácie;
edukačného sociálneho poradenstva;
*manažmentu v preventívnej edukačnej
sociálnej práci.*

Absolventi sú odborníkmi, ktorí
sú pripravení na pôsobenie v pre-
ventívnej edukačnej sociálnej práci,
teda špecifickej oblasti teórie a pra-
xe sociálnej práce. Na základe ab-
solvovaného štúdia sa predpokla-
dá, že sa stanú *nositeľmi edukačných*

prístupov v sociálnej prevencii, ktoré im umožnia poskytnúť adresnú špecifickú sociálnu pomoc a tým sa podieľať na sociálnom ozdravovaní klienta aj jeho sociálneho prostredia. Očakáva sa, že sa študenti v rámci prípravy na povolanie naučia spôsoby ako motivovať sociálnych klientov k aktivite a k osobnej zmene, ktoré sú nevyhnutným predpokladom efektívneho zvládania negatívnych sociálnych udalostí a ich následkov.

Absolventi študijného programu v sociálnej praxi

Vzhľadom na skutočnosť, že ide o nový študijný program v odbore Sociálna práca, ktorý sa realizuje na Slovensku po prvý raz vôbec – predpokladá sa, že absolventi budú spôsobilí:

Podieľať sa svojou kvalifikovanou odbornou činnosťou na spoločenskej ponuke *nového druhu edukač-*

ných sociálnych služieb a edukačnej sociálnej pomoci.

V súlade s dopytom po rozmanitosti druhov a foriem sociálnej pomoci angažovať sa v príprave a realizovaní *preventívnych edukačných sociálnych programov*.

Absolventi budú profesijne pôsobiť v medziach svojej pracovnej kompetencie a dosiahnutej úrovne odbornej spôsobilosti, teda len v určitom rámci pracovných úloh. Avšak priamo, či sprostredkovane sa svojou čiastkou majú podieľať na riešení *celostných sociálnych problémov* síce všeobecnej povahy, ale s konkrétnym citeľným sociálnym dopadom na jednotlivé osoby a sociálne skupiny.

Absolventi sú pripravovaní na pôsobenie v nasledujúcich oblastiach preventívnej sociálnej práce: sociálne poradenstvo, sociálna terapia, sociálna mediácia, sociálna kuratela, sociálno-právna ochrana, sociál-

na rehabilitácia, sociálna edukácia, edukácia v sociálne znevýhodnených a marginalizovaných skupinách a komunitách.

Vykonávajú profesijnú činnosť v prostrediach, kde sa môže realizovať sociálna práca na základe na Slovensku platnej legislatívy. Ide o angažovanie sa sociálnych pracovníkov vo sfére politiky zamestnanosti, politiky vzdelávania, politiky regionálneho rozvoja, zdravotnej politiky. Pôsobia v inštitúciách a organizáciách štátnej správy; v organizáciách a zariadeniach územnej samosprávy obcí a vyšších územných celkov; v neziskových organizáciách; v cirkevných inštitúciách a zariadeniach; v súkromných zariadeniach.

doc. PhDr. Mária Machalová, CSc.

Foto: archív PBF PU v Prešove

Pozor! AIESEC Prešov otvára svoje brány pre nových členov!

Máš záujem o prax popri škole, chceš spoznať množstvo nových ľudí a získať mnoho skúseností? AIESEC Prešov hľadá nových ľudí do svojej pobočky – vyskúšaj si pôsobenie na pozíciách Predaj, Marketing, Medzinárodné projekty či Manažment eventov – vďaka nim sa môžeš medzi inými podieľať aj na príprave podobnej stáže a podobných skúseností, aké popísala vo svojom príbehu naša stážistka. Prihlášku nájdeš na www.aiesec.sk/clenstvo. Tešíme sa na teba!

Chceš zažiť niečo podobné ako naša stážistka? Neváhaj a pod' na stáž s AIESEC Prešov!

AIESEC ti prostredníctvom programu GLOBAL CITIZEN ponúka príležitosť okúsiť kultúru inej krajiny a dobrovoľnícku činnosť v zahraničí na vlastnej koži. Kultúrne stáže, obvykle trvajúce 6 až 8 týždňov, sú zamerané na pomoc tamojšej komunite prostredníctvom účasti na rôznych projektoch v neziskových organizáciách, školách alebo iných inštitúciách. Sústreďujú sa na témy ako napr. kultúrna osveta, prezentovanie vlastnej krajiny, učenie jazyka, životné prostredie a ďalšie. Nie sú platené, avšak ubytovanie a jedlo bývajú zabezpečené.

Máš záujem? Stačí vyplniť prihlášku na našej stránke. Neváhaj a získaj nezabudnuteľnú skúsenosť už túto zimu!

Ďalšie informácie nájdeš na:
www.zahranicnestaze.sk
FB: AIESEC Prešov

Foto: archív AIESEC Prešov

PBF v Prešove intenzívne konfrontuje teóriu s praxou

V mesiaci úcty k starším, 13. 10. 2014, sa v rámci výučby predmetu Sociálna gerontológia konala exkurzia študentov 2. ročníka dennej formy štúdia, bakalárskeho študijného programu Sociálna práca, študijného odboru Charitatívna a sociálna služba, v Zariadení pre seniorov Náruč, na ul. Veselej č. 1 v Prešove. Privítala nás Mgr. Sikorajová, zástupkyňa riaditeľa zariadenia ako aj bývalá absolventka študijného odboru Sociálna práca na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Exkurzia začala o 9,30 hod. a sprevádzali nás na nej sociálne pracovníčky zariadenia pre seniorov Mgr. Lakatová a Mgr. Šimčáková. Sprostredkovali nám množstvo zaujímavých informácií, kde okrem iného sme boli oboznámení s tým, že seniori sú ubytovaní v 75 bunkách s celkovou ubytovacou kapacitou pre 150 prijímateľov sociálnej služby. Sociálnu službu pre ubytovaných zabezpečuje kolektív 70 zamestnancov, ktorí tímovou prácou vytvárajú podmienky pre napĺňanie predstavy o zmysluplnom využívaní voľného času a zabezpečení primeranej kvality ich života.

Zariadenie pre seniorov Náruč poskytuje aj kultúrne a záujmové činnosti, ktoré pomáhajú prijímateľom udržiavať duševnú sviežosť a dobrú fyzickú kondíciu až do vysokého veku. Na základe záľub a svojich schopností si z ponuky zariadenia pre seniorov ubytovaní môžu vybrať:

- *krúžkovú činnosť*: spev (muzikoterapia), pečenie, varenie, čitateľský a literárno-dramatický krúžok (arteterapia), internet
- *ergoterapiu*: pre ženy (vyšívanie, pletenie, háčkovanie, maľovanie, výroba ozdobných a darčkových predmetov, pracovné aktivity v skleníku a v záhrade), pre mužov (zhotovovanie výrobkov z dreva)
- *spoločenské hry* (karty, šachy, dáma, človeče nehnevaj sa a iné)
- športové aktivity (stolný tenis, stolný futbal, biliard, šípky, petang gule, minigolf, kolky a pod.)
- *relaxačné aktivity pri televízii, premietanie filmov a prezentácia fotografií a videí zo života v zariadení sociálnych služieb.*
- slávnostné posedenia s jubilantmi
- posedenia v altánku (opekanie, grilovanie)
- jednoduché výlety a poznávacie zájazdy
- divadelné predstavenia
- duchovný život (sväté omše, modlitba svätého ruženca, sviatosť zmierenia).

V zariadení sa poskytujú aj tieto druhy služieb:

- *Pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby*
- *Sociálne poradenstvo*

Sociálne poradenstvo je zamerané na pomoc pri posúdení povahy problému. Sociálna intervencia je poskytovaná formou informácií o tom, ako je možné riešiť problém svojpomocne, alebo na základe ďalšej odbornej pomoci. Prioritou v tejto činnosti je orientácia na adaptačný proces prijímateľa sociálnej služby po jeho nástupe do zariadenia.

- *Sociálna rehabilitácia a liečebná telesná výchova*

Pri obnove samostatnosti, nezávislosti a sebačinnosti prijímateľov sociálnej služby zohráva dôležitú úlohu sociálna rehabilitácia. V zariadení ambulujú aj praktický lekár, ortopéd, psychiater a stomatológ. Priemerný vek obyvateľov v zariadení pre seniorov je 82 rokov. Najstarší obyvateľ má 100 rokov a najmladší len 59 rokov.

- *Ošetrovateľská starostlivosť*

Ustanovené výkony podľa § 22 zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v zariadení vykonáva sestra s odbornou spôsobilosťou. V zmysle platných dohôd v zariadení pravidelne ambulujú: praktický lekár, ortopéd, psychiater a stomatológ. U starších ľudí dochádza k atrofii svalovej hmoty a poklesu sily chrbtice svalstva. Preto dôležitou súčasťou našich služieb je rehabilitácia a liečebná telesná výchova.

- *Ubytovanie*

Jednoposteľové a dvojposteľové izby s priemernou obytnou podlahovou plochou na jedného ubytovaného 13,57 m² sú zárukou nadštandardného ubytovania.

- *Stravovanie*

Občanom umiestneným do zariadenia je poskytovaná celodenná strava v súlade so zásadami zdravej výživy a s prihliadnutím na vek a zdravotný stav.

- *Zaopatrenie – Upratovanie, pranie, žehlenie*
- *Kultúrne a záujmové činnosti*

V záujme zmysluplného naplnenia predstáv o kultúrnom vyžití sa obyvatelia spolupodieľajú na príprave programov pri príležitosti Fašiangov, Dňa matiek, Veľkej noci, Mesiaca úcty k starším, Dňa otvorených dverí, Športových dní, Mikuláša, Vianoc, Silvestra, rôznych výletov a pod.

Zariadenie pre seniorov za účelom udržania a zdokonaľovania mentálnej úrovne prijímateľov má k dispozícii aj knižnicu, kde je možnosť vypožičania vyše 1138 titulov rôznych literárnych žánrov.

Nezabudnuteľné čaro medzi ubytovanými vytvárajú tiež aktivity:

- posedenia pri čaji
- tanečné zábavy

Zariadenie pre seniorov Náruč má zriadený aj denný stacionár, ktorý má svoj neodškriepiteľný význam pre tých prijímateľov, ktorých rodinní príslušníci nechcú umiestniť do zariadenia, no z určitých dôvodov sa o nich starať počas celého dňa nemôžu a preto využívajú tieto služby s tým, že majú istotu, že o seniora bude v priebehu celého dňa veľmi dobre postarané a bude v tých najlepších rukách profesionálov.

Nové aktivity pre seniorov v podobe miestnosti *Snoezelen* napomáhajú seniorom pri naplňovaní pocitu bezpečia, pokoja a pohody. Ide o dve terapeutické miestnosti, bielu a tmavomodrú. *Biela Snoezelen* miestnosť slúži najmä na relaxačné aktivity, oddych, masáže, ale aj ako bezpodnetové prostredie, v ktorom vyniknú jednotlivé výrazné svetelné a obrazové efekty. *Tmavá Snoezelen* je vhodná najmä pre tých našich klientov, ktorí majú problémy zo zrakom, vďaka tmavému prostrediu sú svetelné efekty veľmi výrazné a tmavé prostredie pod UV lampou dáva vyniknúť predmetom z UV aktívneho materiálu. Obe terapeutické miestnosti majú veľký význam pre klientov s viacnásobným postihnutím, cítia sa v nich príjemne, a rozmanitosť jednotlivých prvkov v miestnosti dáva veľké možnosti využitia vzhľadom na ich diagnózy.

Zábava prebieha v kombinácii so športom, v podobe pravidelného pohybu a starostlivosti o svoje telo v relaxačnej zóne zariadenia tzv. *Fitparku*, kde prijímatelia sociálnych služieb posilňujú svaly celého tela, cvičenie tiež napomáha rozvoju ich motoriky a vhodnej koordinácii pre všetky generácie.

V záhrade zariadenia možno vidieť aj *Pietne miesto*, ktoré prijímatelia vyhľadávajú nielen preto, že je tiché a chránené pred horúcimi slnečnými lúčmi, ale hlavne z dôvodu, že tu môžu prejavíť úctu tým, ktorých mali a majú radi, no dnes už odpočívajú v pokoji.

Keďže študenti sa profilujú v tomto študijnom odbore, absolvujú prednášky ako aj seminárne cvičenia z povinnej voliteľného predmetu *Sociálna gerontológia*, daná exkurzia im pomohla rozšíriť obzor v tejto problematike, sociálnej práci so staršími ľuďmi. Keďže tiež v poslednej dobe zaznamenávame rapídny nárast starnutia populácie, a 21. storočie bude zamerané najmä na prácu so staršími, je pre nich veľkou výzvou postupne porozumieť týmto ľuďom, budovať si k nim vzťah, nájsť v sebe vnútorný motív na svojej profesionálnej dráhe sociálneho pracovníka ako aj záujem o prácu s týmito ľuďmi, ktorí potrebujú našu opateru a pomoc a zaslúžia si našu pozornosť, viac ako ktokoľvek iný, ako ktokoľvek iná cieľová skupina sociálnych klientov v sociálnej práci.

PhDr. Daniela Cehelská
doktorandka PBF PU v Prešove

Zdroj informácií: Zariadenie pre seniorov
Náruč v Prešove

Foto: archív PBF PU

Stáž v Liečebných láznach Bohdaneč

Dňa 1.6.2014 sa Petra Littvayová, Viliam Mayer a Adriána Spišáková, študenti Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej Univerzity v Prešove odboru fyzioterapie vydali na pracovnú stáž do Liečebných lázni Bohdaneč v Čechách. Keďže sme išli osobným automobilom, cesta bola príjemná s trvaním približne 8 hodín.

Po príchode do spomínanej lokality sme sa išli ubytovať do malebného penziónu Slunečnice neďaleko lázni. Druhý deň bol pre nás veľkým dňom, a to dňom nástupu. Hneď po príchode do krásnych priestraných lázni nás privítala primárka lázni pani doktorka Ljiljana Marić. Tá nám podala základné informácie ohľadom nášho pracovného naplnenia stáže, oboznámila nás s priebehom lázenských pobytov, poinformovala nás o pacientoch a ich indikáciách pre pobyt v týchto láznach. Následne na to sme absolvovali zverenie do rúk vedúcej fyzioterapeutov Lenke Faltýsovej, ktorá nás previedla celými láznami, od elektroterapie, cez vodoliečbu, až nakoniec k individuálnym terapiám vedených jednotlivými fyzioterapeutmi. Kolektív pozostával približne z 20 fyzioterapeutov pre individuálne terapie a na každom oddelení boli lázenské sestry.

V tento prvý deň sme videli každé oddelenie a ich každodennú prácu. Zaujala nás balneoterapia, podávanie slatiny a s ňou spojená vodoliečba (vane na princípe vodnej postele) cvičenia v skupinkách pre pacientov po náhradách bedrového a kolenného kĺbu, skupinové cvičenia pre pacientov s Morbus Bechterev, po operáciách chrčtice (metóda podľa Brunkovej) na fit loptách a cvičenie v bazéne. Tam sme aj prvý deň zakotvili a začali sa vzdelávať pri jednotlivých ukázkach týchto cvičení.

Hneď druhý deň nás medzi seba prijali a začali sme cvičiť aj my malé skupinky na bazéne a cvičenie v bazéne. Postupom času sme si vyskúšali skoro všetky oddelenia, cvičenia a prevedenie vedomostí do klinickej praxe. Táto stáž nám dala do života veľmi veľa, hlavne čo sa týka praktických skúseností a zručností, ktoré sme tu nadobudli. Čo sa týka voľnočasových aktivít, je tam veľká ponuka, a hlavne aj pekné okolie a krásna príroda. Priamo v Bohdaneči sú Bohdanečské rybníky, 8 km od lázni sú Pardubice, kde sme sa boli pozrieť na historické mesto a krásny hrad. A keď nás prekvapil krásny slnečný deň, tak sme išli do dedinky Přelouč, kde bola piesková pláž a my sme to mohli využiť na opaľovanie a relaxovanie po ťažkom a náročnom „pracovnom“ týždni.

Petra Littvayová
Viliam Mayer
Adriána Spišáková

Workshop študentov andragogiky pre VSE, a.s.

Age management bola téma workshopu pre VSE (Východoslovenskú energetiku, a.s.) v Košiciach. Akcia bola zorganizovaná v rámci programu Diversity days a študenti odboru Andragogika FHPV PU dostali možnosť pripraviť workshop pre zamestnancov a vyskúšať si tak v praxi to, čo sa naučili počas štúdia. Študentov odborne pri príprave workshopu viedol PhDr. Branislav Frk, PhD., v rámci predmetu Projektovanie vo vzdelávaní dospelých. Študenti pracovali v skupinách, z ktorých si každá stanovila svoje špecifické úlohy (napr. v oblasti komunikácie,

prípravy materiálov, lektorovaní a PR). Na workshope sa zúčastnilo 9 zamestnancov, pracujúcich vo firme VSE od niekoľkých mesiacov až po cca 25 rokov a z rôznych oblastí napr. IT, odbor vzdelávania, vnútorného auditu, ľudských zdrojov a podobne. V rámci workshopu sa otvorilo viacero tém súvisiacich s vekovou diverzitou, ale aj témy zamerané na ideálnu pracovnú skupinu, prínosy age managementu, silné a slabé stránky zamestnancov v rôznych vekových kategóriách. Študenti sa zamerali aj na postrehy účastníkov v oblasti vzťahov v organizácii. Študentskí lektori plynulo nadväzovali na vopred stanovené body programu a prednášku prepájali s mnohými atraktívnymi aktivitami a profesijnými príbehmi (skúsenosťami) účastníkov. Tí sa vďaka príjemnej uvoľnenej atmo-

sfére aktívne zapájali do diskusie a oboznamovali študentov s ich názormi, pocitmi a skúsenosťami. Workshop bol zaujímavý aj vďaka vekovej škále zamestnancov. Cieľom workshopu bolo naučiť ľudí navzájom spolupracovať i napriek vekovým rozdielom a nájsť spoločne riešenia rôznych problémov. Na záver workshopu študenti získali spätnú väzbu, keď ich zamestnanci ohodnotili zábavnou formou (označením bodov na terči) a vyjadrili tak svoju mieru spokojnosti so študentskými výkonmi a celým workshopom. Z výsledkov hodnotení zo strany zamestnancov a pocitov samotných študentov môžeme usúdiť, že to bola výborná skúsenosť a len veľké ďakujem chceme odovzdať vyučujúcemu a VSE, ktorí nám túto príležitosť poskytli. Video záznam workshopu je možné vidieť na webových stránkach Katedry andragogiky www.andragogika.weebly.com.

Bc. Ivana Demčáková

Foto: archív

Katedry andragogiky FHPV PU

LETO plné praxe a krásnych zážitkov

Tieto prázdniny boli iné ako zvyčajne. Sme študentky tretieho ročníka pôrodnej asistencie Lucia Mizeráková a Radka Talpašová a spolu sme zažili nezabudnuteľné tri mesiace odbornej praxe vo Fakultnej nemocnici v Hradci Králové na pôrodnícko – gynekologickej klinike. Odchádzali sme 1. júna a vrátili sme sa 1. septembra 2014. Išli sme tam s očakávaniami niečo nové sa naučiť, a to sa nám aj podarilo. Získali sme toľko nových informácií, za ktoré sme vďačné lekárom a pôrodným asistentkám pracujúcim vo FN HK. Touto cestou, by sme sa chceli poďakovať aj našim ECTS a Erasmus koordinátorom PhDr. Ľubici Rybárovej, PhD. a PaedDr. Bc. Helene Galdunovej, PhD. za to, že nás povzbudili, aby sme sa na tejto stáži zúčastnili. Odporúčame aj našim spolužiakom a spolužiačkam, aby sa nebáli, našli v sebe odvahu tak ako my, podali si prihlášku a skúsili naplno využiť program Erasmus a zahraničné stáže, ktoré nám ponúka Európska únia.

Lucia Mizeráková a Radka Talpašová

Foto: archív autoriek

**UNIPO DAY 2014
v obrazoch**

www.unipo.sk

napulze.unipo.sk

ISSN 1337-9208

9 771337 920002

